

26

Mikilvægt að mennta fólk fyrir stækkandi atvinnugrein

34

Áherslan á nýsköpun og rannsóknir

40–41

Enn þá jafn gaman og þegar ég var sextán ára

Bændablaðið

7. tölublað 2022 • Fimmtudagur 7. apríl • Blað nr. 608 • 28. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Ný stjórn Bændasamtaka Íslands var kjörin á síðari degi Búnaðarþings föstudaginn 1. apríl 2022. Talið frá vinstri: Jón Örn Ólafsson, Halldóra K. Hauksdóttir, Reynir Þór Jónsson, Herdís Magnea Gunnarsdóttir, Trausti Hjálmarsson, Halla Eiríksdóttir og Gunnar Þorgeirsson, formaður BÍ. Í varastjórn voru kosin Guðmundur Svavarsson, Þuríður Lillý Sigurðardóttir, Bessi Freyr Vésteinsson, Haukur Marteinnsson, Sigríður Ólafsdóttir, Jón Helgi Helgason og Sigurður Þór Guðmundsson.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Ný rannsókn á losun CO₂ úr ræktarlandi

Nýjar rannsóknir, „Langtímatap kolefnis í framræstu ræktarlandi“, sem kynntar hafa verið í riti Landbúnaðarháskóla Íslands, benda til að veruleg skekkja geti verið í útreikningum á losun kolvísýrings af landnotkun á Íslandi.

Íslensk yfirvöld hafa fullrytt að samkvæmt loftslagsbókhalði Íslands hafi heildarlosun kolvísýringsgilda (CO₂) vegna framræsts lands numið frá 8,5 til 9,5 milljónum tonna á ári. Þar hefur einnig verið fullrytt að það jafngildi frá 60 til 72% af heildarlosun Íslands á CO₂.

Samkvæmt rannsóknunum, sem gerðar voru á Norðurlandi á árunum 2020 til 2021, þá nemur kolefnislosunin á mismunandi stöðum frá 0,26 tonnum á hektara og upp í 1,39 tonn. Umreiknað í losun kolvísýrings samkvæmt stöðlum IPCC þýðir það frá 0,95 tonnum og upp í 5,10 tonn á hektara, eða að meðaltali 3,03 tonn á hektara, en ekki 21 til 32 tonn eins og fullrytt hefur verið af opinberum aðilum. Munurinn nemur að meðaltali 23,67 tonnum á hektara, sem gerir mögulega skekkju upp á 88,65%.

Að mati vísindamannanna er nauðsynlegt að halda rannsóknunum áfram.

/HKr.

– Sjá nánar á bls. 20–21.

Stefnumörkun Bændasamtaka Íslands til framtíðar samþykkt á Búnaðarþingi 2022:

Áhersla lögð á sjálfbæran landbúnað

– og að landbúnaður auki fjölbreytni atvinnulífs og menningar og verði áfram mikilvægur þáttur í aðdráttaraflí sveitanna

Stefnumörkun Bændasamtaka Íslands til framtíðar var samþykkt, með smávægilegum breytingum, á Búnaðarþingi sem haldið var dagana 31. mars og 1. apríl síðastliðinn.

Gunnar Þorgeirsson, formaður BÍ, segir að með samþykktinni viti stjórn og starfsmenn samtakanna hvert skuli stefnt næstu vikur og misseri í starfi Bændasamtakanna.

„Að mínu mati stendur það upp úr eftir þingið.“

Í stefnumörkun BÍ er áhersla lögð á sjálfbæran landbúnað

Í stefnumörkun segir meðal annars að áhersla sé lögð á sjálfbæran landbúnað og að landbúnaður auki fjölbreytni atvinnulífs og menningar og sé mikilvægur þáttur í aðdráttaraflí sveitanna. Auk þess sem íslenskur landbúnaður sé hluti af þungamiðju í innlendra matvælaframleiðslu. Einnig að umhverfi íslensks landbúnaðar þurfi að vera samkeppnishæft til að standa undir því hlutverki sem greinin gegnir í íslensku samfélagi, meðal annars til að skapa atvinnu og byggðafestu.

Gunnar Þorgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands, segist ánægður með framkvæmd Búnaðarþings 2022.

Myndir / HKr.

Matvælaöryggi á allra vörum

Forseti Íslands, innviðaráðherra og matvælaráðherra voru meðal þeirra sem héldu erindi við setningu Búnaðarþings. Öll voru þau sammála um mikilvægi íslensks landbúnaðar og hversu nauðsynlegt væri að tryggja matvælaöryggi þjóðarinnar með því að styrkja stöðir landbúnaðar í landinu.

Fjölgað í stjórn

Á þinginu var fjölgað í stjórn

Bændasamtakanna úr fimm í sjö og segir Gunnar að það hafi verið gert vegna óska og samþykktar

búnaðarþingsfulltrúa með bráðabirgðaákvæði á aukabúnaðarþingi í júní 2021.

Landbúnaðarverðlaunin

Auk erinda sem flutt voru við setningu þingsins veitti matvælaráðherra þremur búum Landbúnaðarverðlaunin 2022. Þeir sem hlutu verðlaunin voru bændurnir á Bollastöðum, Borghildur Aðals og Ragnar Ingi Bjarnason, Biojú sem hefur sérhæft sig í framleiðslu á lífrænum mjólkurafurðum og Karólína Elísabetardóttir, sauðfjárbóndi í Hvammshlíð í Skagabyggð.

Vel heppnað Búnaðarþing

„Búnaðarþing var alveg til fyrirmyndar og almennt gerður góður rómur að setningarhátíðinni, enda mjög vel staðið að undirbúningnum af hálfu starfsfólks Bændasamtakanna. Undirbúningurinn fyrir þingið, sem átti sér stað á Búgreinaþingum sem haldin voru fyrir þingið, skiluðu góðri vinnu og auðvelduðu starfið á Búnaðarþingi verulega. Við gátum því á þinginu rætt um stærstu málin sem skipta heildarsamtök bændna mestu máli,“ segir Gunnar.

/VH

– Sjá nánar á bls. 2, 4 og 10

FRÉTTIR

Búnaðarþing 2022 – Framsýnn landbúnaður:

Fæðuöryggi og mikilvægi íslensks landbúnaðar á allra vörum

Yfirskrift Búnaðarþings 2022, er Framsýnn landbúnaður. Þingið var sett á Hótel Natura 31. mars með setningarræðu Gunnars Þorgeirssonar, formanns samtakanna. Auk Gunnars ávörpuðu forseti Íslands, herra Guðni Th. Jóhannesson, Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra, Sigurður Ingi Jóhannsson innviðaráðherra og Eivind Haalien frá Nyt Norge þingið við setninguna.

Yfirskrift Búnaðarþingsins Framsýnn landbúnaður er ætlað að endurspegla þá vegferð Bændasamtakanna með sameinuðum samtökum allra búgreina í landbúnaði.

Alvöru umræður um fæðuöryggi

Gunnar Þorgeirsson, formaður Bændasamtakanna, sagði meðal annars í opunarávarpi sínu, eftir að hafa boðið þinggesti velkomna, að efst á baugi á þinginu að þessu sinni yrði stefnumörkun Bændasamtakanna og fjármögnun samtakanna til frambúðar.

„Við vonumst hins vegar einnig eftir alvöru umræðum um fæðuöryggi í kjölfar erinda frá ráðamönnum þjóðarinnar. Aðgerðir til skamms og lengri tíma fyrir landbúnað sem undirstöðuatvinnugrein íslenskrar þjóðar eru nauðsynlegar.“

Gunnar sagði að íslenskur landbúnaður væri grundvöllur byggðar um landið og fjölbreyttra atvinnutækifæra. Atvinnustarfsemin og búseta í sveitum kallar á að við séum samstíga og framsýn. „Við viljum góðar samgöngur, fjarskipti, öruggt flutningskerfi raforku. Við þurfum einnig að vera samstíga í umhverfis- og loftslagsmálum og um menntun, rannsóknir og starfsskilyrði atvinnugreinarinnar. Þess vegna er gríðarlega mikilvægt að nú í fyrsta sinn verður á þessu þingi mótuð stefnumörkun fyrir samtökin og greinina og það er mín bjargfasta trú að stjórnvöld munu hafa stefnumörkun samtakanna hér eftir til hliðsjónar í sínum störfum og verkefnum.“

Hann benti á að í samþykktum Bændasamtaka Íslands kæmi skýrt fram að Bændasamtökin séu hagsmunasamtök sem rekin eru í þágu félagsmanna sinna, íslenskra bænda, og að hlutverk þeirra sem eru í forsvari fyrir atvinnugreinina sé að gæta hagsmuna bænda og fylgjast grannt með afkomu þeirra og rekstrarskilyrðum landbúnaðarins.

Undir lok ávarpsins sagði Gunnar: „Framtíð landbúnaðar er björt ef okkur lánast að standa saman um megináherslu íslensks landbúnaðar. Það er í okkar huga, sem stundum landbúnað, að framtíðarsýn stjórnvalda og bænda sé skýr svo við getum fjárfest í greininni til framtíðar.“

Margar áskoranir biða ykkar

Forseti Íslands, Guðni Th. Jóhannesson, hóf ávarp sitt á því að óska þingfulltrúum og bændum velfarnaðar í starfi sínu og sagði meðal annars „[...] við getum mótað eigin samtíð og óráðna framtíð. Þótt við búum flest í borg eða bý móttast sjálfsmynd Íslendinga enn af arfi kynslóðanna, af lífi formæðra okkar og forfeðra til sjávar og sveita. Við viljum flest muna hvar ræturnar liggja. Þetta merkjum við af vinsældum sjónvarpsþátta og lífi í hinum dreifðari byggðum,

Vigdís Häsler, framkvæmdastjóri Bændasamtakanna, og Gunnar Þorgeirsson formaður tóku á móti Guðna Th. Jóhannessyni, forseta Íslands, við setningu Búnaðarþings 2022. Myndir / HKr.

Gunnar Þorgeirsson, formaður Bændasamtaka Íslands, sagði við setningu Búnaðarþings 2022 að íslenskur landbúnaður sé grundvöllur byggðar um landið og fjölbreyttra atvinnutækifæra. Atvinnustarfsemin og búseta í sveitum kallar á að við séum samstíga og framsýn.

Forseti Íslands, Guðni Th. Jóhannesson, sagði að margar áskoranir biðu fulltrúa á Búnaðarþingi, m.a. hvernig við gætum tryggt að íslenskur landbúnaður eflist og dafni. Einnig hvað þurfi að halda í og hvað þurfi að hugsa upp á nýtt.

Landanum, og í hinu víðlesna Bændablaði.

Ágætu þinggestir, margar áskoranir biða ykkar og mörg álitafni. Hvernig fáum við tryggt að íslenskur landbúnaður eflist og dafni, hvað þarf að halda í og hvað þarf að hugsa upp á nýtt? Hvernig eflum við sjálfbærni og vistvæn viðhorf í öllum búgreinum? Þurfum við að huga betur að fæðuöryggi landsins?“

Bændur eru vörslumenn landsins

Næstur til að ávarpa þingið var Sigurður Ingi Jóhannsson innviðaráðherra og hóf hann ræðu sína með því að segja að það væri alltaf ánægjulegt að vera viðstaddur Búnaðarþing og að það snerti hann í taugakerfið, enda taugarnar beintengdar þeirri atvinnugrein

sem hér er í öndvegi – og sveitum landsins.

„Landbúnaður er ein af grundvallaratvinnugreinum landsins. Hann hefur eins og annað í þjóðlífinu gengið í gegnum mikið breytingaskeið – raunar má segja að öll tilvera okkar sé eilíft breytingaskeið – og hefur íslenskur landbúnaður orðið stöðugt fjölbreyttari eftir því sem samfélagið hefur orðið fjölbreyttara.

Landbúnaður er og hefur verið grundvöllur byggðanna hringinn í kringum landið og bændurnir mikilvægustu vörslumenn landsins okkar.“

Því næst ræddi Sigurður um þá óstöðugu tíma sem við lifum á og sagði í framhaldinu:

„Mér hefur í gegnum tíðina verið tíðrætt um fæðuöryggi. Ég hef orðið var við það að þegar fæðuöryggi

Ég held að í heimsfaraldrinum hafi fleirum orðið ljóst að um alvöru vandamál er að ræða, orðið ljóst að t.a.m. vaxandi sýkla-lyfjaónæmi getur, líkt og þessi agnarsmáa veira, haft lamandi og ófyrirsjáanleg áhrif á allan heiminn.“ [...] „Landbúnaðurinn stendur, eins og aðrar greinar, frammi fyrir tækifærum og áskorunum sem tengjast loftslagsmálum. Landbúnaðurinn er mikilvægur hluti af því að við uppfylfum þau markmið sem við höfum sett okkur.“

Fæðuöryggi er grundvöllur sjálfstæðra þjóða

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra sagði meðal annars í sínu ávarpi að:

„Í stjórnsáttmála þessarar ríkisstjórnar er mikið nesti fyrir mig sem matvælaráðherra um hvert skal stefna í landbúnaðarmálum. Við viljum setja metnaðarfull markmið um að auka hlutfall hollra og næringarríkra matvæla. Um að auka sjálfbærni og fæðuöryggi. Um hvernig við styrkjum og fjölgum stöðum landbúnaðar á grunni sjálfbærrar nýtingar. Sýn þessarar ríkisstjórnar er að efla landbúnaðinn.“

Því næst ræddi hún um núverandi stöðu í heimsbólunum og sagði að núverandi staða sýndi að fæðuöryggi er grundvöllur sjálfstæðra þjóða.

„Á tímum sem þessum er landbúnaðurinn miðlægur í að takast á við breyttar aðstæður. Landbúnaðurinn hér á landi sér þjóðinni fyrir mestu því kjöti og mjólkurvörum sem við neytum en sóknarfæri eru víðar. Við þurfum að spyrja okkur hvað við getum gert meira. Grænmetið, korníð og áburðurinn.

Landbúnaðurinn er of mikilvægur til þess að vera í vörn. Hann verður að vera í sókn og hefur til þess alla burði.

Til þess að meira verði framleitt þarf að vera efnahagslegur grundvöllur. Það þarf að vera afkoma, það þarf að vera hægt að lifa með reisu af því að framleiða mat. Þar eru víða sóknarfæri og búgreinarnar standa misjafnlega. Í því samfélagi jafnaðar sem við viljum skapa verða kjör bænda að standast samanburð.“ [...] „

„Við munum setja okkur metnaðarfull markmið í því að auka fæðuöryggi með því að auka framleiðslu á korni hér á landi. Ég hef þá trú að til þess að við náum árangri í loftslagsmálum þurfa stuðningskerfin að verðlauna árangur. Þannig virkjum við búvit bænda til þess að ná árangri betur en með boðum og bönnum. Við þurfum græn skref í átt að fæðuöryggi.“

Reynslan af Nyt Norge góð

Síðastur til að ávarpa Búnaðarþing við setningu þess var Norðmaðurinn Eivind Haalien frá Nyt Norge, sem er norskt upprunamerki fyrir þarland matvæli, líkt og Staðfest íslenskt er ætlað að vera fyrir íslenskt matvæli.

Í erindi sínu fór Eivind yfir sögu merkisins Nyt Norge, hugmyndina að baki því, fjármögnun, markaðssetningu og reynslu. Í dag er merkið notað af 120 fyrirtækjum á 4.600 landbúnaðarvörur.

Að sögn Eivind hefur reynsla af Nyt Norge verið mjög góð og sífellt fleiri aðilar sem kjósa að nota merkið og hann segist ekki efast um að svo verði einnig með Staðfest íslenskt. /VH

Sigurður Ingi Jóhannsson innviðaráðherra sagði m.a. í sinni ræðu að þegar fæðuöryggi ber á góma þá hafi sumir glott og litið á allt tal um fæðuöryggi sem hræðsluáróður.

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra sagði meðal annars í sínu ávarpi að ríkisstjórnin vilji setja metnaðarfull markmið um að auka hlutfall hollra og næringarríkra matvæla og að auka sjálfbærni og fæðuöryggi þjóðarinnar.

Eivind Haalien frá Nyt Norge ávarpaði Búnaðarþing og kynnti sögu upprunamerkinga matvæla í Noregi.

ber á góma þá hafa sumir glott og litið á allt tal um fæðuöryggi sem hræðsluáróður til þess að bæta kjör bænda – eins og það væri nú eitt og sér hræðilegt að sjá kjör bænda vænkast.

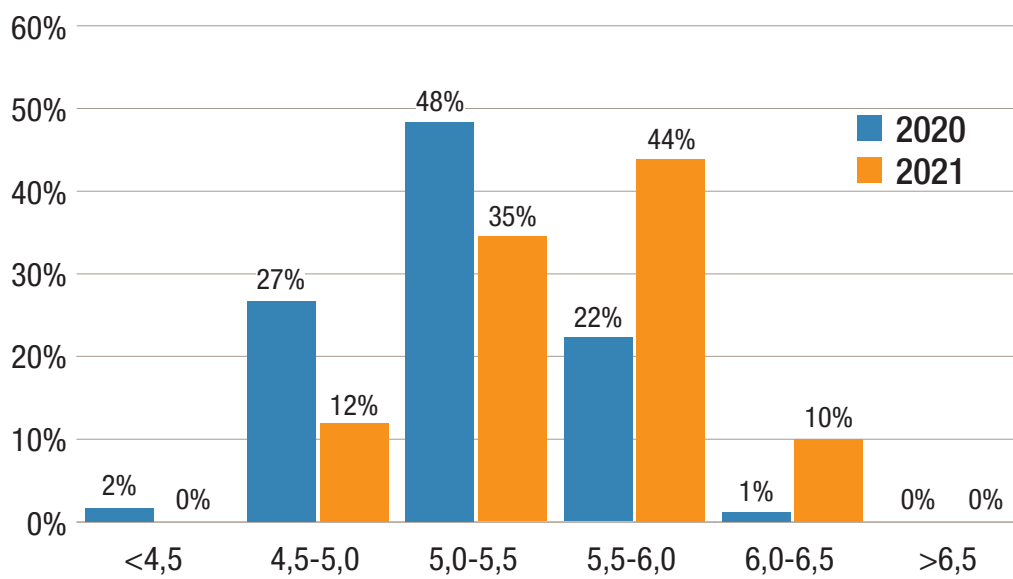

Hvað er of lágt pH í jarðvegi að kosta þig?

Kölkun skilar **20-50%** **bættri nýtingu** á áburði

Búvörudeild SS hefur tekið jarðvegssýni undanfarin ár, hér er flokkun þeirra eftir sýrustigi pH árin 2020-2021

Mikilvægt er að sýrustig í jarðvegi sé á bilinu pH 6,0-6,5

Kölkun eykur endingu sáðgresis í tünnum sem stuðlar að aukinni uppskeru og lystugra fóðri.

Kölkun bætir jarðvegslíf sem bætir jarðvegsbyggingu.

Á súluritinu má sjá jákvæða þróun þar sem sýrustigið hækkar á milli ára.

Sláturfélag Suðurlands svf.
Fosshálsi 1, 110 Reykjavík

www.yara.is

Stalosan® F

Umhverfissvænt sótthreinsiduft

FRÁBÆR FORVÖRN GEGN SLEFSÝKI Í LÖMBUM

Stalosan F vinnur gegn bakteríum, vírusum, sveppum og snýkjudýrum. Slefsýki í lömbum orsakast af E. coli sem berst með óhreininum, oft á undan broddmjólkinni. Stalosan F hefur reynst vel sem forvörn gegn slefsýki. Með góðum forvörnum sparast vinna og kostnaður við lyf.

BÚVÖRUR SS | www.buvorur.is

Fosshálsi 1, 110 Reykjavík - 575-6071
Ormsvelli 4, 860 Hvalsvellir - 575-6099

FRÉTTIR

Innfluttar landbúnaðarvörur frá ESB:

Tollkvóti framlengdur

Í ljósi þeirra aðstæðna sem uppi eru vegna stríðsins í Úkraínu hefur Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra framlengt tímabil til ráðstöfunar tollkvóta vegna innfluttra landbúnaðarvara frá ríkjum Evrópu-sambandsins.

Tímabilin sem runnið hefðu út þann 30. apríl 2022 verða framlengd til 30. júní 2022. Ákvörðunin er tekin meðal annars með tilliti til erindis sem barst frá Félagi atvinnurekenda.

Um er að ræða tollkvóta sem var úthlutað í desember 2021 til fjögurra mánaða og eiga rót sína að rekja til fríverslunarsamnings sem Ísland er aðili að. Samkvæmt erindi Félags atvinnurekenda hefur orðið snúnara að útvega ýmsar vörur eftir að stríðið í Úkraínu skall á.

Þrátt fyrir að ekki sé beinlínis skortur á vörum þá þurfi inn-

Þrátt fyrir að ekki sé beinlínis skortur á vörum þá er talið að innflutningsfyrirtæki þurfi að hafa meira fyrir því að útvega vörur á hagkvæmu verði.

flutningsfyrirtæki að hafa meira fyrir því að útvega vörur á hagkvæmu verði. Þá er einnig vísað til þess að ef ekki er unnt að nýta tollkvótann þá leiði það til lægri birgðastöðu, auk þess sem verð á vörum hækkar en hvorugt sé í þágu fæðuöryggis. /VH

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra, sem afhenti Landbúnaðarverðlaunin 2022 á Búnaðarþingi sem haldið var á Hótel Natura. Með henni eru handhafar verðlaunanna, talið frá vinstri: Karólína Elísabetardóttir, sauðfjárbóndi í Hvammshlíð í Skagabyggð, Kristján Oddsson, einn aðaleigenda Biobús og bóndi á Neðra-Hálsi og Elínborg Aðils, sem tók við verðlauninum fyrir hönd dóttur sinnar, Borghildar, og Ragnars Inga Bjarnasonar á Bollastöðum. Mynd / HKr.

Bollastaðir, Biobú og Karólína hlutu Landbúnaðarverðlaunin 2022

Landbúnaðarverðlaunin árið 2022 voru veitt á setningarathöfn Búnaðarþings. Verðlaunahafar að þessu sinni eru sauðfjárbændurnir á Bollastöðum í Blöndudal, lífrænt vottaða mjólkurvinnslan Biobú í Reykjavík og Karólína Elísabetardóttir, sauðfjárbóndi í Hvammshlíð í Skagabyggð.

Það er matvælaráðuneytið sem hefur umsjón með Landbúnaðarverðlauninum, en verðlaunagripirnir eru hannaðir af vöruhönnuðinum Ólínu Rögnudóttur fyrir íslenska hönnunarmerkið FÓLK.

Minna kolefnisspor og hagræðing í búrekstri

Bændurnir á Bollastöðum, Borghildur Aðils og Ragnar Ingi Bjarnason, eru þátttakendur í verkefninu Loftslagsvænn landbúnaður og hafa í gegnum það verkefni innleitt aðgerðir sem munu minnka kolefnissporið, en á sama tíma auka framleiðni og hagræðingu í búrekstrinum. Í aðgerðaráætlun Bollastaða í loftslagsmálum fyrir árin 2020 til 2025 eru metnaðarfullar og raunhæfar aðgerðir sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Ber þar helst að nefna minni notkun tilbúins áburðar með betri nýtingu búfjáráburðar, belgjurtaæktun og nákvæmnisdreifingu. Einnig er markmið þeirra að draga úr iðragerjun með aukinni framleiðslu á hvern grip og draga saman í olíunotkun með hagræðingu í notkun véla. Bollastaðir eru einnig í kolefnisbindingu með landgræðslu, leggja áherslu á sjálfbæra landnotkun, ræktun hagaskóga og skjólbelta ásamt því að meta möguleika til nytjaskógræktar.

Biobú hefur dregið vagninn

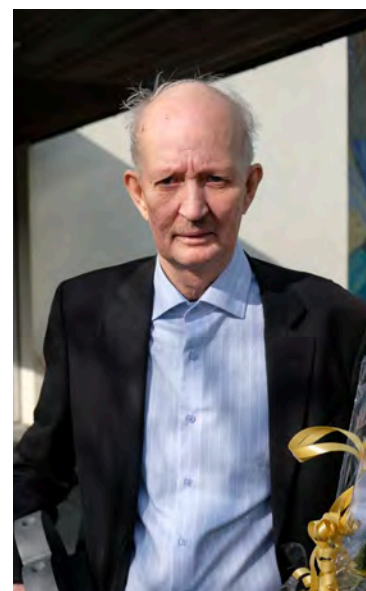
Biobú hefur sérhæft sig í vinnslu á lífrænum mjólkurafurðum, en það var stofnað í júlí 2002 og hóf sölu á lífrænni jógúrt 3. júní 2003.

Fyrirtækið hefur sérhæft sig í vinnslu á lífrænt vottuðum mjólkurafurðum og stefnir á framleiðslu á lífrænt vottuðu nautakjöti. Stofnendur og aðaleigendur fyrirtækisins eru hjónin Dóra Ruf og Kristján Oddsson, en þau stunda lífræna mjólkurframleiðslu að Neðra-Hálsi í Kjós.

Biobú hefur dregið vagninn á lífræna mjólkurmarkaðinum hér á landi allt frá stofnun þess og er eina mjólkurvinnslan á Íslandi sem vinnur úr lífrænt vottaðri mjólk.

Elínborg Aðils tók við verðlauninum fyrir hönd dóttur sinnar, Borghildar, og Ragnars Inga Bjarnasonar. Mynd / smh

Kristján Oddsson, bóndi á Neðra-Hálsi, tók við verðlauninum fyrir hönd Biobú. Mynd / smh

Karólína Elísabetardóttir, sauðfjárbóndi í Hvammshlíð í Skagabyggð. Mynd / smh

Öll mjólk frá Neðra-Hálsi – og auk þess mjólk frá Búlandi og að hluta frá Eyði-Sandvík og Skaftholti – fer til vinnslu hjá Biobú, sem er til húsa að Gylfaflöt í Grafarvogi, þar sem eingöngu er unnið úr lífrænni mjólk. Nú stefnir í að allt að 800 þúsund lítrar af lífrænum mjólkurvörum fari út á markaðinn á næstu misserum.

Á síðasta ári fór Biobú einnig að þreifa fyrir sér með sölu á lífrænu nautakjöti.

Útrýming á riðu í gegnum ræktunarstarf

Að frumkvæði Karólínu Elísabetardóttur, sauðfjárbónda í Hvammshlíð í Skagabyggð, var síðastliðið vor hafin leit í erlendum rannsóknum sem

gætu sýnt fram á lausnir gegn riðuveiki. Í kjölfarið var farið af stað með tvö rannsóknarverkefni sem höfðu það meginmarkmið að leita að verndandi arfgerðum gegn riðu í íslensku sauðfé. Annars vegar voru það sérfræðingar á Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins og Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræðum að Keldum og hins vegar sauðfjárbóndinn Karólína, ásamt erlendum vísindamönnum, sem stóðu fyrir rannsóknum. Þessi rannsóknarverkefni hlutu bæði styrk úr Þróunarsjóði sauðfjárræktarinnar, sem er í umsjá matvælaráðuneytisins.

Karólína komst á snóðir um rannsóknarskýrslur frá Ítalíu sem sýndu fram á að tvær arfgerðir í viðbót við ARR-arfgerðina, sem er alþjóðlega viðurkennd, kynnu að vera verndandi. Önnur þeirra hét T137.

Í gegnum verkefnin hafa nú fundist tíu gripir með arfgerðina T137 og níu með ARR-arfgerðina sem eru mjög mikilvæg tíðindi fyrir íslenska sauðfjárrækt og baráttuna við riðuveiki, sem gefur góða von um að það verði hægt að útrýma sjúkdómnum í náinni framtíð í gegnum ræktunarstarfið.

Einstakir verðlaunagripir

Verðlaunagripirnir sem verðlaunahafarnir fengu eru gerðir í takmörkuðu upplagi, en í þá eru notaðar steintegundir úr íslenskri náttúru og nærumhverfi; gabbró frá Örafum, líparít úr Hamarsfirði og blágrýti úr Hrunamannahreppi, sem fá að njóta sín í falllegu samspli líta og forma. /smh

Margrét Rögnvaldsdóttir, nýkjörinn formaður Æðarræktarfélags Íslands, ásamt Guðrúnu Gauksdóttur, fráfarandi formanni.

Formannsskipti hjá Æðarræktarfélaginu

Aðalfundur Æðarræktarfélags Íslands fyrir árin 2020 og 2021 var haldinn laugardaginn 26. mars. Á fundinum var Margrét Rögnvaldsdóttir kosinn formaður í stað Guðrúnar Gauksdóttur sem ekki gaf kost á sér til áframhaldandi formannssetu.

Meginverkefni fundarins var skýrsla stjórnar, afgreiðsla ársreikninga og kosningar til stjórnar. Auk kosningar Margrétar sem formanns voru aðrir kjörnir fulltrúar í stjórn ÆÍ þau Erla

Friðriksdóttir varaformaður, Páll Þórhallsson gjaldkeri, Sigríður Magnúsdóttir ritari og Magnús Jónasson meðstjórnandi.

Í varastjórn voru kosnir þeir Pálmi Benediktsson og Hallur Þorsteinsson.

Jafnframt var lögð fyrir fundinn tillaga um breytingu á lögum félagsins til að heimila rafræna kosningu um það hvort Æðarræktarfélagið sameinist Bændasamtökum Íslands.

Tillagan var samþykkt og verður gengið til kosninga fljótlega. /VH

KJARNAGLUGGAR

GLUGGI Í GLUGGA

- TILVALIÐ VIÐ ENDURNÝJUN GLUGGA

- ENDINGAGÓÐIR PLASTGLUGGAR

Kjarnagluggar ehf. | Roðamói 9 | 626 1011
sala@kjarnagluggar.is | www.kjarnagluggar.is

NÁTTÚRULEGA GÓÐIR PÁSKAR

MEÐ ÍSLENSKU LAMBAKJÖTI

Íslenska lambakjöttið er ómissandi hluti af íslenskum páskum. Í meira en þúsund ár hefur læri, hryggur, lund eða fillet með kjarngóðri sósu fært okkur ómælda gleði um hátíðina – en möguleikarnir til að galdra fram ljúffengan páskamat úr íslensku lambakjötti eru í raun óendanlegir.

**Skoðaðu uppskriftirnar
á islensktlambakjot.is**

Bændablaðið

– Málgagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Blaðamenn:** Guðrún Hulda Pálsdóttir gudrunhulda@bondi.is – Margrét Þóra Þórsdóttir mth@bondi.is –

Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – **Sími:** 563 0303

Netfang auglýsinga: augl@bondi.is – **Sími smáauglýsinga:** **563 0300** – **Vefur blaðsins:** www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – **Prentun:** Landsprent ehf. – **Upplag:** sjá forsíðu – **Dreifing:** Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Sjálfbærni og vísindi

Það ætti auðvitað ekki að þurfa að taka það fram að sjálfbærni ætti að vera markmið í öllum rekstri þjóðfélaga. Við höfum hins vegar verið alin upp við það um aldri að hráefni jarðar séu nær óþrjótandi auðlind og því getum við valsað um jörðina okkar í botnlausum sóðaskap eins og enginn sé morgundagurinn.

Það vita allir sem hafa einhvern snefil af skynsemi í kollinum að það eyðist sem af er tekið. Trúlega eru engir meðvitaðri um þetta en einmitt bændur. Þeir gætu ekki lengi stundað sinn búskap ef þeir áttuðu sig ekki á því, að til að halda búfé sínu lifandi yfir veturinn þarf að safna fóðri. Til að hægt sé að safna fóðri þarf að hugsa vel um jörðina. Til að lambfé hafi úr grösugum högum að spila yfir sumartímamann, þarf að huga að beitastýringu og hjálpa landinu þar sem við á með uppgræðslu. Sama á við um garðyrkju af öllu tagi og akuryrkju, það þarf fyrirhyggju í öllum búskap. Þetta er líka lykillinn að því að Íslendingar geti sýnt viðleitni í að bjarga sér sjálfir þegar á reynir og reynt sjálfir að tryggja sitt fæðuöryggi, í stað þess að vera þurfalingar í þeim efnum í hörðum heimi.

Því er ekkert skrítið að bændum hafi sárnað sá málflutningur að miklu betra og ódýrara sé að flytja bara inn allar landbúnaðarvörur. Þannig geti þjóðin verið stikkfrí í öllum málum er lúta að landnýtingu. Hér séu engin vandamál sem þurfi að leysa og að við getum velt öllum vandamálum þar að lútandi yfir á aðrar þjóðir.

Það hlýtur að teljast ánægjulegt að bændur standi nú enn meira samstíga en nokkru sinni áður eftir nýafstaðið Búnaðarþing um að stefna ákveðið að enn meiri sjálfbærni íslensks landbúnaðar. Þannig geti þeir sem best tryggt fæðuöryggi þjóðarinnar. Það er samt skrítið að það þurfi stríð í okkar bakgarði til að helstu gagnrýnendur íslensks landbúnaðar í gegnum tíðina opni augun fyrir þeim grundvallargildum sem eru undirstaða fyrir tilvist Íslendinga sem þjóðar. Við höfum nefnilega engan rétt til að vísa okkar vandamálum yfir á aðrar þjóðir, okkur ber að leysa úr þeim sjálf eftir bestu getu.

Íslenskir bændur hafa útvíkkað markmið sín um góða umgengni um jörðina og undirstöðuþætti lífsins. Þar með er vitund um loftslagsmál ört vaxandi þáttur. Það verður þó aldrei hægt að gera á forsendum fullyrðinga og ósannaðra kenninga. Bændur verða þar að reida sig á raunverulegar rannsóknir og vísindabekkingu til að átta sig á hvað þurfi að gera til að skapa sem mesta sjálfbærni í loftslagsmálum. Það snertir kannski ekki síst mikilvægi lífrænnar ræktunar og þróunar á því sviði. Í þessum málum þarf að finna hvar rétta jafnvægið liggur í losun og bindingu gastegunda af landnýtingu sem áhrif geta haft á okkar andrúmsloft.

Það er afskaplega dapurt hversu hart hefur verið gengið fram í því að hampa popúlisma í loftslagsmálum um leið og gert hefur verið lítið úr raunvísindum á þeim vettvangi. Flottar kenningar, ágiskanir og fullyrðingar hafa þótt góðar og gildar á sama tíma og ákall eftir vísindalegum rökum hefur verið haft í flimtingum. Þó popúlistar skreyti sig óspart með tilvísun í vísindin þá þykir þeim um leið boðlegt að gera lítið úr þeim vísindamönnum sem kallað hafa eftir gagnrýnni hugsun. Samt er gagnrýnin hugsun einmitt grunnundirstaða allra vísinda og þekkingaröflunar. Þetta höfum við séð hvað gleggst í öfgafullu tali um landnýtingu og búfjárhald á liðnum misserum og árum. Þar virðist vinsældaskor vega miklu þyngra í hugum sumra en leitin að sannleikanum.

– *Gleðilega páska!*

/HKr.

Gunnar Þorgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
gunnar@bondi.is

Búnaðarþing Bændasamtaka Íslands var sett á Hótel Natura sl. fimmtudag, undir yfirskriftinni Framsýnn landbúnaður sem endurspeglar þá vegferð Bændasamtakanna og atvinnugreinarinnar um framtíð landbúnaðarins með fyrsta Búnaðarþingi sameinaðra samtaka allra búgreina í landbúnaði.

Í fyrsta sinn í nærri 60 ára sögu Bændasamtakanna og forvera þess, var Búnaðarþing ekki haldið í Bændahöllinni. Sú staða kom þó ekki í veg fyrir gott og málefnalegt þing, enda var af nægum verkefnum að taka.

Grundvöllur byggðar um landið

Íslenskur landbúnaður er grundvöllur byggðar um landið og fjölbreyttra atvinnutækifæra. Atvinnustarfsemin og búseta í sveitum kallar á að við séum samstíga og framsýn. Bændur, líkt og aðrir þegnar þessa lands, vilja góðar samgöngur, fjarskipti, öruggt flutningskerfi raforku. Bændur vilja jafnframt vera samstíga inn í framtíðina í umhverfis- og loftslagsmálum, og um menntun, rannsóknir og starfsskilyrði atvinnugreinarinnar. Því voru það ákveðin tímamót að í fyrsta sinn var á þinginu mótuð heildarstefnumörkun fyrir samtökin sem mun gera stjórnvöldum kleift að hafa til hliðsjónar í sínum störfum og verkefnum. Stefnumörkunin verður afgreidd formlega á stjórnarfundum nýrrar stjórnar þann 19. apríl næstkomandi og verður í kjölfarið sett á heimasíðu samtakanna.

Efst á baugi á þinginu og sem var einnig

Hér erum við

til umræðu var fjármögnun samtakanna til frambúðar en það var ljóst að búnaðarþingsfulltrúar voru metnaðarfullir gagnvart sínum samtökum. Þannig var samþykkt ályktun um svokallaða aðra stoð samtakanna, þ.e. að skapa formlegan samstarfsvettvang BÍ og fyrirtækja í landbúnaði með það að markmiði að sameinast um sameiginleg verkefni, s.s. hagtölusöfnun fyrir landbúnaðinn og önnur verkefni sem varða starfsskilyrði atvinnugreinarinnar.

Þá voru einnig miklar og góðar umræður um fæðuöryggi í kjölfar erinda frá ráðamönnum þjóðarinnar en þingið var afar vel sótt en um 130 manns mættu. Þá var ánægjulegt að sjá hversu margir þingmenn gáfu sér tíma til þess að mæta á þingsetningu og sérstaklega ánægjulegt var að sjá ný andlit úr stjórnkerfinu, m.a. fulltrúa þjóðaröryggisráðs Íslands. En Búnaðarþing samþykkti að beina því til stjórnar að beita sér fyrir því að í umræðu um fæðuöryggi yrði tekið til skoðunar að auka kornbirgðir í landinu og stuðla að aukinni innlendra kornrækt. Markmiðið með tillögunni væri að tryggja nægan aðgang að korni í landinu og að horft yrði til þess að styrkja innviði kornræktar á landinu með þau meginmarkmið að efla framleiðslugetu og framleiðsluvilja bænda.

Fræðslufundur í aðdraganda þings

Á Búnaðarþingi hefur það verið leitt hversu lítið svigrúm og tími er fyrir fræðsluerindi um rannsóknir. Því var það afskaplega ánægjulegt að sjá að á örskömmum tíma sammæltust Matis, BÍ, RML og Landbúnaðarháskólinn um að halda stefnumót um verðmætaaukningu og nýsköpun í landbúnaði og var fundurinn afskaplega vel sóttur en hátt í sextíu manns

sóttu fundinn á Hótel Natura sem haldinn var í aðdraganda Búnaðarþings og um tuttugu manns fylgdust með á streymi á Facebook-síðu Bændasamtakanna. Erindin voru afar áhugaverð og enn áhugaverðari voru samræðurnar sem fundarmenn áttu um úrgang og nýtingu aukaafurða, kornrækt og repjurækt, lífrænan úrgang, grasprótein og tækifærin í biodísél. Núna mun hópurinn sem stóð að stefnumótinu hittast og vinna úr niðurstöðum, en það er mikill draumur hjá mér að þessi sömu aðilar geti staðið að stærri viðburði – árlegri ráðstefnu um landbúnaðarmál, þróun og tækifærin til framtíðar.

Fyrirsjáanleiki er lykillinn

Hér á landi þurfa starfsskilyrði landbúnaðar að vera sambærileg og í nágrannalöndunum. Því þarf að auka svigrúm innlendra framleiðenda landbúnaðarvara innan þess ramma sem EES-aðildin heimilar.

Staðan núna er sú að það þýðir ekki að tala um framleiðsluöryggi ef framleiðsluviljinn er ekki til staðar. Öllum skal tryggð lágmarkslaun í landinu en það fer ekki saman hljóð og mynd ef fólk í búskap og matvælaframleiðslu ná ekki endum saman við þá starfsemi sem það þarf að sinna og við þær kröfur sem stjórnvöld setja á greinina.

Stjórnvöld verða því að tryggja fyrir-sjáanleika og skapa landbúnaðinum sanngjörn og eðlileg starfsskilyrði. Á sveitarstjórnarstiginu þurfa sveitarfélög að tryggja að besta ræktunarlandið sé nýtt til ræktunar eða framleiðslu matvæla, en eins og horfur blasa við þá viljum við sjá raunverulegar lausnir núna. Við neitum að barma okkur heldur ætlum við að starfa í samstarfi við stjórnvöld um að leita lausna. – *Hér erum við – áfram íslenskur landbúnaður!*

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Gamli þjóðvegurinn inn í botn á Dýrafirði að austanverðu. Talið er að vegur fyrir fjarðarbotninn hafi opnast árið 1954, en brú var ekki smíðuð yfir Botnsá fyrr en 1955 og yfir Valseyrará 1959. Þetta var eina akstursleiðin á milli Ísafjarðar og Reykjavíkur frá því á sjötta áratug síðustu aldar þar til Djúpvegur var opnaður um miðjan ágústmánuð árið 1975. Ný brú var svo ekki vígð yfir Dýrafjörðinn fyrr en árið 1992, sem gerði akstur um snjóþungan fjarðarbotninn óþarfan. Í október 2020 voru Dýrafjarðargöng milli Dýrafjarðar og Arnarfjarðar svo opnuð, en þau áttu upphaflega að taka í notkun samkvæmt áætlun árið 2012. Sýnir þetta vel hvað vegabætur hafa alla tíð gengið hægt á Vestfjörðum. Enn á eftir að ljúka við nýjan veg á þessari sömu leið um Dynjandisheiði og um Teigsskóg í Austur-Barðastrandarsýslu. Einnig er orðin mikil þörf á vegabótum á varasömum leiðum á Vestfjörðum á milli Patreksfjarðar og Bildudals og milli Skutulsfjarðar og Súðavíkur.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Gabriel Kristinn Bjarnason, besti ungmennur Norðurlanda, Aþena Þöll Gunnarsdóttir og Sveinn Steinsson lentu í öðru sæti í flokknum „Nordic Green Chef“ og Sindri Guðbrandur Sigurðsson náði öðru sæti í keppninni um nafnbótina Matreiðslumaður Norðurlanda 2022. Myndir / Brynja Kr. Thorlacius

Besti heildarárangur Íslendinga á Norðurlandamóti matreiðslumanna:

Röðuðu sér í efstu sætin í öllum keppnisflokkum

Íslenskir matreiðslumenn gerðu góða ferð til Herning í Danmörku á Norðurlandamót matreiðslumanna sem haldið var dagana 29. og 30. mars. Náðu þeir besta heildarárangri Íslendinga á þessu móti og röðuðu sér í efstu sætin í öllum flokkum.

Sindri Guðbrandur Sigurðsson náði öðru sæti í keppninni um nafnbótina Matreiðslumaður Norðurlandanna árið 2022, en norskur keppandi varð sigurvegari.

Gabriel Kristinn Bjarnason sigraði í keppninni um útnefninguna „besti ungmennur Norðurlandanna“. Matreiðslumeistari Sveinn Steinsson og útskriftarneminn Aþena Þöll Gunnarsdóttir kepptu saman í liðakeppni í flokknum „Nordic Green Chef“ og lentu í öðru sæti. Um nýjan keppnisflokk er að ræða þar sem unnið er með grænmetisfæði.

Betri árangur en vonast var eftir

Þátttaka Íslendinga á Norðurlandamótinu er á vegum Klúbbs íslenskra matreiðslumeistara. Í tilkynningu frá klúbbum er haft eftir Þóri Erlingssyni, forseta hans, að hann sé

Besti ungmennur Norðurlanda, Gabriel Kristinn Bjarnason.

Aþena Þöll Gunnarsdóttir.

Sveinn Steinsson.

himinlifandi með árangur keppendanna. „Þau hafa staðið sig frábærlega og unnið þetta af mikilli fagmennsku. Nú fögnum við og svo förum við á fullt í næsta verkefni sem er heimsmeistarakeppnin í Lúxemborg í nóvember komandi.“

Sveinn og Aþena kepptu sem lið, eins og fyrr segir en þessi keppnisflokkur hefur verið í undirbúningi hjá samtökum matreiðslumanna á Norðurlöndunum um nokkurt skeið og er gert ráð fyrir að þessi keppni, eða sam-bærileg, eigi eftir að verða að alþjóðlegri keppni. „Þetta er betri árangur en ég hefði þorað að vona,“ var haft eftir Sveini þegar úrslitin lágu fyrir. /smh

MÆLT AF MUNNI FRAM

295

Við upphaf þessa þáttar velti ég því alvarlega fyrir mér hvort ég ætti opinberlega að skammast mín hér á síðunni. Hef reyndar ekki gert mikið af því um dagana, en máski er nú mál. Þannig er mál vaxið, að í síðasta vísnaþætti birti ég þessa harðneskjulegu vísu eftir **Bjarna á Grýtubakka**:

*Ekki er von hann Ari minn
ætið þarflegt vinni,
af því hann er, auminginn
undan mömmu sinni.*

Vísuna tók ég upp úr miklu prentuðu vísnasafni þekkt safnara og hagyrðings, hvaðan ærið af efni vísnaþátta minna er tekið. Vísuna hélt ég „öfugmælavísu“ og birti í góðri trú. Eftir síðasta vísnaþátt barst mér eftirfarandi bréf frá gagnmerkum fræðimanni og hagyrðingi, **Birni Ingólfssyni** á Grenivík:

„Heill og sæll. Ekki veit ég hver hefur kennt þér vísuna um Ara í síðasta vísnaþætti Bbl. Vel má vera að hún hafi verið svona, en ég lærði hana öðruvísi.“

*Ekki er kyn þótt Ari minn
eitthvað þarflegt vinni
af því hann er auminginn
undan móður sinni.*

„Mér finnst þessi útgáfa miklu sennilegri. Í þinni útgáfu sneiðir **Bjarni** ekki bara að syni sínum heldur líka harkalega að konu sinni. Ekki lá það orð á **Bjarna** að hann væri svolleiðis maður, og **Snjólaug** var vænsta kona eftir því sem ég best veit. En þegar góðar vísur ganga milli manna getur eitt orð, von/kyn, snúið merkingunni gjörsamlega á haus. Bestu kveðjur, **Björn I.**“

Hér hefur mælt sá maður sem hyggilegt er að hlýða, og tek ég fúslega leiðréttingu **Björns**, tel hana trúlega og biðst velvirðingar á frumhlaupi mínu. Tilvitnað vísnasafni mun ég þó áfram brúka til föðrunar lesendum.

Í annan stað barst mér athugasemd við vísu úr síðasta vísnaþætti frá **Vilhjálm H. Gíslasyni**. Frá afa sínum lærði Vilhjálmur vísu **Vilhjálm Benediktssonar** frá Brandaskarði með svofelldum hætti, og eru feitletraðar þær breytingar sem ég geri frá fyrri birtingu:

*Eftir farinn æviveg
æði gróðursnaudan
höldum bæði hann og ég
horaðir í dauðann.*

Líkt og greinir hér að ofan, er þessi vísa **Vilhjálm Benediktssonar** frá Brandaskarði tekin úr tilvitnuðu vísnasafni mínu. Öruggt má telja að **Vilhjálmur H. Gíslason** muni rétt vísuna eftir afa sínum, enda er breytingin sýnu líklegri sé horft á tilefni vísunnar. Vilhjálmur þakka ég hér með leiðréttinguna, og biðst afsökunar á stílbroti mínu.

En þar sem ég er enn ráðinn umsjónarmaður vísnaþátta Bændablaðsins, hygg ég á frekari þáttagerð þar til hróp heyrast frá hærri stöðum.

Bjarna Stefán Konráðsson frá Frosta-stöðum þarf traðla að kynna fyrir lesendum. Auk afburða hagamælsku hefur hann safnað og gefið út vísna- og ljóðabækur í stóru upplagi. Í bókunum „Skagfirsk skemmtiljóð“ eru margar snjallar vísur, og meðal annars eftir **Bjarna Stefán** sjálfan. Í plaggi um stefnumótun í landbúnaði, sem lagt var fyrir Búnaðarþing 1996, er vikið að ýmsum tekjumöguleikum fyrir bændur, sem meðal annars felist í vatninu, ónýttum hlunnindum, og ekki síst í þögninni sem ríki í sveitum. **Bjarni Stefán** orti af þessu tilefni:

*Bændur græða býsinn á
berjamó og vatnakrafti,
meira þó á mýrarflá
en mest á því að halda kjafti.*

Um **Gunnar Sæmundsson**, bónda í Hrúta-tungu í Hrútafirði, orti **Bjarni Stefán**, en Gunnar gerðist oft þungorður í ræðustóli:

*Upp í pontu er ekki spar
á orðin stóru og þungu.
Lætur móðan mása þar
og mælir á hrútatungu.*

Umsjón:
Arni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggð1@gmail.com

FRÉTTIR

Forathugun Samkeppniseftirlitsins: Markaðsráðandi staða Ísteka í skoðun

Samkeppniseftirlitið athugar nú grundvöll fyrir formlegri rannsókn á stöðu og háttsemi líftæknifyrirtækisins Ísteka gagnvart bændum og hvort hún samræmist samkeppnislögum. Það er gert með hliðsjón af fyrri ábendingum og opinberri umfjöllun á fyrirtækinu.

„Forathugun er í gangi og í framhaldi metið hvort tilefni sé til að hefja formlega rannsókn. Það er verið að afla gagna og sjónarmiða og verið að vinna úr þeim. Ekki er hægt að segja til um það á þessu stigi hvenær málinu lýkur,“ segir í upplýsingum frá Samkeppniseftirlitinu.

Áður hefur komið fram að Ísteka sé að öllum líkindum lóðrétt samþætt og í markaðsráðandi stöðu. Ísteka kaupir blóð af bændum en á um leið merar sem það nýtir í blóðtöku. Það

er einnig eina fyrirtækið á landinu sem framleiðir vöru úr merarblóði.

Markaðsráðandi staða er þegar fyrirtæki hefur þann efnahagslega styrkleika að geta hindrað virka samkeppni á markaði og það getur að verulegu leyti starfað án þess að taka tillit til keppinauta, viðskiptavina og neytenda, að því er fram kemur í 4. grein samkeppnislaga nr. 44 / 2005.

Misnotkun á markaðsráðandi stöðu er bönnuð skv. lögnum en hún getur meðal annars falist í því að beint eða óbeint sé krafist ósanngjarns kaup- eða söluverðs eða aðrir ósanngjarnir viðskiptaskilmálar settir. Hin lóðréttta samþætting getur einnig falið í sér ríkar skyldur um að raska ekki samkeppni þegar kemur að kaupum á eigin framleiðslu annars vegar og framleiðslu bænda hins vegar.

/ghp

Uppskeruhátíð Matsjárinnar:

Matarmarkaður í Miðfirði

Smáframleiðendur matvæla efna til matarmarkaðar í tilefni uppskeruhátíðar Matsjárinnar, sem haldin verður í dag á Hótel Laugarbakka í Miðfirði.

Á markaðnum, sem verður í Grettissal hótelsins, gefst gestum tækifæri til að kynna framleiðslu matarfrumkvöðla af öllu landinu auk þess sem bíll smáframleiðenda á Norðurlandi vestra verður á svæðinu.

Markþætt stuðningskerfi fyrir smáframleiðendur

fyrirtækis með það fyrir augum að finna leiðir til að auka hagkvæmni og fagmennsku og innleiða samfélagsábyrgð í fyrirtækin.

Matsjain er sambærileg Ratsjánni, verkefni ferðaþjónustunnar. Að því standa Samtök smáframleiðenda matvæla og landshlutasamtök sveitarfélaga um land allt og verkefnastjórn er í höndum RATA. Verkefnið er styrkt af Matvælasjóði.

/smh

Boðað til fundar um stofnun hagsmunafélags

Hagsmunafélagið Í-ess bændur var stofnað árið 2004 í Austur-Landeyjum af hrossabændum.

Félagssvæði þess er Rangárvalla- og Árnessýsla. Markmið félagsins er að hámarka verðmæti afurða hryssa í blóð- og kjötframleiðslu. Þetta félag er enn starfandi og hefur reynst afar mikilvægt. Nú er hins vegar tímabært að sameina stóðbændur af öllu landinu í eitt félag til að standa vörð um hagsmuni búgreinarinnar. Af því tilefni er boðað til funda bæði sunnanlands og norðan.

Fundur Í-ess bænda og annarra stóðbænda, sem vilja tilheyra suðurdeild Hagsmunafélags stóðbænda, verður haldinn í Gunnarshólma í Austur-Landeyjum föstudagskvöldið 8. apríl kl. 20.

Fundur stóðbænda, sem vilja tilheyra norðurdeild Hagsmunafélags stóðbænda, verður auglýstur síðar.

Sá fundur verður haldinn við fyrsta tækifæri, líklegast á Blönduósi.

Einhverjum bændum mun reynast ómögulegt að sækja þessa fundi og æskilegast væri að bjóða upp á fjarfundir fyrir þá sem

langt eiga að sækja. Því miður verður ekki af því að þessu sinni en í stað þess reynum við að ná til sem allra flestra eftir öðrum leiðum.

Við sem stöndum að þessum fundum höfum sent stóðbændum samþykktir félagsins og fundarboð í tölvupósti. Þeir sem telja sig tilheyra þessum hópi og hafa ekki fengið nein slík boð, gerið svo vel að hafa samband við Sigríði Jónsdóttur í netfanginu gkot@mi.is eða síma 822-8421.

Fyrir hönd stjórnar Í-ess bænda og starfshóps hrossabænda á Norðurlandi,

Sigríður Jónsdóttir.

Hrossabændur, sem halda blóðmerar, þurfa eins og aðrir að bregðast við áburðarverðshækkunum og hafa margir þeirra þegar gert ráð fyrir að heyja minna vegna þessa og grísjá úr stóðum. Ef ákveðið verður að banna blóðmerarbúskap, eða ef samningar nást ekki við Ísteka, standi hins vegar margir bændur með tvær hendur tómar.

Óvissa um áframhald blóðmerabúskapar:

Frost í samningaviðræðum

– Hagsmunafélag hrossabænda sem halda blóðmerar í mótun

Samningar milli blóðbænda og líftæknifyrirtækisins Ísteka ehf. eru enn lausir og viðræður þeirra á milli engar.

Fundur var haldinn í byrjun árs en síðan bændur sögðu samningum lausum í lok janúar hefur aðeins einn fundur verið haldinn og annar ekki boðaður. Þungt er í bændum yfir stöðunni enda uggandi um rekstur sinn og afkomu.

Hagsmunafélag hrossabænda, sem halda blóðmerar, er í mótun. Sex hrossabændur, þrír af Norðurlandi og þrír af Suðurlandi, hafa á undanförunum vikum unnið saman, m.a. verið talsmenn hrossabænda á fundi Ísteka og í samtali við starfshóp matvælaráðherra, sem fjallar um blóðtöku úr fylfullum hryssum.

„Það er lítið að fréttu og klukkan tifar. Við höfum sent ítrekunarpóst til að fá fleiri fundi með það fyrir augum að landa samningi, en án svara,“ segir Magnús Magnússon, bóndi á Staðarbakka í Vestur-Húnavatnssýslu, en hann er meðal þeirra sem fara fyrir hagsmunagæslunni. Staðan sé snúin, því bændur viti ekki hvort forsenda sé fyrir því að fóðra skepnur næsta vetur.

„Skilyrði Ísteka voru þau að segja þyrfti upp samningum fyrir 1. febrúar því þeir vilja vita hvar þeir standa á þeim tímapunkti. Í dag er staðan sú að bændur þurfa nauðsynlega að fá svör um hvort gengið verði til samninga því þeir þurfa að ráða við sig hvort rétt sé að panta áburð og hleypa til hryssanna hjá sér í vor eða panta sláturhúsbíl í haust,“ segir Sigríður Jónsdóttir, bóndi í Arnarholti, sem einnig er í samstarfshópnum.

Lífsviðurværi fólks undir

Hrossabændur, sem halda blóðmerar, þurfa eins og aðrir að bregðast við áburðarverðshækkunum og hafa margir þeirra þegar gert ráð fyrir að heyja minna vegna þessa og grísjá úr stóðum. Ef ákveðið verður að banna blóðmerarbúskap, eða ef samningar nást ekki við Ísteka, standi hins vegar margir bændur eftir með tvær hendur tómar.

Magnús Magnússon, bóndi á Staðarbakka í Vestur-Húnavatnssýslu.

Sigríður Jónsdóttir, bóndi í Arnarholti.

„Við höfum enga möguleika á að bjarga okkur úr þessari klemmu án svara. Það þarf að bjóða okkur það verð sem við þurfum til að standa í rekstrinum. Lífsviðurværi fólks liggur undir,“ segir Sigríður.

Undir það tekur Magnús: „Flestir bændur hafi pantað áburð eins og fyrrum þótt sumir hafi pantað minna en áður út af hækkuðu verði. En þá er spurning hvort við eigum að setja stóðhesta í hryssuhópana í vor? Ætla menn að halda hrossastóð eða fara í niðurskurð?“

Einnig sé beðið eftir niðurstöðum starfshóps matvælaráðherra eða uppfærðum starfs- og eftirlitsreglum frá Matvælastofnun. Brýnt sé að vita

sem fyrst hvort starfsemin verði leyfð og þá með hvaða hætti.

200 milljón króna velta á Norðurlandi vestra

Blóðtaka á fylfullum merum var stunduð á 119 bæjum í fyrra. Ekki er vitað hve hátt hlutfall þeirra bæja grundvallar sinn búskap á framleiðslu blóðs. Framan af var slík starfsemi að mestum hluta hliðarbúgrein þeirra sem áttu stórar jarðir, enda krefst búgreinin jarðgæða og landsvæðis fyrir stóð. Á síðastliðnum fimm árum hefur starfsemin hins vegar aukist til muna og vitað er að fleiri hafa sett blóðframleiðslu í forgrunn rekstrar síns.

„Hrossabændur, sem halda blóðmerar, skiptast í þrjá flokka. Það eru þeir sem hafa þennan búskap að aðalatvinnu. Þeir sem hafa blóðmerahald sem hliðarbúgrein með öðrum hefðbundnum búrekstri. Svo eru þeir sem vinna í þéttbýli en búa á jörðum og vilja nýta þær, breyta grasi í gjaldeyri. Það er bæði gott fyrir þjóðarbúið og sveitarfélög, því það skapar meiri veltu inn í samfélagið.

Það munar um hverja milljón inn í tiltölulega lítið hagkerfi,“ segir Magnús og bendir á að velta vegna blóðbúskapar í fyrra hafi verið um 200 milljónir króna á Norðurlandi vestra.

/ghp

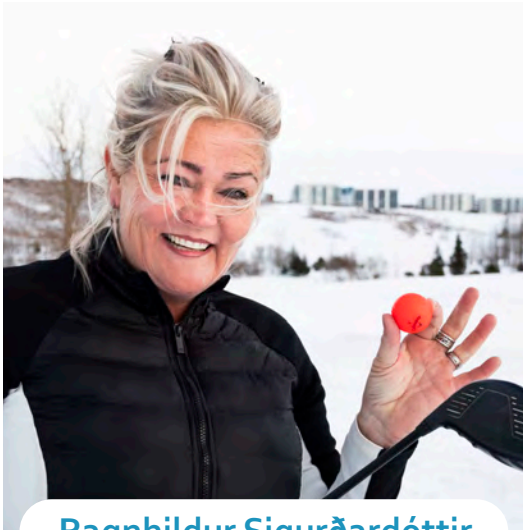

Hrein íslensk fæðubót frá Eylíf

Eylíf vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup,
Krónunni, Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

ókeypis heimsending á eylif.is ef keypt er fyrir 7000 kr eða meira

Ragnhildur Sigurðardóttir
PGA golfkennari

Ég er ánægð með árangurinn af Smoother SKIN & HAIR frá Eylíf

Ég hef notað Smoother SKIN & HAIR frá því í vor eftir að ég frétti af góðum árangri frá vinkonu minni af vörunni.

Ég var aðallega spennt að prófa vöruna vegna þess að hárið á mér hafði verið í svo lélegu ástandi fyrr á árinu eftir að hafa verið á Ketó mataræði. Velji maður Ketó mataræðið þarf að gæta þess að fá nóg af vítamínum því áhersla er lögð á það að halda sig frá ávöxtum vegna ávaxtasýkursins. Ég gætti ekki nógu vel að vítamínbúskapnum mínum og fljótlega fann ég að hárið var að breytast. Hárið varð matt, stíft og töluvert meira hárlos en venjulega.

Vinkona mín hafði kynnst Smoother SKIN & HAIR frá Eylíf og var ég spennt að prófa vöruna. Eftir að hafa tekið inn ráðlagðan dagskammt í nokkrar vikur fór ég að sjá og finna verulegan mun á hárinu mínu.

Hárið er orðið mjúkt og meðfærilegt og ný hár að stinga upp kollinum hér og þar um kollinn minn.

Ég get því sannarlega mælt með vörunni, Smoother SKIN & HAIR frá Eylíf

Ragnhildur Sigurðardóttir,
PGA golfkennari

Þórdís S. Hannesdóttir

Ég mæli eindregið með Happier GUTS frá Eylíf það hefur reynst mér mjög vel. Ég hef alltaf verið með lata þarmastarfsemi og hef verið að prófa ýmislegt í gegnum tíðina til að laga meltinguna en var bara hætt að hugsa um þetta því ekkert virtist koma að gagni og ég hugsaði bara „ég er bara svona og lítið við því að gera“.

Ég var svo heppin að kynnst Happier GUTS nýlega eftir ábendingu um að þetta virkaði vel, en ég var búin að vera í langri hvíld frá öðrum bætiefnum. Ég ákvað ég að prófa Happier GUTS sem ég sé ekki eftir, því eftir ca 2ja mánaða notkun fann ég gríðalegan mun á mér, allt annað líf en áður. Ég mæli eindregið með Happier GUTS því það hefur hjálpað mér mjög mikið.

Vörulínan frá Eylíf

Vörulínan Eylíf býður upp á fimm vörur, **Active JOINTS**, **Stronger BONES**, **Smoother SKIN & HAIR**, **Happier GUTS** og nýjasta varan er **Stronger LIVER**, allt vörur sem hafa reynst fólki vel. Vöurnar eru unnar úr hreinum, íslenskum hráefnum, engum aukaefnum er bætt við og framleiðslan er á Grenivík. Ólöf Rún Tryggvadóttir er stofnandi vörulínunnar Eylíf, en hugmyndin að henni kom til vegna þess að hana langaði að setja saman þau frábæru hráefni sem eru framleidd á Íslandi á sjálfbæran hátt frá náttúrulegum auðlindum á Íslandi og auka þannig aðgengi fólks að þessum gæða-hráefnum. Framleiðslan fer fram á Grenivík og þróun varanna er í samstarfi við sérfræðinga frá Matís.

„Vinsælasta varan er **Active JOINTS** sem inniheldur fjögur íslensk næringarefni og margra ára rannsóknir sýna fram á staðfesta virkni þeirra“ segir Ólöf Rún. „Við vöndum til verka og sækjum í sjálfbærar auðlindir úr sjó og af landi. Við notum hreina, íslenska náttúruvafurð, hrein hráefni sem eru framleidd af viðurkenndum íslenskum framleiðendum. Öll framleiðsla Eylífar fer fram á Grenivík.

„Við vitum öll að heilsan er dýrmætust því er svo mikilvægt að gæta vel að henni og fyrirbyggja ýmis heilsuvandamál. Heilbrigð melting er grunnurinn að góðri heilsu, þess vegna vildum við hjá Eylíf bjóða upp á hágæðavöru fyrir meltinguna, **Happier GUTS** og **Stronger LIVER**“ segir Ólöf Rún.

Íslensku hráefnin sem notuð eru í allar Eylíf vörurnar eru:

- Kalkþörungur frá Bildudal
- Smáþörungur (Astaxanthin) frá Reykjanesbæ
- GeoSilica frá Hellisheiði
- Kollagen frá Sauðárkróki
- Kítósan frá Siglufirði
- Íslenskar jurtir handtíndar frá fjölskyldufyrirtæki í Hafnarfirði

Hreint óerfðabreytt hráefni Íslensk framleiðsla

Heilsan er dýrmætust

Fæðubótarefni kemur ekki í staðinn fyrir fjölbreytta fæðu. Ekki ætlað börnum eða barnshafandi konum. Ekki er ráðlagt að taka meira en ráðlagður dagskammtur segir til um. Geymist þar sem börn ná ekki til.

Ragnar Þór Alfreðsson
Trésmiður

Líður betur og er ánægður með Stronger LIVER frá Eylíf

Mér var bent á að prófa **Stronger LIVER** frá Eylíf og ákvað ég að slá til. Ég hef verið í eftirliti hjá læknum mínum vegna heilsufarsins og fer reglulega í tékk og blóðprufur.

Eftir að hafa notað **Stronger LIVER** í nokkra mánuði þá kom í ljós að blóðprufan kom óvenjulega vel út, öll gildin fyrir lífrina voru mun betri en áður. Þetta kom mér skemmtilega á óvart og hef ég verið mjög ánægður með vöruna því að mér líður vel af því að nota hana.

Því get ég sagt með sanni að ég mæli með **Stronger LIVER** frá Eylíf og ætla að halda áfram að nota vöruna.

Ragnar Þór Alfreðsson,
trésmiður

Nýjasta varan frá Eylíf er Stronger LIVER sem inniheldur fjögur íslensk hráefni:

- **Kítósan** er unnið úr rækjuskel, sem eru náttúrulegar trefjar og hefur staðfesta virkni
- **Kalkþörungur** sem eru mjög kalkríkir og innihalda 74 stein- og snefilefni frá náttúrunni, margar rannsóknir staðfesta virkni þess.
- Íslenski kísillinn frá **GeoSilica** sem hefur reynst vel og rannsóknir staðfesta virkni þess.
- **Íslensk hvönn** sem eru vel þekkt fyrir sína góðu áhrif á meltinguna í gegnum tíðina
- Við styrkjum blönduna með öflugri blöndu af kólín, mjólkurþistli og C vítamíni.

Kólín stuðlar að viðhaldi eðlilegarar starfsemi lífrar og að eðlilegum fituefnaskiptum.

Athugið að ekki má taka D vítamín eða önnur fituleysanleg vítamín á sama tíma. Látið líða ca 2 klst á milli.

FRÉTTIR

Samþykktar tillögur á Búnaðarþingi

Nýr samstarfsvettvangur bænda og fyrirtækja í landbúnaði, efling kornræktar og aukinn félagslegur stuðningur voru á meðal samþykktu Búnaðarþings sem fór fram 31. mars og 1. apríl sl. á Hótel Natura.

Félagsgjöld Bændasamtaka Íslands verði óbreytt að undanskildu því að hámarksfélagsgjald miðist við 400 milljóna króna veltumark á árs grundvelli samkvæmt samþykkt þingsins.

Þá verður sett í gang vinna með stjórnvöldum um lækkun fjármagnskostnaðar við framleiðslu búvara á Íslandi. Í þeirri vinnu á að leggja sérstaka áherslu á að auka möguleika Byggðastofnunar til að veita búvöruframleiðendum á landsbyggðinni betri fjármögnunarkosti en nú eru í boði.

Í greinargerð kemur fram að vaxtakjör jarðarkaupa- og kynslóðaskiptalána hjá Byggðastofnun séu 4,5% auk verðbóta en lækka þurfi kjörin um a.m.k. 50% svo samkeppnisstaða búvöruframleiðslu á Íslandi sé ásættanleg með hliðsjón af fjármagnskostnaði.

Önnur stoð Bændasamtakanna

Tillaga stjórnar um samstarfsvettvang Bændasamtakanna og fyrirtækja í landbúnaði var samþykkt. Lagt er til að unnið verði að því að skilgreina og koma á formlegu samstarfi bænda, afurða- og þjónustufyrirtækja í landbúnaði um þau málefni sem varða sameiginlega hagsmuni svo sem

Fulltrúar Búnaðarþings unnu úr og samþykktu fjölbreyttar tillögur er komu frá Búgreinaþingi, stjórn og einstaklingum. Í pontu er Einar E. Einarsson þingforseti.

Mynd / H.Kr.

tollamál, markaðs- og neytendamál. Komið verði á ákveðnu verklagi og fjármögnun vegna hagsmunagæslu og eftirfylgni þeirra mála.

Efling kornræktar verður sett á oddinn þar sem stjórn BÍ var gert að beita sér fyrir því að í umræðu um fæðuöryggi verði tekið til skoðunar að auka kornbirgðir í landinu og stuðla að aukinni innlendra kornrækt.

Þá var samþykkt endurskoðun á þingsköpum Búnaðarþings í samræmi við breytt skipulag Bændasamtakanna. Einfalda á inngönguferli inn í BÍ. Auk þess á að stefna á það að boðin sé ásættanleg

þóknun fyrir störf stjórnarliða í þágu búgreina sinna.

Hvetja til að auka námsmöguleika

Þingið samþykkti einnig að stjórn BÍ myndi samstarfshóp með sérfræðingum og fulltrúum allra búgreina kjötframleiðenda um innflutning, útflutning og innanlandsneyslu kjöts með það að markmiði að efla samstöðu kjötframleiðenda um heildstæða markaðssetningu, efla greiningar á áhrifum innflutnings á innlenda framleiðslu og til að fylgjast með

hvort íslenskar afurðastöðvar nýti útflutningskvóta á kjöti.

Þá fær Landbúnaðarháskóli Íslands hvatningu frá Búnaðarþingi um að auka námsmöguleika í þeim greinum sem skólinn hefur ekki sérhæfingu. Átt er við greinar eins og alifuglahald, geitfjárrækt, eggjaframleiðslu, minkarækt, svínarækt og sérhæfingu í akuryrkju.

Í samþykktinni segir að nauðsynlegt sé að stuðla að fjölbreyttari þekkingu, hæfni og rannsóknnum á íslenskum landbúnaði og efla þurfi samkeppnishæfni og nýsköpun með hækkuðu menntastigi.

Aukið fjármagn í nýliðunarstuðning

Bændasamtökin munu beita sér fyrir auknu fjármagn í nýliðunarstuðning í landbúnaði við næstu endurskoðun búvörusamninga samkvæmt samþykktu tillögu þingsins. Tryggja skal jafnræði í umsóknarferlinu milli búgreina, m.a. með því að endurskoða stigagjöf og forgangs röðun með þarfir viðeigandi búgreina í huga. Þá skulu upplýsingar um skilyrði og stigagjöf nýliðunarstuðnings vera aðgengilegar í upphafi árs.

Félagslegur stuðningur við bændur var ræddur á þinginu og tillaga um viðbrögð félagskerfisins, einkum er snúa að andlegum þáttum, samþykkt. Auka á félagslegan stuðning og fræðslu um áhættuþætti í starfi bænda.

Berjast á fyrir nýju fjármagn til skógræktar, skjólbeltagerð, umhirðu skóga og landgræðslu í komandi búvörusamningum. Einnig á að fara yfir verkferla við söfnun og flutning rúlluplasts, svo og álagningu og ráðstöfun úrvinnslugjalds plastsins.

Þá á að vinna að eflingu loftslagsaðgerða allra búgreina með það að markmiði að landbúnaður losi eins lítið og bindi eins mikið af kolefni og frekast er unnt.

Bændur eru hvattir til að koma upp skjólbeltum á bújörðum sínum samkvæmt samþykktu tillögu. Jafnframt er þar vakin athygli á nauðsyn þess að auka framleiðslu skógarplantna.

/ghp

Niðurstöður úr arfgerðargreiningum RML:

Fimm ARR-ær bættust við í Þernunesi og átta T137-gripir á Árskógsströnd

Greining sýna í átakaverkefni Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins í arfgerðargreiningum í sauðfé er nú í fullum gangi, en um stærsta verkefni sinnar tegundar á Íslandi er að ræða. Í síðustu niðurstöðum hafa komið fram fimm ARR-kindur í Þernunesi á Reyðarfirði og átta T137-gripir á Stóru-Hámundarstöðum á Árskógsströnd.

Fyrstu niðurstöður voru birtar 14. mars og komu að mestu leyti frá bæjum í Skagafirði og Austur-Húnavatnssýslu, upphafssvæði riðuveiki á Íslandi, og fannst engin kind með hina alþjóðlega viðurkenndu verndandi arfgerð (ARR) gegn riðu og engin með arfgerðina T137, sem er talin mögulega verndandi. Í næsta skammti, sem birtar voru niðurstöður úr þann 28. mars, fannst hins vegar einn hrútur á Stóru-Hámundarstöðum á Árskógsströnd með þá arfgerð.

Það er í fyrsta sinn sem arfgerðin T137 finnst í hrúti hér á landi, en hann heitir Austri (20-623) og telst vera hinn álitlegasti kynbótagriður, samkvæmt lýsingu Eyþórs Einarssonar ráðgjafa sem birtist á vef RML.

Samkvæmt nýjustu niðurstöðum eru því T137 gripirnir orðnir 17; átta á Stóru-Hámundarstöðum, sex á Sveinsstöðum í Austur-Húnavatnssýslu og þrjár á Straumi í Hróarstungu.

Átti öflugasta sláturlambahópinn

Á vef RML segir Eyþór um Austra að hann sé „sá hrútur sem átti hvað

öflugasta sláturlambahópinn sl. haust á búinu. Hann átti um 60 afkvæmi með sláturupplýsingar og hlutu þau að jafnaði 10,7 fyrir gerð og 5,7 fyrir fitu við 17,5 kg fallþunga. Faðir Austra er sæðingastöðvahrúturinn Amor 17-831 frá Snartarstöðum, en ekki kemur T137 frá honum.

Móðurættin er frá Stóru-Hámundarstöðum í grunninn en er aðeins blönduð með hrútum af sæðingastöðvunum. Það er þó bara einn stöðvahrútur sem kemur fyrir í fyrstu fjórum ættliðunum í móðurætt Austra en það er Myrkvi 10-905 frá Brúnastöðum sem er MFF. Amma Austra er ein af betri afurðakindum búins og er með 119 stig fyrir mjólkurlagni.

Kynbótamat Austra er: 120 (gerð) – 112 (fita) – 103 (frjósemi) – 104 (mjólkurlagni),“ segir Eyþór á vef RML.

Niðurstöður liggja nú fyrir úr um sex þúsund sýnum. Heildarfjöldi kinda sem stendur til að greina í gegnum verkefnið er um 25 þúsund frá um 500 sauðfjárbúum.

Alls komnir fram 14 ARR-gripir og allir í Þernunesi

ARR-arfgerðin hefur eingöngu fundist í Þernunesi fram til þessa. Eyþór segir þann 5. apríl á vef RML að markvisst hafi verið farið í gegnum hjörðina í leit að fleiri gripum.

„Í gær bárust niðurstöður úr greiningum á 136 sýnum frá búinu. Í hópnum fundust 5 nýir ARR gripir, allt ær. Þá eru ARR kindurnar orðnar 14 í það heila á búinu,“ segir hann.

Austri (20-623) frá Stóru-Hámundarstöðum á Árskógsströnd í Eyjafirði.

Myndir / RML

Áhættuarfgerðin fannst í 202 kindum á riðusvæðum

Í fyrstu niðurstöðunum, frá bæjum í Skagafirði og Austur-Húnavatnssýslu, fannst áhættu arfgerðin VRQ í 202 kindum, eða 7,7 prósentu gripanna.

Fimm ær voru arfhreinar um þessa arfgerð sem telst næm gagnvart riðusmiti og því óæskilegt fé á riðusvæðum.

Arfgerðin C151 er mögulega talin verndandi í arfhreinu ástandi og úr fyrstu niðurstöðunum fundust 30 kindur með hana á 12 búum, en allar voru þær arfblendnar.

Að sögn Eyþórs munu niðurstöður berast hraðar á næstunni. /smh

Kindin 20-006 frá Höfða í Grýtubakkahreppi er ein af 30 kindum úr fyrstu niðurstöðum með arfgerðina C151, sem gæti verið verndandi í arfhreinu ástandi.

Væntanlegt með vorskipinu

Herfin frá POM eru sterkbyggð og hentug fyrir íslenska bændur. Eigum von á 3 metra diskaherfum.

Eigum von á TENE garðhúsum sem eru undir 15m². Auðvelt að setja upp, allt fylgir með.

Fáum 13, 16 og 19 tonna malarvagna, 14 og 19 tonna rúlluvagna, 13 og 15 tonna sturtuvagna. Mikil eftirspurn.

Taðdreifarar frá Metal Fach, stærð 6 tonn - með bremsum.

Kerrurnar frá TIKI hafa sannað sig við íslenskar aðstæður. Þær eru teknar fyrir garðinn, snjósleða, fjórhjól, gröfur, bíla og jafnvel kindur. Eigum von á mörgum stærðum og gerðum.

METAL-FACH®

KTL
HÁGÆÐA
RYÖVÖRN

2
ÁRA
ÁBYRGÐ

FRÁBÆR
REYNSLA

SaMASZ®

Búvís

Búvís ehf.
Grímseyjargötu 1
600 Akureyri
Sími: 465 1332

Sjáðu meira í www.buvis.is

FRÉTTIR

Björgun telur að óviðunandi tafir séu á umsókn um skeljasandsvinnslu hjá Orkustofnun:

Mikilvægt innlent hráefni til kölkunar, fóðurgerðar og steinullarframleiðslu er uppurið

Fyrirtækið Björgun hefur um árabil dælt upp skeljasandi úr Faxaflóa og selt til nota í margvíslegum tilgangi, eins og til kölkunar á ræktarlöndum og fóðurgerðar. Námaleyfi fyrirtækisins rann út í byrjun árs 2019 en starfsemin hefur verið rekin áfram á bráðabirgðaleyfum frá ári til árs. Birgðirnar eru nú á þrotum en ekki hefur fengist afgreiðsla Orkustofnunar á umsókn fyrirtækisins um áframhaldandi námvinnslu.

Í umfjöllun í síðasta Bændablaði, um aðfangamál íslenskra bænda í ljósi stríðsátaka í Úkraínu, kallaði Jóhannes Baldvin Jónsson, deildarstjóri hjá Líflandi, eftir því að umsóknin yrði afgreidd sem fyrst. Sagði hann að skeljasandurinn væri eina innlenda jarðefnið sem nú væri raunhæft að nýta til aukinnar framleiðni á nytjalandi íslenskra bænda.

Sandur til kölkunar og fóðurgerðar

Sveinbjörn Guðmundsson, framleiðslustjóri Björgunar, segir að undanþáguleyfið hafi runnið út um mitt ár 2021. Svo virðist vera sem einhver tregða sé hjá Orkustofnun að afgreiða umsóknina frá okkur. Þetta er dálítið slæmt núna þegar áburðarverð hefur hækkað svo mjög í verði og fleiri bændur horfa til þess að kalka túnin til að spara áburðinn – að þetta eina innlenda hráefni sem hefur verið á markaði til þessa, sé ekki lengur í boði. Þá hefur hluti af okkar skeljasandi einnig farið til fóðurgerðar fyrir alifuglabændur og eggjaframleiðendur. Sandurinn frá okkur hefur verið til sölu í verslunum sem sérhæfa sig í aðföngum fyrir bændur, en þeir hafa einnig getað sótt hann beint til okkar.

Steinullarverksmiðjan á Sauðárkróki hefur verið að taka talsvert magn hjá okkur og þeir keyptu af okkur síðasta stóra farminn. Þannig að hann dugar eitthvað fram eftir ári, en svo lenda þeir í vandræðum,“ segir Sveinbjörn.

Hann bætir við að sandurinn sem notaður sé til kölkunar, fóðurgerðar og sem hráefni fyrir Steinullarverksmiðjuna komi úr Fláskarðskrikanámunni í Faxaflóanum, sem sé önnur tveggja skeljasandsnáma sem Björgun hefur sótt í. „Hann er sigtaður með mismunandi finum netum í vinnslunni. Finni gerðin er um fimm prósent af heildarsölunni og fer nánast eingöngu til golfvalla. Sá grófari er talsvert ódýrari, sem skýrist aðallega af mun meiri vinnsluafköstum.“

Skilja ekki tafirnar á málinu

„Umsóknin er búin að vera í vinnslu hjá Orkustofnun frá 16. janúar 2019. Við höfum ekki fengið höfnun – umsóknin fær bara ekki afgreiðslu. Við skiljum ekki hvað tefur og fáum engin skýr svör þótt við séum í reglulegum samskiptum við stofnunina,“ segir Eysteinn Dofrason, framkvæmdastjóri Björgunar.

Kristján Geirsson, verkefnisstjóri vatnsauðlinda hjá Orkustofnun, staðfestir að málið sé á sínu borði og sé til umfjöllunar. „Það eru allnokkrar umsóknir hérna hjá okkur frá Björgun á mismunandi stigum. Það komu upphaflega inn nokkrar umsóknir í janúar 2019 sem voru ekki fullnægjandi. Endurskoðaðar umsóknir bárust í júní það ár og síðan hafa fleiri umsóknir um rannsóknir og efnistöku í Hvalfirði, Kollafirði og í syðri hluta Faxaflóa borist frá félaginu.

Sveinbjörn Guðmundsson, framleiðslustjóri Björgunar.

Björgun hefur því haft fjölmargar umsóknir inni á borði hjá okkur, en einungis tvær þeirra snúa að námvinnslu á skeljasandi í Faxaflóa þar sem tvö svæði eru, kennd við Sandhala og Fláskarðskrika, með mismunandi hreinan skeljasand.“

Unnið samkvæmt forgangsröðun Björgunar

Að sögn Kristjáns hefur verið unnið að úrlausnum þessara mála í samráði við félagið og samkvæmt forgangsröðun frá þeim. „Þegar eftir því hefur verið leitað hafa verið veittar tímabundnar framlengingar á gildandi leyfum með það að markmiði að fyrirtækið hefði aðgang að efni meðan á úrvinnslu umsókna stæði.

Síðasta sumar taldi Björgun ekki þörf á að sækja aftur um tímabundnar framlengingar á námaleyfum fyrir skeljasandsvæðin í Faxaflóa og leyfin féllu því niður.“

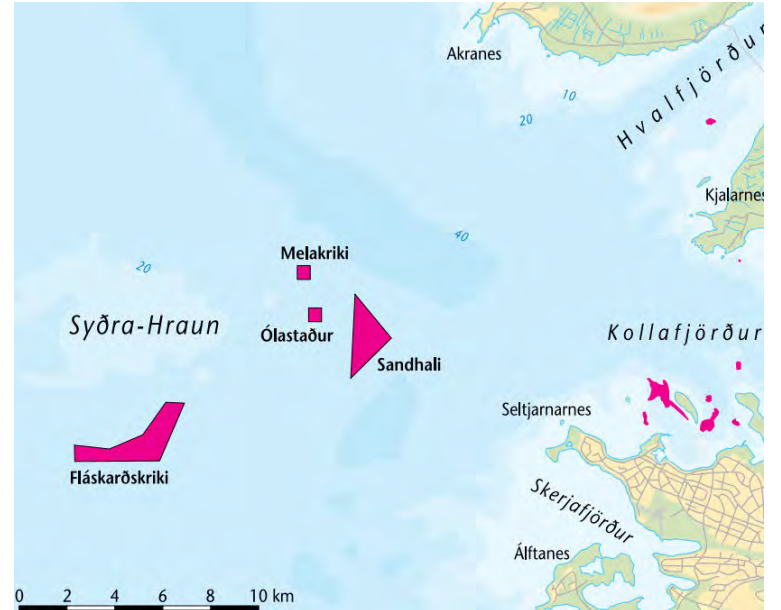
Kristján Geirsson, verkefnisstjóri vatnsauðlinda hjá Orkustofnun.

Hann segir að skeljasandsnámunar hafi ekki verið framarlega í forgangsröðun fyrirtækisins. „Upphafleg umsókn um námvinnslu þar var hluti af þeim sem bárust í ársbyrjun 2019, en þar sem þær voru ekki í forgangi var umsóknin fyrst skoðuð af alvöru í haust. Í október síðastliðnum var sent bréf til Björgunar þar sem óskað var eftir frekari upplýsingum og því var svarað nú í lok febrúar.

Í haust var hins vegar óskað eftir skammtímaleyfi við Sandhala, þar sem grófari sandurinn er, og Orkustofnun hefur verið að vinna í þeirri umsókn.“

Forgangsumsóknin í lokafrágangi

„Okkur skilst hins vegar að efnið sem hefur verið notað til landbúnaðar sé tekið úr námunni í Fláskarðskrika. En þar sem Björgun

Námasvæðin í Faxaflóanum.

setti Sandhalaumsóknina í forgang höfum við verið að vinna í henni og hin bíður þá frekari úrvinnslu. Vinnan við Sandhalaumsóknina er í lokafrágangi en beðið er afstöðu fyrirtækisins til ákveðins atriðis – og hefur sú bið nú staðið í 10 daga. Þegar það mál leysist verður það spurning um einhverjar vikur í rýni, ákvörðun og frágang. Til að hægt sé að afgreiða umsóknir þá þarf Björgun að skila fullnægjandi gögnum til okkar,“ segir Kristján.

Hann bætir við að yfirferð umsóknargagna Fláskarðskrika-umsóknarinnar sé ekki lokið og því ekki hægt að fullyrða um hvort gögnin séu fullnægjandi. Því sé ekki ljóst hvenær hægt verði að afgreiða það svæði. Eftir að öll gögn liggi fyrir beri Orkustofnun

að leita umsagna og yfirleitt sé veittur þriggja vikna frestur. Síðan er umsækjanda gefinn kostur á að svara athugasemdum áður en kemur að efnislegri úrvinnslu.

Umsóknir á borði Orkustofnunar í þrjú ár

Eysteinn segir að Björgun hafi sótt um leyfi í Fláskarðskrika og Sandhala í janúar 2019 og uppfærðar umsóknir hafi verið sendar í júní sama ár. „Fyrstu efnislegu viðbrögð Orkustofnunar vegna þessara umsókna bárust í október 2021, þegar stofnunin var búin að vera með umsóknirnar á sínu borði í tæp þrjú ár. Þá var óskað eftir frekari skýringum og gögnum frá Björgun.

Björgun hefur unnið efni úr námum í sunnanverðum Faxaflóa frá því í kringum 1960. Fyrir liggur mat á umhverfisáhrifum vegna námusvæðanna, sem er enn í fullu gildi, og því er mikil vitneskja til staðar um námurnar og svæðin í kring,“ segir hann.

Réttlætting á töfum

Eysteinn segir að orð Kristjáns um umsóknarferli Sandhalanámunnar séu í raun hálf sannleikur. „Orkustofnun óskaði vissulega eftir frekari gögnum varðandi Faxaflóaleyfin í október síðastliðnum. Það er rétt að Björgun skilaði inn uppfærðum umsóknum að beiðni stofnunarinnar í febrúar.

Í millitíðinni áttu Björgun og Orkustofnun þó í miklum samskiptum. Þar sem eldri leyfi höfðu runnið út áður en stofnuninni tókst að afgreiða ný leyfi var ákveðið að sækja um lítið leyfi til að afla efnis úr Sandhalanámu vegna landfyllingar við Álfsnesvík þar sem fyrirtækið byggir nú upp nýtt afhafnasvæði.

Allur kraftur var settur í þetta í nóvember 2021. Það var Orkustofnun sem hafði frumkvæðið að þessu fyrirkomulagi og stofnunin lofaði flýtimeðferð. Björgun skilaði öllum gögnum varðandi litla leyfið í nóvember og umsagnaraðilar skiluðu inn sínum sjónarmiðum í sama mánuði. Samt sem áður hefur leyfið í Sandhala ekki fengist afgreitt. Þetta varð til þess að Björgun þurfti að nýta verðmætara efni í landfyllinguna, sem er ekki æskilegt.

Að auki má ekki gleyma því að fyrir liggja umtalsverð gögn og upplýsingar um þessar námur, þar með talið heil umhverfismatsskýrsla. Þannig virðist oft sem Orkustofnun leiki þann lek að óska eftir nýjum og uppfærðum gögnum í þeim tilgangi að réttlæta eigin tafir.“

/smh

Sala Björgunar á skeljasandi	2019	2020	2021
Fóður- og áburðarsalar - til ræktunar	1.144,70	1.638,30	2099,2
Til fóðurgerðar (einhver hluti til ræktunar)	1.795,50	1.786	1.595,30
Á Reyðarfjörð til ræktunar	2.030		
Samtals til ræktunar og fódurs	4.970,20	3.424,30	3.694,50
Verktakar, golfklúðbar ofl	1.893,70	3.106,70	1.725,20
Steinullarframleiðsla	4.705	1.300	2.860
Heildarmagn í tonnum	11.568,90	7.831	9.874,90

Sóley, sanddæluskip Björgunar.

Mynd / Björgun

Vortilboð

Innifalið: Steinar úr granít
Gráir, svartir eða paradiso litur
(sjá heimasíðu)

Grafskrift og skrautmynd (efst)
Ledljós fylgja lugtum
Uppsetning á höfuðborgarsvæði og
Norðurlandi fylgir eða
frí sending um allt land
Geymum steina ef óskað er

Tilboð 1

Verð:

Sett eins og á mynd : 620.000

Sett án blómaramma : 520.000

Tilboð 2

Verð:

Sett eins og á mynd : 545.000

Sett án blómaramma : 445.000

Tilboð 3

Hægt að setja 2 nöfn

Verð:

Sett eins og á mynd : 420.000

Án blómaramma : 320.000

Tilboð 4

Verð:

Sett eins og á mynd : 225.000

Steinn án aukahluta : 175.000

Tilboð 5

Verð:

Sett eins og á mynd : 225.000

Steinn án aukahluta : 175.000

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismarki.is steinsmidjaakureyrar.is

FRÉTTIR

Hjúkrunarheimilið Eyri og Sjúkrahúsið á Ísafirði í bakgrunni.

Mynd / Ásgeir Helgi Þrastarson / HWest.

Hjúkrunarheimilið Eyri á Ísafirði: Framkvæmdir við 10 viðbótar-rými hefjast í haust

Hjúkrunarrýmum verður fjölgað um tíu á Ísafirði í kjölfar þess að reist verður viðbygging við hjúkrunarheimilið Eyri.

Samningur á milli heilbrigðisráðuneytis og Ísafjarðarbæjar hefur verið undirritaður og hefjast framkvæmdir á komandi hausti. Gert er ráð fyrir að húsnæðið verði tekið í notkun snemma árs 2024 og er áætlaður heildarkostnaður við framkvæmdina rúmar 550 milljónir króna. Ríkissjóður greiðir 85% kostnaðar og bæjarfélagið 15%.

„Það er virkilega ánægjulegt að undirrita samning eins og þennan sem felur í sér aukna og bæta þjónustu við þá einstaklinga í hópi aldraðra sem þurfa mestrar umönnunar við. Ég veit að þetta er kærkomin viðbót fyrir íbúa á þessu svæði,“ segir Willum Þór Þórsson heilbrigðisráðherra, sem greindi frá undirritun samningsins þegar hann ávarpaði ársfund Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða, en þetta kemur fram á vef stjórnanarráðsins.

Stækkun í samræmi við áætlaða þörf

Hjúkrunarheimilið Eyri á Ísafirði er nýlegt, var tekið í notkun árið 2015. Heimilið var byggt fyrir 30

íbúa en við hönnun þess gert ráð fyrir möguleika á frekari stækkun í framtíðinni fyrir tíu íbúa, líkt og nú hefur verið ákveðið. Stækkunin er í samræmi við áætlaða þörf fyrir fjölda hjúkrunarrýma á svæðinu og forgangsöðun verkefna samkvæmt framkvæmdaáætlun um byggingu hjúkrunarrýma til ársins 2024.

Áhersla á að skapa aðstæður sem líkastar einkaheimilum fólks

Hjúkrunarheimilið Eyri er á einni hæð og stendur við hlið sjúkrahúss Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða og er tengingangur á milli bygginganna. Í því eru þrír tíu herbergja kjarnar sem hver og einn tengist sameiginlegu þjónusturými hjúkrunarheimilisins. Viðbyggingin mun tengjast miðrýminu á svipaðan hátt þar sem íbúar njóta félagsstarfs, iðjuþjálfunar og annarrar þjónustu. Hönnun og skipulag heimilisins er byggð á þeirri hugmyndafræði sem fram kemur í opinberum viðmiðum um skipulag og starfsemi hjúkrunarheimila. Áhersla er lögð á að skapa aðstæður sem líkjast eins og kostur er húsnæði, skipulagi og aðstæðum á einkaheimilum fólks, í vistlegu umhverfi þar sem mannréttindi, mannúð og virðing eru í heiðri höfð. /MPD

Síðasta úthlutun úr verkefninu Glæðum Grímsey:

Áform um að breyta gömlum stríðsbragga í menningarhús

Rúmlega 16 milljónum króna hefur verð úthlutað vegna verkefna af ýmsu tagi í Grímsey. Úthlutunin er úr verkefninu Glæðum Grímsey sem er byggðaðpróunarverkefni innan Brothættra byggða sem Byggðastofnun stendur að.

Að þessu sinni var um að ræða tvöfalda fjárhæð sem kom til úthlutunar, fyrir árin 2021 og 2022. Heildarkostnaður við verkefnin nemur um 55,5 milljónum króna en sótt var um styrki að upphæð 23,3 milljónir króna en rúmlega 16 milljónir voru til úthlutunar nú og skiptist féð niður á 12 verkefni. Þetta er síðasta úthlutun úr sjóðnum því verkefninu Glæðum Grímsey lýkur um áramót.

Bætt þjónusta við ferðamenn

Sem dæmi um verkefni má nefna að Muninn ehf. fékk 2,8 milljónir króna í verkefni sem snýst um að bæta þjónustu við ferðamenn í Grímsey með því að auka og bæta við framboð afþreyingar fyrir ferðamenn. Í verkefninu felst frekari fjárfesting, vörupróun og markaðssetning á veitingavagni og sæpotuleigu.

Þá fékk Háskólinn á Hólum 1,8 milljónir vegna rannsóknar um ábyrga eyjaferðþjónustu og er markmið þess að kanna hver ímynd Grímseyjar er í hugum íbúða og annarra. Kvenfélagið Baugur fékk 1,6 milljónir til að breyta leikskólanum í Múla í skrifstofuadstöðu og markaðssetja hana til þeirra sem vinna störf án staðsetningar, einyrkja, frumkvöðla, rithöfunda og fræðimanna. Baugur fékk einnig 600 þúsund krónur til að halda sólstöðuhátíð í júní næstkomandi en slík hátíð hefur verið haldin um árabíl í eynni.

Hreinsað í kringum vélaverkstæði

Félagið Hellugjögur fékk rúmlega

Ríflega 16 milljónum króna var úthlutað til 12 verkefna sem unnið verður að í Grímsey á næstu mánuðum.

Mynd / Markaðsstofa Norðurlands

4,6 milljónir króna vegna verkefnis sem snýst um að breyta gömlum stríðsbragga og sambyggðum húsum sem gegnt hafa hlutverki vélaverkstæðis undanfarin 20 ár í fjölnota menningarhús. Féð fékkst til að hefja framkvæmdir við fyrsta áfanga verksins. Vélaverkstæði Sigurðar Bjarnasonar fékk 600 þúsund krónur vegna hreinsunarátaks, en verkstæðið hefur starfað í eynni undanfarna áratugi en færir starfsemi sína nú til Akureyrar. Verkefnið snýst um að flokka og flytja allt brotajárn, rusl og spilliefni í land.

Vörupróun, menntabúðir og þættir fyrir ljósmyndara

Mayflor Perez Cajés fékk 800 þúsund krónur í styrk til að halda áfram að þróa vörur Grímsey Design, en ætlunin er m.a. að þróa

aðferð til að styrkja svartfuglasegg sem notuð eru í lampa

Hallgerður Gunnarsdóttir fékk eina milljón króna í styrk vegna verkefnis sem snýst um að setja upp menntabúðir við heimskautsbaug. Markmiðið er að fjölga í þeim hópi sem sækir Grímsey heim til að njóta náttúru og samfélags í gegnum fjölbreytt námskeið. Einar Guðmann fékk 800 þúsund krónur til að framleiða þrjá þætti á ensku til að vekja athygli á Grímey sem áfangastað fyrir landslags- og náttúruljósmyndara. Markmiðið er að laða sérstaklega að erlenda ljósmyndara og áhrifavalda. Vörulína fyrir Grímsey er verkefni sem Gyða Henningsdóttir stendur fyrir og hlaut það 700 þúsund krónur í styrk en það felst í að þróa vörulínu minjagripa og ljósmynda sem draga fram einkenni og sérstöðu Grímseyjar. /MPD

SPECTRA BYGGINGALASERAR Í ÚRVALI VAL FAGMANNA

...VIÐ MÆLUM MED ÞVÍ BESTA

DALVEGI 10-14 | KÓPAVOGI | Sími 510 5050 | FALKINN.IS | ISMAR.IS

FÁLKINN ISMAR

Karl Jónsson, formaður UMF Samherja, og Jón Stefánsson, oddviti í Eyjafjarðarsveit, handsala samninginn.

Mynd / Eyjafjarðarsveit

Eyjafjarðarsveit og UMF Samherji:

Nýr samningur um samstarf

Nýr samstarfssamningur milli Eyjafjarðarsveitar og Ungmennafélagsins Samherja hefur verið undirritaður, en hann fjallar um samskipti samningsaðila, notkun íþróttamannvirkja, styrkveitingar sveitarfélagsins og önnur sameiginleg hagsmunamál.

Markmið samningsins er að tryggja áframhaldandi öflugt íþrótt- og æskulýðsstarf ungmennafélagsins. Félagið heitir því að hvetja börn og unglinga til þátttöku í íþrótt- og æskulýðsstarfi og veita þeim greiðan aðgang að félaginu og því starfi sem á hverjum tíma fer

fram á vegum þess. Sveitarfélagið leggur samkvæmt samningnum til aðstöðu í íþróttamiðstöð, sundlaug og öðrum íþróttamannvirkjum á svæðinu og fær Samherji gjaldfrjálsan aðgang að ákveðnum tímafjölda fyrir sína starfsemi. Að auki fær félagið eina milljón króna ár hvert í rekstrarstyrk.

Með þessum nýja samningi vonast ungmennafélagið til þess að verða minna háð en áður velgengni Handverkshátíðar, en sú hátíð hefur fallið niður tvö ár í röð með umtalsverðum afleiðingum á fjárhag félagsins. /MPD

Allt klárt fyrir sauðburðinn

N1
Vefverslun
Skoðaðu úrvalið
og skráðu þitt
fyrirtæki

Léttur samfestingur

Þunnur samfestingur með hnjápúðavösum. Hentar vel fyrir iðnaðarmenn, bændur o.fl.

Litur: Navy blár með kóngabláu. Stærðir: 48-72.

Samfestingur barna

Vinsæll samfestingur fyrir börnin. Góður fyrir bústörf, garðvinnu eða sumarbústaðinn.

Litur: Navy blár með kóngabláu. Stærðir: 116-172.

Tork pappír

Mjúkur og sterkur tvöfaldur pappír til að þurrka hendur, þrifa bleytu og óhreini. Passar í TORK M2 vegg- og gólfkammtara.

Dunlop öryggisstígvél Acifort S5

Dunlop Acifort S5 stígvél efnaþolin, með il- og tævörn. Hentug stígvél fyrir verktaka

Litur: Svartur. Stærðir: 40-49.

Einnota nítril hanskar

Einnota nítril hanskar. Sölueining 10 pakkar í kassa. Þykkt 3 mil. Net Weight: 3.5 kg. Gross Weight: 4.5 kg.

Hnjápúðar minni

Mjúkir og þægilegir hnjápúðar. Henta fyrir margar gerðir af samfestingum, vinnubuxum og göllum.

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Blönduós s. 440 1339 • Húsavík s. 440 1448
Höfn s. 478 1940 • Ísafjörður s. 456 3574 • Klettagarðar s. 440 1330
Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245 • Reyðarfjörður s. 474 1293
Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

440 1000 n1.is

N1 ALLA LEIÐ

STEEKUR

Vorlaukar fyrir nýjungagjarna

Úrval vorlauka er gott þessa dagana og verðið niðursett. Fyrir okkur sem erum nýjungagjörn er upplagt að prófa lauka eins og *Ixia*, *Barbiana stricta*, *Tigridia pavonia* eða *Sparaxis*.

***Ixia* - kornlilja** Heitið kornlilja á *Ixia* laukum er í samræmi við enska heitið cornlily. Nóg er að setja laukana niður um 8 til 13 sentímetra og hæfilegt bil á milli þeirra er um 8 sentímetrar. Blöðin eru lensulaga en blómin líkjast stjörnu og eru til í mörgum litum. Kornliljur kjósa frjósaman og vel framræstan og samblandaðan jarðveg. Laukarnir eru upprunnir í Suður-Afríku og skammlífir fjölæringar sem ekki þola frost og því einærir utandyra hér á landi. Ættkvíslarheitið *Ixia* er upprunnið úr forngrísku og nafn á fugli.

***Barbiana stricta* – bavíanablóm** Einkimblöðungur sem kallast baboom flower eða blue freesia á ensku og gæti því allt eins heitið bavíanablóm eða blá fresia. Tegundin er upprunnin á suðurhluta Suður-Afríku og nær 10 til 13 sentímetra hæð í heimkynnum sínum. Blöðin lensulaga, 4 til 12 sentímetrar að lengd, hærð og með áberandi blaðæðum. Laukar bavíanablóma þola ekki að frjósa og settir niður á vorin og forræktaðir innandyr. Til er fjöldi yrkja og ræktunarafríðga sem flest bera blá, bláleit eða bleik blóm sem eru um sex sentímetrar að þvermáli og yfirleitt sex eða fleiri á hverjum blómstöngli. Blómin, sem standa í þrjár til fjórar vikur, gefa af sér daufan sitruskeim. Ættkvíslarheitið *Barbiana* er upprunnið úr hollensku, bavíantje, sem þýðir litli bavíani, og vísar til þess að bavíana grafa upp laukana og borða þá. Tegundarheitið *stricta* þýðir að plantan sé upprétt.

***Sparaxis* – riflilja** Riflilja, eins og ættkvíslin *Sparaxis* kallast á íslensku, eru einkimbláa og fjölærar laukjurtir en einærar utandyra hér á landi þar sem þær þola ekki að frjósa. Í heimkynnum sínum vex plantan í leikendum jarðvegi en sem sumarblóm hér á landi dafnar hún ágætlega í hefðbundinni pottamold. Allar tegundir innan ættkvíslarinnar eru upprunnar í Suður-Afríku og vaxa þar villtar. Blöðin lensulaga, blómstöngull 15 til 60 cm hár eftir tegundum, ber eitt blóm með sex krónublöðum sem eru kremhvít yfir í hvít að lit. Latínuheitið *Sparaxis* er komið úr grísku, *sparasso*, sem þýðir að rífa og vísar til blómblögunarinnar.

***Tigridia pavonia* – tigrisblóm** Hitakerar laukplöntur sem þola ekki frost og þurfa sólríkan vaxtarstað og vel framræsta jörð. Tegundin er upprunnin í Mið-Ameríku og finnst villt í Mexíkó, Ekvador og Perú. Laufið lensulaga. Hver laukur ber einn blómstöngul sem nær 45 til 60 sentímetra hæð og blómin, sem eru nokkur á hverjum stilk, eru með þremur krónublöðum og geta orðið 7 til 13 sentímetrar að þvermáli. Til í mörgum litum. Laukarnir ætíð og voru hafðir til matar af frumbyggjum í Mexíkó og þykja bestir léttsteiktir eða grillaðir.

VH

NYTJAR HAFSINS

Ískóð er heimskautafiskur sem slæðist stundum til Íslands:

Fiskur með frostlög í blóðinu

Kjartan Stefánsson
kjartanst@simnet.is

Ískóð er merkilegur fiskur. Þetta er hánorræn þorskfiskategund sem hefur aðlagast sjávarkúlða og er með frostvörn í blóðinu. Stöku fiskar slæðast til Íslands, að öllum líkindum frá Austur-Grænlandi, en mjög hefur dregið úr því hin seinni ár.

Ískóð, öðru nafni pólporskur, er smávaxin þorskfiskategund sem útbreidd er umhverfis Norðurheimskautið. Það er jafnframt sú fisktegund sem hefur veiðst hvað nyrst í Norður-Íshafinu og sennilega algengasta fisktegundin þar. Ískóð er ein af örfáum hánorrænum (e. high arctic) fisktegundum sem finnast við Ísland. Hánorrænar tegundir halda sig aðallega á nyrstu svæðum jarðar, t.d. í Íshafinu og þar rétt fyrir sunnan.

Lengi vel var þekking á líffræði og útbreiðslu ískóðs við Ísland mjög takmörkuð. Ólafur S. Ástþórsson, fiskifræðingur og fyrrum aðstoðarforstjóri Haf-rannsóknastofnunar, hefur rannsakað ískóð við Ísland og ritað um það meðal annars ítarlega grein í Náttúrufræðinginn. Byggði hann rannsóknir sínar á gögnum um ískóð sem fengust annars vegar í stofnmælingum botnfiska í árlegu vorralli Hafrannsóknastofnunar á árunum 1985 til 2013 og hins vegar í seiðaleiðöngnum sem farnir voru á árunum 1974 til 2003.

Hér verður byggt á grein Ólafs í Náttúrufræðingnum svo og umfjöllun um málið í Fiskifréttum þegar Ólafur kynnti niðurstöður sínar.

Hrygnir um hávetur

Ískóð er talsvert útbreitt á norðurhveli jarðar. Sunnan Íshafsins Atlantshafsmegin nær meginútbreiðslusvæði ískóðs suður til Noregs, inn í Hvítahaf og í Barentshaf, umhverfis Svalbarða, að norðurströnd Íslands og fyrir suðurodda Grænlands.

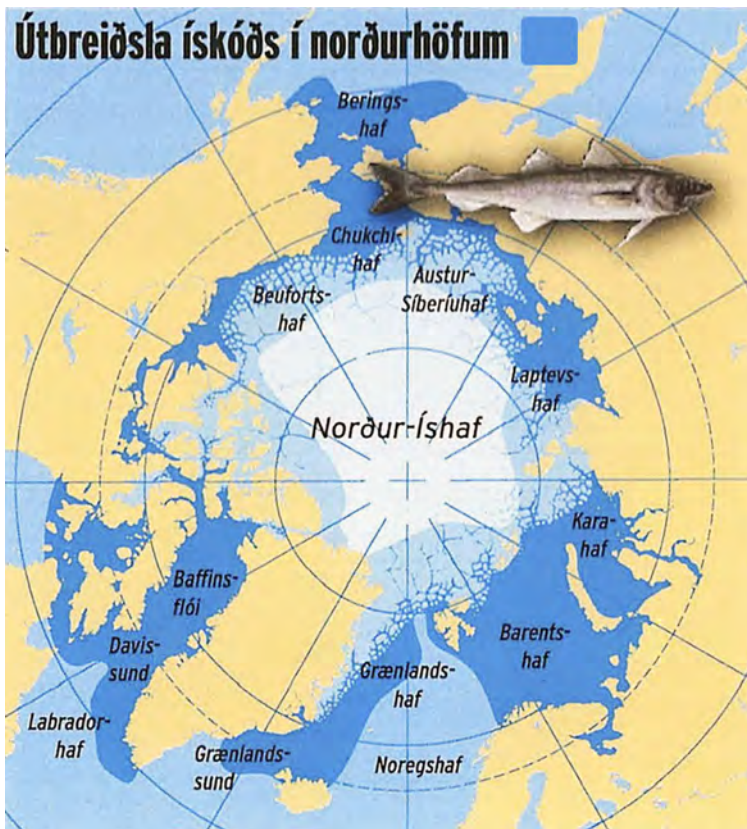
Lífshættir eru best rannsakaðir í Barentshafi. Ískóð verður að hámarki um 45 sentímetrar á lengd. Það lifir innan um ís og ískrapa. Hámarksaldur er 6 til 7 ár. Ískóðið lifir á svifi og er talið afar mikilvæg fæða fyrir spendýr og sjófugla í vistkerfi norðurslóða. Ískóð hrygnir við ísröndina um hávetur, í nóvember til mars. Tvö meginhrygningarsvæði eru þekkt þar norður frá, þ.e. við Svalbarða og suður af Novaja Zemlya í rússnesku lögsögunni.

Með frostvörn í blóðinu

Ískóðið hefur magnaða eiginleika til að lifa af við erfiði skilyrði. Það er með frostvarnarprótín (AFP) í blóðinu. Þetta prótín er ríkt í blóði ýmissa fiska sem lifa í Norður- og Suður-Íshafi. Prótínið binst við ískristalla sem kunna að myndast í blóði og kemur í veg fyrir að þeir

Ískóð í krapasjó í Norður-Íshafi.

Meginútbreiðslusvæði ískóðs. Skýringmynd sem birt var í Fiskifréttum þegar fjallað var um rannsóknir á ískóði við Ísland á sínum tíma.

vaxi enn frekar. Ískóð er harðgert og getur þolað sjávarkúlða allt niður að frostmarki sjávar ($-1,8^{\circ}\text{C}$). Þetta fyrirbæri var uppgötvað árið 1960 og hafa frostvarnarprótín verið nýtt í læknavísindum til að varðveita líffæri undir frostmarki.

Samfara virkni frostvarnarprótínsins fara á gang ýmsir ferlar innan fruma ískóðsins til þess að tryggja vökvajafnvægi sem hjálpar því til að lifa af.

Mest veitt um 350 þúsund tonn

Veiðar á ískóði í Barentshafi voru töluverðar um og eftir 1970. Veiðarnar fóru hæst í 350 þúsund tonn á ári en dattu síðan snögglega niður um miðjan áttunda áratuginn. Eftir það hafa veiðarnar verið um 20 til 30 þúsund tonn á ári. Norðmenn veiddu ískóðið þegar aflinn var sem mestur en Rússar eru núna eina þjóðin sem stundar þessar veiðar.

Stofn ískóðs í Barentshafi náði hámarki fyrir 15 til 20 árum og fór mest í tæplega 2,5 milljónir tonna.

Stofninn hefur verið í lægð síðustu ár og útbreiðslan hliðrast til austurs og norðurs. Vísindamenn velja því fyrir sér hvort það tengist ekki veðurfarsbreytingum, þ.e. hlýnun sjávar og minni hafis í Barentshafi.

Aðallega norðvestur af Íslandi

Suðurmörk fyrir útbreiðslu ískóðs eru norður af Íslandi. Útbreiðslan er aðallega á landgrunninu norðvestur af landinu. Í vorrallinu veiðast ískóð á togstöðvum frá svæðinu norður af Vestfjörðum, norður fyrir landið og þegar mikið fæst af því teygir það sig suður að miðjum Austfjörðum. Mjög er misjafnt eftir árum hvað fæst af ískóði. Sum ár slæðist það í veiðarfærin í rallinu á mörgum togstöðvum á öllu útbreiðslusvæðinu en í rýrum árum veiðist það aðeins á örfáum stöðvum.

Þegar best lætur hafa fengist 250 stykki af ískóði í vorralli en fjöldinn fer niður í 10 stykki í rýrum árum. Á síðustu árum hefur dregið mjög úr því að ískóð finnst hér.

Samtals fengust 2.376 ískóð í stofnmælingarleiðöngnum í 823 (5%) af þeim 16.339 togum sem tekin voru með botnvörpu á 29 ára rannsóknartímabili.

Mest í köldum sjó

Veiðistaðir ískóðs við Ísland voru kannaðir með hliðsjón af hitastigi sjávar og dýpi. Eins og við er að búast veiðist það í mjög köldum sjó og mest í kringum 200 til 350 metra dýpi.

Fleiri þættir en hiti og dýpi geta ráðið því hversu mikið af ískóði berst hingað. Hugsanlega skiptir sjógerð máli sem og fleiri eiginleikar í umhverfinu, svo sem fæða og afrán, sem gætu átt þátt í því að þjappa fiskinum saman eða hafa áhrif á hann. Ískóð í rallinu eru um 15 sentímetrar að meðallengd og aldursbilið 2 til 6 ár. Flestir fiskanna eru þó á aldrinum 3 til 4 ára. Lengsta ískóðið sem veiðst hefur á Íslandmiðum sem vítað er um var 33 sentímetrar og fékkst vestan Kolbeinseyjar í mars 1995, samkvæmt bókinni Íslenskir fiskar.

Flest seiði við Austur-Grænland

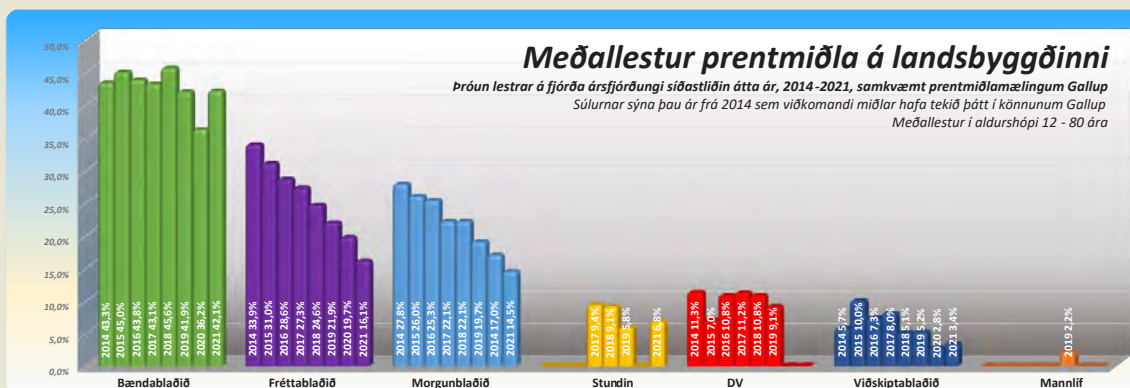
Í seiðaleiðöngnum á sínum tíma var bæði farið um íslensku lögsöguna og inn á landgrunnið við Austur-Grænland. Ískóð fékkst í þessum leiðöngnum í takmörkuðum mæli og sum árin fengust engin ískóð. Mestur fjöldinn var við Austur-Grænland en þá fengust 55 ískóð í holi. Í aðeins örfá skipti fengust ískóðaseiði á landgrunninu norður af Íslandi.

Hugsanlega að hverfa úr fánunni

Helstu niðurstöður í rannsóknum Ólafs eru þær að ískóð á Íslands-miðum er aðallega bundið við norðvesturhluta landgrunnins. Ungviði ískóðs finnast nær eingöngu á austurgrænlenzka landgrunninu. Auk tiltækra upplýsinga frá nálægum hafsvæðum bendir útbreiðslan til þess að ískóð við Ísland sé upprunnið í hrygningarstöðvum við Austur-Grænland.

Útbreiðsla og fjöldi ískóða við Ísland hefur minnkað samfara hlýnun sjávar og haldi þessi þróun áfram og hafisinn hopi muni ískóðið hugsanlega hverfa úr fánunni við Ísland.

Bændablaðið
Kemur næst út
28. apríl
Gleðilega páska!

VÉLFANG

– VERKIN TALA

Vélfang ehf. selur og þjónustar jafnt nýjar sem notaðar vélar og tæki fyrir landbúnað, verktaka, golfvelli og sveitarfélög ásamt varahluta- og viðgerðarþjónustu.

FENDT

Fer fremstur

CLAAS

Fjölskyldufyrirtæki í fararbroddi

Leiðandi afl í 190 ár

Kverneland

Framtíðarsýn í landbúnaði

Framúrskarandi þjónusta við viðskiptavinum

Schäffer

Styrkur - afköst - skilvirkni

Nýsköpun - metnaður - framsækni

FRÉTTIR

Landgræðsla:

Lúpína er eina vonin á erfiðustu svæðunum

– segir Björn Halldórsson, bóndi á Valþjófsstöðum í Norðurþingi

Uppblástur í Norðurþingi er mikill og þrátt fyrir áratuga sáningu grasfræs og notkun á tilbúnum áburði er árangurinn víða lítill í hlutfalli við vandamálið. Björn Halldórsson, bóndi á Valþjófsstöðum í Norðurþingi, segir að breyta þurfi stefnu Landgræðslunnar þegar kemur að notkun lúpínu, því að hún sé það sem skilar mestum árangri á erfiðum svæðum, og segir það vera draumsýn að nota bara íslenskar plöntur til landgræðslu.

Björn segir nauðsynlegt að ræða um uppgræðslu á erfiðum svæðum eins og á heiðunum í Núpasveit og upp af Óxarfirði í átt að Hólsfjöllum. „Melrakkaslétta er sæmilega gróin, nema Leirhafnarfjöllin, en ástandið á heiðum suður af Núpasveit er þannig að það er ekkert annað í boði en að nota lúpínu ef við ætlum að ná verulegum árangri í uppgræðslu.“

Erum að falla á tíma

„Við erum búin að reyna í rúman áratug að bera grasfræ og tilbúinn áburð hér á Valþjófsstaðafjallið og satt best að segja er árangurinn lítill og við erum að falla á tíma þar sem síðasti jarðvegurinn er að fjúka burt og út á haf.“

Sá litli árangur sem grasfræið og áburðargjöfin hefur verið að skila er að það vex upp lítils háttar af krækiberja- og beitilyngi en jarðvegsmyndun er lítil og sums staðar á undanhaldi ef áburðargjöf er hætt. Þetta þýðir að þau svæði sem eru komin með lítils háttar gróðurþekju eru ekki að skila neinni teljandi uppskeru og við sem höfum takmarkað landrými getum ekki leyft okkur að vera með stór svæði án uppskeru.“

Hækkandi áburðarverð

Í kjölfar hækkandi áburðarverðs hefur Landgræðslan boðað minnkandi áburðargjöf og að sögn Björns er ekkert annað að koma í staðinn nema það að treina áburðarskammtinn yfir stærra svæði og um leið enn minni árangur.

„Það þýðir að í mörgum tilfellum þurfa bændur að leggja fram fleiri klukkutíma eða daga í sjálfböðavinnu en áður, meiri olíu á vélar og meira slit á vélum.“

Í bréfi sem Björn sendi Landgræðslustjóra segir að hafa þurfi í huga „að sum uppgræðslusvæði eru mjög ill yfirferðar, melar jafnvel alþaktir misstórum steinum, oft hliðarhalli og mikil veltihætta fyrir vélar. Þannig aðstæður fara illa með vélar og eru heilsuspillandi fyrir ökomann. Á þessi verstu svæði er því ekki í boði að fara með vélar á hverju ári, heldur bera sæmilega á

Dökkgrænir hálfmánar til vinstri á myndinni er handsáð lúpína, nokkurra ára gömul. Ofar til vinstri er margra ára dreifing á grasfræi og tilbúnum áburði, þar er mjög lítill árangur miðað við kostnað og vinnu.

Myndir / Björn Halldórsson

Mynd af mel eftir áratuga uppgræðslu með tilbúnum áburði og grasfræi.

Á svæði eins og sést á myndinni virkar ekki vel að nota tilbúinn áburð og grasfræ, eins og hefur verið reynt í mörg ár. En lúpínan sem sést í fjarska efst á myndinni þrífst ágætlega.

Lerki á gömlum mel. Melurinn var nánast gróðurlaus fyrir um hálfri öld, en var græddur upp með lífrænum áburði, heyrusli og lítils háttar af tilbúnum áburði. Fyrir tæpum tuttugu árum var svo gróðursett lerki þarna.

Áfok á snjóskafli við Valþjófsstaði í Norðurþingi.

Í áfoki á snjó má greina fræbjöllur af beitilyngi.

og sleppa síðan úr einu til þremur árum áður en borið er á aftur.“

Lúpína það helsta sem skilar árangri

„Ég er búinn að reyna grasfræ og tilbúinn áburð og líka lúpínu á Valþjófsstaðafjall, sem er móbergsfjall sem hefur myndast við gos undir jökli. Bergið er laust í sér og jarðvegurinn þurr og aðstæður til ræktunar erfiðar.“

Sáning lúpínu er það helsta sem hefur sýnt verulegan árangur, en því miður get ég ekki lengur fengið fræ af lúpínu frá Landgræðslunni og mig grunar að það sé ekki vegna þess að hún geti ekki framleitt fræ, heldur fremur spurning um vilja.

Í dag er það stefna Landgræðslunnar að nota ekki erlendar plöntutegundir til landgræðslu en það er bara ekki til nein íslensk planta sem ræður við þessar aðstæður. Ég hef bæði gróðursett og sáð lúpínu í fjallið í um áratug og reynt eftir bestu getu að halda fé frá og þar sem hún nær að blómstra og fella fræ er hún farin að dreifa sér dálítið sjálf og annar gróður farinn að koma upp í kringum hana.“

Snjóskafar brúnir af áfoki

Björn segir að með því að mega

ekki nota erlenda tegund eins og lúpínu sé verið að hefta og takmarka landgræðslumöguleika í landinu. „Í austan hvassviðri í vetur hér í Norðurþingi urðu snjóskafar brúnir af áfoki og í þeim má sjá fræbelgi af beitilyngi sem hafa rifnað af plöntunum í rokinu. Þetta og það að röst af slíkum fræbelgjum mátti finna í flæðarmálinu hér niðri við sjó er svo aftur vísbending um að gríðarlegt magn af jarðvegi og fræi hafi fokið út á haf.“

Ástandið er grafalvarlegt og að mínu mati þarf Landgræðslan að endurskoða stefnu sína gagnvart lúpínu.“

Náttúruverndarhugtakið gjaldfellt

„Að mínu mati er búið að gjaldfella náttúruverndarhugtakið. Margir telja í dag að náttúruvernd felist aðeins í því að endurheimta plöntur sem fólk heldur að hafi vaxið á ákveðnum svæðum á ákveðnu tímabili og séu íslenskar og þær einu réttu.“

Ég tel það vera draumsýn að nota bara íslenskar plöntur til landgræðslu því veruleikinn leyfir það ekki. Náttúruvernd í mínum huga felst í því að gera eitthvað sem er til bóta fyrir náttúruna,“ segir Björn Halldórsson. /VH

Gleðilega páska

Veldu páskaegg frá Nóa sem passar þér!

Nóa páskaegginn eru tilbúin. Við vonduðum okkur alveg sérstaklega. Litlu páskakanínurnar eru líka komnar aftur og þær eru svo sætar að þær eru ætar! Páskaegginn eru af öllum stærðum og gerðum, svo að allir ættu að finna egg við sitt hæfi.

Skoðaðu úrvalið, veldu og njóttu!

FRÉTTASKÝRING

Ný rannsókn á kolefnislosun ræktarlands á vegum Landbúnaðarháskóla Íslands gæti kollvarpað fyrri hugmyndum: Langtímalosun kolefnis úr framræstu ræktarlandi er líklega margfalt minni en fullyrt hefur verið

– Meðaltalsmunur á milli íslensku rannsóknarinnar og fullyrðinga stjórnvalda, stofnana og hagsmunaaðila um losun CO₂ er 88,65%

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Fullyrðingar, sem haldið hefur verið á lofti á Íslandi árum saman um losun koltvísýrings og annarra meintra gróðurhúsalofttegunda úr framræstu landi, eru órægu frá því að geta staðist, ef marka má niðurstöðu nýrra rannsókna sem birtar hafa verið af Landbúnaðarháskóla Íslands.

Komnar eru fram tvær íslenskar rannsóknir sem benda til þess að fullyrðingar um losun koltvísýrings frá framræstu landi séu kolrangar. Árum saman hefur verið kallað eftir því að lögð séu fram vísindaleg gögn byggð á vísindalegum rannsóknum á Íslandi um losun gróðurhúsalofttegunda úr framræstu landi. Slík gögn hafa ekki fengist frá íslenskum yfirvöldum sem hafa losunarmál CO₂ á sinni könnu. Nú hafa hins vegar verið birt gögn í riti Landbúnaðarháskóla Íslands undir fyrirsögninni „Langtímatap kolefnis í framræstu ræktarlandi“. Þau gögn koma til viðbótar rannsóknargögnum sem fram komu í MS verkefni Gunnhildar Evu Gunnarsdóttur frá 2017.

Alvarlegur hnekki fyrir hástemmdar fullyrðingar

Höfundar skýrslunnar eru Þóroddur Sveinsson, sem var verkefnisstjóri, Teitur Sævarsson landbúnaðarfræðingur, María Svavarsdóttir landfræðingur, Bergrún Arna Óladóttir eldfjallafræðingur, Þorbjörg Helga Sigurðardóttir landbúnaðarfræðingur, Eiríkur Loftsson ráðunautur og Þórarinn Leifsson bóndi. Verkefnið var styrkt af Framleiðnisjóði landbúnaðarins. Höfundar vilja fara varlega í yfirlýsingum og telja þörf á mun ítarlegri rannsókn. Samt má segja að þessi gögn hljóti að vera alvarlegur hnekki fyrir hástemmdar fullyrðingar íslenskra yfirvalda og ýmissa hagsmunaaðila um langtímalosun koltvísýrings úr framræstu landi. Á þeim grunni hefur samt verið mótuð stefna og unnið að uppbyggingu á gríðarmiklu fjármálakerfi um kolefnisbindingu. Í skýrslunni segir að losunin sem hér mælist verði að teljast lítil miðað við eldri mælingar sem gerðar hafa verið í framræstum, óræktuðum lífrænum mýrum.

Losun af framræstu ræktarlandi á Íslandi „getur verið ofmetin“

„Losunartölurnar sem hér birtast eru lágar og benda til þess að losun af framræstu ræktarlandi á Íslandi geti verið ofmetin sé miðað við staðla IPCC. Nauðsynlegt er að halda áfram rannsóknum á kolefnislosun íslensks ræktarlands,“ segja skýrsluhöfundar.

Engar losunarrannsóknir hafa verið gerðar á framræstu akurlendi

Í rannsóknunum sem gerðar voru bæði á framræstu og óröskuðu landi má greina að áhrif á gosösku í jarðvegi getur haft umtalsverð áhrif á og þar með á kolefnisbindingu, rotnun og gaslosun. Lofthiti er einnig veigamikill þáttur. Þar kemur líka fram að „engar losunarrannsóknir hafa verið gerðar á framræstu akurlendi (þ.m.t. framræstum túnnum) hér á landi.“ Samt hafa stjórnvöld og

Gjóskulög voru hvað skýrust í Keldudal.

Myndir / Þóroddur Sveinsson

aðrir sett ítrekað fram hástemmdar fullyrðingar um losun á framræstu landi á Íslandi og byggja þær tölur alfarið á erlendum stuðlum IPCC.

Koltvísýringur (CO₂) er 27,3% kolefni og 72,7% súrefni

Atómþyngd kolefnis er 12 atómmassaeiningar, en þyngd koltvísýrings er 44 einingar, vegna þess að það inniheldur tvö súrefnisatóm sem hvert vega 16 einingar. Eitt tonn af kolefni er jafngildi 44/12 = 11/3 = 3,67 tonn af koltvísýringi. Með öðrum orðum að í 11 tonnum af CO₂ eru um 3,7 tonn af kolefni.

Samkvæmt tölum Umhverfisstofnunar var heildarlosun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi 2019, þegar landnotkun og skógrækt eru meðtalin, samtals 13.794 kt CO₂-ígilda. (um 13,8 milljónir tonna af CO₂ án alþjóðaflugs og alþjóðasiglinga). Sama stofnun segir að losun Íslands samkvæmt loftslagssamningnum hafi á sama tíma numið 4.722 kt CO₂-íg. árið 2019. Það þýðir að losun frá landi hefur numið að mati Umhverfisstofnunar um 9,07 milljónum tonna.

Misvísandi upplýsingar sem allar vísa samt í sama staðal IPCC

Íslensku vísindamennirnir kalla eftir frekari rannsóknum til að skjóta fleiri stoðum undir sína útreikninga. Ef þeirra rannsóknir til þessa eru hins vegar skoðaðar með hliðsjón af öllum þeim fullyrðingum sem settar hafa verið fram án þess að sýna fram á haldþæfar rannsóknir, þá er mismunurinn vægast sagt hrikalegur.

Íslensk yfirvöld og fleiri miða við staðal IPCC, Loftslagssamnings Sameinuðu þjóðanna (Intergovernmental Panel on Climate Change), í sínum útreikningum.

Hann gerir ráð fyrir að framræst land með mólendi losi 5,7 tonn af kolefni á hektara og að framræst akurlendi losi 7,9 tonn á hektara á ári. Umreiknað í koltvísýring CO₂ gerir þetta um 20,91 tonn á hektara fyrir mólendi og 28,99 tonn fyrir tún og akurlendi. Votlendissjóður sem notið hefur stuðnings yfirvalda segir á sinni heimasíðu að losun koltvísýringsígilda úr framræstu landi næmi 20 tonnum á hektara.

Í skýrslu Vegagerðarinnar frá því í maí 2020, sem unnin er af VSÓ ráðgjöf, er bent á óvissu og deilur um útreikning á losun koltvísýringsígilda í framræstu landi. Þar er samt sett fram tafla sem segir að losun úr túnnum á framræstu votlendi sé á bilinu 26,8 til 31,9 tonn CO₂ ígilda á hektara á ári. Einnig að losun úr framræstu óræktuðu landi sé 21,3 til 32,49 tonn CO₂ ígilda á hektara á ári og er samt vísað í staðla IPCC. Meðaltal allra þessara fullyrðinga er losun CO₂ upp á 26,7 tonn á hektara.

Meðaltalsmunur á fullyrðingum og rannsóknum er 88,65%

Samkvæmt nýju rannsóknunum í riti Lbhí, „Langtímatap kolefnis í framræstu ræktarlandi“, sem gerðar voru á Norðurlandi á árunum 2020 til 2021, þá nemur losunin samkvæmt sama viðmiðunarstaðli IPCC er frá 0,95 tonnum á hektara og upp í 5,10 tonn á hektara, eða að meðaltali 3,03 tonn á hektara. Þetta er sagt með öllum fyrirvörum sem íslensku vísindamennirnir gáfu sér. Munurinn á fullyrðingunum og þessum rannsóknum er hrikalegur. Losunin gæti mögulega verið frá 0,9 til 5 tonn af CO₂ á hektara en ekki 21 til 32 tonn. Munurinn nemur að meðaltali 23,67 tonnum á hektara sem gerir mögulega skekkju upp á 88,65%.

Vísindamenn að störfum í Beinagarði.

rannsóknum en margfalt minna en gert er ráð fyrir í opinberum gögnum um loftslagsmál.

Árlegt niturtap vegna framræslu reiknast 70 kg N/ha í Kýrholti en -10 kg N/ha í Hegrænesi.

Þá eykst magn (þéttni) kolefnis og niturs með framræslu í efstu 30 sm jarðvegs.

Jarðvegssig í framræsta landinu reiknaðist 16 sm í Kýrholti en 6 sm í Hegrænesi. Hluttur kolefnistaps í þessu sigi var 26% í Kýrholti en 9% í Hegrænesi.

Ef miðað er eingöngu við yfirborð (0 stöðu) sýndu mælingar í Kýrholti 3,5 tonna losun á hektara og niturlosun 0,2 t/ha. Slík mæling gefur þó ekki heildarmynd af jarðvegsslosuninni til lengri tíma. Vísindamennirnir sem að rannsókninni stóðu telja að gjóskulagaaðferðin sé góð leið til að meta heildarlosun kolefnis í framræstu votlendi þar sem hægt er að beita henni. Eins ef gerðar verða endurbætur á verklagi byggðar á reynslu þessa verkefnis. Til að kortleggja sem næst raunverulega langtíma kolefnislosun í framræstu ræktarlandi á Íslandi þarf að gera átak í að mæla hana skipulega sem víðast og gjóskulagaaðferðin er gott tæki til þess þar sem nothæf gjóskulög finnast, að því er fram kemur í skýrslunni.

Meginmarkmið að auka þekkingu á langtímaáhrifum af framræslu ræktarlands

Verkefnið hafði það meginmarkmið að auka þekkingu á langtímaáhrifum af framræslu ræktarlands á kolefnisbúskap jarðvegs og aðra þætti því tengdu. Þannig væri hægt að áætla betur kolefnislosun í framræstum íslenskum mýrum en þær hafa mikla sérstöðu. Undirmerkið rannsóknarinnar voru að:

- Greina breytileika í langtíma kolefnislosun framræsts lands eftir jarðvegssgerðum með svokallaðri gjóskulagaaðferð.
- Þróa viðurkennda íslenska losunarstaðla fyrir framræst ræktarland á Íslandi.
- Greina mögulegan breytileika í kolefnisbúskap eftir öðrum umhverfisþáttum, svo sem jarðvegssgerð, kolefnis- og niturinnihaldi og sýrustigi jarðvegs, jarðvegssýrni, grunnvatnsstöðu, yfirborðsgróðri og ræktunaraðferðum.

Aðferðin sem beitt var hefur ekki verið prófuð áður í ræktarlandi á Íslandi. Hún byggir á að mæla uppsafnað magn innihalds í jarðvegi fyrir ofan þekkt gjóskuleiðarlág í annars vegar framræstri og hins vegar óraskaðri mýri sömu gerðar.

Með hjálp sýnatökubors voru valdir 3 álitlegir sýnatökustaðir (endurtekningar) fyrir hvert svæði, eða samtals 12 staðir. Sýnatökusvæðin voru Hegrænes 1, byggakur í Keldudal, Hegrænes 2, runnamýravist, Kýrholt 1, tún á 70 ára gömlu framræstu landi og Kýrholt 2, starungamýravist.

Á hverjum stað voru síðan grafnar holur 0,5-1,0 m djúpar og sem náðu vel niður fyrir meint H1104 gjóskulag (gjóskulag frá árinu 1104).

Það sem var mælt; dýpt niður á gjóskuleiðarlág, rúmþyngd, glæðitap, rakastig, sýrustig, heildar

Mögulega um ein milljón tonn en ekki 8,4 eða níu milljón tonn

Ef við setjum þetta í samhengi við tölur Umhverfisstofnunar, þá er losunin frá landnotkun ekki 9,07 milljónir tonna CO₂ ígilda á ári, heldur rétt rúmlega ein milljón tonn.

Ef tölur umhverfisráðuneytis frá 2019 eru notaðar, þá var heildarlosun Íslands vegna framræsts lands um 8,4 milljónir tonna af CO₂. Miðað við nýju rannsóknirnar næmi losunin því ekki nema um 953.000 tonnum.

Þessar tölur hljóta að æpa á að frekari rannsóknir verði gerðar strax næsta sumar. Þetta gæti líka mögulega þýtt að allar fullyrðingar um losun CO₂ frá landbúnaði á Íslandi séu hrikalega ýktar.

Ný aðferðafræði en hvatt til varfærni þar sem frekari rannsókn sé þörf

Höfundar skýrslu Lbhí beittu nýrri aðferð til að meta losun kolefnis yfir langan tíma byggða á dýpt gjóskulaga líkt og Gunnhildur Eva Gunnarsdóttir gerði 2017 og notaði í sínu MS verkefni. Þar kom m.a. í ljós hve breytileg losunin getur verið eftir aðstæðum hverju sinni. Gunnhildur áætlaði meðallosun kolefnis hjá sér vera 1,7 tonn C/ha á ári í framræstum óræktuðum mýrum. Þetta myndi þýða meðaltalslosun á CO₂ upp á tæp 6,24 tonn á hektara samkvæmt staðli IPCC, en ekki 20-32,5 tonn á hektara eins og haldið hefur verið fram í opinberri umræðu.

Nýju rannsóknirnar hafa svo til kynna að losunin úr framræstu landi á Íslandi getur jafnvel verið enn minni. Höfundar skýrslunnar taka þó fram að varast beri að draga víðtækar ályktanir út frá niðurstöðum þessa einstaka verkefnis. Frekari rannsókn sé þörf.

Losun nær 0,3 til tæplega 1,4 tonn á hektara á ári

Í nýju rannsóknum Lbhí segir að árlegt kolefnistap (losun) fyrir ofan öskulagið H1104 frá árinu 1104 (18 sm) vegna framræslu og ræktunar reiknast 1,39 tonn kolefnis á hektara (t C/ha) í Kýrholti árlega á síðastliðnum 70 árum og 0,26 t C/ha í Hegrænesi á hverju ári sl. 55 ár. Þetta er í nokkru samræmi við það sem Gunnhildur hafði komist að í sínum

kolefni, heildar nitur og lífvirk steinefni (fosfór, kalí, kalsíum, magnesíum, natríum, mangan, sink og kopar). Með þessum upplýsingum er hægt að sjá hvaða magnbreytingar hafa orðið í jarðveginum og innihaldi hans frá því hann var framræstur og fram að sýnatökudegi í samanburði við óraskað votlendi sömu gerðar. Þá var einnig metið niðurbrotstígg lífræns efnis með sk. von-Post aðferð. Rannsóknasvæðin voru alls fjögur í Skagafirði; tvö í Hegrnesi (framræst/órasakað) og tvö í Kýrholti (framræst/órasakað). Gjóskauleiðarlagið sem var valið kom úr Heklugosi árið 1104 en það fannst í 18-36 sm dýpt í framræsta landinu og 22-44 sm í órasakaða landinu. Sýnatökur fóru fram í júlí 2020.

Túnrækt bindur umtalsvert af kolefni

Þá koma líka fram í skýrslunni mjög athyglisverðar upplýsingar um kolefnisbindigetú ræktaðs lands. Mikill munur var sýnilegur á flestum jarðvegspáttum milli framræsts og óraskaðs jarðvegs og voru áhrif ræktunar greinileg. Einnig var talsverður munur á milli staða (Hegranes/Kýrholt).

Þar segir að kolefnisbinding í jarðvegi sé mjög mikil í landi sem framræst hefur verið og tekið til ræktunar. Alls hafði hlaðist upp 902 þurrefnistonn af jarðvegi á hektara í Kýrholti ofan á gjóskauleiðarlagið H1104, eða 0,98 tonn árlega. Í Hegrnesi hafði safnast upp 696 tonn alls, eða 0,76 tonn árlega.

Í framræsta landinu í Kýrholti hafði jarðvegur minnkað um 2,8 þurrefnistonn á hektara á ári en í Hegrnesi hafði jarðvegur aukist um 4,1 tonn á ári frá framræslu miðað við órasakaða landið.

Samkvæmt opinberum tölum er meðalbinding kolvíoxíðs (CO₂) í íslenskum skógum talin vera um 4,4 tonn á hektara á ári. Túnin geta því verið að ná umtalsverðri kolefnisbindingu í samanburði við skógrækt þó þurrefnið sem safnast hefur upp samkvæmt mælingum sé vissulega ekki allt kolefni eins og fram kemur í rannsókninni.

Öskuinnihald jarðvegs (kg/kg) í framræsta landinu hafði þannig aukist um 29% og kolefnisstyrkur lækkað um 28%. Þá lækkaði niturstyrkur um 18% frá framræslu að jafnaði.

Mikil kolefnisbinding gróðurlendis á Íslandi ætti reyndar að vera nokkuð augljós ef menn horfa á mómyndun gróðurlendis hér á landi. Ætla mátti að þetta kalli á endurskoðun á allri tölfræði um stöðu landbúnaðar í loftslags-umræðunni.

Stórar fullyrðingar, rangfærslur og misvísandi upplýsingar

Árum saman hafa verið hafðar uppi fullyrðingar um losun gróðurhúsalofttegunda úr framræstu landi. Lengst af var fullyrt að losunin næmi 70% af heildarlosun Íslands. Þær fullyrðingar, sem hafa m.a. verið hafðar uppi af ráðuneytum og stofnunum ríkisins bæði á innlendum og erlendum vettvangi, hafa verið gagnrýndar af vísindamönnum vegna skorts á innlendum rannsóknargögnum. Samt hafa fullyrðingarnar verið látnar duga sem rökstuðningur fyrir milljóna króna fjárveitingum ríkisins í verkefni, m.a. við að moka ofan í skurði undir því göfuga yfirsíni að það sé verið að endurheimta votlendi í þágu loftslagsmála. Einnig hafa þær verið stór þáttur í rökstuðningi fyrir því að Íslendingar losi þjóða mest af CO₂ út í andrúmsloftið miðað við höfðatölu.

Bændablaðið sendi þáverandi umhverfisráðherra fyrirspurn um þessi mál í 17 liðum árið 2019. Í svari ráðuneytisins var enn fullyrt um losun úr framræstu landi þó ráðuneytið gæti ekki vísað á neinar tiltekna rannsóknir sem styddu þær

fullyrðingar. Ein spurningin var:

Hversu mikil er að mati ráðuneytisins losun gróðurhúsalofttegunda úr íslenskum mýrum sem grafnar hafa verið út? Bæði magn og hlutfall af heildarlosun Íslendinga á ígildi koltvísýrings?

Svar ráðuneytisins við þessari spurningu hljóðaði svo:

„Samkvæmt loftslagsbók-haldi Íslands var heildarlosun vegna framræsts lands um 8.429 kt CO₂ koldíoxíðígilda árið 2017. Það jafngildir um 60% af heildarlosun Íslands það ár.“

Þarna talar ráðuneytið um kílótonn (kt), eða 8,4 milljónir tonna. Var ráðuneytið á þessum tímupunkti greinilega horfið frá fyrri fullyrðingum um að losunin næmi 72% sem mjög hafði verið gagnrýnt. Kom reyndar fram á Alþingi árið 2015 að losun frá framræstu landi næmi 9,47 milljónum tonna og Umhverfisstofnun segir að losunin hafi numið 9,07 milljónum tonna á árinu 2019. Þarna er allt að milljón tonna mismunur í fullyrðingum opinberra aðila á losun CO₂.

Í skýrslu Jóns Guðmundssonar í Landbúnaðarháskóla Íslands frá 2016 segir hins vegar að losun úr túnnum á framræstum jarðvegi sé metin á ígildi tæplega 1.800 kt CO₂, eða 1,8 milljónir tonna. Þetta er íslenskur vísindamaður sem setti þetta fram út frá þeim vísindalegu forsendum sem hann hafði í höndum á þeim tíma. Menn hljóta því að spyrja hvort ekki verði að gera kröfu til að íslensk stjórnvöld leggi fram staðreynd gögn byggð á íslenskum mælingum, eða stuðli frekar að slíkum rannsóknum ef þau ætla að halda sig við fullyrðingu um 8,4 milljóna tonna losun CO₂ úr framræstu landi.

Tölulegar fullyrðingar út og suður

Frá 2019 hafa yfirvöld svo haldið sig við að losun frá framræstu landi næmi 60% af heildarlosun Íslands sem væru þá um 13 milljónir tonna. Á vísindavef Háskóla Íslands er því hins vegar haldið fram að losun frá framræstu landi nemi 72% af heildarlosun upp á 12,9 milljón tonn á ári. Umhverfisstofnun segir 13.794.000 tonn. Á þessum boðskap hefur svo verið hamrað í opinberri umræðu á Íslandi með mismunandi tölum þrátt fyrir að heildarlosun Íslands sé samkvæmt tölum Umhverfisstofnunar 4.722.000 tonn af CO₂ ígildum. Losun frá landi og alþjóðasamgöngum eru nefnilega ekki inni í samningum Íslands um loftslagsbókhaldið.

Á þessum tölum hafa menn svo búið til alls konar fullyrðingar um sóðaskap Íslendinga í loftslagsmálum. Jafnvel þó hér geti menn kynt flest hús með jarðhita og framleitt meira en nokkurt annað Evrópuríki fyrir utan Noreg, af hreinu og endurnýjanlegu rafmagni en notað er árlega. Á meðan þurfa ESB-ríkin að framleiða 63% af sinni raforku með jarðefnaeldsneyti og kjarnorku og kynda hús sín að stærstum hluta með gasi, kolum og timbri. Í umræðunni eru ESB ríkin samt sögð menga minna en Íslendingar. Þá undarlegu niðurstöðu fá menn m.a. út með því að flagga ósönnuðum fullyrðingum um losun úr framræstu landi.

Falleg ríkisskýrsla með áherslu á endurheimt votlendis

Í aðgerðaráætlun ríkisstjórnar Íslands sem kynnt var í afskaplega fallettri skýrslu í júlí 2019 undir heitinu „Bætt landnýting í þágu loftslags“, er ekki minnst einu einasta orði á að túnrækt geti falið í sér bindingu kolefnis. Þar er hins vegar talsvert talað um átak í endurheimt

votlendis og hertar takmarkanir á framræslu. Þar segir líka að heildarlosun frá Íslandi árið 2017 hafi verið samtals 4.755 þúsund tonn CO₂ -ígilda (4,7 milljónir tonna) Það eru beinar skuldbindingar Íslands + losun sem fellur undir viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir. Þar af var losun sem er á beinni ábyrgð íslenskra stjórnvalda um 2,9 milljónir tonna CO₂ -ígilda.

Í aðgerðaráætluninni segir að árlegur loftslagsávinningur vegna aðgerðanna fari úr 5.000 tonnum að CO₂ ígildum á árinu 2019 í 70.000 á árinu 2022. Þar nemi ávinningurinn vegna endurheimtar votlendis um 10.000 tonnum og í heild 22 þúsund tonnum frá 2019 til 2022.

Mismunur í tölum um skurðalengd upp á nærri fjórar hringferðir um landið

Í fyrirspurn Bændablaðsins frá 2019 var spurt um hversu mikið hafi verið grafið í afskurðum til framræslu á vatni úr túnnum og votlendi á Íslandi í kílómetrum. Í svari ráðuneytisins sagði:

„Heildarlengd skurða á Íslandi er áætluð 34.000 kílómetrar hið minnsta en Landbúnaðarháskóli Íslands vinnur að nýju mati sem stendur.“

Hvergi er getið í svari ráðuneytisins hvar talan 34 þúsund kílómetrar af skurðum „hið minnsta“ er fengin. Áður hefur verið talað

um 32.000 km. Í aðgerðaráætlun ríkisstjórnarinnar sem gefin var út nokkrum mánuðum eftir að þetta svar var sent Bændablaðinu, kemur svo enn ein talan, en þar segir:

„Á árabílinu 1951–1985 er áætlað að grafnir hafi verið um 29.000 km af framræsluskurðum hér á landi til að auka við og bæta skilyrði til túnræktar.“ Á þessum tölum og tölum ráðuneytisins munar 5.000 kílómetrum.

Hringvegurinn um Ísland fyrir utan Vestfirði er um 1.337 km samkvæmt tölum Vegagerðarinnar. Skekkja íslenskra yfirvalda í fullyrðingum sínum um skurðgröft vegna framræslu nemur rúmlega 3,7 hringferðum um Ísland eftir þjóðveginum. – Þetta hafa yfirvöld umhverfismála til þessa talið boðlegt í umræðunni um loftslagsmál.

Allir telja sig vera með þetta á hreinu, líka Landgræðslan og Votlendissjóður

Í leiðbeiningarriti Landgræðslunnar um endurheimt votlendis kemur fram enn ein talan um lengd framræsluskurða, en þar segir:

„Heildarlengd skurða á landinu vegna framræsingar lands er gríðarleg, eða um 33.000 km, og þekja þeir um 2.550 km² að flatarmáli.“

Til samanburðar má nefna að lengd hringvegarins er 1.332

km og þyrfti því að keyra hringveginn 25 sinnum til að ná lengd skurðanna.“

Í þessu riti segir líka að framræst land standi fyrir 70% losun gróðurhúsalofttegunda af mannavöldum hér á landi.

Votlendissjóður er sjálfseignarsjóður sem var stofnaður 2018 og er sagður fjármagnaður af „samfélagslega ábyrgum fyrirtækjum og einstaklingum“, eins og segir á vefsíðu sjóðsins. Reiknaði sjóðurinn með að losun koltvísýringsígilda úr framræstu landi næmi 20 tonnum á hektara á ári út frá alþjóðlegum stöðlum. Á heimasíðu sinni fullyrðir sjóðurinn svo að rannsóknir sýni að framræst votlendi beri ábyrgð á um 60% losunar CO₂ á Íslandi.

Skipta tugir þúsunda hektara engu máli?

Það er alvarlegur hlutur að yfirvöld á Íslandi skuli leyfa sér að senda frá sér tölur er varða loftslagsmál án þess að byggja þær á haldberum gögnum og fullyrða út frá þeim um kolefnislosun landsins.

Út frá tölum gamla umhverfisráðuneytisins um að grafnir hafi verið um 34.000 km af skurðum var fullyrt að þeir hafi þurrkað upp 4.200 ferkílómetra lands, eða sem svaraði 420.000 hekturum. Þetta gagnrýndu bæði dr. Þorsteinn Guðmundsson, þá prófessor í jarðvegsfræði við Landbúnaðarháskóla Íslands, og dr. Guðni Þorvaldsson, prófessor í jarðrækt við LbhÍ. Bentu þeir á það í Bændablaðinu að mikil óvissa væri varðandi fullyrðingar um stærð mýra og losun. Töldu þeir nær að tala um 1.600 ferkílómetra af framræstu landi á áhrifasvæði skurða. Jón Guðmundsson, lektor við LbhÍ, tók að nokkru undir þetta þegar hann áætlaði út frá hnitamælingum á skurðum að framræst land væri 70.000 hekturum minna en áður hafði verið talið. Samkvæmt því ætti framræsta landið að vera 350.000 hektarar en ekki 420.000 hektarar.

Skoðun dagsins:

Það er betra að vera skjóttur en skjóttur

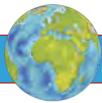

Nældu þér í óumdeildari skoðun, komdu með hestakerruna á næstu skoðunarstöð og hafðu hana klára fyrir vorið og sumarið.

Sími 570 9090 • www.frumherji.is

UTAN ÚR HEIMI

Sameinuðu þjóðirnar óttast um stöðu grunnvatns

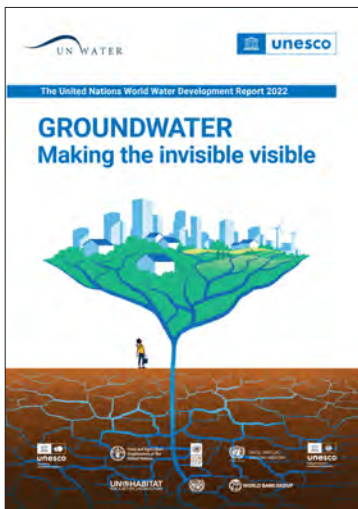
– Grunnvatn gefur helming þess vatns sem jarðarbúar nota til heimilisnota

Næstum helmingur jarðarbúa stendur frammi fyrir miklum vatnsskorti, að minnsta kosti einhvern hluta ársins, að því er fram kemur í nýrri skýrslu UNESCO, Menntunar-, vísinda- og menningarstofnunar Sameinuðu þjóðanna. Þá er því spáð að þetta ástand haldi áfram að versna og jafnvel talað um yfirvofandi kreppu í neysluvatnsmálum jarðarbúa.

Þótt loftslagsbreytingar geti gegnt stóru hlutverki í hvernig grunnvatn safnast upp í jarðlögum til lengri tíma, þá er mesta hættan samt af mikilli uppdælingu grunnvatns að mati UNESCO. Fyrir upphaf þessarar aldar var metið að á milli 100 og 200 km³/ári (rúmkílómetrar af vatni á ári) væri dælt upp úr jarðlögum. Það er um það bil 15 til 25% af heildarvatnsnotkuninni.

Grunnvatnsmengun dregur úr neysluhæfni á vatni

Grunnvatn gefur helming þess vatns sem jarðarbúar nota til heimilisnota, þar með talið drykkjarvatn fyrir langflestan hluta dreifbýlis sem er ekki tengt veitukerfum. Um 25% af áveituvatni er grunnvatn. Engu

Forsíða nýrrar skýrslu UNESCO.

að síður er mikilvægi þessarar náttúruauðlindar oft vanmetið og illa skilið. Vatnsbúskap er illa stjórnað og illa farið með vatnið sökum mengunar, að sögn SP.

Um helmingur jarðarbúa býr við einhvern vatnsskort

Næstum helmingur jarðarbúa stendur frammi fyrir miklum vatnsskorti, að minnsta kosti

einhvern hluta ársins, en um 2,2 milljarðar manna hafa nú ekki aðgang að fersku drykkjarvatni.

Í skýrslunni segir að vegna loftslagsbreytinga sem hafa áhrif á úrkomu og heildar vatnshringrás á jörðinni sé því spáð að þetta ástand versni enn frekar. Hins vegar kemur líka fram í skýrslunni að höfuðorsök þessa ástands sé ekki síður ofnýting grunnvatns í landbúnaði á sumum svæðum og mengun jarðvegs af mannavöldum.

Komið að tímamörkum

Sameinuðu þjóðirnar hafa varað við því að vegna bráðnunar jökla og sífrera, séu vatnafarsbreytingar að nálgast þau mörk að ekki verði aftur snúið. Þá er að sjálfsögðu miðað við lok litlu ísaldar sem svo er nefnd og gjarnan hefur verið notað sem núllpunktur í loftslagsumræðunni.

Ný skýrsla milliríkjanefndarinnar um loftslagsbreytingar (IPPC) bendir á umfang yfirvofandi vatnskreppu og þær gríðarlegu áskoranir sem fram undan eru við stjórnun þessarar auðlindar.

Vatnsmagn sem myndast vegna bráðnunar á snjó og ís mun minnka. Það er helsta uppspretta áveitu í sumum heimshlutum. Tap

jökلامassa mun draga enn frekar úr framboði á vatni í landbúnaði og rekstri vatnsaflsvirkjana og framboði til borga og byggða til næstu framtíðar og lengri tíma.

Breytingar á hringrás vatns, sem og ofgar í veðri, munu hafa neikvæð áhrif á ferskvatnsvistkerfi. Á sama tíma munu beinar flóðaskemmdir aukast með hverju broti af hækkuð hitastigs, að því er fram hefur komið í málflutningi nefndarmanna IPCC.

Áburður og skordýraeitur skaðar grunnvatn

Grunnvatn verður einnig fyrir áhrifum af mengun frá áburði og skordýraeitur í öflugum landbúnaði, eitruðum efnun í illa stjórnuðum iðnaði og fráveitu frá illa stjórnaðri hreinlætisaðstöðu.

Mikilvægi grunnvatns mun aðeins aukast vegna vaxandi eftirspurnar eftir vatni í öllum greinum og breytileika og ófyrir-sjáanlegrar úrkomu og úrkomu-mynsturs í andrúmsloftinu.

Heimsvatnsþróunarskýrsla Sameinuðu þjóðanna 2022 bendir á að skilningur á möguleikum grunnvatns krefst samstillts átaks í stjórnun og sjálfbærri nýtingu þessarar auðlindar. Grunnvatn

skiptir sköpum í baráttunni gegn fátækt, matvæla- og vatnsöryggi og aðgengi og þol samfélagsins, efnahagslífsins og samfélaga við loftslagsbreytingar.

Heilbrigðar ár fyrir heilbriggt grunnvatn

Herferðin Save the Blue Heart of Europe undirstrikar tengsl heilbrigðra vistkerfa í ám og grunnvatni. Árnar eru með grunnvatnskerfi í stöðugum skiptum. Vatnið skilar sér til áнна, hreinsað, sem vistkerfi grunnvatnsins stuðlar að.

„Þetta heilbrigða samband grunnvatns og áa getur orðið fyrir áhrifum af hnignun áa. Ef árfarvegum er breytt eða þær stíflaðar, getur það skaðað líffræðilegan fjölbreytileika og haft þar af leiðandi áhrif á gæði yfirborðvatnsins sem verður að grunnvatni,“ segir í áttakinu.

Save the Blue Heart of Europe segir að vatnsföllum á Balkanskaga sé ógnað af gerð yfir 3.500 stíflna vegna vatnsaflsframkvæmda til aukinnar raforkuframleiðslu. Það geti stórlega ógnað grunnvatns-auðlindum og aðgengi að drykkjarvatni fyrir staðbundin samfélög. /HKr.

Yfirvöld í Bandaríkjunum og Kanada sögð í bullandi mótsögn við eigin gjörðir:

Kynna fæðuskort og hvetja bændur til að hætta landbúnaði

Loftslagsmálin virðast vera farin að flækjast illilega fyrir ráðamönnum í Bandaríkjunum og Kanada og jafnvel komin út í hreinar öfgar, ef marka má umfjöllun H. Claire Brown í pistli á YouTube. Þrátt fyrir yfirlýsingar um yfirvofandi matvæðaskort voru bændur í þessum löndum hvattir til að yrkja ekki jarðir sínar til að draga úr losun koltvísýrings (CO₂).

Forsöguna má rekja til þess að í Bandaríkjunum var sett á fót sérstök landverndaráætlun sem nefnd er „Conservation Reserve Program“, eða „CRP“, árið 1985. Var hún staðfest með því að Ronald Reagan,

þáverandi forseti, undirritaði lög þar að lútandi. Var þetta talin ein stærsta verndaráætlun einkalanda í sögu Bandaríkjanna.

Upphaflegur tilgangur að vernda vatnsgæði

Áætlun CRP byggir á frjálstri þátttöku bænda og landeigenda sem fá greitt frá ríkinu til að hætta búskap í að minnsta kosti 10 til 15 ár. Tilgangurinn var sagður vera að vernda grunnvatn og bæta vatnsgæði. Þá hefur CRP verið beitt til að draga úr jarðvegseyðingu og auka búsvæði dýrategunda í útrýmingarhættu. Ekki

var talin vanþörf á að gera bragarbót í ýmsum málum náttúruverndar, sérstaklega hvað mengun grunnvatns varðar.

Popúlismi virðist hins vegar hafa yfirtekið þessa áætlun, í það minnsta að hluta til. Hafa pólitíkusar einkum stokkið á þann vagn á allra síðustu árum í nafni loftslagsmála þar sem meint losun CO₂ frá landbúnaði er talin vo skelfileg.

Hefur þetta CPR verkefni verið útvíkkað enn frekar og með sérstökum svæðisbundnum aðgerðum, eða því sem kallað er „Regional Conservation Partnership Program“ (RCPP).

Milljónir ekra teknar úr landbúnaðarnýtingu

Samkvæmt tölum þjónustuskrifstofu landbúnaðarins hjá landbúnaðar-ráðuneyti Bandaríkjanna (USDA), þá hafa 5,3 milljón ekrur (rúmlega 2,1 milljónir hektara) verið teknar úr notkun í landbúnaði í einkaeign með samningum bænda við CPR. Þar af eru um 2,6 milljónir ekra af graslendi, þ.e. túnnum og beitarlandi, og haldið er áfram að gera samninga um að taka land úr landbúnaðarnotkun.

Búist er við að farið verði fram úr áætlunum um að taka 4 milljónir ekra (1,6 milljón hektara) úr landbúnaðarnotkun á þessu ári, sem er það mesta nokkru sinni á einu ári. Samkvæmt gögnum USDA mun þetta leiða til bættra umhverfisáhrifa og minnkandi mengunar í ám og vötnum samkvæmt 30 ára áætluninni Clear 30.

Bændur keyptir frá landbúnaði með auknum fjárfraumlögum

Ástæðan fyrir því að bændur gera í auknum mæli tilboð um að leggja sitt land undir CPR er að FSA kynnti á síðasta ári hækkaðar greiðslur til þeirra sem hættu landnýtingu. Þá var einnig tekið fram að nú væru loftslagsmálin í auknum mæli tekin inn í CPR áætlunina. Sem sagt að auka það sem þeir kalla „climate-smart agriculture“, sem er á dagskrá sérstakrar aðgerðarsveitar Hvíta hússins. Hún er undir stjórn Joe Biden Bandaríkjaforseta (White House National Climate Task Force). Auk þess er Biden-Harris stjórnsýslunefndin sögð vinna að samræmingu loftslagsinnleiðinga hjá landbúnaðarráðuneytinu. Þá hefur verið tekin upp hvatning um loftslagssnjalla starfshætti fyrir CRP áætlunina, eða „Climate-Smart Practice Incentive“.

Bent á fæðuskort en bændur hvattir til að hætta landbúnaði

H. Claire Brown bendir á þversagnirnar í málinu. Á sama tíma og Joe Biden Bandaríkjaforseti og Justin Trudeau, forsætisráðherra Kanada, tilkynntu um yfirvofandi fæðuskort vegna hækkanði verðs á áburði í

heiminum var bændum borgað fyrir að hætta búskap af umhverfisástæðum. Þetta þykir sérkennilegt þar sem Biden kynnti sjálfur áætlanir um að berjast við fæðuöðryggi í ljósi þess að yfir 40 milljónir Bandaríkjamanna byggju við fæðuskort. Í mars í fyrra mat USDA það svo að 30 milljónir fullorðinna og 12 milljónir barna í Bandaríkjunum byggju við hungur.

H. Claire Brown segir alveg ljóst að ráðamenn þessara þjóða vilji stuðla að matarskort í skjóli verndurnaráætlunar (Conservation Reserve Program - CRP) væntanlega til að keyra upp verðlag og hagkerfið. Þetta sé hins vegar að leiða til viðsnúnings hjá þessum þjóðum í átt að sjálfsþurftar- og frístundabúskap samfara annarri vinnu meðfram búskap í nágrenni þéttbýlis.

Bendir Brown á bænargjörð bænda hjá samtökum amerískra bænda (American farm Bureau federation) til yfirvalda um að fá að yrkja jarðir sínar til að auka fæðuframboð í kjölfar stríðsins í Úkraínu. Bændurnir fara fram á leyfi til að sá í akra til að koma í veg fyrir fæðuskort.

Það sé ekki einfalt mál þar sem þeim er nú bannað að rækta korn á milljónum ekra vegna umhverfis- og loftslagsmála CRP. Segir Brown að ríkisstjórn Joe Biden hafi engan áhuga á þessum óskum bænda. Þess í stað sé verið að setja meira land undir verndaráætlun CRP, eða eins mikið land og mest sé mögulegt samkvæmt lögum.

Æpandi þversagnir

Enn ein þversögnin er svo að Joe Biden tilkynnti fyrir síðustu helgi að nota þá olíu sem forveri hans, Donald Trump, lagði áherslu á að safna upp sem varabirgðum. Er það til að slá á olíuskort á markaði vegna afleiðinga stríðsins í Úkraínu og viðskiptabanns á Rússa. Trump fékk ekki mikið hrós fyrir olíuáhuga sinn þar sem slíkt væri þvert á öll loftslagsmarkmið. Fyrirskipaði Biden að aukið yrði framboð olíu úr varabirgðum Bandaríkjanna um eina milljón tunna á dag. Eitthvað sem ætla mætti að væri þvert á loftslagsmarkmið hans eigin ríkisstjórnar og m.a. loftslagsmarkmið sem landbúnaði er nú gert að framfylgja. /HKr.

ÖRYGGIS MIDSTÖÐIN

Myndavélar fyrir sauðburðinn

Við bjóðum fjölda myndavéla fyrir heimilið, sumarhúsið og jafnvel sauðburðinn. Myndavélararnar eru einfaldar í uppsetningu og tengjast appi svo þú getur fylgst með í snjallsímanum þínum.

Öryggismidstöð Íslands | Askalind 1 | Kópavogur | Sími 570 2400 | [Nánar á öryggi.is](#)

ALVÖRU VERKFÆRI

EITT RAFHLÖÐUKERFI
YFIR 215 VERKFÆRI

EITT RAFHLÖÐUKERFI
YFIR 95 VERKFÆRI

VERKFÆRA
SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Sérhannaðir gæðagluggar og hurðir frá Skanva.is

Skanva hefur yfi r 10 ára reynslu í Skandinavíu, þar sem gott og vandað gæðahandverk einkennir alla glugga og hurðir Skanva. Þar að auki eru Skanva gluggar og hurðir vottaðir og slagveðursprófaðir fyrir íslenskar aðstæður. Skanva framleiðir glugga og hurðir í margvíslegum útfærslum, þar sem er lögð rík áhersla á efnisgæði, öryggi og fagurfræði.

Skanva ehf. - Fiskislóð 73 - 101 Reykjavík - S: 558 8400 | Skanva.is

Hvað er í gangi?!

✓ Kardimommubær Freyvangsleikhússins var frumsýndur þann 4. mars nk. við frábærar undirtektir og fullt hús. Miða má finna á tix.is eða í síma 857-5598, en sýnt verður áfram næstu vikur.

✓ Næstu sýningar Leikfélags Hörgdælinga á verkinu í fylgd með fullorðnum, eru 8., 13., 14., 15. og 16. apríl – alla dagana klukkan 20 í félagsheimilinu Melum, Hörgársveit. Miðar á tix.is

✓ Sýningar Leikfélags Umf. Biskupstungna eru næst þann 8. apríl, svo 9., 13., 14. og lokasýning þann 15. apríl. Allar klukkan 20 á sviði félagsheimilisins Aratungu en miða má finna á tix.is.

Hildur María Hilmarsdóttir og Böðvar Þór Unnarsson í dramatísku faðmlagi. Mynd / Vefsíða Bandalagsins

Leikfélag Umf. Biskupstungna:

Ef væri ég gullfiskur!

Spéfarsinn „Ef væri ég gullfiskur“ eftir Árna Ibsen, í flutningi Leikfélags Umf. Biskupstungna, var frumsýndur þann 25. mars sl.

Þar kynntust áhorfendur eiganda gullfiskabúðar, honum Pétri, sem áætla að láta sig hverfa að næturlagi með fúlgur illa fengins fjár. Sú áætlun gengur þó ekki sem skyldi vegna þess að synir hans uppkomnir ákveða að kíkja í heimsókn til hans á örlagatíma, auk þess sem hinar ýmsu persónur flækjast í málið.

Blaðamanni var boðið á þessa fyrstu sýningu, sem kitlaði hláturtaugarnar sannarlega og ekki annað hægt að segja en að leikararnir hafi allir saman átt stórleik. Þau Hildur María Hilmarsdóttir og Böðvar Þór Unnarsson blómstruðu í hlutverkum Binna og Öldu,

Aðalheiður Helgadóttir kom inn á sviðið eins og eldibrandur í hlutverki Stínu og parið Dóri og Eyvi (Sindri Mjöllnir Magnússon og Þórarinn Valgeirsson) voru uppspretta mikils hláturs fyrir túlkun sína.

Leikmynd var fagurlega uppsett, allt frá litavali veggjanna til snúrusíma húseigenda, og mætti reyndar segja að símsvarinn hafi sýnt stórleik og persónulegan þátt í skemmtanagildi sýningarinnar sem fyrir var þó fyllt upp í topp.

Bráðfynnið og lifandi leikrit sem enginn ætti að láta fram hjá sér fara og greinilega mikil ánægja í gangi hjá áhorfendum sem fylltu salinn.

Miðasala er á tix.is og við inn-ganginn, en hér að ofan má sjá næstu sýningar sem áætlaðar eru.

/SP

Þarna má sjá þær stóllur Ylvi Sól Agnarsdóttir í hlutverki yngstu Birnu og Stefáníu Elísabetu Hallbjörnsdóttir í hlutverki elstu Birnu. Myndir / Aðsendar

Leikfélag Hörgdælinga:

Í fylgd með fullorðnum

Rúma tuttugu kílómetra frá Akureyri standa Melar, félagsheimilið í Hörgárdal, sem tilheyrir sveitarfélagi Hörgársveitar við Eyjafjörð en það telur á milli 6–700 íbúa.

Melar voru byggðir árið 1934, tekur rúmlega hundrað manns í sæti og hefur, auk annars, gegnt hlutverki leikhúss til fjölda ára, en Bindindisfélagið Vakandi og leikdeild Ungmennafélags Skriðuhrepps höfðu staðið fyrir leiksýningum allt frá árinu 1928.

Segir í dagblaðinu Vísi árið 1984 frá því að nýverið hafi Ungmennafélag Skriðuhrepps í Hörgárdal sett á fjalarnar enska farsann „Góðir eiginmenn sofa heima“ en ; „Í Skriðuhreppi hefur verið lífleg leiklistarstarfsemi allt frá 1934. Bindindisfélagið Vakandi stóð lengi að uppsetningu leikrita og síðar Ungmennafélagið ...“

Árið 2000 birtist grein í blaðinu Degi þar sem sagt er frá uppsetningu leikritsins „Allt á síðasta snúningi“, eftir Aðalstein Bergdal leikara, sem jafnframt er leikstjóri og sá um búninga og leikmynd, en gaman er að segja frá því að auk allra helstu leikara leikfélags Hörgdæla tók þar þátt stórleikarinn Árni Tryggvason í hlutverki Kjartans prófests.

Það var loks árið 1997 sem Leikfélag Hörgdæla var stofnað formlega undir því nafni sem það ber enn í dag þótt það hafi verið afar virkt í gegnum árin. Að jafnaði hafa verið settar upp stærri leiksýningar annað hvert ár síðan 1967 og af og til hefur eitthvert léttmeti verið í gangi á móti. Þó ekki síðustu ár.

Í dag er þó á sviðinu leikverkið „Í fylgd með fullorðnum“ þar sem tónlist meistara Bjartmars

Þau Una (Þorbjörg Eva Magnúsdóttir), Siddi (Sveinn Brimar Jónsson) og Sumarliði (Bernharð Arnarsson) taka hér léttu sveiflu.

Hér má sjá þau Stefán Jónsson, Þorbjörgu Evu og Svein Brimar í hlutverkum sínum dást að nýfæddri aðalpersónu leikritsins, henni Birnu.

Guðlaugssonar er þráðurinn í gegnum verkið. Leikritið er skrifað af Pétri Guðjónssyni sem einnig

leikstýrir verkinu en í því kynnumst við líflegum og skemmtilegum karakterum sem finna má í textum Bjartmars.

Lög Bjartmars eru mörgum kunn enda lofa Hörgdælingar miklu fjöri og skemmtun.

Alls stíga á svið sautján leikarar ásamt hljómsveit, sumir alvanir en aðrir rétt að kynnst leikhúsbakteríunni. Þar fyrir utan er fjöldi snillinga sem kemur að uppsetningunni.

Miðasala er á tix.is og síðasta sýning áætluð þann 16. apríl nk. Rétt er að geta þess að uppselt hefur verið á sýningar, þær hlotið mikið lof og því ekki seinna vænna en festa sér miða. Næstu sýningartíma má sjá hér að ofan til vinstri í dálknum Hvað er í gangi?! /SP

BYR FASTEIGNASALA

VIÐ SELJUM FASTEIGNIR
HEYRÐU Í OKKUR

s. 483 5800 / byr@byrfasteign.is

ELÍN KÁRA
LÖGGILTUR FASTEIGNASALI

Þarna má sjá leikara í verkinu „Góðir eiginmenn sofa heima“ sem sett var upp fyrir tæpum fjörutíu árum. Mynd / timarit.is

AFGREIÐSLUTÍMAR KJÖRBÚÐARINNAR UM PÁSKANA

SKÍRDAGUR: 12 - 17

FÖSTUDAGURINN LANGI: **LOKAÐ**

PÁSKADAGUR: **LOKAÐ**

ANNAR Í PÁSKUM: 12 - 17

KJÖRBÚÐIN
í næsta nágrenni

Husqvarna®

HÁ verslun ehf tók við umboði Husqvarna byggingavörum á Íslandi þann 11. júní 2021.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K770 14''
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5cm

Husqvarna K4000
Rafmagnssög
Sögunardýpt 12,5cm

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Víkurbær 4 - 203 Kópavogur
Ópið mán. - fös. kl. 8-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Olga Lís Garðarsdóttir skólameistari:

Mikilvægt að mennta fólk fyrir stækkandi atvinnugrein

– Starfsmenntanám í garðyrkju færist frá LbhÍ til Fjölbrautaskóla Suðurlands

Guðrún Hulda Pálsdóttir
guðrunhulda@bondi.is

Garðyrkjunám sem starfrækt er á Reykjum í Ölfusi mun tilheyra Fjölbrautaskóla Suðurlands frá og með 1. ágúst næstkomandi.

Starfsmenntanám sem starfrækt hefur verið á Reykjum í Ölfusi inniheldur sex garðyrkjutengd fög. Námsleiðirnar eru byggðar upp sem tveggja ára bóklegt og verklegt nám og í framhaldi 60 vikna starfsnám.

Þrátt fyrir að vera skilgreint sem framhaldsskólamenntun hefur starfsmenntanámið á Reykjum verið í umsjá Landbúnaðarháskóla Íslands. Í desember 2020 tók þáverandi mennta- og menningarmálaráðherra, Lilja Alfreðsdóttir, hins vegar ákvörðun um að færa námið undir Fjölbrautaskóla Suðurlands. Núverandi ráðherra menntamála, Ásmundur Einar Daðason, hefur staðfest ákvörðunina.

Yfirfærslan bar brátt að en Olga Lís Garðarsdóttir, skólameistari FSu, fagnar henni. „Framhaldsskóli er önnur menntaeining en háskóli. Þetta er praktískt nám og starfsnámið í garðyrkju nú þegar á framhaldsskólastigi og á að vera það, rétt eins og annað starfs- og iðnnám. Nemandi sem klárar nám í garðyrkju getur haldið áfram í háskóla, standi hugur þeirra til þess, með því að bæta við sig ákveðnum fögum í framhaldsskólanum,“ segir Olga. Það skal tekið fram að skruðgarðyrkjan er það nám sem kennt er á Reykjum sem er skilgreint sem lögbundið iðnnám.

Þróun í takt við samfélagið

Garðyrkjuframleiðsla kallar á sérmenntað fólk. Olga Lís bendir á að í stjórnsáttmála ríkisstjórnarinnar séu háleitt markmið. „Það á að rækta holl og næringarrík innlend matvæli og stuðla að fæðuöryggi landsins, efla lífræna framleiðslu, landgræðslu, skógrækt, endurheimta votlendi og verða sjálfbær og kolefnisjafna landið. Allir þessir þættir eru meðal þess sem við þurfum að hafa að leiðarljósi við þróun námsins í nánustu framtíð,“ segir Olga Lís.

Uppbygging námsins verður þó nær óbreytt á næstu tveimur árum. „Við erum nú þegar með áfanga í iðnnáminu okkar sem eru einnig kenndir í starfsnáminu. Þar getum við samnýtt bæði kennara og aðstöðu. En að öðru leyti munum við keyra námið með samþættingu hætti og verið hefur á meðan við erum að kortleggja námið, læra meira um það og svo er afar mikilvægt að markaðssetja það fyrir unga fólk. Það mun taka okkur tíma að sjá hvernig skynsamlegt er að leggja upp námið, hvernig við viljum að það þróist og hvað er hægt að bæta í það til að það þjóni tilgangi sínum betur. Tíminn mun vinna með okkur. Ég vil horfa fram á við og þróa námið í takt við þróun samfélagsins. Hvernig þarf námið að vera til að það uppfylli þau skilyrði sem samfélagið og atvinnugreinin gerir kröfur til? Til þess þurfum við að fá sérfræðingana með okkur.“

Ný verknámsaðstaða nauðsynleg

Húsnæðismál garðyrkjunámsins hafa

Olga Lís hefur verið skólameistari Fjölbrautaskóla Suðurlands í áratug. Hún segir bæði spennandi og krefjandi að taka við náminu. Fsú er tæplega 1.000 nemenda framhaldsskóli og mun námsbrautum fjölga úr 15 í 21 við innkomu garðyrkjunámsins.

Mynd / ghp

verið í deigluinni, bæði starfsmenn og nemendur hafa lýst óviðunandi aðstöðu til náms og kennslu, m.a. í gróðurhúsunum sem hafa þegar verið dæmd ónýt. Bæði landareign og húsnæði Reykja eru í eigu hins opinbera. Olga Lís segir eðlilegt að Fsú fái yfirráð yfir þeim húsakosti og landsvæði sem tilheyrir náminu. Hún leggja mikla áherslu á að Ríkiseignir taki að sér umsjón og viðhald á þeim húsum sem garðyrkjunámið þarf, en slíka umsýslu þekkir hún gegnum viðhald skólahúsa FSu á Selfossi.

„Þrátt fyrir að gróðurhúsin á Reykjum séu ónýt eru þau samt í notkun, við það er ekki hægt að una lengi. Ég hef skilað inn áætlunum frá okkar sjónarhorni um með hvaða hætti þarf að byggja húsnæðið upp.

Þar inni eru kröfur um að ónýtu húsin verði tekin úr notkun og þau jöfnuð við jörðu og byggð verði ný og viðeigandi gróðurhús, verkleg kennsluáðstaða og geymslur fyrir þann búnað sem náminu tilheyrir. Þá er mikilvægt að sá búnaður sem þegar tilheyrir náminu fylgi því þar sem hann er í notkun og að í framtíðinni verði fjárveitingar til endurnýjunar hans í samræmi við áætlanir sem við þurfum að gera, eins og við gerum í öðru verknámi okkar.“

Verklegt nám gerir kröfur um almennilegan aðbúnað og með betri aðstöðu mun ganga betur að laða ungt fólk að náminu eins og var raunin þegar verknámshús FSu var tekið í notkun.

„Ég hef lagt mikla áherslu á það við ráðuneytið að strax á næsta ári verði komin áætlun um endurreisn aðstöðunnar á Reykjum. Við getum ekki fellt okkur við að nýta þessi ónýtu hús lengur en í tvö ár.“

Fengur í starfsfólkinu á Reykjum

Olga Lís segir mikinn mannauð í starfsfólkinu og telur mikilvægt að þau haldi áfram að vinna við námið. Aðrar kröfur eru gerðar til kennara í grunn- og framhaldsskólum

Garðyrkjuskólinn á Reykjum starfaði sem sjálfstæð menntastofnun í 66 ár, eða frá stofnun hans árið 1939 til ársins 2005 þegar hann var sameinaður Landbúnaðarháskóla Íslands. Nú mun Fsú taka við umsjón garðyrkjunámsins en þar nema rúmlega hundrað nemendur í dag í stað- og fjarnámi. Mynd /H.Kr

Frá opnu málþingi um framtíð garðyrkjunáms á Reykjum. Þar tóku núverandi nemendur, kennarar og Olga Lís meðal annars til máls.

Mynd / ghp

en kennara í háskólum – þeir fyrrnefndu þurfa að hafa kennsluréttindi.

„Finna þarf lausn á þessu þar sem kennararnir á Reykjum hafa fæstir kennsluréttindi fyrir framhaldsskóla en eru með mikla kennslureynslu. Aðrir starfsmenn sem vinna á Reykjum tengjast kennslunni beint með afleiðdum störfum. Mikilvægt er að þeir haldi sínu og flytjist til FSu.“

Olga Lís segist hafa fengið jákvæð viðbrögð við þessari tilfærslu frá starfsfólkinu en mikilvægt sé að ljúka því sem fyrst. „Það er auðvitað töluverður ferill að hætta á einum vinnustað og flytjast til annars, það er að mörgu að hyggja í því. Þú ert ekkert tilbúin að missa áunnin réttindi

nema fá sambærileg réttindi á nýja vinnustaðnum.“

Tilgangur námsins að undirbúa fólk undir atvinnulífið

Meðalaldur núverandi nemenda á Reykjum er hærri en þekkest í almennu framhaldsskólanámi. Á opnu málþingi um framtíð garðyrkjunámsins, sem nemendur og starfsfólk Reykja héldu í mars, komu fram áhyggjur af inntökuskilyrðum er varðar aldur og lögheimili nemenda.

Olga Lís minnir á að tenging búsetu og inngöngu í skóla hafi verið aflagt fyrir þó nokkrum árum. Nemendur FSu koma alls staðar að af landinu og ekki sé horft til lögheimilis við inntöku í skólann.

Þegar fleiri sækja um en komist að á tilteknum námsbrautum er horft til undirbúnings nemenda fyrir það nám sem sótt er um, frekar en aðra þætti. „Í garðyrkjunni er byrjað ansi bratt í raungreinum, eins og í grasafræðinni. Þá styrkir það nemendur að hafa einhvern grunn í líffræði og/eða efnafræði sem dæmi.“

Hún segir hins vegar að ef ásókn í námið verði mikil þurfi augljóslega að velja inn og þá verði að vera til staðar mælikvarðar. Tilgangur námsins er að undirbúa fólk fyrir atvinnulífið og velja þarf það fólk sem skilar sér þangað.

„Þær reglur gilda um nám í framhaldsskóla að yngra fólkið hefur forgang en sem stendur verða nýnemar í framhaldsskóla ekki teknir inn í námið vegna ónógs undirbúnings.

Ættum við að láta það sama gilda fyrir alla? Þetta er frístundanám í hugum sumra á meðan aðrir fara í námið til að leggja þetta fyrir sig til framtíðar. Passar endurmenntunin kannski betur fyrir einhverja? Eru sumir umsækjendur að leitast eftir þessari þekkingu til að rækta eigið grænmeti? Þetta eru allt hlutir sem við þurfum að vega og meta á næstunni, við megum ekki veigra okkur við það. Þetta er dýrt nám og það komast stundum ekki allir inn, miðað við þá fjárveitingu sem okkur er veitt,“ segir Olga Lís.

Skráning í garðyrkjunámið er þegar hafin hjá FSu. Þeir nemendur sem skráðir eru í starfsnámið nú þegar munu geta haldið sínu námi áfram og lokið því, hvort sem um stað- eða fjarnám er að ræða.

Langhlaup að stórum markmiðum

Með yfirfærslu garðyrkjunámsins til FSu sér Olga Lís fyrir sér að geta fléttað saman starfsemi Reykja og Fsú á skemmtilegan hátt.

Hún tekur dæmi um að tæknin sé alltaf að aukast og því liggi beint við að nemendur geti sótt sér þekkingu frá öðrum iðnbrautum skólans s.s. í vélvirkjun, rafvirkjun og forritun þegar fram líður. Teikniáfangar skruðgarðyrkjunnar falla beint að grunnteikningu iðnnámsins og svo sé í gangi þróun sem miðar að því að samningstíma í iðnnámi sé hægt að stytta. Það gæti líka átt við á námsbrautum garðyrkjunnar, því horfa beri til hæfni og færni nemenda frekar en til lengdar þess tíma sem nemendur eru á námssamningi. Unnið sé að innleiðingu rafrænna ferilbóka í iðnnámi sem einnig þurfi að innleiða í þetta nám.

„Við höfum áhuga á að bjóða valáfanga í garðyrkju fyrir þá sem eru í bóknámi hjá Fsú. Þetta höfum við gert í öðru verknámi og það hefur galopnað augu nemenda fyrir verknáminu. Þessi tilfærsla námsins er langhlaup sem ég vona að leiði til þess að framtíðarþekking í þessum málaflokki aukist enn frekar á landsvísi,“ segir Olga.

„Umskiptum fylgja breytingar, en þær verða vonandi jákvæðar. Við verðum að vera opin fyrir því að hugsa stórt til þess að garðyrkjustarfsemin verði sem farsælust. Sem samfélag höfum við einfaldlega ekki efni á því að missa þá mikilvægu þekkingu sem í þessu námi býr.“

MERLO

Fullkominn fyrir íslenskar aðstæður!

Merlo P27.6 Top

- Vinnuþyngd: 4.850kg
- Hámarks lyftigeta: 2.700kg
- Hámarks lyftihæð: 5.9 m
- Lyftihæð með hámarks þyngd: 3.3 m
- Hámarkshraði: 40km á klst
- Joystick stýring á bómu
- Fram og afturkeyrsla á joystick
- Hraðtengi
- Fjór hjólastýri og Fjór hjóladrif
- Led ljósabúnaður á húsi og vinnuljós á bómu
- BSS dempun á gálga

www.verkfaeriehf.is

S. 544-4210

Sale@verkfaeriehf.is

Tónahvarfi 3, 203 Kópavogi

Þar sem tveir hoppa saman, þar er gaman

Setjum upp Ærslabelgi um allt land

Skannaðu kóðann
fyrir frekari upplýsingar

aerslabelgir.is / aerslabelgir@hreinirgardar.is / 571-2000

Danir vilja íslenskan mink

Fulltrúar danskra minkabænda voru staddir hér á landi fyrir stuttu til að kanna möguleika á að kaupa milli 20 og 25 þúsund lifandi minkalæður og högna.

Ástæða þess að Danir hafa áhuga á íslenskum dýrum eru aðallega tvær. Í fyrsta lagi eru minkar á Íslandi lausir við sjúkdóma sem herja á eldisminka í Evrópu og í öðru lagi að íslenskir minkar eru upprunnir í Danmörku.

Danirnir Erik Vammen og Jesper Jensen, sem voru á landinu í þrjár vikur, eru báðir minkabændur. Í heimsókninni heimsóttu þeir íslenska kollega sína, kynntu sér minkaeldi á Íslandi og könnuðu möguleika á að kaupa minka til að flytja lifandi til Danmerkur.

Að þeirra sögn eru samtök minkabænda í Danmörku búin að sækja um leyfi til að hefja minkaeldi á ný eftir að öllum minkum þar var fargað í kjölfar þess að Covid-19 smit fannst í minkum í landinu fyrir tveimur árum. Í samtali við Bændablaðið sögðust Danirnir bjartsýnir á að leyfið yrði afgreitt í maí.

Covid-smit í dönskum mink

Í kjölfar þess að Covid-19 smit fannst í eldisminkum í Danmörku seint á árinu 2020 var ákveðið að lóga og farga um sjö milljónum minka þar í landi. Ákvörðunin var umdeild og danskir loðdýrabændur mótmæltu henni og sögðu hana vanhugsaða og ófgakennda. Stjórnvöld stóðu föst á sínu og öllum mink í Danmörku var lógað og fargað á nokkrum vikum.

Danmörk var meðal stærstu framleiðenda og útflytjenda minkaskinna í heiminum og þar voru framleidd um 17 milljón skinna á ári. Auk loðdýraeldis framleiða Danir einnig margs konar tækniþúnað sem tengist loðdýrarækt og sú framleiðsla hefur dregist talsvert saman.

Vammen og Jensen segjast ekki eiga von á öðru en að stjórnvöld í Danmörku muni leyfa minkaeldi aftur í landinu en að áður en svo verði

Dönsku minkabændurnir Jesper Jensen og Erik Vammen ásamt Ásgeiri Péturssyni, loðdýrabónda Dalsbúi í Helgadal. Mynd / VH

þurfi að gera úttekt á hugsanlegum áhættuþáttum.

Jensen segir að stríðið í Úkraínu hafi haft þau áhrif að markaðurinn lokaðist og að lítið sem ekkert af skinum hafi selst á síðasta uppboði.

Neitaði að lóga

Niðurskurðurinn 2020 kom illa við bæði Vammen og Jensen eins og alla loðdýrabændur í Danmörku. Jensen missti 20 þúsund dýr en Vammen 30 þúsund dýr. Að þeirra sögn fengu þeir sem voru samvinnuþýðir fljótlega bæt看 vegna niðurskurðarins, sem samantlagt var um 30 krónur danskur fyrir hvert dýr, eða um 574 krónur íslenskar á núverandi gengi, sem þeir slátruðu sjálfir.

Yfirvöld kröfðust þess einnig að öll minkabúi í landinu væru sótthreinsuð eftir að minkunum væri slátrað.

Vammen neitaði lengi vel að lóga sínum dýrum og að hans sögn höfðu

fulltrúar dýralækna, lögreglu og meira að segja hersins samband við hann í kjölfarið og fóru fram á að hann lógaði dýrunum. „Ég lét undan að lokum eftir að mér var tjáð að dýrunum yrði lógað, hvort sem mér líkaði betur eða verr, og að ég fengi engar bætur ef ég gæfi ekki undan. Dýrunum mínum var lógað í febrúar 2021 og það voru síðustu minkarnir í Danmörku.“

Að sögn Vammen var um tíma rætt um að rannsóknastofnun í dýrasjúkdómum myndi kaupa hluta af dýrunum hans og nota þau í tengslum við rannsóknir og mögulega þróun bóluefnis en stjórnvöld höfnuðu því.

Klúður á klúður ofan

„Satt best að segja gerðu flestir sér grein fyrir því að það væru mistök og óráðsia að lóga öllum minkum í Danmörku á sínum tíma, það er að segja allir nema stjórnvöld. Ákvörðunin var tekin í miklum flýti

og það fór nánast engin umræða fram um hana.

Það voru ráðnir verktakar frá Austur-Evrópu til að drepa dýrin og fæstir þeirra þekktu til minkaeldis eða hvernig á að lóga mink. Í kjölfarið fylgdi röð mistaka og meðal annars var illa staðið að förgun skrokkanna og í sumum tilfellum voru dýr grafin lifandi. Í öðrum tilfellum voru skrokkarnir grafnir of grunnt eða of nálægt vatnsbólum og þá þurfti að grafa skrokkana upp aftur, einungis til að grafa þá aftur annars staðar eða brenna,“ segir Jensen.

Nýtt upphaf

„Síðustu tvö ár hafa verið okkur og öðrum loðdýrabændum í Danmörku erfið og þegar við sáum að mögulega sé hægt að hefja eldið aftur ákváðum við að koma til Íslands. Kynnast íslenskum loðdýrabændum og kanna möguleikann á að kaupa minka og flytja þá til Danmerkur sem undirstöðu fyrir nýtt upphaf í eldi þar.

Það má því segja að við séum hingað komnir til að leita að erfðafni til að geta hafði minkaeldi aftur í Danmörku. Slíkt er reyndar bæði skemmtilegt og skiljanlegt þar sem nánast allur minkur sem alinn er á Íslandi kemur upphaflega frá dönskum minkabúum.

Við skoðuðum einnig möguleikann á að kaupa eða leigja býli á Íslandi með hentugu húsnæði til minkaeldis ef vera skyldi að leyfi til að hefja eldið í Danmörku verði ekki veitt. Því miður fundum við ekkert sem gæti hentað okkur,“ segir Jensen.

Verð á skinum mun hækka

Vammen og Jensen segjast ekki eiga von á öðru en að leyfið verði veitt. „Það var fundur hjá Dönsk mink ekki alls fyrir löngu og við gátum ekki heyrt annað hjá þeim stjórnmalamanni sem mætti á fundinn en að hann væri jákvæður og að hann og kollegar hans styddu leyfisveitinguna.“

Þegar þeir eru spurðir hvort fýsilegt sé að fara út í minkaeldi eins og staðan er í dag, verð er lágt og staðan á markaði óljós, segjast þeir sannfærðir um að verð á minkaskinum eigi eftir að hækka, enda verið verið óvenjulega lágt á síðustu árum. Þeir segja einnig að loðdýrabændur hafi lifað af þrengingar á markaði áður og að þeir muni lifa þrengingarnar núna af líka.

„Fyrir núverandi verðfall voru framleidd um 90 milljón minkaskinn á ári en í dag er ársframleiðslan komin niður í 13 til 15 milljón skinn og það

Minkabúi sótthreinsað eftir slátrun að kröfu yfirvalda. Mynd / Jesper Petersen.

er engan veginn nóg framleiðsla til að sinna eftirspurn,“ segir Vammen.

Danskt minkaeldi það besta í heimi

Jensen segir mikinn misskilning gæta varðandi minkaeldi og að andstæðingar þess oft og tíðum lítið vita um eldið. „Á sama tíma og fólk vill aukna sjálfbærni og betri nýtingu á úrgangi lítur það framhjá því að í loðdýraeldi erum við að nýta slátr- og fiskúrgang sem annars þyrfti að brenna eða urða með ærnum tilkostnaði og mengun. Auk þess sem skinn eru náttúruleg afurð og það er meira en hægt er að segja um fjöldann allan af hráefni sem notað er í framleiðslu á fatnaði.

Aðbúnaður minka í Danmörku og á Íslandi er góður og eftirlit með eldinu strangt. Dönsk skinn eru viðurkennd sem þau bestu í heimi og það er ekki hægt að ná slíkum árangri nema með því að hugsa vel um dýrin og að aðbúnaður þeirra sé góður. Reyndar er það svo að minkaeldi í Danmörku er fyrirmynd flestra annarra þjóða sem vilja ná góðum árangri í skinnframleiðslu og á það við um stærð búra, fæðuframleiðslu og eldið almennt. Annað sem oft er ekki tekið með er að það er bændunum sjálfum fyrir bestu að hugsa vel um dýrin sín og sjá til að þeim líði sem best.“

Vammen bætir við að áður en minkum í Danmörku var lógað hafi skinnin aflað mikils gjaldeyris fyrir þjóðarþúnað þar sem 98% framleiðslunnar hafi verið flutt út.

Íslenskir eldisminkar lausir við sjúkdóma

„Helsta ástæðan fyrir því að við komum til Íslands til að athuga með kaup á dýrum er sú að íslenski eldisminkastofninn er laus við sjúkdóma sem herja á eldisminka víðast í Evrópu. Við lítum einnig til þess að þrátt fyrir að Covid-19 hafi borist til Íslands barst sýkingin ekki inn á minkabúin. Það má reyndar finna nokkur slík bú í Póllandi en fjöldi dýra þar er lítill.

Við lítum einnig til þess að íslenski eldisminkastofninn er upprunninn í Danmörku og því liggur beinast við að kaupa dýr á Íslandi, fáist þau á viðráðanlegu verði,“ segir Vammen.

20 til 25 þúsund dýr

Án þess að nokkuð sé fast í hendi og að ekki hafi verið gengið til nokkurra samninga, segja Danirnir að þeir séu að leita að á milli 20 og 25

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Erik Vammen neitaði lengi að lóga sínum dýrum og að hans sögn höfðu fulltrúar dýralækna, lögreglu og meira að segja hersins samband við hann í kjölfarið og fóru fram á að hann lógaði dýrunum.

Mynd / Erik Vammen

Minkabú í Danmörku.

Þúsund dýrum, læðum og högnum. „Þar sem dýrin eru með hreint heilbrigðisvottorð er ekkert því til fyrirstöðu að flytja þau til Danmerkur og ef af viðskiptunum verður flogið með dýrin út.

Við höfum talað við nokkra bændur um hvort þeir séu tilbúnir til að selja okkur dýr og mér heyrir að þeir hafi áhuga á því, þótt ekki hafi verið talað um verð enn sem komið er. Annað sem þarf líka að taka með í reikninginn er að það er dýrt að fljúga með dýrin til Danmerkur,“ segir Petersen.

Bændum í báðum löndum til hagsbóta

Danirnir telja að ef af viðskiptunum verður sé það minkabændum bæði á Íslandi og í Danmörku til hagsbóta.

Vammen segist að það séu of fáir eldisminkar á Íslandi og að það sé slæmt til lengdar vegna skyldleikaræktunar. „Seinna, þegar búið verður að para minkana sem sendir verða til Danmörku með dýrum sem koma annars staðar frá, til dæmis Póllandi, er svo hægt að senda afkvæmi þeirra til Íslands til að fá nýtt erfðaefti og blóð í stofninn.“ /VH

BOREAL

SUPER TRUCK EXPEDITIONS

4X4 HÚSTRUKKAR TIL LEIGU

TVEGGJA TIL SEX MANNA, MEÐ EÐA ÁN BÍLSTJÓRA

ingi@boreal.is

S: 864 64 89

www.boreal.is

Þ Husqvarna á Íslandi - allt til á lager

Husqvarna FS400
Gólfsög - Sögunardýpt 16,2cm

Husqvarna 545RX
Sláttuorf - 3 hestöfl

Husqvarna 535RX
Sláttuorf - 2,2 hestöfl

Husqvarna Traktor TC238T
Sláttutraktor - 18 hestöfl

Husqvarna Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 20 hestöfl

Husqvarna LF75LAT
Jarðvegsþjappa - 95KG

Husqvarna K770
Steinsög - Sögunardýpt 12,5cm

Husqvarna K970
Steinsög - Sögunardýpt 15,5cm

Husqvarna K3600 MK II
Steinsög - Sögunardýpt 27cm

Husqvarna K7000 Ring
Steinsög - Sögunardýpt 27 & 32cm

Husqvarna 550XP MKII
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Husqvarna AM310 MK II
Slátturóbot - 1000m2 - 40% halli

Husqvarna AM415X
Slátturóbot - 1500m2 - 40% halli

Husqvarna AM430X
Slátturóbot - 3200m2 - 45% halli

Husqvarna AM450X
Slátturóbot - 5000m2 - 45% halli

Husqvarna AM305
Slátturóbot - 600m2 - 40% halli

MHG VERSLUN

Víkurhvarf 8

203 Kópavogur

Sími 544 4656

www.mhg.is

Landgræðslan hefur fengið leyfi til að endurheimta votlendi í Skálholti í Bláskógabyggð.

Mynd / Aðsend

Landgræðslan:

Endurheimt votlendis í Skálholti

Sveitarstjórn Bláskógabyggðar hefur samþykkt útgáfu framkvæmdaleyfis vegna endurheimtar á votlendi innan jarðar Skálholts og hefur falið skipulagsfulltrúa sveitarfélagsins útgáfu leyfisins.

Um er að ræða framkvæmdaleyfi frá Landgræðslunni vegna endurheimtar votlendis í landi Skálholts á um 13,5 hekturum. Fyrirhugað er að fylla upp í og þar með að stífla um 1.670 metra af skurðum. „Áhersla verður lögð á að

vanda til verka, þjappa efninu vel ofan í skurðstæðið svo að fyllingar skolist ekki til og að öryggi manna og dýra sé gætt.

Eins á að taka til hliðar gróður úr skurðum og ofan af ruðningum til að þekja yfirborð rasksvæða og flýta þannig fyrir uppgræðslu þeirra. Verkið verður unnið með beltagröfu og einungis notaðir gamlir ruðningar og efni á endurheimtarsvæðinu til að fylla upp í skurðina,“ segir m.a. í umsókn Landgræðslunnar. /MHH

Búnaðarsamband Eyjafjarðar:

Efla þarf matvælaframleiðslu á Íslandi

Búnaðarsamband Eyjafjarðar leggur áherslu á nokkra þætti svo efla megi matvælaframleiðslu á Íslandi og til að bregðast við þeirri ógn sem stafar af óstöðugum heimi.

Í ályktun sem sambandið samþykkti á dögnum kemur fram að ein tillaga er að framlag í búvörusamningum verði hækkað, m.a. í fjárfestingastuðningi sem leiði til aukinnar sjálfbærni framleiðslunnar og betri nýtingar á búfjáraburði.

Þá vill sambandið að lagður verði sterkari grunnur undir innlenda fóðurframleiðslu með auknum möguleikum á kornþurrkun til eflingar kornræktar í héraðinu. Leitað verði leiða til minni notkunar á plasti við landbúnaðarframleiðslu og að stutt verði við raforkuframleiðslu á bújörðum með smávirkjunum. Þá bendir sambandið á að sem mest af lífrænum úrgangi verði nýtt sem næring eða áburður við fóðurframleiðslu. /MDD

Guðlaugur Þór Þórðarson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra kynnir úthlutun úr landsáætlun um uppbyggingu innviða.

Mynd / UOL

Nær 3 milljörðum króna veitt til innviða og náttúruverndar á ferðamannastöðum

Gert er ráð fyrir að verja um 2,8 milljörðum króna við uppbyggingu innviða og náttúruverndar á ferðamannastöðum hér á landi á næstu þremur árum. Guðlaugur Þór Þórðarson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra tilkynnti um úthlutun á fundi á Akureyri nýverið.

Í ár verður úthlutað rúmlega 914 milljónum króna úr Landsáætlun um uppbyggingu innviða sem gerir kleift að halda áfram því mikilvæga verkefni að byggja upp efnislega innviði á ferðamannastöðum, s.s. göngustíga, útsýnispalla, bílastæði og salerni. Aukin áhersla er á langtímaáætlanir í uppbyggingu staða en einnig á aukna miðlun og merkingar, ekki síst á stöðum þar sem samspil er á milli náttúru og menningarsögulegra minja. Þetta kemur fram í frétt á vef ráðuneytisins.

65 nýir staðir

Landsáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum er stefnumarkandi áætlun sem Alþingi samþykkti 2018. Verkefnaáætlanir

eru gerðar til þriggja ára og eru uppfærðar á hverju ári. Ný verkefnaáætlun sem ráðherra kynnti í dag nær til árána 2022-2024.

Alls er nú 151 verkefni á áætlun næstu þriggja ára á rúmlega 90 ferðamannastöðum, þar af 65 ný verkefni sem bætast við að þessu sinni. Þar má nefna uppbyggingu á Geysissvæðinu, byggingu útsýnispalls og göngustíga í Ásbyrgi, yfirbyggingu minja þjóðveldisbæjarins á Stöng í Þjórsárdal, skála með góðri heilsársalernisaðstöðu í Vaglaskógi, vandaða göngustíga við Búrfellsgjá, áframhaldandi umbætur á aðgengi ofan við Gullfoss með steyptum stígum og frekari skref til bættrar aðstöðu við Jökulsárlón.

Mikill árangur náðst í að bæta innviði

„Landsáætlun um uppbyggingu innviða er verkfæri sem hefur sannað sig til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum um allt land,“ segir Guðlaugur Þór Þórðarson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra. „Það er

mikilvægt að hlúa vel að náttúru og minjastöðum okkar, sem svo margir njóta að heimsækja. Áætlunin gefur fyrirsjáanleika og fjármagn til lengri tíma, en einnig svigrúm til að bregðast hratt og örugglega við óvæntu álagi vegna ferðamanna, eins og við höfum gert. Nú þegar við gefum verkefnaáætlunina út í fimmta sinn höldum við áfram vandaðri innviðauppbyggingu, sem ég veit að mun vernda viðkvæma náttúru og styðja við góða upplifun fólks á ferð sinni um landið.“

Mikill árangur hefur náðst

Mikill árangur hefur náðst í að bæta innviði um land allt og auka getu svæða til að taka á móti ferðamönnum, en á síðasta ári voru veittar 764 milljónir til slíkra verkefna, m.a. var aðstaða fyrir ferðamenn, ekki síst börn, stórbætt við Malarrið á Snæfellsnesi, en einnig búið svo um hnútana að hægt væri að ráðast strax í nauðsynlegar endurbætur á innviðum í Hornstrandafriðlandinu sem nýtur stórauðinn vinsælda hjá innlendum og erlendum ferðamönnum. /MDD

Verkefnið snýst um að flytja Eyjafjarðarbraut vestari austur fyrir Hrafnagilshverfið þannig að vegurinn liggi meðfram árbakka Eyjafjarðar. Vegalengdin er um 3,6 kílómetrar.

Mynd / Vegagerðin

Eyjafjarðarbraut vestari færð niður að árbakka við Hrafnagil

Nýr vegur, tæplega fjórir kílómetrar að lengd, verður lagður við Eyjafjarðarbraut vestri, meðfram bökkum Eyjafjarðarar neðan við Hrafnagilshverfið.

Vegagerðin bauð verkið út og bárust fjögur tilboð sem voru opnuð nýlega. Áætlaður verktakakostnaður er tæpar 500 milljónir króna.

Tilboðin sem bárust voru öll frá norðlenskum fyrirtækjum og öll undir kostnaðaráætlun. Tilboð frá G.V. Gröfum var lægst, upp á 375,5 milljónir króna, 75% af áætluðum kostnaði. Tilboð frá G. Hjálmarssyni var um 95% af kostnaðaráætlun og Nesbræður voru með tilboð nálægt 96% af áætluðum kostnaði. Árni Helgason ehf. í Ólafsfirði átti hæsta boð, um 490 milljónir króna.

Verkefnið snýst um að flytja Eyjafjarðarbraut vestari austur fyrir Hrafnagilshverfið þannig að vegurinn liggi meðfram árbakka Eyjafjarðar. Vegalengdin er um 3,6 kílómetrar.

Nýjar heimreiðar verða einnig lagðar samhliða, um 250 metrar langar. Tvær tengingar verða gerðar, önnur við Jóláhúsið og hin syðst í hverfinu, norðan við Bakkatröð.

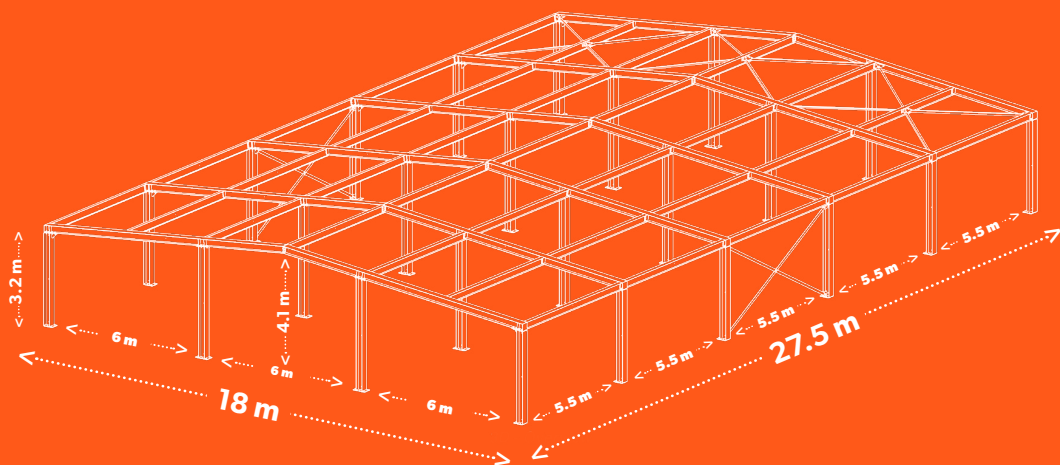
Verktími er áætlaður rúm tvö ár en verkinu á að vera að fullu lokið fyrir 15. júlí 2024.

Um 300 íbúar eru í Hrafnagilshverfi nú en samkvæmt nýju deiliskipulagi sem er í kynningu er gert ráð fyrir um það bil 100 nýjum íbúðum í hverfinu.

/MDD

STÁLGRIND TIL SÖLU!

495 fm² (18x27,5m)

Nánari upplýsingar veitir

Gísli Már 842-5462 | gislia@veritas.is

KJÖRBÚÐIN
í næsta nágrenni

SAMFÉLAGSSTYRKIR KJÖRBÚÐARINNAR

Við styðjum samfélagið en þú getur
hjálpað okkur að velja málefnið!

Eitt af viðfangsefnum Kjörbúðarinnar er að veita styrki á landsvísu til samfélagsverkefna. Megináhersla Kjörbúðarinnar í styrktarmálum er að styðja við verkefni í nærsamfélögum Kjörbúðarinnar og snýr að eftirfarandi flokkum:

- Heilbrigður lífsstíll
- Æskulýðs- og forvarnarstarf
- Umhverfismál
- Mennta-, menningar- og góðgerðarmál

Farðu inn á **www.kjorbudin.is** og fylltu út umsókn fyrir **1. maí 2022**.

Lýsa þarf vandlega þeim verkefnum eða málefnum sem sótt er um styrk fyrir og markmiðum þeirra.

Styrkveitingar verða afhentar í Kjörbúðum landsins í maí 2022.

Shell
RIMULA

LÉTTIR ÞÉR LÍFIÐ!

**SHELL RIMULA ER VAL ÞEIRRA
SEM GERA MIKLAR KRÖFUR**

- HÁMARKSVÖRN GEGN SLITI OG TÆRINGU
- POLIR MIKIÐ ÁLAG
- MEIRA REKSTRARÖRYGGI

Ráðgjöf og pöntun í síma 444-3000
eða pantanir@skeljungur.is

Skeljungur

Heytjörn á Heytjarnarheiði.

Verðlaunagarður í Garðabæ.

Oft var glatt við tökurl, eins og hér þegar Vilmundur Hansen og Huguín Halldórsdóttir ræða um kartöflur.

Huguín, Hafsteinn Hafliðason og Baldur Hrafnkell Jónsson við tökurl.

Nýr garðyrkjuþáttur fer í loftið á sumardaginn fyrsta:

Heilandi fyrir sál og líkama

„Ræktum garðinn“ er ný sjónvarpsþáttasería sem hefur göngu sína á sumardaginn fyrsta. Þar fjalla landspekkir garðáhugamenn um allt það sem tengist gördum og gróðri á Íslandi.

Kvikmyndagerðarmennirnir Baldur Hrafnkell Jónsson, Valdimar Leifsson og Edda Margrét Jensdóttir standa að gerð þáttanna ásamt fjölmiðlakonunni Huguínu Halldórsdóttur, en þau eru öll garðyrkjuáhugafólk.

„Garðyrkja veitir næringu jafnt fyrir sál sem líkama og við eigum okkur það sameiginlega áhugamál að vilja veita innsýn inn í heim garðyrkju og gróðurs og reyna að miðla því hversu heilandi náttúran er. Við fengum til liðs við okkur þá Vilmund Hansen og Hafstein Hafliðason, sem vita allt um viðfangsefnið og eru vanir að tjá sig um það,“ segir Baldur Hrafnkell.

Mikill áhugi fólks á garðyrkju varð til

þess að þau réðust í gerð þáttanna. „Fjöldi fólks um allt land er í dag mjög áhugasamur um gróðurækt og sem dæmi má nefna að fylgjendur í tveimur Facebook-grúppum, „Ræktaðu garðinn þinn“ og „Stofublóm, inniblóm, pottablóm“, eru hátt í 80 þúsund talsins,“ bendir Baldur Hrafnkell á.

Í þáttunum ferðast Huguín um undraveröld blóma og garða. Um leið og heimsóttir eru áhugaverðir garðræktendur hafa þættirnir

fræðslugildi þar sem sérfræðingar þáttanna miðla af þekkingu sinni á ræktun jafnt pottablómum sem grasflötum. Farið er í heimsókn í gróðurskála, matjurtagarða og verðlaunagarða svo eitthvað sé nefnt.

Fyrsti þáttur, af þrettán, verður frumsýndur í Sjónvarpi Símans á sumardaginn fyrsta, 21. apríl næstkomandi, en verður svo sýndur vikulega. Einnig verður öll þáttaröðin í heild í Sjónvarpi Símans Premium. /ghp

GOES

Mikið úrval fjórhjóla á lager

GOES COPPER 2 2x4
Kr. 799.000

GOES COPPER 3 2x4
Kr. 1.190.000

GOES IRON 450 4x4
Kr. 1.390.000 eins manns
Kr. 1.490.000 tveggja manna

GOES COBALT 550 MAX LTD 4x4
Kr. 1.690.000
2ja manna hjól, rafléttistýri, spil o.fl. 3 litir.

GOES UTX 700 4x4
Kr. 2.290.000
2ja manna vinnutæki með palli, rafléttistýri, spili o.fl.

AFLVÉLAR

www.aflvelar.is
Vesturhrauni 3, Garðabæ, sími 480-0000
Austurvegi 69, Selfossi, sími 480-0400

BÆKUR & MENNING

Íslensk matarmenning:

Til hnífs og skeiðar

Háskólaútgáfan hefur sent frá sér greinasafn um íslenska matarmenningu. Í bókinni, sem kallast Til hnífs og skeiðar, er að finna sjö greinar, auk inngangs, um matarmenningu þjóðarinnar í víðu samhengi.

Í bókinni er komið víða við og hefur hún því víða skírskotun, til almennings, áhugafólks um mat og matarmenningu jafnt sem fræðimanna. Fjallað er um færnei, fjölbreytni og hugvit og hvernig íslensk matargerð og hendlar aðstæður hafa skapað verðmæti sem koma sífellt á óvart, vekja athygli, jafnvel undrun, eins og vöxtur og velgengi skýrsins er dæmi um.

Nýjar neysluvenjur

Á bakhlið bókarrinnar segir að lengst

af hafi megineinkenni íslenskrar matarmenningar verið að hún byggðist hvorki á korni né rótarhnyðum.

Fæða Íslendinga var því gerólik fæði flestrar jarðarbúa. Mikilvæg breyting varð þar á þegar korn lækkaði í verði, en þá dró úr vægi dýraafurða og nýjar neysluvenjur komu til sögunnar.

Þverfagleg umfjöllun

Til hnífs og skeiðar er fyrsta bókinn sem fjallar um íslenska matarmenningu í sögulegu ljósi og á þverfaglegan hátt. Meðal greina í safninu er umfjöllun um korn, nútímavæðingu mataræðis, fullvinnslu matvæla, fiskistauta og útflutning og pitsubyltinguna.

Ritstjórar Til hnífs og skeiðar eru Örn D. Jónsson og Brynhildur Ingvarsdóttir. /VH

Lely Center Ísland

John Deere

New Holland

Fendt

Kubota

VARAHLUTIR Í DRÁTTARVÉLAR

Deutz Fahr

Claas

Steyr

Case IH

Fiat

Massey Ferguson

Zetor

Valtra

Reykjavík Krókháls 5f – Sími 414 0000 // Akureyri Óðinsnes 2 – Sími 464 8600 – lci.is

Kerrur fyrir alla og í öll verk!

Topplausnir

HUMBAUR

Smiðjuvegur 12, græn gata • 200 Kópavogur • Sími 517 7718 • www.topplausnir.is • www.humbaur.com

Dr. Hólmfríður Sveinsdóttir ráðin nýr rektor Háskólans á Hólum:

Tækifæri í forystuhlutverki háskóla

„Háskólinn á Hólum er lítill háskóli með mikla sérstöðu. Snerpa og sterk tenging við atvinnulíf geti verið hans helstu styrkleikar,“ segir dr. Hólmfríður Sveinsdóttir, nýskipaður rektor Háskólans á Hólum.

Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, ráðherra háskóla, iðnaðar og nýsköpunar, tilkynnti skipun Hólmfríðar til fimm ára frá og með 1. júní nk. á starfsmannafundi á Hólum þann 31. mars sl.

Í takt við nýja stefnumótun

„Það gladdi mig að heyra áherslur ráðherra á að háskólar yrðu settir í forgrunn við uppbyggingu nýsköpunar. Háskólum er þar falið mikið forystuhlutverk sem gefur mér byr í seglin fyrir starf okkar fram undan,“ segir Hólmfríður.

Fyrsta verk Hólmfríðar í starfi er að kynnast starfsemi háskólans betur og fólkinu sem að honum stendur. Um 350 nemendur nema við Háskólann á Hólum í þremur deildum. „Skólinn er nýbúinn að fara í gegnum stefnumótun. Rauði þráðurinn þar er áhersla á rannsóknir og nýsköpun í samstarfi við þær atvinnugreinar sem snerta fræðasvið skólans og til að byggja undir það var búin til ný staða sviðsstjóra á því sviði hér við skólann.“

Matvælaframleiðsla í vatni mun bera uppi fæðuöryggi

Með það í huga sér Hólmfríður mikil tækifæri í að stækka fiskeldis- og fiskalíffræðideildina. „Þetta er eini skólinn á Íslandi sem kennir fiskeldi en ég tel að matvælaframleiðsla í vatni muni bera uppi fæðuöryggi í heiminum í framtíðinni. Með þá reynslu, þekkingu og sögu sem skólinn hefur nú þegar á þessu sviði er áskorun að stækka og efla það fræðasvið, t.d. í sambandi við þörungarækt.“

Hestafræðideildina sér Hólmfríður verða vagga þekkingar á

Nýr rektor Háskólans á Hólum er, eins og margir Skagfirðingar, hestakona. Hólmfríður Sveinsdóttir biður það verk að fylgja eftir áherslum stefnumótunar skólans á rannsóknir og nýsköpun.

Mynd / Einkasafn

Doktor í matvælafræði

Hólmfríður er með meistaragráðu í næringarfræði og doktorsgráðu í matvælafræði. Hún hefur starfað sem verkefnastjóri hjá Matís og Genís á Siglufirði. Árið 2013 tók Hólmfríður að sér framkvæmdastjórnastöðu Rannsókna og þróunar hjá FISK Seafood á Sauðárkróki og vann þar til ársins 2019. Hólmfríður byggði m.a. upp fyrirtækin Iceprotein og

Frá Hólum í Hjaltadal.

Mynd / HKr.

Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, ráðherra háskóla, iðnaðar og nýsköpunar, tilkynnti skipun Hólmfríðar til fimm ára frá og með 1. júní nk. á starfsmannafundi á Hólum þann 31. mars sl.

Mynd / Háskólinn á Hólum

PROTIS en PROTIS var fyrsta íslenska fyrirtækið sem þróaði og markaðssetti íslenskt fiskprótín og fiskkollagen á Íslandi. Hólmfríður hefur starfað sl. tvö ár í eigin fyrirtæki, Mergur Ráðgjöf, þar sem hún stýrir nýsköpunarverkefnum á ýmsum sviðum fyrir fyrirtæki og sveitarfélög í samstarfi við háskóla.

Hólmfríður er fædd og uppalin í Skagafirði. Hún er gift Stefáni Friðrikssyni dýralækni og eiga þau

þrjú börn, Friðrik Þór, Herjólf Hrafn og Heiðrunu Erlu. Hólmfríður og Stefán búa í Glæsibæ í Skagafirði þar sem stunduð er hrossarækt og ferðapjónusta í samstarfi við Ragnheiði og Friðrik, foreldra Stefáns. Þar fyrir utan rekur Stefán, ásamt tveimur öðrum dýralæknum, Dýraspítalann í Glæsibæ, sem sinnir þjónustu við eigendur gæludýra, hesta og nytjadýra á svæðinu.

/ghp

FRISTADS

NÝTT

Í VERSLUN

FRISTADS er ný vinnufatalína hjá Dynjanda. Falleg og vandaður fatnaður sem hentar íslenskum aðstæðum afar vel.

Kíktu í vefverslun okkar dynjandi.is

DYNJANDI

allt fyrir öryggið

Skeifunni 3h || Sími: 588 5080 || dynjandi.is

Til stendur að fjölga varphænum á búinu úr 50 í 95 þúsund.

Mynd / MHH

Stjörnuegg á Kjalarnesi:

Varpfuglum fjölgað úr 50 þúsund í 95 þúsund

Verkfræðistofan Efla hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu þar sem lagt er mat á möguleg umhverfisáhrif vegna breytinga á eggjabúi Stjörnueggja að Vallá á Kjalarnesi og fjölgunar varpfugla á búinu.

Byggt verður nýtt eldshús og það útbúið „Aviary“ varpbúnaði. Breytingarnar eru liður í því að uppfylla breytta ESB löggjöf um bættan aðbúnað varpfugla. Með nýjum aðbúnaði verða varpfuglar fluttir fyrir í varphúsin og eru þar í aðlögun í 4–5 vikur áður en þeir

byrja að verpa. Af þeim sökum er þörf á auknum fjölda stæða fyrir fugla.

Með nýja varpbúnaðinum eykst aðgengilegt svæði fyrir fuglana, svo hægt verður að fjölga stæðum fyrir varpfugla úr 50.000 í 95.000. Framleiðslugeta búins mun að einhverju leyti aukast en þó ekki í hlutfalli við aukinn fjölda stæða. Umhverfismatsskýrslan er aðgengileg hjá Skipulagsstofnun en athugasemdir eiga að vera skriflegar og berast eigi síðar en 17. maí 2022 til Skipulagsstofnunar.

/MHH

LÍF&STARF

Karvel I. Karvelsson, framkvæmdastjóri RML, Ragnheiður I. Þórarinsdóttir, rektor Lbhí, og Birgir Örn Smárason, fagstjóri hjá Matís.

Málþing um stefnumótunarvinnu:
Verðmætaaukning og nýsköpun í landbúnaði

Fyrir skömmu stóðu Benda-samtök Íslands, Landbúnaðarháskólinn, Matís og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins fyrir málþingi þar sem rætt var um verðmætaaukningu og nýsköpun í landbúnaði.

Bændum og hagaðilum í landbúnaði og í matvælaframleiðslu var boðið og fulltrúar þeirra stofnana sem að stefnumótinu stóðu fluttu erindi þar sem þau kynntu starfsemi sína, það sem er helst á döfinni hjá þeim.

Að erindunum loknum voru umræður um helstu áskoranir og tækifæri sem landbúnaður og fæðuframleiðsla standa frammi fyrir.

Framtíð og tækifæri

Í erindi Birgis Arnar Smárasonar, fagstjóra hjá Matís, sem kallaðist Framtíð og tækifæri í landbúnaði – sjálfbærni og fæðuöryggi, fór hann yfir starfsemi og verkefni Matís.

Birgir ræddi meðal annars um að aðgengi að hágæða próteinum framleiddum með sjálfbærum hætti fari minnkandi vegna mannfjölgunar, aukins þrýstings á auðlindir og loftslagsbreytinga og að Matís ynni í samvinnu við ýmsa aðila í leit að nýjum próteingjöfum. Auk þess sem hann tindi til verkefni sem tengjast sjálfbærri áburðarframleiðslu, hringrásarkerfi í kjötframleiðslu, betri gæði og geymslupól grænmetis og þróun íslenskrar haframjólkur svo dæmi séu nefnd.

Menntun, innviðir og rannsóknir

Erindi Ragnheiður I. Þórarinsdóttir, rektor Landbúnaðarháskóla Íslands, hélt erindi sem hún kallaði Menntun,

innviðir og rannsóknir – forsenda verðmætaaukningar og nýsköpunar í landbúnaði.

Ragnheiður fór yfir helstu áherslur í starfi Landbúnaðarháskólans, skipurit hans og þróun nemendafjölda. Auk þess sem hún útlistaði starfsemi Jarðræktarmiðstöðvar Lbhí, sauðfjárbúsins að Hesti, Hvanneyrarbúsins og Mið-Fossa.

Því næst fjallaði hún um möguleika aukinnar notkunar jarðhita í landbúnaði, próteinframleiðslu með skordýraeldi og fjölda annarra verkefna, endurmenntun svo og alþjóðasamstarf skólans.

Hagnýt nálgun að verkefnum bænda

Karvel I. Karvelsson, framkvæmdastjóri RML, fór í erindi sínu, Hagnýt nálgun að verkefnum bænda, yfir starfsemi og helstu verkefni Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins og hvernig miðstöðin tengdist öllum öngum landbúnaðar í landinu.

Hann sagði meðal annars að þrátt fyrir að RML stundaði ekki beinar rannsóknir þá tæki fyrirtækið þátt í fjölmörgum og áhugaverðum hagnýtum verkefnum sem væri ætlað að bæta afkomu bænda á Íslandi og um leið að stuðla að betri gæðum afurða.

Dæmi um verkefni á vegum RML eru bætt ræktunarstarf, afkomuvöktun og söfnun rekstrar-gagna, umhverfismál og Fundið fé, sem er verkefni sem stuðlar að aukinni verðmætasköpun í sauðfjárrækt, og verkefni um ræktunarkynbætur gegn riðu.

/VH

limtrevirnet.is

FALLEGAR HURÐIR SEM ÞÚ GETUR TREYST

Traustar bílskúrs- og iðnaðarhurðir frá Lindab og Krispol

■ Áratugareynsla við íslenskar aðstæður

■ Uppsetning í boði á hurðum og viðbótarbúnaði

■ Stuttur afgreiðslutími og fjölbreytt úrval

■ Margir litir og fylgihlutir í boði

skoðaðu úrvalið [limtrevirnet.is](#)

LimtréVirnet

Aðalnúmer: 412 5300 | Söluheild: 412 5350 | Netfang: [sala@limtrevirnet.is](#)
Söluskrifstofur: Lynghálslí 2, 110 Reykjavík | Borgarbraut 74, 310 Borgarnes

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Dreift í 32 þúsund eintökum á yfir 420 dreifingarstaði og lögbýli á Íslandi – Mest lesni prentmiðillinn á landsbyggðinni sl. 8 ár samkvæmt prentmiðlakönnun Gallup

Wendel

Stofnað 1957

STAURAHAMAR FRÁ HYCON

FRÁBÆRT VERKFÆRI TIL AÐ REKA NIÐUR GRIDINGASTAURA

Tangarhöfða 1 - 110 Reykjavík - 551-5464
[www.wendel.is](#) - [wendel@wendel.is](#)

Niðurstöður hefnagreininga fyrir sumarið 2021:

Hey frá síðasta sumri talsvert lakara en árið á undan

– Lægra orkugildi, próteininnihald og minni meltanleiki

Samantekt um niðurstöður hefnagreiningar fyrir síðasta sumar hefur verið birt á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins (RML), ásamt samanburði við sumarið á undan. Í ljós kemur að hey frá síðasta sumri er almennt talsvert lakara en árið á undan, sem gæti hafa leitt til þess að meiri þörf hafi verið fyrir orkuríkt kjarnfóður.

Í niðurstöðunum, sem Ditte Clausen, ráðgjafi RML, hefur tekið saman, kemur fram að í samanburði við árið 2020 er próteininnihaldið í fyrri slætti 2021 almennt lægra í öllum landshlutum að meðaltali nema á Suðurlandi og orkugildið lægra í öllum landshlutum. Meltanleiki í hejunum er einnig lakari á síðasta sumri. Ditte segir að þetta geti allt haft áhrif á að þörf sé meiri fyrir orkuríkt kjarnfóður með hejunum til að tryggja orkuþörf hámjólka kúa.

Kalt vor, þurrkar og vætutið

Ditte segir að skýringar á þessum niðurstöðum megi sennilega að miklu leyti tengja veðurfari, meðal annars lágu hitastigi síðasta vor um allt land,

Ditte Clausen, ráðgjafi hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Myndir / RML

þurrviðri og hægri sprettu framan af. „Síðan verður hraður þroski grasa þegar hlýnaði og þá fór orkugildi að lækka í grösunum. Sums staðar fór sláttur hægar af stað vegna þess að útlit var fyrir heldur litla uppskeru. Svo spila þurrkar sums staðar á landinu inn í og annars

Hey frá síðasta sumri er almennt talsvert lakara en árið á undan, sem gæti hafa leitt til þess að meiri þörf hafi verið fyrir orkuríkt kjarnfóður í vetur.

staðar vætutið sem olli því að ekki var hægt að slá á æskilegum tíma.“

Spurð um hvort ekki væri gagnlegt að fá þessar niðurstöður fyrir fram, segir Ditte að stefnt sé að því að hraða ferlinu á næsta ári. „Upplýsingarnar bárust hins vegar hverjum bónda þegar efnagreiningu

á hans sýnum var lokið. Í framhaldinu hefur hann væntanlega fengið senda að minnsta kosti grófa umsögn á niðurstöðunum frá þeim aðila sem tók sýnin – eða verið í sambandi við hann. Sumir hafa einnig fengið unna fóðuráætlun út frá niðurstöðunum.

Samantekt eins og þessi, þar sem greint er frá meðaltölum, er hæpinn grunnur fyrir einstaka bændur að haga sinni fóðrun út frá, því breytileiki er alltaf milli búa á hverju svæði. Hver og einn þarf að vinna út frá þeim hejnum sem hann hefur úr að spila.“

Heyin að meðaltali frekar þurr

Um greiningar er að ræða út frá NorFor-kerfinu, sýnin eru tekin af RML og ýmsum öðrum aðilum, t.d. seljendum kjarnfóðurs, og efnagreind hjá Efnagreiningu ehf. „Heysýnin 2021, sem þessi meðaltöl byggja á, voru 1.573. Þá eru aðeins færri með fulla steinefnagreiningu. Það eru þrjár misjafnlega ítarlegar Norfor-greiningar í boði hjá Efnagreiningu ehf. Á vef þeirra má finna frekari upplýsingar um mismuninn,“ segir Ditte.

Í niðurstöðunum kemur einnig fram að heyin 2021 hafi verið frekar þurr að meðaltali og muni þar allt að níu prósentustigum á þurrefnisinnihaldi í fyrri slætti á hejnum af Suðurlandi (49,6 prósent innihald) og öðrum landshlutum (51,1–58,7 prósent innihald). /smh

Fuglaflensa berst hingað með farfuglum:

Eigendum hænsna skylt að halda þeim inni

Vegna mikillar útbreiðslu skæðrar fuglaflensu í Evrópu hefur Matvælastofnun gefið út sérstakar reglur um tímabundnar varnaraðgerðir til að fyrirbyggja að fuglaflensa berist í alifugla og aðra fugla í haldi.

Eigendum hænsna og annarra fugla er nú skylt að halda þeim inni í yfirbyggðum gerðum eða húsum og tryggja aðskilnað þeirra við villta fugla.

Ekkert lát er á útbreiðslu skæðrar fuglaflensu í Evrópu, bæði í

alifuglum og villtum fuglum. Mörg tilfelli hafa verið á svæðum þar sem íslenskir farfuglar hafa vetursetu eða fara um á leið sinni til landsins. Nær öruggt er að farfuglar beri veiruna með sér til landsins í ár.

Matvælaráðuneytið hefur því tilkynnt tímabundnar varnaraðgerðir og birtust þær í Stjórnartíðindum 31. mars sl. og eru aðgengilegar á vef MAST.

Öllum þeim sem halda alifugla og aðra fugla, er skylt að fylgja eftirfarandi reglum:

Fuglahús og umhverfi þeirra

- Fuglar skulu hafðir inni í yfirbyggðum gerðum eða húsum.
- Tryggja skal góðan aðskilnað milli alifugla og villtra fugla.
- Hús og gerði skulu fuglaheld.
- Tryggja skal að ekkert í umhverfi fuglahúsanna laði að villta fugla.
- Setja skal hatta á allar lóðréttar loftræstitúður á fuglahúsum, nema þar sem um er að ræða útblástur vélrænnar loftræstingar.
- Setja skal fuglanet fyrir allar loft-

Mikilvægt er að fuglaeigendur geri ráðstafanir til að draga úr hættu á smiti frá villtum fuglum í fuglana sína. Þrír meginþættir sóttvarna er aðskilnaður, þríf og sóthreinsun. Í þessu samhengi byggist aðskilnaðurinn á að halda villtum fuglum frá fuglum í haldi, eins og kostur er. Það er t.d. gert með því að hafa fuglana inni í yfirbyggðum gerðum eða húsum, og tryggja að ekkert í umhverfi fuglahúsanna laði að villta fugla.

Mynd / Kristín Friðriksdóttir

ræstitúður, op og glugga á fuglahúsum.

fluttir. Skráin skal vera aðgengileg Matvælastofnun ef hún óskar eftir henni.

Umgengni og umhirða

- Öllum óviðkomandi skal bannaður aðgangur að fuglahúsum.
- Allir sem sinna fuglunum skulu nota hlífðarfatnað (galla og stígvél), sem eingöngu er notaður þar, og skulu þeir einnig þvo og sóthreinsa hendur fyrir og eftir umhirðu fuglanna.

Fóður og drykkjarvatn

- Fóður og drykkjarvatn fuglanna má ekki vera aðgengilegt villtum fuglum.
- Drykkjarvatnsból skulu vel frágengin þannig að ekki berist í þau yfirborðsvatn og fugladrit.

Flutningar

- Sýningarhald og aðrar samkomur með fugla er bannað.
- Ekkil skal flytja fugla milli staða nema vitað sé að heilsufar fugla á báðum stöðum sé gott.
- Skrá skal alla flutninga á fuglum, hvenær flutningarnir fóru fram og hvert og hvaðan þeir voru

Úrgangur

Farga skal öllum úrgangi úr fuglahúsum þannig að ekki stafi smitþætta af honum fyrir alifugla og aðra fugla í haldi.

Matvælastofnun hvetur jafnframt almenning til að tilkynna um villta fugla sem finnast dauðir ef ekki er augljóst að þeir hafi drepist af slysförum. Best er að gera það með því að skrá ábendingu á heimasíðu stofnunarinnar. Þegar tilkynning berst metur stofnunin hvort taka skuli sýni úr fuglinum.

Á vef Matvælastofnunar segir að rannsóknir á dauða svartbaka í Austur-Kanada í lok síðasta árs hafi sýnt fram á að skæðar fuglaflensuveirur bárust með villtum fuglum þangað frá Evrópu í fyrsumar eða haust, líklegast með farfuglum sem komu við á Íslandi og Grænlandi. Gera má ráð fyrir að það endurtaki sig í ár og því er mikilvægt að fuglaeigendur geri ráðstafanir til að draga úr hættu á smiti frá villtum fuglum í fuglana sína. /ghp

Made in Belgium

Mikið úrval sterkra gróðurhúsa á lager

Hús á mynd R305H:
Stærð 3,06 x 3,71m
Ál og hert gler
Kr. 540.000

www.aflvelar.is

Vesturhrauni 3, Garðabæ, sími 480-0000
Austurvegi 69, Selfossi, sími 480-0400

LÍF & STARF

Umsækjendur eru hvattir til að kynna sér flokkana og handbókina vel áður en farið er í að vinna umsókn.

Matvælaráðuneytið:
Opið fyrir umsóknir í Matvælasjóð

Matvælasjóður auglýsir eftir umsóknum. Þetta er í þriðja sinn sem sjóðurinn auglýsir úthlutun og er heildarúthlutunarfé sjóðsins 593 milljónir króna. Umsóknarfrestur er til og með 19. apríl.

Hlutverk Matvælasjóðs er að styrkja þróun og nýsköpun við framleiðslu og vinnslu íslenskra matvæla og hliðarafurða þeirra úr landbúnaðar- og sjávarafurðum á landsvísi.

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra segir að íslensk matvælaframleiðsla eigi mikil sóknarfæri á komandi árum og þar gegni Matvælasjóður veigamiklu hlutverki.

„Á tímum þar sem fæðuöryggi er okkur hugleikið er mikilvægt að styðja af fremsta megni við nýsköpun og þróun í innlendra matvælaframleiðslu. Okkar takmark er að íslensk matvælaframleiðsla sé samnefnari fyrir sjálfbæra nýtingu, frjóa nýsköpun og fullunnin matvæli í hæsta gæðaflokki.“

Sjóðurinn veitir styrki í alls fjórum flokkum:

- Bára styrkir verkefni á hugmyndastigi, úr hugmynd yfir í verkefni.

- Kelda styrkir rannsóknaverkefni sem miða að því að skapa nýja þekkingu.
- Afurð styrkir verkefni sem komin eru af hugmyndastigi, eru ekki tilbúin til markaðssetningar, en leiða af sér afurð.
- Fjársjóður styrkir sókn á markaði, hjálpar fyrirtækjum að koma sínum verðmætum á framfæri.

Umsækjendur eru hvattir til að kynna sér flokkana og handbókina vel áður en farið er í að vinna umsókn.

Handbók umsækjenda hefur verið endurskoðuð og allar umsóknir fara nú í gegnum Afurð, sem er stafrænt stjórnsýslukerfi matvælaráðuneytisins.

/VH

Allt fyrir sauðburðinn!

Fjárbætir | Stein- og bætiefni | Sótthreinsandi undirburður | Salt
Kalk orkuskot | Selen | Lambboost | Joð | Burðargel | Merkisprey og litir
Vinnugallar | ...og margt fleira...

VÉLAVAL

Sími: 453 8888 - Opið virka daga kl. 9-17 | Við Norðurlandsveg - 560 Varmahlíð

RANDEX

RANDEX - VAGNAR
AF VÖNDUÐUSTU GERÐ

- Við bjóðum margar stærðir og útfærslur af **RANDEX** vögnum
  - **Hardox 450** stál með allt að **80% meiri endingu**
  - **Hagstætt verð**

Gerðu kröfur - hafðu samband við Snorra Árnason
í síma 590 5130 og kynntu þér þína möguleika

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10
104 REYKJAVÍK / **590 5100** / klettur.is

KLETTUR

VG
VÉLSMÍÐJA
GRINDAVÍKUR

Atvinna

Vélsmiðja Grindavíkur óskar eftir að ráða
Bíflavirki eða mann vanan viðgerðum á bílaverkstæði
Vélvirki eða mann vanan rafsúðu og viðgerðum í Vélsmiðju.

Um er að ræða 100% starf við allar almennar bílaviðgerðir
ATH að um langtíðastarf er að ræða.
Góð laun í boði fyrir réttan einstakling
Aðstoðum við að útvega húsnæði
Vinnutími er mánudaga-fimmtudaga kl 8.00-18.00 og föstudaga frá kl 8.00-16.00

Hæfniskröfur:

- Vera sjálfstæður, stundvís og áreiðanlegur.
- Vandvirkur og skipulagður og þrífalegur í starfi
- Hafa ríka þjónustulund og jákvæðni í mannlegum samskiptum.

Viðkomandi þarf að geta hafið störf um eða eftir áramót.
Uppl í síma 893-6840 Umsóknir berast á omar@vgsmidja.is

Vélsmiðja-Bílaverkstæði-Smurstöð-Verslun-Renniverkstæði

RÝMINGAR-ÚTSALA

Rekstrar- og heilbrigðisvörur færast undir Stórkaup eftir útsöluna

**20-60%
AFSLÁTTUR**

Vatnagörðum 10 | 104 Reykjavík
rekstrarland.is

REKSTRARLAND

Kjötmeistari Íslands 2022, Sigurður Haraldsson eigandi Pylsumeistarans, og Oddur Árnason, formaður Meistarafélags kjötiðnaðarmanna (MFK).

Mynd / Hörður Kristjánsson

Fagkeppni Meistarafélags kjötiðnaðarmanna haldin í þrítugasta sinn:

Kjötmeistari Íslands 2022 er Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararanum

– Í næstu þremur sætum á eftir voru kjötiðnaðarmeistarar sem allir starfa hjá Sláturfélagi Suðurlands

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Kjötmeistari Íslands 2022 í Fagkeppni Meistarafélags kjötiðnaðarmanna er Sigurður Haraldsson, sem á og rekur Pylsumeistarann við Hrístateig (Laugalæk) í Reykjavík. Kjötiðnaðarmeistarar frá Sláturfélagi Suðurlands urðu í öðru til fjórða sæti og var afar mjótt á munum í stigakeppninni.

Fagkeppni Meistarafélags kjötiðnaðarmanna fór fram í fyrri viku og voru úrslit kynnt í Hótel- og matvælskólanum í Kópavogi laugardaginn 26. mars þar sem verðlaunaafhending fór einnig

Ahersla er lögð á fagleg vinnubrögð við matið á þeim vörum sem sendar voru til keppni. Hér er verið að skoða grafið kjöt.

fram. Í keppninni hreppir stigahæsti keppandinn titilinn Kjötmeistari Íslands. Það er sá sem fær flest stig úr

fimm stigahæstu vörum sínum. Átti Sigurður bestu vöruna sem unnin var úr svínakjöti, en það var rúllupylsa.

Kjúklingasnakk og gryllpylsur.

Verðlaunapylsur Sigurðar Haraldssonar í Pylsumeistararanum.

Fékk hann einnig sérverðlaun fyrir rúllupylsu í flokkunum bestu vörur úr elduðum kjötvörum og einnig fyrir EM pylsu, reykt og soðin, sem var besta varan í flokknum soðnar pylsur.

Kjötmeistarar frá SS í öðru, þriðja og fjórða sæti

Aðeins 4 stig skildu að þá sem lentu í fyrsta og fjórða sæti. Þá vekur einnig athygli að í öðru til fjórða sæti eru allt kjötiðnaðarmenn sem starfa hjá Sláturfélagi Suðurlands.

- Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararanum var í fyrsta

sæti og hlaut flest stig, eða 254.

- Í öðru sæti var Bjarki Freyr Sigurjónsson hjá Sláturfélagi Suðurlands með 252 stig.
- Í þriðja sæti var Steinar Þórarinnsson hjá Sláturfélagi Suðurlands með 251 stig.
- Í fjórða sæti var Jónas Pálmar Björnsson, einnig hjá Sláturfélagi Suðurlands, sem hlaut 250 stig.

Sölustjóri Samhentra afhenti verðlaunin

Guðráður G. Sigurðsson, sölustjóri

Félagar í Meistarafélagi kjötiðnaðarmanna bera saman bækur sínar um mat á tvíreyktu lambakjöti sem sent var í Fagkeppni MFK. Talið frá vinstri eru þau Erla Jóna Guðjónsdóttir, Eðvald Sveinn Valgarðsson, Sigurfinnur Garðarsson, Þorsteinn Þórhallsson og Kristján G. Kristjánsson

Magnús Friðbergsson og Árni Níelsson meta eina keppnisvöruna.

Guðráður G. Sigurðsson, sölustjóri hjá Samhentum umbúðalausnum, Sigurður Haraldsson og Jón Þorsteinsson, sem var m.a. Kjöt-iðnaðarmeistari árið 2014.

hjá Samhentum umbúðalausnum, afhenti Sigurði Haraldssyni, Kjötmeistara Íslands 2022, verðlaunagripinn. Mælti Guðráður nokkur orð við þetta tækifæri og þakkaði Meistarafélagi kjötiðnaðarmanna sérstaklega fyrir að veita fyrirtækinu tækifæri til að taka þátt í þessum viðburði.

Sagði hann að Valdimar Gíslason (VGÍ ehf.) hafi afhent verðlaunin í mörg ár en síðan hafi Samhentur umbúðalausnir tekið við því hlutverki eftir að hafa keypt VGÍ árið 2007. Þá hafi fleiri haft þetta hlutverk með höndum, en nú væri boltinn aftur kominn til Samhentra.

Stórkostleg samvinna búgreina og kjötiðnaðarmanna

„Við erum mjög stolt af því að vera bakhjarl Meistarafélags kjötiðnaðarmanna. Ég tók eftir því að það voru hér verðlaun frá búgreinafélögunum (Landssamband sauðfjárbænda, Landssamtök kúa-bænda, Svínaræktarfélag Íslands, Félag kjúklingabænda og Hrossa-ræktendur, en búgreinafélögin eru nú öll orðin að deildum í Bændasamtökum Íslands). Ég skrifaði einmitt langan pistil í Bændablaðið á sínum tíma um að ég saknaði þess að þessi félög mættu á þennan viðburð. Samvinna búgreinanna og íslenskra kjötiðnaðarmanna er einmitt alveg stórkostleg. Þarna fer fram samtal sem þarf að eiga sér stað alla daga. Það eru ofboðslega margar flottar vörur sem hér eru framleiddar og mikill metnaður í íslenskum kjötiðnaðarmönnum og í raun eru kjötiðnaðarmeistarar sendiherrar búgreinafélaganna á markaði.“

Frábært að upplifa jákvætt viðmót kjötiðnaðarmanna

„Ég hef ferðast um landið í ein 18 ár og selt krydd, umbúðir og fleira og oft verið með útlendinga með mér í þessum ferðum. Alltaf dást þeir af því hversu hátt gæðastig er í okkar framleiðslu og á okkar kjöti. Hversu allar kjötvinnslur eru vel tækjum búnar og hversu jákvætt viðmót er hjá íslenskum kjötiðnaðarmönnum og kjötiðnaðarmeisturum til nýjunga. Það sé frábært að upplifa það að fá að koma fram með hugmynd og alltaf sé viðkvæðið hjá þeim jákvætt; við gerum þetta bara. Ég er ótrúlega stoltur af því að fá alltaf þetta jákvæða viðmót, það er algjörlega frábært,“ sagði Guðráður G. Sigurðsson um leið og hann afhenti Sigurði Haraldssyni verðlaunagripinn.

101 vara send í keppnina

Alls var 101 vara send inn í keppnina og fengu 72 vörur verðlaun. Þar af fengu 53% innsendra vara gullverðlaun, 53% fengu silfurverðlaun og 30% fengu bronsverðlaun.

- Til þess að fá gullverðlaun þurfti varan að fá 49-50 stig og vera nánast gallalaus.
- Til þess að fá silfurverðlaun þurfti varan að fá 46-48 stig og mátti aðeins vera með lítíl háttar galla.
- Til þess að fá bronsverðlaun þurfti varan að fá 42-45 stig.

Kjötiðnaðarmeistarar úr MFK sáu um að dæma vörurnar í húsnæði Menntaskólans í Kópavogi. Verðlaunapeningar voru í boði Kötlú.

Athyglisverðasta nýjung keppninnar

Fyrir athyglisverðustu nýjungina var veitt sérstök viðurkenning og var það Bewi Iceland sem veitti þau verðlaun. Hlutskipastur í þessum flokki var Bjarki Freyr Sigurjónsson hjá Sláturfélagi Suðurlands fyrir Hangikæfu með uppstúf.

Verðlaun búgreina – Besta varan unnin úr nautakjöti

Landssamband kúa-bænda veitti verðlaun fyrir bestu vöruna unna úr nautakjöti. Þar var Steinar Þórarinnsson, Sláturfélagi Suðurlands, hlutskipastur með Sælkeranaut (pipargrafið nautafíle).

Verðlaun búgreina – Lambaorðan

Landssamtök sauðfjárbænda veitti lambaorðuna þeim kjötiðnaðarmanni sem átti bestu vöruna unna úr lambakjöti. Þar var Bjarki Freyr Sigurjónsson frá Sláturfélagi Suðurlands hlutskipastur með Hangikæfu með uppstúf.

Verðlaun búgreina – Besta varan unnin úr alifuglakjöti

Félag kjúklingabænda veitti sérstök verðlaun fyrir bestu vöruna unna úr alifuglakjöti. Hlutskipastur í þeim flokki var Jónas Pálmar Björnsson frá Sláturfélagi Suðurlands með Konfektækfu.

Verðlaun búgreina – Besta varan unnin úr svínakjöti

Svínaræktarfélag Íslands veitti verðlaun fyrir bestu vöruna unna úr svínakjöti. Þar var Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararum hlutskipastur með Rúllupylsu.

Verðlaun búgreina – Besta varan unnin úr folaldakjöti

Kjötfra­leiðendur og hrossa-ræktendur veittu sérstök verðlaun fyrir bestu vöruna unna úr hrossa-eða folaldakjöti. Jónas Þórólfs­son í Frávik var þar hlutskipastur með Hvanngrafið hrossafíle.

Fagkeppni í 30 ár

Frá árinu 1992 hefur Meistarafélag kjötiðnaðarmanna staðið fyrir fagkeppni á meðal kjötiðnaðarmanna, um nýjungar í kjöt- og fiskafurðum, en félagið var stofnað 5. febrúar 1990. Keppnin, sem haldin var í mars, var sú 15. í röðinni.

Fagkeppninni var frá upphafi ætlað að efla gæðavitund kjötiðnaðarmanna með því að verðlauna þá sem sköruðu fram úr í gæðum. Í framhaldi af fyrstu keppninni var tekið þátt í alþjóðlegri fagkeppni í Danmörku þar sem Íslendingar unnu til margra verðlauna og þá sérstaklega fyrir unnar vörur úr lambakjöti.

Mikil gróska hefur verið í íslenskum kjötiðnaði hin síðustu ár og er það að hluta til vegna innlendra sem erlendra keppna sem aðilar tengdum kjötiðnaði hafa tekið þátt í. Fagkeppnin fer fram í þremur flokkum ásamt aukakeppni þar sem lax og silungur er aðalinnihald vöru.

Í gegnum tíðina hafa búgreinafélögin stutt keppnina með því að veita verðlaun fyrir bestu vöruna í eftirfarandi flokkum: Nautakjöti, lambakjöti, alifuglakjöti, svínakjöti og hrossa- og folaldakjöti, og þarf því að tilgreina hver sé meginkjöttegundin í vörunni. Einnig eru sérstök verðlaun veitt fyrir bestu elduðu vöruna, bestu hráverkuðu vöruna,

Hreiðar Örn Zoëga Stefánsson.

athyglisverðustu nýjungina, bestu kæfuna/paté og bestu soðnu vöruna.

Þær vörur sem flest stig hljóta frá hverjum keppanda telja í lokin til titils Kjötmeistara Íslands, en þann titil hlýtur eins og áður sá sem flest stig hlýtur í heildina.

Allar vörur sem tilheyra kjötiðnaðinum eru gjaldgengar, eins og verið hefur í fyrri keppnum, hvort sem þær eru unnar úr kjöti, fiski, fuglum, innýflum eða allt það sem að menn telja að tilheyri faginu. Keppandinn sem hlýtur flest stig samanlagt úr fimm stigahæstu vörum sínum í keppninni hlýtur titilinn „Kjötmeistari Íslands 2022“.

Síðustu ár hefur töluvert verið rætt um þróun iðnmenntunar á Íslandi. Hlutfall þeirra nema sem ljúka iðnámi fer fækkandi. Þessi þróun er þó ekki séríslenskt fyrirbæri heldur er þetta þekkt víða í nágrannalöndum okkar.

Áhyggjur okkar iðnaðarmanna eru þó nokkrar og mikið hefur verið rætt um að finna leiðir til að auka áhuga ungs fólks á iðnámi. Eitt af markmiðum MFK er að kynna iðngreinina fyrir ungu fólki, að það sjái fjölbreytileikann í starfi kjötiðnaðarmannsins. Ein slík leið er í keppnum iðnaðarmanna, eins og fagkeppni kjötiðnaðarmanna.

Hreiðar Örn Zoëga Stefánsson

Sérverðlaun – Bestu varan í flokknum eldaðar kjötvörur

Danól veitti verðlaunin fyrir þennan flokk þar sem Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararum var hlutskipastur með Rúllupylsu.

Sérverðlaun – Bestu varan í flokknum soðnar pylsur

PMT veitti verðlaunin þar sem Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararum var líka hlutskipastur með EM pylsu, reyktu og soðna.

Sérverðlaun – Besti reykti eða grafni laxinn

Verslunartækni Geiri veitti þar verð-

laun. Hlutskiparpastur í þeim flokki var Rúnar Ingi Guðjónsson hjá Frávik með Grafinn lax.

Sérverðlaun – Besta varan í flokknum sælkeravörur

Matvélar og umbúðir veitti verðlaunin þar sem Jónas Þórólfs­son í Frávik var hlutskipastur með Hvannargrafið hrossafíle.

Sérverðlaun – Besti varan í flokknum kæfur og paté

Fyrirtækið ÍSAM veitti verðlaun í þessum flokki, en Steinar Þórarinnsson hjá Sláturfélagi Suðurlands var hlutskipastur með Súkkulaðikæfu með jarðarberjahlaupi.

Sérverðlaun – Besti reykti eða grafni silungurinn

Katla veitti verðlaun í þessum flokki. Þar varð Ómar Fransson í Sólsker í hlutskipastur með Reyktan regnbogasilung.

Yfirdómari var Eðvald Sveinn Valgarðsson. Meðdómarar voru Árni Níelsson, Arnar Sverrisson, Erla Jóna Guðjónsdóttir, Ómar B. Hauksson, Kristján G. Kristjánsson, Magnús Friðbertsson, Hreiðar Örn Zoëga Stefánsson og Þorsteinn Þórhallsson. Fagkeppnisnefnd MFK stóð á bak við þennan viðburð, en hana skipa Jón Þorsteinsson formaður, Sigurfinnur Garðarsson, Ingólfur, Baldvinsson og Hafþór Hallbergsson, en ritari er Björk Guðbrandsdóttir.

fastus.is

CONVOTHERM

VANDAÐIR OFNAR

Convotherm 4 easyDial eru frábærir ofnar með 7 eða 11 skúffum. Þægilegt viðmót og auðveldir í notkun.

Nánari upplýsingar veitir sölufólk okkar í síma 580 3900

FASTUS

Veit á vandaða lausn

Síðumúli 16 | 108 Reykjavík | Sími 580 3900 | fastus.is

Oddur Árnason, formaður Meistarafélags kjötiðnaðarmanna (MFK), sæmir Baldur Sæmundsson Gullmerki félagsins. Fyrir aftan þá stendur Jón Þorsteinsson kjötiðnaðarmeistari.

Baldur Sæmundsson, áfangastjóri í Menntaskólanum í Kópavogi, heldur um stjórnvölinn í þeirri deild Menntaskólans í Kópavogi sem hýsir Hótel- og matvælasólann. Hann er bjartsýnn á framtíð matvælanáms í landinu, enda sé ört vaxandi eftirspurn eftir fólki sem aflar sér þekkingar í matvælagreinum og framreiðslustörfum.

Myndir / Hörður Kristjánsson

Hótel- og matvælasólinn fer á fullt skrið í haust með nám í kjötiðnaði eftir hægagang, m.a. vegna heimsfaraldurs:

Enn þá jafn gaman og þegar ég var sextán ára

— segir Baldur Sæmundsson, áfangastjóri í MK, sem byrjaði að læra að vera kokkur og þjónn á Hótel Sögu fyrir 43 árum

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Baldur Sæmundsson, áfangastjóri í Menntaskólanum í Kópavogi, þar sem Hótel- og matvælasólinn er einnig til húsa, segir að heimsfaraldur vegna Covid-19 hafi haft veruleg áhrif á kennslu í matvælanáminu í Hótel- og matvælasólann. Bókleg kennsla lá að verulegu leyti niðri í staðbundinni kennslu og var kennt í gegnum tölvuforritið Teams. Bóðið var upp á verklega kennslu staðbundið allan tímann með litlum undantekningum.

„Starfsemin var ekki beint aflögð meðan mesti faraldurinn gekk yfir, heldur stýrðist það sem við gátum gert af fjölda nemenda hverju sinni. Þannig vorum við ekki með neina kjötiðnaðarnemendur þennan tíma. Nú eru hins vegar bjartari tímar og uppsöfnuð þörf og fjöldi nemenda sem við munum taka á móti næsta haust,“ segir Baldur.

Lærði á Hótel Sögu

Baldur er vel þekktur í greinum sem tengjast nú starfsemi Hótel- og matvælasólans. Hann lærði t.d. bæði að verða kokkur og þjónn á

Ragnar Wessman matreiðslumeistari, Baldur Sæmundsson veitingastjóri, Sveinbjörn Friðjónsson, yfirmaður veitingasviðs, og Jónas Hvannberg aðstoðarhótelstjóri við vísu breytinga á Grillinu á Hótel Sögu 1992. Mynd / Hótel Saga

Hótel Sögu í gamla daga, en það nám hóf hann 1979. Hann horfir nú með vissum söknuði á þá þróun sem orðið hefur þar sem hans gamli vinnustaður er hættur starfsemi sem hótel og er að fá nýtt hlutverk sem háskólabýgging.

„Þá úrbeinuðum við þegar mest var að gera á hótelinu um hálf tonn af lambakjöti eða lærum á

viku. Síðan færðist sú vinna meira inn í kjötvinnslurnar, sem er ágætt þótt það sé hluti af kokkanáminu enn þá. Þetta er svo alltaf spurning um hvar mörkin liggja, hvar í ferlinu starfi kjötiðnaðarmannsins lýkur og hvar kokkurinn tekur við. Það verður gaman að takast á við það í framtíðinni hvernig þessar starfsstéttir þróast og hvort þær geta

ekki haft enn meiri samvinnu. Ég held að meðal yngra fólks sé fullur vilji fyrir því.“

Hótel- og matvælasólinn undir hatti Menntaskólans í Kópavogi

Hótel- og matvælasólinn varð til 1996 þegar Hótel- og veitingasólinn flutti starfsemi sína í

Menntaskólann í Kópavogi. Deildir bakara og kjötiðnaðarmanna voru sömuleiðis fluttar úr Iðnskólanum yfir í MK. Baldur segir að í dag heiti þetta Hótel- og matvælasólinn og sé deild innan Menntaskólans í Kópavogi.

Undir þeim hatti eru nú starfræktar iðngreinarnar bakaraiðn, framreiðsla, kjötiðn, matreiðsla, grunndeild matvæla- og ferðagreina ásamt viðbótarnámi til stúdentsprófs. Í fullorðinsfræðslu er síðan bóðið upp á meistaranám í matvælagreinum, matsveinanám og matartæknánám, en það hefur verið í dreifnámi nú á vorönninni.

Ljóst er að við þennan flutning matvælagreina yfir í MK hafa forsvarsmenn skólans sýnt mikla framsýni í uppsetningu á fullkomnu kennslueldhúsi á fyrstu hæð byggingarinnar sem og fullkominnar kjötvinnsluáðstöðu í kjallara hússins þar sem auðveldur samgangur er á milli.

Iðngreinarnar hafa stutt vel við bakið á deildinni

„Menn sýndu þarna mikla framsýni,“ segir Baldur. „Við erum hér með byggingu sem er orðin 26 ára gömul, en aðstaðan er enn til fyrirmyndar. Það hefur vissulega verið ráðist í endurbætur á eldhúsum samkvæmt kröfum tímans. Þá hefur

Meistarafélag kjötiðnaðarmanna veríð afskaplega hliðhólt skólanum og kjötiðnaðardeildinni sem þar er starfsrækt. Félagið hefur fært okkur gjafir, til að mynda sög til að saga hangandi kjötskrokka. Þá kom félagið að kynningarmálum með okkur fyrir nokkrum árum og ýmislegt fleira hafa kjötiðnaðarmenn gert til að styðja við bakið á okkur.

Sama má segja um allar aðrar greinar sem tengjast Hótel- og matvælasjólanum. Það er sama hvenær maður hringir til að biðja um eitthvað fyrir skólann, það eru allir tilbúnir til að hjálpa okkur.

Það er því mjög gaman að vinna í þessu umhverfi fyrir mig sem fór 16 ára gamall að læra þessar greinar og er að verða sextugur á næsta ári.

Það er einstakt að hafa fengið þetta tækifæri að vera í þessari frábæru aðstöðu og að fá að vera innan um allt þetta unga fólk og þá sem eru að fara af stað út í atvinnulífið. Ekki síður að fá að starfa með öllu því flotta fagfólki sem með okkur hefur unnið. Það er gott að geta leitað til þeirra varðandi val á kennurum og ýmsa aðra þætti. “

Sæmdur heiðursmerki Meistarafélags kjötiðnaðarmanna

Meistarafélag kjötiðnaðarmanna kann greinilega vel að meta störf Baldurs í þágu kjötiðnaðarmanna og veitti honum þann heiður að sæma hann gullmerki félagsins í kjölfar aðalfundar félagsins 26. mars síðastliðinn. Var Baldri veitt merkið um leið og verðlaunaafhending vegna fagkeppni Meistarafélags kjötiðnaðarmanna fór fram.

Kjötiðnaðarnámið aftur á fullt næsta haust

Baldur sagði að nýlega hafi verið opnað fyrir umsóknir um nám í Hótel- og matvælasjólanum næsta haust og þar með fyrir kjötiðnaðarnema.

„Við munum hafa samband við nemendur og starfsmanna á og ég veit allavega um 10 nemendur sem myndu koma til okkar á fyrri verknámsönn og einhverjir eiga eftir að klára sitt nám og við munum taka á móti þeim líka.“

Í samstarf við Verkmenntaskólann á Akureyri

Baldur segir að komið sé samstarf við fagnefnd kjötiðnaðarmanna með það að markmiði að hefja samstarf við Verkmenntaskólann á Akureyri (VMA) um þetta nám.

„Við ætlum að gera þetta að fjarnámi með þannig sniði að það henti nemendum, sem við höfum reyndar gert áður og þá með staðbundnum lotum.

Það má segja að Covid hafi verið vont en það opnaði augu okkar betur fyrir möguleikum í fjarnámi og meira en við höfum áður gert.“

Baldur segir að nemendur VMA hafi verklega aðstöðu í fyrirtækjunum þar sem þeir eru á námssamningi.

„Síðan höfum við boðið upp á staðbundnar lotur þar sem fólk getur nýtt þá góðu aðstöðu sem er hér í Menntaskólanum í Kópavogi. Þá komu nemendur bara í ákveðna daga hingað suður. Matvís, Matvæla- og veitingasambandið, lánaði þeim íbúð sína í Reykjavík endurgjaldslaut sem auðveldaði nemendum að gera

Baldur stóltur í kennslueldhúsi skólans og með slaufu í takt við tilefnið. Hann segir að við flutning matvælagreina sem sameinuðust undir nafni Hótel- og matvælasjólans og urðu deild í Mennatskólanum í Kópavogi hafi forsvarsmenn sýnt mikla framsýni í uppsetningu á fullkomnu kennslueldhúsi á fyrstu hæð byggingarinnar. Einnig með uppsetningu á fullkominni kjötvinnsluadstöðu í kjallara hússins. Hefur þessi aðstaða síðan verið endurnýjuð í takt við tímann og stenst allar kröfur sem gerðar eru.

Baldur með samstarfsfólki á Grillinu. Talið frá hægri, efri röð: Baldur Sæmundsson, Kristján Núi Sæmundsson, Halldór Sigdórrsson, Nanna Snorradóttir og Sævar Vigsteinsson. Neðri röð: Trausti Viglundsson, Þórey í. Halldórsdóttir, Signý Marta Böðvarsdóttir, Hafdis Gunnarsdóttir, Tómas Bolli Hafþórsson og Sveinn Sveinsson. Síðandi fremst á mynd er Halldór Skaptason.

Mynd / Hótel Saga

þetta. Við erum núna að fara í að skipuleggja námið með sama hætti og munum gera það í meira samstarfi við Verkmenntaskólann á Akureyri.“

Vaxandi þörf á menntuðu fólki í kjötiðn og fleiri matvælagreinum

– Er ekki alveg ljóst að það mun verða vaxandi þörf á menntuðu fólki í kjötiðn og öðrum greinum sem heyra undir Hótel- og matvælasjólan?

„Jú, það er vaxandi þörf og kjötiðnaðurinn hefur lengi verið dálítið til hliðar og aðsókn í námið því ekki nægilega mikil. Við getum því bætt við okkur ófyrirséðum fjölda nemenda líkt og í öðrum matvælagreinum.

Það skemmtilega við þetta er hversu miklir möguleikar eru fyrir þá sem hér útskrifast að

fá störf úti í samfélaginu. Fyrir kjötiðnaðarmenn eru það ekki bara störf í kjötvinnslum, því nú á ég orðið margt fólk sem útskrifast hefur héðan og starfar við sölu á kjöti, kjötafurðum og ýmsu öðru. Maður hefur líklega gleymt að leggja áherslu á það hvað menntuðum kjötiðnaðarmönnum er vel fært að róa á önnur mið með sína þekkingu.“

Aukin ferðaþjónusta kallar á fleira fagmenntað fólk

– Aukin ferðamennska á Íslandi virðist vera komin til að vera, kallar það ekki líka á aukna þekkingu fólks í matvælagreinum?

„Maður hefur líka áhyggjur af því hvernig gangi að manna stöður sem þar skapast. Sem dæmi þá gekk

nokkuð vel að manna sláturhúsin í landinu með íslensku vinnuafli í fyrstu Covid-19 bylgju þar sem ferðamönnun snarfækkaði. Þegar ferðabransinn fór svo af stað fyrir alvöru fór þetta fólk að nokkru leyti að hverfa úr sláturhúsunum til annarra starfa tengdum ferðamennskunni. Það skapaði vissan vanda hjá sláturhúsum

landsins. Allt er þetta samt ein samhangandi og samverkandi keðja og maður hefur dálitlar áhyggjur af því hversu lítið er af fagfólki í greinum öllum. Sérstaklega ef við ætlum okkur að taka við yfir milljón ferðamönnum á þessu ári.

Það er nauðsynlegt að fólk vandi sig því kröfuharka ferðamanna um gæði þjónustunnar á bara eftir að vaxa frá því sem verið hefur. Þetta mun verða meira áberandi þegar ferðaþjónustan fer á fullt skrið aftur.

Maður hefur því vissar áhyggjur, en það verður að passa upp á að fólk hafi metnað og faglega vitund alltaf að leiðarljósi. Að fólk passi upp á að gera alltaf eins vel og það getur.“

Bjartsýnn á framtíðina

Þrátt fyrir áhyggjur um að gera þurfi betur í að mennta fólk í matvælagreinum þá er Baldur bjartsýnn á framtíðina.

„Já, ég er bjartsýnn og gaman að sjá kjötiðnaðarmenn keppa með afurðir sínar og hvernig þeir fara af stað eftir Covid-faraldurinn. Fagkeppnin hefur verið mjög spennandi og verulega flott fagvinna sem þar á sér stað. Þá hefur verið mjög jákvæð þróun í hönnun ýmissa matvara eins og skrárgatsmerktra matvæla. Þar er virkilega verið að taka á því í kjötvinnslunum að fara að óskum neytenda og nýrra tíma um að útbúa hollari vörur. Það er því virkilega gaman að fylgjast með því hvað þetta fólk er að koma með inn á markaðinn.“

– Mun tilkoma örsláturhúsa með mögulegri lengingu sláturtíðar skipta einhverju máli varðandi þróunina og mögulega aukinn kraft í þessum greinum?

„Ég held að það muni gerast. Það verður einmitt mjög spennandi og gaman að sjá hvernig það verkefni sem nú er í gangi varðandi lengingu á sláturtíma heppnast. Spurningin er þá hvort það þurfi ekki líka að þróa fóðrun lamba fram á veturinn þegar þau fá ekki sömu næringu og þau ganga að í íslenskri náttúru yfir sumarið. Þessu verður gaman að fylgjast með sem og þeim litlu kjötvinnslum sem bændur eru að koma sér upp úti um allt land. Þar myndast opinn markaður fyrir faglærða kjötiðnaðarmenn til að koma inn með sína þekkingu.

Það er líka gaman að í þessum litlu kjötvinnslum eru að verða til margvíslegar og góðar afurðir. Oft þurfa bændur þá líka að fá aðstoð fagfólks til að koma sínum hlutum áfram.“

– Ef þú lítur yfir farinn veg og framvindu Hótel- og matvælasjólans, telur þú þig hafa verið heppinn að koma að þessu?

„Hef ég verið heppinn í lífinu? – Já, heppni mín er mikil og þetta er enn þá jafn gaman og þegar ég var sextán ára,“ segir Baldur Sæmundsson.

Við upphaf á einni af finni veislunum sem haldin var í Grillinu fyrir franskt snyrtivörufyrirtæki eftir breytinguna á Grillinu. Talið frá vinstri: Nanna Snorradóttir, Hörður Haraldsson, Baldur Sæmundsson veitingastjóri, Helgi Haraldsson, Kristján Núi Sæmundsson Hrafn Pálsson, framreiðslumenn í Grillinu.

Mynd / Hótel Saga

Gas lykkjubyssa

Frábær í girðingavinnuna og smíðina.

GERIÐ VERÐ-SAMANBURÐ

Kíktu á www.s-j.is

SKÚLASON & JÓNSSON
SKÚTUVOGI 6 | 104 REYKJAVÍK | SÍMI 568 6544 | www.s-j.is

LÍFRÆNN LANDBÚNAÐUR

Skýrsla Íslandsdeildar Evrópuhóps IFOAM:

Markmið ESB að fyrir 2030 verði 25% landbúnaðarlands lífrænt vottað

Í nýlegri skýrslu dr. Ólafs R. Dýrmundssonar, vegna starfa í Evrópuhópi lífrænna landbúnaðarhreyfinga árin 2020 og 2021, er að finna áhugaverðar upplýsingar um starf hópsins og það sem efst er á baugi í starfi hans.

Þar segir meðal annars að á meðal markmiða ESB sé að fyrir 2030 verði að minnsta kosti 25% landbúnaðarlands í aðildarríkjunum vottað lífrænt og stórlega verði dregið úr notkun eiturefna og tilbúins áburðar.

Í skýrslunni segir að frá og með 1. janúar 2020 hafi heiti Evrópuhópsins breyst úr IFOAM EU Group í IFOAM Organics Europe og að vegna Covid-19 hafi samskiptin við starfsfólk og stjórn hópsins undanfarnin tvö ár farið að mestu fram með tölvupósti og fjarfundum.

Mál til umræðu og skoðunar

Ólafur bendir í skýrslunni á dæmi um mál sem hafa verið til umræðu og skoðunar innan hópsins. Þar á meðal má nefna nýja tækni til að greina erfðabreytt efni, áskorun til ESB að virða niðurstöður Evrópuðómstólsins frá 2018 um eftirlit með seinni tíma tækni til erfðabreytinga á plöntum.

Einnig hefur verið greint frá rannsóknum á beit sauðfjár á beitleyngi til varnar gegn sníkjudýrum í meltingarfærum þess. Einnig hefur verið greint frá rannsóknum á beit sauðfjár á beitleyngi til varnar gegn sníkjudýrum í meltingarfærum sauðfjár en rannsóknir hafa sýnt að lífvirk efni í sumum plöntum, svo sem tannin, virka sem eins konar náttúruleg ormalyf.

Mikið er af þessu efni í beitleyngi og getur því beit á það stuðlað að bættu heilsufari í sauðfé og jafnvel öðru búfé í lífrænum búskap. Við er beitleyng í úthaga hér á landi og samstarf um þessar rannsóknir nefnist RELACS og styrkir ESB það undir hatti HORIZON 2020 nýsköpunaráætlunarinnar.

25% ræktunarlands verði vottað lífrænt

Landbúnaðarstefna ESB, sem var staðfest 23. nóvember 2021, felur í sér markviss stefnumið um eflingu lífrænna búskaparháttanna. Á meðal markmiða ESB er að fyrir 2030 verði a.m.k. 25% landbúnaðarlands í aðildarríkjunum vottað lífrænt og stórlega verði dregið úr notkun eiturefna og tilbúins áburðar. Litið verði á eflingu lífræns landbúnaðar sem eina þeirra lausna sem séu vænlegar til að takast á við hnignun líffræðilegrar fjölbreytni og loftslagskreppu

Greint er frá rannsóknum á beit sauðfjár á beitleyngi til varnar gegn sníkjudýrum í meltingarfærum þess.

Dr. Ólafur R. Dýrmundsson.

Á meðal markmiða ESB er að fyrir 2030 verði a.m.k. 25% landbúnaðarlands í aðildarríkjunum vottað lífrænt og stórlega verði dregið úr notkun eiturefna og tilbúins áburðar.

í Hollandi, að nú séu engin ljós markmið og ekki gert ráð fyrir áframhaldandi stuðningi til aðlögunar og viðhalds lífrænum búskap. Aftur á móti standa t.d. Svíþjóð og Danmörk sig mjög vel.

Hnignun líffræðilegrar fjölbreytni

en stuðla þó um leið að fæðuöryggi. Skulu aðildarríkin koma á fót aðgerðaáætlunum til að framfylgja þessari stefnu. Það hafa þau flest gert en orðum þurfa að fylgja efndir og eru dæmi þess, t.d.

Lífræna hreyfingin, og þar með Evrópuhópurinn, hefur um langt árabil vakið athygli á jákvæðu framlagi lífrænna búskaparháttanna til þess að stöðva hnignun líffræðilegrar fjölbreytni og eyðingu

erfðaefnis sem m.a. tengist efna- og lyfjavæddum landbúnaði.

Forræktaðar fræplöntur

Nær undantekningarlaust mun nýja ESB-reglugerðin, sem tók gildi 1. janúar 2022, herða ákvæði um viðurkennda og vottaða lífræna framleiðsluhætti. Þó er þar að finna hugsanlega tilslökun sem Evrópuhópurinn telur óþarfa en hún varðar ungar fræplöntur, forræktaðar í gróðurhúsum. Nú er staðan þannig að aðeins gróðrarstöðvar með lífræna vottun geta fengið undanþágu til að framleiða slíkar forræktaðar plöntur af fræi sem ekki hefur lífræna vottun. Mælt er gegn því að ungar, forræktaðar fræplöntur, ræktaðar með öðrum hætti (non-organic), verði notaðar í lífrænni framleiðslu.

Vinnuhópur um velferð búfjár

Nýlega stofnaði Evrópuhópurinn sérstakan nýjan vinnuhóp til að fjalla um velferð búfjár. Á hann að huga sérstaklega að reglum ESB um velferðarmerkingar á búfjárafurðum og bera saman við þær kröfur sem lífræn vottun gerir um þessi efni. Þar með verður forgangsöröðun mælikvarða skoðuð og mismunandi reglur bornar saman.

Mengun af völdum plöntuvarnarefna sem berast yfir á lífrænt vottað akurlendi

Hér er um að ræða verulegt vandamál,

Lífræna hreyfingin, og þar með Evrópuhópurinn, hefur um langt árabil vakið athygli á jákvæðu framlagi lífrænna búskaparháttanna til þess að stöðva hnignun líffræðilegrar fjölbreytni.

einkum í þéttbýlli löndum, sem bæði Evrópuhópurinn og Bændahópurinn láta sig mjög varða. Sum þessara eiturefna eru að berast með vindi við úðun yfir á lífrænt ræktað akurlendi, t.d. illgresiseyðir, en slík mengun getur leitt til þess að viðkomandi bóndi missi lífrænu vottunina.

Reglur um notkun búfjáraburðar fyrir lífræna ræktun

Ólafur segir í skýrslunni að að sínu mati sé þetta mikilvægasti þátturinn í aðlögun að lífrænum búskaparháttum, ekki síst vegna þess hve belgjurtarækt er miklum annmörkum háð hér á landi. Hann segist hafa orðið þess áskynja að túlkun vottunarstofa á grunnreglum ESB, einkum um notkun á búfjáraburði og öðrum lífrænum áburðarefnum, hafi verið og sé enn nokkuð mismunandi.

„Það er að sjálfsögðu óviðunandi að mismunandi reglur um þessi efni gildi í hinum ýmsu Evrópulöndum því að þær geta skekkt samkeppnisstöðuna, nokkuð sem stangast á við veigamikinn þátt í löggjöf ESB.“

Reglur um notkun lífræns úrgangs fyrir lífræna ræktun

Að sögn Ólafs er hér um veigamikið mál að ræða og vekur athygli á eftirtöldum meginákvæðum.

- Nota má hráefni sem fengin eru úr flokkuðum heimilisúrgangi eftir að þau hafa farið í gegnum jarðgerð í safnhaugi eða loftfirra gerjun við lífgasframleiðslu.
- Aðeins er heimilt að nota lífrænan heimilisúrgang sem inniheldur afurðir plantna og dýra.
- Aðeins er heimilt að nota úrgang sem hefur farið í gegnum afmarkað söfnunarkerfi undir eftirliti samkvæmt viðurkenndum reglum í viðkomandi landi.
- Leyfilegur hámarksstyrkur eftirtalinna efna skal vera mældur í mg./kg. þurrefnis: kadmíum 0,7, kopar 70, nikkell 25, blý 45, zínk 200, kvikasilfur 0,4, króm (samalt) 70 og króm (VI), ekki greinanlegt.

Á þessu sést að notkun lífræns heimilisúrgangs er heimil innan ákveðins ramma, eftir viðeigandi meðferð og efnagreiningu tekinna sýna, sem vottunarstofa þarf að fá frá viðkomandi búi. Þetta gæti vissulega skipt máli fyrir framgang lífrænnar ræktunar hér á landi.

Nánari upplýsingar fást hjá Ólafi, oldyrm@gmail.com. /VH

Nær undantekningarlaust mun nýja ESB-reglugerðin, sem tók gildi 1. janúar 2022, herða ákvæði um viðurkennda og vottaða lífræna framleiðsluhætti.

Beinþynning á undanhaldi:

Salatræktun

Beinþynning og beinþéttni á það til að rýrna hjá bestu mönnum, þá helst er aldurinn fer að færast yfir.

Hjá konum tengist beinþynning gjarnan tíðahvörfum, þegar estrógenmagn blóðsins lækkar verulega, en það virðist hafa áhrif á beinvefinn sjálfan sem getur tapast verulega á þessum tíma. Fituvefur er annars aðaluppspretta estrógens sem er möguleg skýring á því hvers vegna grennri konum er hættara á að fá beinþynningu. Konum er gjarnara að þjást af þessum kvilla, og eru tíðahvörfin talin helsta orsök þess að konur fá fyrr beinþynningu en karlar.

Í tímariti hjúkrunarfræðinga 01.06.2010 kemur eftirfarandi fram: „Beinþynning verður síðar hjá körlum en konum, meðal annars vegna þess að karlar ná hærri hámarksbeinþéttni og bein þeirra eru stærri og með þykkari beinskel. Beinmagnið byrjar ekki að minnka fyrr en við 65-70 ára aldur hjá körlum. Einn af dhættupáttum beinþynningar hjá körlum er skortur á kynhormónum og rannsóknir hafa sýnt að testósterónjöf getur dregið úr beinþynningu hjá karlmönnum sem hafa testósterónskort.“

En nú, góðu fréttirnar. Vísindamenn við Háskólann í Kaliforníu hafa unnið hörðum höndum að því að rækta og erfðabreyta salathausum sem áætlað er að geti aðstoðað fólk sem á í baráttu við beinþynningu. Upphaflega hófst tilraunin vegna bágrar stöðu geimfara, en sjúkdómurinn er afar algengur hjá þeim er eyða löngum tíma í þyngdarleysi geimsins.

Geimförum sem dvelja langdölum á Alþjóðlegu geimstöðinni, sem komið var á sporbaug um jörðu árið 1998, er ráðlagt að hreyfa sig í að minnsta kosti 2 klst. daglega, auk þess sem þeir taka beinþynningarlyf.

Lyfið sem inniheldur PHT, eða kalkkirtilshormón svokallað, heldur slíku í skefjum að einhverju leyti en dugar þó skammt ef áætlað er að fara í lengri leiðangra, svo sem eins og til Mars. Í þess háttar ferðum þyrfti sterkara lyf sem geimfarar þyrftu að sprauta sig með og tæki þá upp dýrmætt farmrými.

Þar koma erfðabreyttir salathausar inn í. Notuð var jarðvegsbaktería til að genabreyta salatinu og fá það til að mynda afbrigði kalkkirtilshormóns við vöxt. Við skimun fullþroskaðs salats kom í ljós að afkastamestu sýnin mynduðu 10 til 12 milligrömm af PTH á hvert kíló. Geimfarar gætu því fengið allt það PTH sem þeir þurfa, með því að borða 380 grömm af salatinu daglega.

Þessar niðurstöður voru kynntar nýlega á ráðstefnu The American Chemical Society og telja vísindamennirnir að þessi uppgötvun sé einungis fyrsta skrefið að nýjum leiðum til þess að leysa ýmis vandamál þegar kemur að geimferðum og verunni þar.

Að auki er stór möguleiki á því að salatið erfðabreytta sé gagnlegt hvað varðar meðhöndlun á beinþynningu þeirra jarðarbúa er við vandamálið glíma og eru áætlaðar athuganir á þeim grundvelli.

/SP

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og Iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

www.kaupland.is
sími 8449484

Lely Center Ísland Grammer sæti

Reykjavík Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

HECHT Rafmagnsfjór hjól Götuskráð.
Verð 650.000 kr. Aðeins tvö eftir á þessu verði.

HECHT 2636 Hjólbörur
Verð 405.480 kr.

HECHT Barna-Rafmagnsfjór hjól
Verð 128.000 kr.

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

Lífraent hreinsivirki!
NÚTÍMA ROTÞRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótél o.fl.

Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð

3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn

Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill

Mögulegt að breyta í skóphreinsistöð síðar

Þýsk gæði - CE merkt

Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMM SHÓLAR

SIGURÐUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAMEISTARI

+354 660 4085

SIGGI@HVAMM SHOLAR.IS

Við sendum í einum grænum

Hnífatættari 230cm
Fyrir traktora 70-80hp
Kr 775.000 m. vsk
Kr 625.000 án vsk

Kurlari PTO RPM1000 +
fyrir 25cm sver tré
Kr 1.395.000 m. vsk
Kr 1.125.000 án vsk

Sláttuvél með sveiflu
AGF PREMIUM 200cm
Kr 1.023.000 m. vsk
Kr 825.000 án vsk

Nýtt blað

Fáðu blaðið sent

Hnífatættari 180cm
fyrir traktora 40-50hp
Kr 427.800 m. vsk
Kr 345.000 án vsk

Kartöflu combo
Niðurstetning + upptaka
Kr 861.800 m. vsk
Kr 695.000 án vsk

Sláttuvél
STANDARD 175cm
Kr 396.800 m. vsk
Kr 320.000 án vsk

Nýtt blað

Í hverjum mánuði

Taðgreip
150cm án festinga
Kr 415.400 m. vsk
Kr 335.000 án vsk

Kurlari+
Bensín 6,5hp
Kr 198.400 m. vsk
Kr 160.000 án vsk

Kurlari PTO+
Fyrir 10cm sver tré
Kr 353.400 m. vsk
Kr 285.000 án vsk

Kurlari+
Bensín 15hp
Kr 359.600 m. vsk
Kr 290.000 án vsk

Stubbatættari
Bensín 15hp
Kr 291.400 m. vsk
Kr 235.000 án vsk

Greinasög
Fyrir liðléttinga
Kr 341.000 m. vsk
Kr 275.000 án vsk

Sturtuvagn 2 tonna
Kúlutengi + traktorstengi
Kr 570.400 m. vsk
Kr 460.000 án vsk

Rafbörur 4x4
með búkollubeygju
Kr 675.800 m. vsk
Kr 545.000 án vsk

Áburðarreifari
Tvær sortir, þú velur
Kr 48.980 m. vsk
Kr 39.500 án vsk

Öryggisbúnaður
Fylgir kurlurum í apríl
Kr 12.400 m. vsk
Kr 10.000 án vsk

www.hardskafi.is

Apríl 2022

Sími 555 6520

sala@hardskafi.is

Leyndarmál fegurðar og eilífs lífs:

Útbreidd alvera í eyjaklasa

Víða um Kanaríeyjar er hægt að finna ræktunarsvæði, verksmiðjur og verslanir sem gera út á Aloe vera plöntuna.

Dykkblöðungurinn Aloe vera er mest ræktaða lækningaplanta heims og hefur verið nýtt til lækninga í þúsundir ára. Þótt plantan sé ekki landlæg á Kanaríeyjum þrífst hún einstaklega vel í loftkenndum og næringarríkum eldfjallajarðvegi eyjaklasans og jöfnu heitu loftslagi árið um kring. Lækningamáttur plöntunnar og vinsældir hennar, bæði innan lyfja- og snyrtivörumarkaðarins, hafa ýtt undir aukna ræktun og framleiðslu afurða úr henni og er því orðinn býsna áberandi iðnaður þar syðra.

Á Kanaríeyjum er algengasta nytjategundin Aloe barbadensis en hún er einkimblöðungur sem tilheyrir dagliljuætt. Hún er eina æta tegund biturbloðunganna. Henni getur þó auðveldlega verið ruglað saman við aðrar tegundir en þekktast á gulum blómum. Hún er í laukabálki og skyld ýmsum lauktegundum og aspas.

Þótt nokkuð harðger sé þrífst hún best í næringarríkum, þurrum jarðvegi og á sólríkum stað og það er einmitt það umhverfi sem eyjaklasi Kanarí býður henni upp á. Hún er einna viðkvæmst fyrir of mikilli bleytu sem loftkenndur eldfjallajarðvegurinn kemur í veg fyrir.

Uppruni plöntunnar er talinn vera á suðvesturhluta Arabíuska, en þaðan á hún að hafa borist til suðurhluta Indlands og Súdan og þaðan verið víðförl og náð fótfestu á allmörgum svæðum Asíu, Afríku og Ameríku og Ástralíu. Enn fremur er hún vinsæl pottaplanta, meðal annars hér á landi.

Bitur sannleikur

Nafnspeki plöntunnar er áhugaverð. Latneska ættkvíslarheitið Aloe er komið úr arabísku, „alloeh“, eða hebresku, „halal“, sem þýðir bitur og glansandi safi eða efni. Tegundarheitið vera þýðir sannleikur.

Samkvæmt hugtakasafni Þýðingamiðstöðvar utanríkis-

Úr safu alveru er hægt að vinna bæði drykki, krem, fæðubótarefni og snyrtivörur af ýmsu tagi. Einnig er einfaldlega hægt að bera græðandi safann beint á húðina, sem er tilvalið eftir sólbað.

Myndir / ghp

Aloe barbadensis er í laukabálki og skyld ýmsum lauktegundum og aspas.

af ýmsu tagi. Einnig er einfaldlega hægt að bera græðandi safann beint á húðina, sem er tilvalið eftir sólbað.

Samkvæmt ritum og rannsóknum er hægt að ráðleggja notkun plöntunnar við ýmsum meinum, s.s. sólbruna, kláða, sárum, bólgu, hárlösi, liðverkjum og meltingartruflunum. Þá sögðu Egyptar hana varðveita leyndarmál fegurðar og eilífs lífs og sjálf Kleópatra smurði sig með húðkreminu úr plöntunni, til að viðhalda yndisþokka sínum.

Alverusafi mun vera áhrifaríkur til meðhöndlunar hvers konar meltingarvandamála, á að hafa áfeitrandi og hlutleysandi eiginleika. Í hvers kyns snyrtivörum er alveran sögð vera bakteríudrepandi með andoxunareiginleika. / ghp

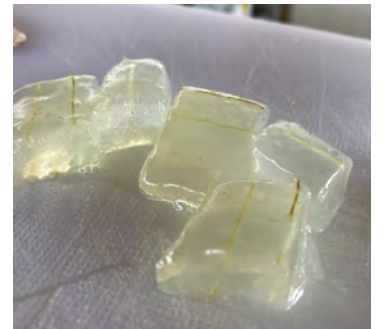
Hver planta getur lifað í um 40 ár.

ráðuneytisins er íslensk þýðing plöntunnar alvera. Samkvæmt orðabók þýðir orðið alvera – verund sem tekur til alls og allt er runnið frá.

Vegna græðandi eiginleika sinna hefur plantan verið sveipuð ljóðrænum ævintýraljóma í riti gegnum aldirnar. Hún hefur verið kölluð þöggi græðarinn og lækurinn í blómapottinum, sem er titill yfirlitsgreinar um nytjaplöntuna sem hefur birst á þessum vettvangi.

Fjölbreytt notkun

Ef vel er að ræktun hennar staðið getur hver nytjaplanta lifað í um 40 ár. Safarík þykk blöð plöntunnar eru uppskorin utan frá þegar þau hafa náð þroska sínum. Úr safu þeirra er svo hægt að vinna bæði drykki, krem, fæðubótarefni og snyrtivörur

Aloe er komið úr arabísku, „alloeh“, eða hebresku, „halal“, sem þýðir bitur og glansandi safi.

Matvælasjóður auglýsir eftir umsóknum

Matvælasjóður hefur opnað fyrir umsóknir. Ópið er fyrir umsóknir til **miðnættis 26. apríl**.

Hlutverk Matvælasjóðs er að styrkja þróun og nýsköpun við framleiðslu og vinnslu íslenskra matvæla og hliðarafurða þeirra úr landbúnaðar- og sjávarafurðum á landsvísi.

Heildarúthlutunarfé sjóðsins er **593 milljónir króna**.

Nánari upplýsingar á matvaelasjodur.is

Matvælasjóður

UMSÓKNARFRESTUR ER TIL MIÐNÆTTIS 26. APRÍL 2022.
HEILDARÚTHLUTUNARFÉ SJÓÐSINS ER 593 MILLJÓNIR KRÓNA.

Á Kanaríeyjum er algengasta nytjategundin Aloe barbadensis, en hún er einkimblöðungur sem tilheyrir dagliljuætt. Hún er eina æta tegund biturbloðunganna. Henni getur þó auðveldlega verið ruglað saman við aðrar tegundir en þekktast á gulum blómum.

Samræmd skilaboð auka slagkraft markaðssetningar á íslenska hestinum að sögn Jelenu.

Mynd / Christiane Slawik

Markaðsverkefnið Horses of Iceland fjármagnað: Tífoldur ávinningur

Nýr samningur um framkvæmd markaðsverkefnisins Horses of Iceland var undirritaður í matvælaráðuneytinu þann 25. mars síðastliðinn.

Samkvæmt samningnum mun ráðuneytið verja allt að 25 milljónum á ári næstu fjögur árin til þess að styðja við markaðssetningu á íslenska hestinum og hestatengdum vörum gegn jafnháu mótframlagi samstarfsaðila úr atvinnugreininni sem nú er leitað að en stofnaðilar að verkefninu eru Deild hrossabænda BÍ, Landssamband hestamannafélaga og Félag tamningamanna.

„Fyrsta stóra verkefnið á þessu nýja samningstímabili er að taka þátt og kynna íslenska hestinn í Þýskalandi á Equitana, stærstu hestasýningu í Evrópu, nú í apríl. Þar er Horses of Iceland með bás í samstarfi við íslenska hestasamfélagið í Þýskalandi. Á lokadegi sýningarinnar verður Ísland í brennidepli og m.a. verður keppt í mismunandi greinum íslenskra hestaíþróttar og kynnrir útskýrir bæði gangtegundir og keppnisformið,“ segir Jelena Ohm, verkefnastjóri hjá Íslandsstofu.

Meðal verkefna sem innt verða af hendi næstu misseri séu ný

Jelena Ohm, verkefnastjóri hjá Íslandsstofu.

vefsíða fyrir Horses of Iceland, nýtt útflutningsmyndband, samstarf við Landsmót hestamanna í sumar og þátttaka í fleiri sýningum erlendis.

Markaðsverkefnið hefur staðið frá árinu 2016. Samkvæmt Jelenu hefur tekist vel að markaðssetja íslenska hestinn undir merkjum þess. Fulltrúar ráðuneyta, fyrrnefndra stofnaðila, Samtaka ferðapjónustunnar og útflytjendur hrossa koma að stjórn verkefnisins.

„Þessi sameiginlegi vettvangur og samræmdu skilaboð auka slagkraft markaðssetningarinnar bæði innanlands og erlendis. Ávinningurinn er metinn tífoldur á við það fjármagn sem lagt hefur verið til verkefnisins,“ segir Jelena. /ghp

SÁÐVÖRULISTINN 2022

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS700	Ertur Eso	200-225	700	168,-
IN-10000	Smit fyrir Ertur Hvítmárl Undtóm	100 g		2.555,-
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
IN202	Smit fyrir Smára	5 - 6	10	980,-
		5 - 6	10	980,-
		100 g		2.555,-

Vörur	Yfirlit	Kg/ha	Kg/sekk	Verð pr/kg án vsk.
VAS442	Bygg 6 raða Aukusti	180-200	700	142,-
VAS912024	Bygg 6 raða Severi	180-200	700	140,-
	Bygg 6 raða Jurdís	180-200	700	144,-

Vörur	Yfirlit</

Íslenskir garðar skipta máli

— Garðar, lifandi minjar — hluti af menningarsögu okkar

Garðrækt hófst ekki á Íslandi fyrr en um miðja 18. öldina. Ein elsta frásögn af ræktun er varðveitt í ljóðinu Lysthúskvæði eftir Eggert Ólafsson (1726–1768) frá um 1764. Eggert orti þá langan bálk, sem enn er sunginn, og lýsir tilraun séra Björns í Sauðlauksdal (1724–1794) að gera sér garð.

Ekki síður er sungið um ánægju þeirra mága að njóta síðkvelda í lysthúsinu sem þeir byggðu í miðjum kartöflugarðinum við fuglasöng og blómaangan.

Í einu erindi Lysthúskvæðisins segir:

*Laufa byggja skyldi skála,
skemmtiliga sniðka og mála,
í lystigarði ljúfra kála,
lítill skríkja var þar hjá,
— fagurt galaði fuglinn sá —
týrar þá við timbri rjála
á tólasmiða fundi.
— Listamaðurinn lengi þar við undi.*

Garðar

Gamlir íslenskir garðar segja mikla og mikilvæga menningar- og ræktunarsögu. Þeir skipta máli í byggðarlagi sínu, fyrir alla landsmenn og sumir á heimsvísu. Þeir gegna merkilegu hlutverki í samfélaginu sem dvalarstaðir, gróðurvinjar og ferðamannastaðir.

Garðar hafa sérstöðu sem menningarminjar, þeir eru annars vegar manngerður staður og hins vegar ræktuð náttúra. Sem lífríki skilja þeir sig skýrt frá öðrum menningarminjum vegna þess að þeir eru í stöðugri þróun og vexti, stjórnað að miklu leyti af náttúruöflunum.

Garður á sér sömu orðmynd í skyldum indóevrópskum tungumálum. Orðstofninn er sá sami í norrænu tungumálunum, á færeysku; garður, á nýnorsku; gar, á sænsku og dönsku; gård.

Garður, hinn umlukti garður, er á latínu; hortus, á ensku; garden, yard, á ítölsku; giardino, frönsku; jardin, þýsku; garden. Have/hage da/no er af sama stofni og íslenska orðið hagi.

Orðið Paradís, nafnið á aldingarðinum Eden, er komið úr fornpersnesku, „pairidaēza“ og merkir umgirtur garður. Síðasti liður orðsins, „daēza“, er skylt íslenska orðinu „deig“ á íslensku og merkir vísast upphaflega „leirlímdur garðveggur“.

Garðurinn, sem dvalar- og athafnasvæði, á margt sameiginlegt á heimsvísu þótt á ólíkum stöðum sé, hvort heldur hann er í Japan, Ítalíu, Danmörku eða Íslandi. Mismunurinn felst í ytri aðstæðum, veðurfari, landslagi og þjóðfélagsgerð.

Garðurinn, eða hið manngerða ytra umhverfi, verður myndbirting þess lífsstíls eða draums sem einstaklingur, samfélag eða jafnvel þjóð hefur.

Upprunalegt hlutverk garðsins sem ræktunareits hefur breyst með tímanum. Einkagarður verður almenningsgarður. Kirkjugarður fyllist og hefur þá sögulegt gildi auk gildis síns sem almenningsgarður. Eignarhald og rekstrarform garða breytist og um leið og skipulagi er breytt getur hlutverk garðsins orðið annað.

Hvorki byggingarlist né garðgerðalist á Íslandi skartar glæsilegum verkum ámóta þeim sem sjá má í nágrannalöndunum. Hér skortir þó ekki einstaka perlur, sem oftast en ekki taka ljóma sinn af hinum sérstæðu og erfiðu aðstæðum sem við hér á landi búum við. Því er afar mikilvægt að veita íslenskri garðsögu og garðminjum athygli og virðingu

Í Sauðlauksdal 2021 – minnisvarði um starf séra Björns í Akurgörðum sem sést greinilega marka fyrir.

Mynd / EESæm

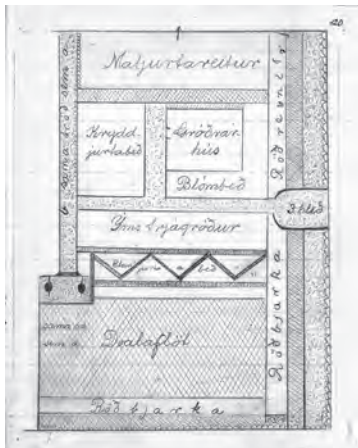

Sumarkvöld í garði Guðbjargar húsfreyju í Múlakoti. Á fyrri hluta 20. aldar var Múlakot og garðurinn vinsæll viðkomustaður ferðamanna

Inngangurinn í Skrúð og hlutateikning séra Sigtryggs Guðlaugssonar, föður garðsins.

Mynd / EESæm

Húsið að Suðurgötu 12 byggt 1899 var fyrsta stóra „villan“ sem byggð var í Reykjavík. Garðurinn var í sama stíl, myndrænn og skrautlegur.

Mynd / M.Ólafsson

Tillögur að 10 friðlýsingum gamalla garða

Mynd / EESæm

1. Skriða í Hörgárdal

Garðurinn að Skriðu í Hörgárdal telst vera elsti núverandi trjágarður við heimili á Íslandi. Þorlákur Hallgrímsson og synir hans, Björn og Jón Kjærnested, gróðursettu í hann um 1825 ilmreyni, sem enn er í garðinum og er talinn eitt elsta gróðursetta tré á Íslandi.

Mynd / EESæm

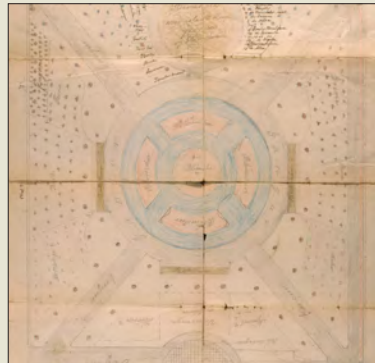
2. Hólavallagarður í Reykjavík

Hólavallagarður endurspeglar á einstakan hátt skipulagssögu og uppbyggingu kirkjugarða. Byrjað var að grafa í garðinum 1838 og var skipulag Víkurgarðs þá haft að fyrirmynd. Síðar breyttist skipulag grafa og götur mynduðust milli grafaraða. Önnur meginrök fyrir því að friðlýsa garðinn eru þau að í honum hefur varðveist eitt merkasta og heillegasta safn af minningarmörkum á Íslandi.

3. Alþingisgarðurinn 1893-95

Alþingisgarðurinn er elsti og best varðveitti almenningsgarður við opinbera byggingu á Íslandi.

Hann markar tímamót í íslenskri garðsögu þar sem hann er fyrsti garðurinn sem var hannaður áður en framkvæmdir við hann hófust.

Mynd / Guðmundur Ingólfsson

Mynd /Luigi Latini

4. Skrúður á Núpi í Dýrafirði 1909

Skrúður er einstakt framtak og hugarsmíð séra Sigtryggs Guðlaugssonar sem síðar naut dyggrar aðstoðar konu sinnar, Hjaltalínu M. Guðjónsdóttur. Skrúður á sér merkilega sögu, m.a. sem fyrsti kennslugarðurinn löngu áður en slíkar hugmyndir höfðu skotið rótum.

Árið 2013 hlaut Skrúður virt alþjóðleg verðlaun, International Carlo Scarpa Prize for Gardens, sem ítölsk stofnun, Fondazione Benetton Studi Ricerche, veitir á hverju ári.

Mynd / Minjasafnið á Akureyri

5. Lystigarður Akureyrar, elsti hlutinn 1912

Lystigarður Akureyrar er á svonefndri suðurbrekku sunnan við aðalbyggingu Menntaskólans á Akureyri. Gerð hans hófst árið 1909 og var hann byggður í áföngum. Garðurinn er afrek akureyskra kvenna sem voru í fararbroddi um mótun hans frá fyrstu tíð. Framfarahugur aldamótaáranna endurspeglast í gerð hans.

Mynd / Sveinn Þormóðsson

6. Hellisgerði í Hafnarfirði 1922

Hellisgerði hefur fágætisgildi á heimsvísu sem almenningsgarður á norðlægum slóðum sem vaxinn er upp úr fjölbreyttu hraunlaglagi sem er helsta sérkenni bæjarstaðis Hafnarfjarðar. Botninn í garðinum er mjög mishæðottur með djúpum hraunbollum og háum hólum. Garðurinn var frá fyrstu tíð mótaður eftir sérkennum landsins.

7. Skallagrímgarður í Borgarnesi 1930

Skallagrímgarður hefur sett svip á miðbæ Borgarness frá því um 1930. Garðurinn er eitt af kennileitum staðarins. Kröftugur trjágróður umlykur grasflatir sem halla til norðurs í átt til sjávar. Göngustígar liggja með jöðrum garðsins umhverfis grasflatir undir miklu laufþaki hávaxinna trjáa. Upphaflega samstarf kvenfélags og ungmennafélags.

8. Hallargarðurinn við Fríkirkjuveg 1954

Hallargarðurinn við Fríkirkjuveg í Reykjavík er fyrsti almenningsgarður á Íslandi sem skipulagður er í anda modernisma eftirstríðsáranna þar sem áherslan er á ávalar línur og lífræn náttúruform. Garðurinn var fyrsta stóra verkefni Jóns H. Björnssonar, fyrsta íslenska landslagsarkitektsins.

Frh. á næstu síðu

Mynd /S. Vignir

sem hluta af menningarsögulegum arfi íslensku þjóðarinnar

Félag íslenskra landslagsarkitekta, FÍLA, hefur um árábil staðið að upplýsingaöflun um sögu og verndun garða og opinna svæða á Íslandi.

Styrkur úr Fornminjasjóði gerði kleift að taka saman greinargerð og halda málþing vorið 2019 þar sem kynnt var greinargerð um þessar „lifandi minjar“. Greinargerðin ásamt tillögum að friðun má finna á vef Minjastofnunar.

Við skráningu gamalla garða þarf að spyrja eftirfarandi spurninga:

- Af hverju?
- Hvað?
- Hvernig?

1. Hvað er gamall garður?

Hvað eru lifandi minjar og hvað er fastur búnaður í görðum? Hvað mótar garðinn? Hönnun garða og mótun lands er samspil menningar og náttúru. Aðstæður á Íslandi eru um margt öðruvísi en hjá nágrannaþjóðum okkar. Engu að síður eru erlend áhrif greinileg.

Hver er aldur garða? Við hvað er miðað? Garðar lúta ekki sömu lögmálum og byggingar hvað byggingaefirlit varðar. Mótun lands og garðs er langt ferli og gróðurinn er síðbreytilegur með afmarkaðan líftíma. Einkenni garðsögunnar allt frá 19. öld og til ársins í dag eru hluti af okkar menningarsögu.

2. Hvernig er lagaraminn?

Lagarammi vegna friðlýsingar gamalla garða er til staðar. Lög um menningarminjar nr. 80/2012 nýttist vel við friðun og varðveislu lifandi minja með nokkrum breytingum. Samkvæmt lögnum er talað um mismunandi vernd minja. „Friðun felur í sér sjálfkrafa verndun fornminja, húsa og mannvirkja á grundvelli aldurs þeirra.“ Miðast þá við 100 ár. „Friðlýsing fornleifa, húsa og mannvirkja getur falið í sér kvöð sem þinglýst er á fasteign og hefur þann tilgang að tryggja sem best varðveislu menningarminja.“ Í samantekt FÍLA, er bent á nauðsynlegar breytingar á „Lögum um menningarminjar nr. 80/2012“.

Frh. á næstu síðu

CAT®

ALLAR STÆRÐIR AF CAT RAFSTÖÐVUM

Opnar stöðvar | Stöðvar í húsi
Stöðvar í gám | Aukabúnaður eins og sjálfvirkur skiptirofi og fleira | Öflug og góð þjónusta

Gerðu kröfur - hafðu samband við Karl í síma 590 5125 og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10
104 REYKJAVÍK / 590 5100 / klettur.is

EZ-GO RXV ELiTE Golfbílar

Endingargóð og viðhaldsfrí Elite Lithium rafhlaða með 8 ára ábyrgð

Til á lager

Víkurhvarfi 8, Kópavogur
Sími 544 4656 - www.mhg.is

9. Grafreitur í Gufunesi 1970

Mynd / Ímynd

Á 7. áratug 20. aldar komu í ljós leifar af gömlum kirkjugarði þegar grafið var fyrir nýrri skemmu á lóð Áburðarverksmiðjunnar í Gufunesi. Ákveðið var að flytja beinin og grafa í lítinn, vígðan reit, sem gerður var skammt frá fundarstaðnum. Reynir Vilhjálmsson landslagsarkitekt hannaði og sækir innblástur í forna íslenska kirkjugarðahefð.

Mynd / Guðmundur Ingólfsson

10. Lóð Þjóðabókhliðunnar

Á 7. og 8. áratug 20. aldar vann Reynir Vilhjálmsson landslagsarkitekt með mörgum helstu arkitektum landsins að hönnun lóða við einkaheimili og opinberar stofnanir. Einkennandi fyrir þessi verk er hversu vel bygging og lóð styðja hvort annað og mynda eina órofa heild jafnt í efnisnotkun og rýmisskipan.

Trjágarður Hressingarskálans við Austurstræti, kringum árið 1900.

3. Hvað gera aðrar þjóðir?

Hjá nágrannabjóðum okkar er lögð áhersla á verndun/friðun og umhirðu gamalla garða, ekki síst með áherslu á sérhæfða menntun og þekkingu innan garðyrkju og hönnunar. Til hliðsjónar við þau störf hefur hin svokallaða Florens samþykkt (Icomos- IFLA 1981 (The Florence Charter) verið höfð sem leiðarljós.

Því er nauðsynlegt að bæta og efla fagþekkingu til að sinna svo sérhæfðu verkefni hér hjá okkur.

4. Hvað með stakstæð tré?

Verndunar stakra trjáa eða sérstaks gróðurs í gördum er hvergi getið í lögum og má því segja að verndarhæf tré og trjálundir sem menningarsaga og ræktunarsaga séu því algjörlega „réttlaus“ og oft á valdi skammtímahugsunar.

5. Stóra spurningin er síðan hvað á að vernda og hvernig?

Hvernig – hvaða aðferðafræði? Friðun/verndun garða og svæða þarf að byggja á samræmdri og viðurkenndri aðferðafræði við skráningu þeirra á svipaðan hátt og við framkvæmd húsakönnunar, auk þeirra þátta er taka á lifandi minjum garðsins. Huga þarf að samræmdu flokkunarkerfi þar sem umhverfi húss og byggingar séu saman í heildarmati.

Í áðurnefndri greinargerð FÍLA eru tillögur að aðferðafræði við skráningu og mat á gördum.

Enn fremur er mikilvægt að endurgerð og umhirða sé gerð af faglegri þekkingu og reynslu á sviði garðyrkju og að endurplöntun gróðurs, fastur búnaður, hleðslur og stéttir séu í samræmi við tímabil garðsins.

Tillögur að friðlýsingum

Í þessari grein má sjá tillögur að 10 friðlýsingum gamalla garða. Röktuðningur með friðlýsingartillögum byggir á tillögum Garðsöguhóps FÍLA í samstarfi við Pétur Ármannsson, arkitekts hjá Minjastofnun.

Tveir garðar hafa þegar verið friðlýstir skv. lögum:

Múlakot í Fljótshlíð

Friðlýstur 2014. Friðlýsingin tekur til staðarins í heild innan afmarkaðs svæðis, gamla íbúðar- og gistihússins og annarra uppistandandi staðarhúsa, rústa útihúsa og annarra fornminja, garðsins framan við húsið og lysthússins í garðinum. Múlakot hefur sérstakt menningarsögulegt gildi sem einn elsti gisti- og greiðasölustaður héraðsins sem jafnframt var sveitaheimili og aðsetur listamannsins Ólafs Túbals. Heimilisgarðurinn, garður Guðbjargar, varpaði sérstökum ljóma

Hlynurinn á horni Vonarstrætis og Suðurgötu stendur á lokuðu bílastæði kennt við Happpdrætti Háskóla Íslands á lóð Suðurgötu 5. Hlynurinn var gróðursettur um 1920 og nýtur verndar Reykjavíkurborgar. Hlynurinn getur náð 4-500 ára aldri.

Mynd / EES

yfir staðinn. Staðurinn hefur sérstaka tengingu við íslenska listasögu en nokkrir af helstu myndlistarmönnum landsins voru þar fastagestir ár eftir ár.

Skrúðgarður á Hvanneyri 1912

Þar er að finna Frúargarð, eða skólagarðinn, á Hvanneyri frá árinu 1912. Friðlýstur í júlí 2015 með Hvanneyrartorfunni svokölluðu. Gamla bæjartorfan á Hvanneyri er merkilegt búsetulandslag með mikið menningarsögulegt gildi. Sem slík býr hún yfir sérstökum umhverfisgæðum sem óvíða eru til staðar í dreifbýli hér á landi, sem m.a. felast í samspiли búsetuminja og merkra bygginga við ákveðnar landslagsheildir.

Vernd garðagóðurs

Stakstætt tré: Trjáráekt á sér ekki aldagamla sögu. Það má segja að elstu tilraunir sem vítað er af skipulagðri trjáráekt í gördum eru senn 200 ára gamlar. Trjáráekt var hins vegar ekki almenn fyrr en undir aldamótin 1900. Það er hins vegar staðreynd að stakstætt tré getur verið menningarsögulegur vitnisburður um horfinn garð og brotin mannvirki undir gróðurhulu. Sem slíkt getur það staðið sem fulltrúi hugsjóna og gilda ákveðins tímabils í menningarsögu og ræktunarsögu landsins og verið þess virði að vernda.

Þegar talað er um tré er átt við trjákennda plöntu sem verður 3 m á hæð eða meira, er með einn stofn en greinist síðan í nokkurri hæð frá jörðu og myndar þar greinar sem saman kallast króna.

Víða eru dæmi um gömul tré og reynslan sýnir að brýnt er að leita leiða til að vernda einstök tré og gróðurlundi vegna sögulegs og líffræðilegs gildis þeirra og að sú vernd sé lagalega trygg.

Varðandi tré eins og hlyninn í Vonarstræti má velta upp spurningunni í hverju vernd sveitarfélagsins felst og hvernig er stoð í lögum?

Enn fremur er eftirtektarvert að þarna er girðing til varnar stofninum á trénu á yfirborðinu en önnur verndun er snýr að jarðvegi og rótarkerfi er ekki sýnileg og er jafnvel mikilvægari til þess að tryggja lífvænleg lífsskilyrði.

Hlynurinn í Suðurgötu er vitnisburður um lifandi minjar, lóð og hús sem eitt sinn stóðu þar en nú er allt horfið nema hlynurinn.

Runnar: Runnar er planta með marga trjákennda stöngla frá jörðu. Algengar runnar eru margs konar berjarunnar sem bárust til landsins í garða um miðja 19. öldina.

Fjölærar plöntur: Fjölærar blómplöntur búa yfir mikilli fjölbreytni og árstíðabundnum breytileika. Fegurðargildi þeirra er fólgið í margbreytileika blóma og laufblaða. Þær blómstra árlega, vaxa upp að vori og visna yfirleitt að hausti. Sumar tegundir eru þó vetrargrænar eða standa fram á vetur í einhverri mynd.

Lokaorð

Með þessu stutta yfirliti um garða – lifandi minjar hvetjum við alla sem koma að umhverfismálum sveitarfélaga að vera vakandi fyrir þeim menningararfi sem víða er að finna í heimabyggð og standa vörð um verndun og faglega umhirðu þeirra.

Auður Sveinsdóttir og Einar E. Sæmundsen

Höfundar eru landslagsarkitektar FÍLA. Auður kenndi við skrúðgarðyrkjubraut Garðyrkjuskóla ríkisins og er fyrrv. dósent við Landbúnaðarháskóla Íslands. Einar er höfundur bókarinnar Að búa til ofur lítinn skemmtigarð. Íslensk garðsaga – Landslagsarkitektúr til gagns og þrýði. Bæði hafa unnið með Garðsöguhópi FÍLA.

HANDFÆRAVÖRUR

Öflug þjónusta og gott úrval af vörum til handfæraveiða.

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna!

NÝR VÖRULISTI

isfell.is • sími 5200 500

Þekking og þjónusta

LÍF&STARF

Verðlagsnefnd búvara:
Lágmarks- og heildsöluverð mjólkur hækkar

Verðlagsnefnd búvara hefur tekið ákvörðun um hækkun lágmarksverðs mjólkur til bænda og heildsöluverðs mjólkur og mjólkurafurða sem nefndin verðleggur.

Eftirfarandi verðbreyting mun taka gildi þann 1. apríl 2022:

- Lágmarksverð 1.fl. mjólkur til bænda hækkar um 6,60%, úr 104,96 kr./ltr í 111,89 kr./ltr.
- Eftirfarandi verðbreyting mun taka gildi þann 4. apríl 2022:
- Heildsöluverð mjólkur og mjólkurvara sem nefndin verðleggur hækkar almennt um 4,47%.

Verðhækkunin er til komin vegna kostnaðarhækkana við framleiðslu og vinnslu mjólkur frá síðustu verðákvörðun 1. desember 2021.

Verðhækkunin er til komin vegna kostnaðarhækkana við framleiðslu og vinnslu mjólkur frá síðustu

verðákvörðun 1. desember 2021. Frá síðustu verðákvörðun til marsmánaðar 2022 hafa gjaldaliðir í verðlagsgrundvelli kúabús hækkað um 6,60%, að meðtalinni verðhækkun áburðar sem jafnan er reiknuð í júní.

Á sama tímabili hefur vinnslu- og dreifingarkostnaður afurðastöðva hækkað um 2,14% og er það grundvöllur hækkunar heildsöluverðs auk hækkunar á afurðaverði. Verðákvörðun verður tekin til endurskoðunar í maí þegar fyllri skoðun á vafaatriðum er tengjast sérstökum stuðningi sem greiddur var til móts við áburðarverðhækkanir liggur fyrir. /VH

Niðurstöður tilboðsmarkaðar fyrir greiðslumark mjólkur:
Jafnvægisverð 315 krónur á lítra
– eða jafnt hámarksverði í ákvörðun ráðherra um þrefalt afurðastöðvaverð

Fyrsti tilboðsmarkaður ársins 2022 með greiðslumark í mjólk var haldinn 1. apríl. Matvælaráðuneytinu bárust 162 gild tilboð um kaup og voru sölutilboð 19 talsins.

Tilboð voru send með rafrænum hætti í gegnum AFURÐ, sem er greiðslukerfi landbúnaðarins, og liggur niðurstaða markaðarins nú fyrir.

Í gildi er ákvörðun ráðherra um að hámarksverð skuli vera þrefalt afurðastöðvaverð, sem við lok tilboðsfrests var 315 kr. fyrir hvern lítra. Við opnun tilboða kom fram jafnvægisverð

sem er jafnt hámarksverði, þ.e. 315 kr./ltr.

- Fjöldi gildra tilboða um sölu á greiðslumarki mjólkur voru 19.
- Fjöldi gildra tilboða um kaup voru 162.
- Fjöldi kautilboða undir jafnvægisverði/hámarksverði var 10.
- Greiðslumark sem boðið var fram (sölutilboð) voru alls 1.309.697 lítrar.
- Greiðslumark sem óskað var eftir (kautilboð) voru 7.830.349 lítrar.
- Greiðslumark sem viðskipti ná til eftir opnun tilboða

(jafnvægismark) voru 1.309.697 lítrar að andvirði 412.554.555,- kr.

- Sérstök úthlutun til nýliða er 5% af sölutilboðum, eða 65.481 lítrar. Fjöldi gildra kautilboða frá nýliðum voru 13.

Sala greiðslumarks fer nú fram samkvæmt gildum tilboðum. Matvælaráðuneytið mun senda öllum tilboðsgjöfum upplýsingar um afgreiðslu tilboða og gera breytingar á skráningu greiðslumarks þegar uppgjör hefur farið fram. Upplýsingar um greiðslumark sitt geta bændur nálgast í AFURÐ. /VH

KH VINNUFÖT

Öryggi. Fyrst og fremst

Áprentað endurskin

sýnileiki

Ný vara

JOBMAN WORKWEAR

Myndlistavörur
Föndur - Netverslun
Námskeið

Föndurlist - Strandgötu 75, 220 Hafnarfirði
s. 553 1800 - www.fondurlist.is

ÓDÝR
glæraugu
umgjörð og gler

Glæraugu með glampa og rispuvörn
19.900 kr.
Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt glæraugu
39.900 kr.
Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

baenda FERÐIR

— Mósel & Rín —

6. - 13. september | Sumar 17
Fararstjóri: Íris Sveinsdóttir

Töfrandi ferð um Móseldalinn þar sem rómantík og náttúrufegurð láta engan ósnortinn. Við dveljum í Tríer, elstu borg Þýskalands, og förum þaðan í heillandi ferðir, m.a. til bæjanna Bernkastel-Kues og Rüdesheim og til glæsilegu borgarinnar Koblenz þar sem við förum í skemmtilega siglingu á Móselt. Við trompum þessa frábæru ferð í stórhertogadæminu Lúxemborg.

Verð: **239.900 kr.** á mann í tvíbýli.
Mjög mikið innifalið!

Bókaðu núna á baendaferdir.is
Sími 570 2790 | bokun@baendaferdir.is | Síðumúla 2, 108 Reykjavík

Lely Center Ísland

EURO - TRIMA - ALÖ
Ásuðufestingar

Reykjavík: Krókháls 5F - Sími 414 0000 - www.lci.is
Akureyri: Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

Fjölbrautaskóli Suðurlands á Selfossi er þátttakandi í Erasmus+ verkefni í samstarfi við fjögur önnur lönd:

Hópur nemenda í kynnisferð til Kýpur

Tólf nemendur skruppu til Kýpur með kennurum sínum 19.–27. mars. Dagskráin snerist um fyrirlestra um umhverfismál og neysluvatn, kynningu á sjálfbæru fiskeldi, framsetningu á listrænum skilaboðum, um gildi vatns og rannsókn á náttúrulegri vatnssuppsprettu.

„Já, það er rétt, við erum nýkomin heim frá Kýpur, 12 nemendur, ásamt mér, Ágústu Ragnarsdóttur, og Eyrínu Björgu Magnúsdóttur. Við vorum að taka þátt í Erasmus+ samstarfsverkefni sem FSU er aðili að. Samstarfslöndin eru Þýskaland, Kýpur, Reunion (frönsk eyja) og Azoreyjar (portúgölsk eyja). Tilgangur og markmið er að framfylgja markmiði verkefnisins og að kynna nýrri menningu og að þetta samstarf milli Evrópuþjóða,“ segir Ágústa, aðspurð um ferðina.

Grænfánaverkefni skólans

„Reduce verkefnið miðar að því að draga úr vist- og kolefnisspori, „Reduction of our Ecological footprint and Our Co2 Emission“ og það er dregið saman í skammstöfuninni „REDUCE“.

Þetta verkefni rímar mjög vel við þemu Grænfánaverkefnisins, sem skólinn er hluti af, sem eru loftslagsbreytingar og samgöngur ásamt vistheimt. Hlutverk okkar skóla er að leiðbeina með plöntunarverkefni og einnig kynna fyrir öðrum áhrif hlýnunar á vistkerfið og jökla landsins,“ segir Ágústa.

Nemendur úr umhverfisfræði

Eyrún segir að hluti nemendanna sem fóru út séu í umhverfisnefnd skólans og í umhverfisfræði í skólanum.

„Einnig fannst okkur mikilvægt að hafa fulltrúa úr nemendaráði þar sem svona verkefni hafa legið í dvala undanfarin tvö ár og gott að deila þekkingu um þau meðal nemenda. Dagskráin snerist um fyrirlestra um umhverfismál og neysluvatn, kynningu á sjálfbæru fiskeldi, framsetningu á listrænum skilaboðum um gildi vatns og rannsókn á náttúrulegri vatnssuppsprettu. Aðaláherslan frá Kýpur-þátttakendum var t.d. á neysluvatn,“ segir Eyrún.

Reglur um klæðaburð og útlit

Hópurinn gerði ótrúlega margt og mikið á Kýpur.

„Ó já, það var gífurlega margt áhugavert sem við sáum. Til að mynda fór hópurinn í fjallgöngu þar sem gengið var meðfram læk og fengin leiðsögn um uppsprettur og gæði vatnsins. Einnig var bent á hvar uppsprettur hafa þornað upp og að sýnilegur skortur sé á vatni úr náttúrunni.

Í fjallgöngunni mældi hópurinn hitastig og ph gildi vatnsins og verða þær niðurstöður nýttar í lokaskýrsluna. Í sömu ferð var farið í um 1.200 metra hæð til að borða og er við rennum í hlað byrjar smá snjófjók. Það var mjög áhugavert að sjá fólk þar upplifa snjó í fyrsta sinn.

Sumir nemendur áttu erfitt með að koma sér inn vegna spennunnar við þessi örfáu korn,“ segir Ágústa og hlær. Eyrún kemur hér inn í viðtalið og bætir við: „Við fórum líka á austasta hluta Kýpur, og þar með Evrópusambandsins, Cape Greco. Þar er mikil náttúrufergurð, hellamyndun, fuglalíf og að sjálfsögðu mikið um ketti sem fagna gestum með virktum.

Skólakerfið vakti mikla athygli líka. Stórir og fínir skólar en miklar reglur um klæðaburð og útlit. Til

Nemendur og kennarar komu frá fimm löndum. Auk Íslands voru það Kýpur, sem voru gestgjafar í þetta sinn, Azoreyjar (heyra undir Portúgal), Reunion eyja (heyir undir Frakkland) og Þýskaland. Hér er hópurinn staddur á fyrirlestrum um stöðu umhverfismála á Kýpur.

Mynd / Aðsend

Hópurinn tók þátt í að hreinsa strönd á suðurluta Kýpur en nú stýttist í að ferðamannatímabilið hefjist þar.

Mynd / Ágústa Ragnarsdóttir

dæmis mega nemendur ekki mæta með skartgripum eða litáð hárl.

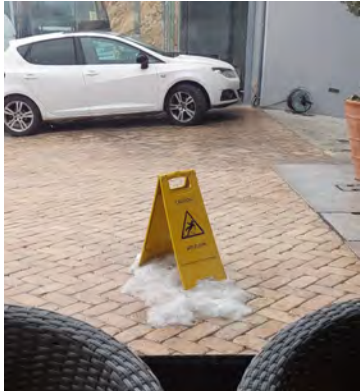
Miklar andstæður

Þegar Ágústa og Eyrún eru spurðar út í Kýpur, hvernig þær myndu lýsa landinu, fólkinu og umhverfinu vefst þeim ekki tunga um tönn.

„Það var mjög áhugavert að sjá hversu miklar andstæður eru í samfélaginu, bæði náttúru og menningu. Við vorum í höfuðborginni og borgin og eyjan öll er snyrtileg og vel hirt, en að sama skapi er nánast engin flokkun á rusli, töluverð matarsóun og greinileg stéttaskipting. Við kennararnir fórum yfir landamærin á yfirráðasvæði Tyrkja og sáum með eigin augum yfirgefin svæði þar sem áður bjuggu Kýpverjar. Það var greinilegt í samtali við Kýpverja að það eru djúp sár og óuppperð mál varðandi þessa innrás fyrir tæpum 50 árum síðan,“ segir Eyrún.

Mikill kynjahalli

Ágústa segir íbúa á Kýpur mjög

Veturinn á Kýpur var erfiður að mati heimamanna, kaldur og vætusamur, og vissulega fundu Íslendingarnir vel fyrir kuldanum. Þetta skilti og leifar af snjó mættu hópnum hátt í fjöllum þegar þau sáu suma ferðafélaga sína upplifa snjó í fyrsta sinn.

Mynd / Ágústa Ragnarsdóttir

gestrisna og vinalega. – „Já, okkur leið nánast eins og að þjónar væru hluti af fjölskyldunni og gestgjafar okkar lögðu mikið á sig við að aðstoða og kynna land og þjóð fyrir okkur. Maturinn er ofboðslega góður og gaman að njóta hans. Það er al-

Ágústa Ragnarsdóttir (t.v.) og Eyrún Björg Magnúsdóttir eru kennarar við Fjölbrautaskóla Suðurlands og voru fararstjórnar ferðarinnar til Kýpur. Þær segja að nemendurnir hafi tekið sjálfir fram að einn af stærri lærdómum ferðarinnar var að læra að vinna saman innan hóps sem er ekki alltaf eða reglulega saman að öðru leyti. Einnig hversu mikilvægt drykkjarvatnið er og að viðhalda gæðum þess, lærðu að meta enn betur gæði og möguleika sem við höfum á Íslandi.

mennt mikil gleði í fólkinu og frekar afslappað andrúmsloft. Allavega það

sem við sáum og umgengumst. En við urðum einnig vitni að því að það er enn mikill kynjahalli og samskipti kynjanna frekar gamaldags að okkar mælikvarða. Úti á götu er enn kallað á eftir stelpunum og allt látbragð augljóst varðandi eignarrétt karlmannsins á samskiptunum. Krakkarnir voru yfir sig hneyksluð,“ segir Ágústa.

Góð samvinna

Að lokum eru þær stöllur spurðar út í hápunkt ferðarinnar, hvort eitthvað sérstakt hafi staðið upp úr?

„Öll samvinnan, milli ólíkra menningarhluta, ólíkra einstaklinga, ólíks alders, þar sem að hver dagur var mjög þéttur og langur en endaði alltaf á jákvæðum nótum. Við tókum þátt í að hreinsa strönd, ganga fjöll, skoða hella, skoða sjálfbært fiskeldi, hátíðarhöldum á sjálfstæðisdegi Grikklands, gróðursetningu, dansæfingum, sköpun listaverka tengdum alþjóðlega vatnsdeginum og fengum góða og ítarlega fyrirlestra um vatn og flokkun. Okkur finnst erfitt að taka eitthvað eitt sér út úr þessu, annað en þessa góðu samvinnu sem einkenndi ferðina,“ segir Ágústa og Eyrún tekur heilshugar undir orð hennar. Nemendur voru búnir að vinna verkefni um neysluvatn á Íslandi áður en þau fóru út. Núna þurfa þau að skila verkefni í formi dagbókar sem nýtist svo í lokaskýrslu verkefnisins í sumar. Einnig taka þau þátt í að taka á móti hópi nemenda og kennara úr þessu verkefni sem koma til Íslands um miðjan maí.“

Þakklátar og hlakka til framhaldsins

„Mig langar líka að bæta því við að það er ómetanlegt nám sem gerist í svona ferðum og dýrmætt að það sé aftur komið tækifæri til að stunda þessi samstarfsverkefni. Sem betur fer hefur FSU verið virkur í samstarfsverkefnum í gegnum tíðina og því töluverður fjöldi nemenda sem hefur fengið að upplifa þátttöku í þeim. Nemendur koma öllu jöfnu sjálfstæðari og sterkari til baka og með jákvæða upplifun á nágrannabjóðum okkar. Við erum þakklátar að hafa fengið að fara með nemendum og hlökkum til framhaldsins,“ segir Ágústa. /MHH

FRÉTTIR

Uppskerutölur Hagstofu Íslands:

Um þúsund tonna minni kart-
öfluuppskera á síðasta ári

Hagstofa Íslands birti á dögunum uppskerutölur um grænmetisframleiðslu síðasta árs. Til samanburðar eru birtar uppskerutölur fyrir árið 2020. Kartöfluuppskera síðasta árs var um þúsund tonnum minni á síðasta ári, tæpum 14 prósentum. Skýrist það meðal annars af kartöflumyglu sem herjaði á sunnlenska kartöflugarða síðasta sumar.

Sigrún Pálsdóttir og Þróstur Jónsson skera upp kínakál við Flúðir.

Uppskera			
Tonn			
Tegund	2020	2021 +	
Korn	7.287	7.488	
Kartöflur	7.379	6.355	
Gúrkur	1.808	2.067	
Tómatar	1.163	933	
Gulrætur	659	754	
Sveppir	611	581	
Rófur	950	559	
Salat, tonn	450	538	
Spergilkál, tonn	161	299	
Hvítkál	214	207	
Rauðkál, tonn	175	172	
Paprika	203	161	
Blómkál	90	105	
Kínakál	105	54	

Spergilkálsuppskeran jókst um 86 prósent

Af þeim tegundum þar sem uppskerumagn jókst hvað mest má nefna að spergilkálsuppskeran jókst um tæp 86 prósent, salatuppskera um 19 prósent, 17 prósentu aukning

var í blómkáli, en 14 prósentu aukning var í agúrkum og gulrótum. Tómatuuppskera jókst um sex prósent og kornuppskera um tæp þrjú prósent. Kínakálsuppskeran dróst saman um 48 prósent og rófuuppskeran um 41 prósent.

/smh

ORKUSJÓÐUR

Orkusjóður auglýsir styrki til orkuskipta 2022

Heildarfjárhæð til úthlutunar er allt að 900 m.kr. Styrkuppðæð til hvers verkefnis ræðst af getu sjóðsins og fjölda umsókna. Styrkir geta numið 33% af áætluðum stofnkostnaði.

Verkefnastyrkir

- 1. Bætt orkunýting:** Búnaður sem minnkar raforkunotkun til beinnar hitunar í rafkyntum varmaveitum og/eða minnkar olíunotkun.
- 2. Minnkun olíunotkunar í iðnaði:** Búnaður sem nýtir vistvæna orku í stað olíu.
- 3. Raf- og lífoldsneyti og metan:** Bættir innviðir (t.d. dreifing, varaafli) og/eða framleiðsla raf- eða lífoldsneytis úr orku sem tryggð hefur verið til þess verkefnis. Nýting líf- og rafeldsneytis og metans skal einnig vera tryggð (t.d. í tæki), hvort heldur sem orkugjafi eða til frekari framleiðslu.
- 4. Hleðslustöðvar fyrir samgöngur:** Uppsetning hleðslu- eða áfyllingarstöðva til þéttingar nets hleðslustöðva við vegakerfið sem og gististaði, frístundasvæði (t.d. íþróttahús, sundlaugar), verslanir og fjölsóttu ferðamannastaði. Ef um hraðhleðslustöðvar er að ræða (150 kW og stærri) getur kostnaður við sérlausnir verið innifalinn (t.d. rafhlöður, sólarsellur, vindrellur).
- 5. Orkuskipti í haftengdri starfsemi:** Aðgerðir sem nýta vistvæna orku í haftengdri starfsemi og siglingu til og frá höfn.

orkusjodur.is

ORKUSJÓÐUR

Umsóknafrestur er til 7. maí 2022

Umsóknir skulu sendar gegnum þjónustugátt Orkustofnunar: gattin.os.is

ORKUSTOFNUN

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hitasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólfið
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringás ehf.

BRAGGA GRÓÐURHÚS

Stálboga gróðurhús með ylplasti

Breiddir húsa frá 3m og upp í 7m.

GRÓÐURHÚS ÚR ÁLI

Tryggðu þér gróðurhús fyrir sumarið!

Margar gerðir gróðurhúsa - fást í ál lit, svörtu og grænu. 4 mm hert öryggisglær - stál styrkingar

BK HÖNNUN
MANNVIRKJAHÖNNUN - BYGGINGAVÖRUR

TÖLVUPÓSTUR
sala@bkhonnun.is
SÍMI
571-3535
VEFFANG
www.bkhonnun.is

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Fæðubótarefni sem inniheldur brodd – óformleg athugun á virkni gegn slefsýki

Á tilraunabúi Lbhí að Hesti var vorið 2019 gerð athugun á gagnsemi Lambboost fæðubótarefnisins gegn slefsýki. Leitast var við að gera samanburð á því hvort munur væri á tíðni slefsýki hjá lömbum sem fengu Lambboost annars vegar og fyrirbyggjandi sýklalyfjagjöf hins vegar. Einnig var borinn saman vöxtur lambanna yfir sumarið til að kanna hvort munur væri á meðferðunum tveimur.

Ekki ber að sjá þessa athugun sem auglýsingu fyrir ákveðið fæðubótarefni, heldur sem vísendingu um að efni sem innihalda brodd og góðgerla geti komið að gagni. Til eru önnur fæðubótarefni sem innihalda brodd og gætu gert svipað gagn og það sem prófað var á Hesti. Einnig getur verið munur á því milli hjarða hvaða aðferðir gagnast, og því eru þetta ekki algild sannindi.

Slefsýki á Hesti

Slefsýki hefur um árabíl verið skæð á Hesti, en fyrst er sagt frá því í uppgjöri frá búinu árið 1987 að tvö lömb hafi vorið 1986 drepist úr svokölluðum vatnaskjafi. Hin síðari ár hefur verið beitt fyrirbyggjandi sýklalyfjagjöf með því að gefa nýfæddum lömbum svokallaðar lambatöflur. Reynslan hefur sýnt að ef ekki eru gefnar lambatöflur, hafi mjög fljótt farið að bera á slefsýki, og þegar sjúkdómseinkennin uppgötvast er í langflestum tilfellum of seint að reyna að bjarga þeim. Jafnvel þó fyrirbyggjandi sýklalyfjagjöf hafi verið beitt, hafa á bilinu 5-10 lömb fengið slefsýkieinkenni árlega.

Orsakir slefsýki

Slefsýki orsakast af kólígerlum (E.coli) í umhverfinu, sem eiga uppruna sinn í þörmum ána og finnast því einnig í stíum og króm

Tafla 1. Skipting ána í tilraunahópa Amoxicillin (lömb þeirra fengu sýklalyfjatöflur) og Lambboost (lömb þeirra fengu einn eða tvo skammta af Lambboost), aldur þeirra og fjöldi lamba sem þær báru					
Aldur ær (fæðingarár)	Fjöldi áa Amoxicillin	Fjöldi áa Lambboost		Fjöldi áa Amoxicillin	Fjöldi áa í Lambboost
10 vetra (2009)	2	0			
9 vetra (2010)	1	3			
8 vetra (2011)	3	4			
7 vetra (2012)	9	10	Einlembur	53	4
6 vetra (2013)	13	14			
5 vetra (2014)	20	4	Tvílembur	113	91
4 vetra (2015)	26	16			
3 vetra (2016)	20	22	Þrílembur	13	3
2 vetra (2017)	29	21			
gemlingar (2018)	56	4			
	179	98		179	98

þar sem gerlarnir geta komist af í einhvern tíma. Það er því meiri hætt á smiti í röku og saurmenguðu umhverfi, og eykst hættan eftir því sem líður á sauðburð þar sem erfiðara verður að halda umhverfinu þurru og hreinu. Lömb sem fá ekki nægan brodd og/eða góða þarmaflóru strax í byrjun eiga á hættu að kólígerlarnir fjölgi sér úr hófi fram og losi inneitur (endotoxin) sem veldur einkennunum. Einkennin stafa af því að þarmahreyfingar lamast og slímhúð eykur vökvaseyti. Einnig geta gerlarnir komist gegnum slímhúðina og valdið blóðsýkingu. Ef mótefni úr broddi og önnur þarmaflóra er til staðar, er ólíklegra að kólígerlavöxtur verði eins hraður og mikill með áðurgreindum afleiðingum.

Ástæðan fyrir því að sýklalyf skömmu eftir burð geta verið fyrirbyggjandi gegn slefsýki er sú að sýklalyfið útrýmir kólígerlum sem koma í meltingarveginn áður en þeir ná að fjölga sér. Sýklalyf getur einnig útrýmt annarri flóru sem annars myndi koma sér fyrir

Tafla 2. Fjöldi lamba í þremur meðferðarhópum skipt eftir tímabilum sauðburðar			
Tímabil	Fjöldi lamba í tilraunahópum		
	Lambatöflur	Lambboost x1	Lambboost x2
1.-11. maí 2019	161	76	48
17.-28. maí 2019	157	43	24
Samtals	318	119	72

og getur þannig haft hamlandi áhrif á meltingarveg lambsins á fyrstu dögnum. Það er auðvitað ástæða til þess að leggja sitt af mörkum til þess að minnka sýklalyfjanotkun og finna leiðir til þess að verjast slefsýkinni án þess að flest lömb byrji ævina á því að gleypa sýklalyf. Vorið 2019 var því ákveðið að á sauðburði yrði látið reyna á fæðubótarefni með broddmjólk og góðri gerlaflóru til þess að verja nýfædd lömb á Hesti.

Verklýsing

Athuginin fór fram á tímabilinu 1.-24. maí 2019 en á því tímabili báru 507 ær. Í töflu 1 má sjá

aldursdreifingu ána í tilrauninni og skiptingu í ein-, tví- og þrílembur. Í byrjun sauðburðar (1.-11. maí) fengu lömb undan 151 á ýmist lambatöflur (Amoxicibactin) eða Lambboost inngjöf (einu sinni eða tvisvar). Seinna á sauðburði (17.-24. maí) fengu lömb undan 126 ám ýmist Amoxicibactin eða Lambboost inngjöf (einu sinni eða tvisvar). Lömb um það bil annarrar hverrar ær fengu Lambboost og lömb hinna fengu Amoxicibactin. Tví- og fleirlembingar fengu sömu meðferð innbyrðis, sjá fjölda lamba í hverjum hóp í töflu 2.

Sýklalyfjahópur: Amoxicibactin (50 mg) var gefið að meðaltali 84 mín eftir burð (0 mín-6 klst og 35 mín) 161 lambi undan 89 ám á tímabilinu 1.-11. maí en 157 lömbum undan 90 ám á tímabilinu 17.-24. maí.

Fæðubótarefni x1: Einn skammtur af Lambboost var gefinn að meðaltali 40 mín eftir burð (0 mín-3 klst og 26 mín) 76 lömbum undan 38 ám sem báru 1.-11. maí og 43 lömbum undan 22 ám sem báru 17.-24. maí.

Fæðubótarefni x2: Tveir skammtar af Lambboost voru gefnir (fyrri skammtur um 31 mín eftir burð (0 mín-1 klst og 40 mín), seinni skammtur um 6 klst og 35 mín eftir burð (3 klst til 11 klst og 55 mín) 48 lömbum undan 24 ám sem báru 1.-11. maí og 24 lömbum 14 áa sem báru 17.-28. maí.

Í millitíðinni (12.-16. maí) báru 193 ær og fengu lömb þeirra öll lambatöflur eins og hefðin hafði verið á búinu.

Niðurstöður og umræður

Sýklalyfin og fæðubótarefnið höfðu bæði fyrirbyggjandi áhrif gegn slefsýki. Þó fékk tvílembingur sem fæddist 9. maí og fékk einn Lambboost skammt, slefsýki sem meðhöndluð var með 100mg Amoxicibactin í einum skammt. Lambið náði sér af sjúkdómnum og var slátrað um haustið. Lambið á móti fékk einnig einn Lambboost skammt og fékk ekki slefsýki. Lömbin höfðu fengið sinn skammt 2,5 klst eftir burð og mögulega var það heldur seint, enda fengu öll hin lömbin skammtinn sinn mun fyrir nema tvö önnur tvílembingspör sem fengu seinna. Þann 18. maí

fæddist lamb undan tveggja vetra á, sem gleymdist að gefa nokkra fyrirbyggjandi meðhöndlun og fékk það slefsýki og drapst. Það sýndi sig því að hættan var á slefsýki á bænum þetta vorið, þó milt veðurfar hafi líklega stuðlað að því að ástandið var með besta móti, þar sem hægt var að setja fé út jafnt og þétt.

Öll lömb voru vigtuð við fæðingu, 383 lömb voru vigtuð 25. september og 264 lömb voru vigtuð 17. október. Dagleg þyngdaraukning frá fæðingu var reiknuð og voru hóparnir mjög svipaðir en daglegur vöxtur var eilítið meiri hjá lömbum sem fengið höfðu lambatöflur. Til þess að auka á marktækni þessarar niðurstöðu hefði þurft að taka fleiri lömb í Lambboost-hópana, en líklegt er þó að ekki hafi verið munur.

Sauðburður 2020 og 2021

Eftir að ljóst varð að fæðubótarefnið hafði góð áhrif gegn slefsýki, var ákveðið að reida sig enn frekar á Lambboost sem fyrirbyggjandi aðgerð framvegis, og kappkosta að gefa það sem fyrst eftir burð. Á sauðburði 2020 voru notaðir 600 skammtar af Lambboost en Amoxicibactin notað í tvílembinga undan gemlingum og alla þrílembinga. Á sauðburði 2021 fengu öll lömb Lambboost. Vorin 2021 og 2022 reyndust ekki frábrugðin fyrri árum þegar kemur að fjölda lamba sem fengu einkenni, og þurftu Amoxicibactinmeðhöndlun. Lambboost hefur þannig virkað jafnvel og Amoxicibactin til þess að fyrirbyggja slefsýki.

Ályktun og framhald

Niðurstaðan er að á Hesti er fæðubótarefni sem inniheldur brodd og góðgerla góður valkostur til fyrirbyggjandi aðgerða gegn slefsýki. Notkun fæðubótarefnisins í hvert lamb eins fljótt eftir burð og mögulegt var, minnkaði notkun á sýklalyfjum úr u.þ.b. 1.200 töflum (fram til ársins 2019) í 200 töflur (árið 2021). Kosturinn við að gefa lömbum broddþróttinn sem þetta fljótlega eftir burðinn er, að það kemur mótefnum í vinstрина sem tempru vöxt örvera og virðist einnig örva sultinn í lömbunum svo þau sækja fastar að fá broddinn hjá ánni. Góðgerlarnir veita kólígerlunum samkeppni svo að þarmaflóran verður fjölbreyttari og jafnvægi kemst á. Þessi áhrif á þarmaflóruna höfðu þó ekki varanleg áhrif á vöxt og þrif lambanna, en það hefði auðvitað verið rúsinan í pylsuanum.

Ekki er nóg vitað um meingerð slefsýki og ástæður þess að kólígerlar valda henni í einhverjum hjörðum og síður í öðrum. Einnig er ekki nóg vitað um það hvaða áhrif einn skammtur af sýklalyfi hefur á þróun þarmaflórunnar, sem er nauðsynleg til þess að fódrið nýtist og vöxtur sé góður. Það er þó vitað að notkun sýklalyfja þarf að vera markvissari og einungis eiga sér stað þegar virkilega er ástæða til. Þessi krafa um minni sýklalyfjanotkun hefur orðið til þess að í Bretlandi er nú farið að lifna yfir rannsóknum á sjúkdómnum, sem annars hafa legið í láginni áratugum saman. Það má því búast við því að ýmislegt verði að fréttu af fyrirbyggjandi aðgerðum gegn slefsýki á næstu misserum.

Höfundar:

Charlotta Oddsdóttir dýralæknir á Keldum og gestalektor við Lbhí, **Eyjólfur Kristinn Örnólfsson**, sérfræðingur við Lbhí og **Logi Sigurðsson**, bústjóri á tilraunabúinu Hesti.

ACCUTRIGGER
ACCUSTOCK

ACCUTRIGGER
ACCUSTOCK

110 ENGAGE HUNTER XP cal 6,5 creed , 243
sjónauki ENGAGE 3-9X40 , stillanlegt skeptil

kr. 139,900

Savage 110 stillanlegt skepti
Sjónauki Bushnell 6-18x50 cal 6,5 creed,
tvífótur m/ velti og snúning, Sonic 45 deyrir

kr. 249,000

Mark II FVXP
Cal. 22 LR. Bushnell sjónauki 3-9x40

kr. 78,900

Savage 110 APEX HUNTER XP
Sjónauki Vortex 3-9x40 . stillanlegt skepti , cal 223, 22-250 , 243

kr. 149,900

IMPULSE STRAIGHT PULL CAL 6,5 Creed

kr.259,000

Savage 93R17 GVXP 17 HMR
Sjónauki 3-9x40, snittaður

kr. 89.900

Sérverslun veiðimannsins - Laugavegi 178 - sími: 551 - 6770 - www.vesturrost.is

LÍF&STARF

Mynd frá heimsmeistarakeppni osta en hér eru dómarar að fara yfir ostana. Feykir 24+ varð í 8. sæti, sem er glæsilegur árangur enda Skagfirðingar að rifna úr monti með ostinn sinn. Það vakti mikla athygli að fá íslenskan ost í keppnina.

Myndir / Facebook-síða keppinnar

Kaupfélag Skagfirðinga: Feykir 24+ er einn af 10 bestu ostum í heimi

Heimsmeistarakeppni osta fór nýlega fram í Wisconsin í Bandaríkjunum en íslenskur ostur var í fyrsta sinn á meðal keppenda um heimsmeistaratilinn. Það var osturinn Feykir 24+ frá Kaupfélagi Skagfirðinga.

Mikil natni er lögð í framleiðslu á Feyki 24+ og tekur allt ferlið meira en 24 mánuði en það er tíminn sem hann þarf til að ná sínum einstöku eiginleikum í áferð og bragði. „Það telst stórsigur í þessari keppni að lenda í 8. sæti á fyrsta þátttökuári og er því um að ræða stórkostlegan árangur fyrir íslenska ostagerð, en allir ostarnir eru verðugir fulltrúar heimsmeistaratililsins. Þarna eru

mjólkurfræðingar og ostameistarar sem hafa stúderað þessa keppni og eru með mikinn fjölda osta og mjólkurvara ár hvert,“ segir Jón Þór Jóseppson, framleiðslustjóri hjá Kaupfélagi Skagfirðinga á Sauðárkróki. Heimsmeistarakeppnin er stærsta keppni sinnar tegundar í heiminum og er hún haldin ár hvert. Að þessu sinni voru sendir inn 2.978 ostar frá 29 löndum og 33 ríkjum innan Bandaríkjanna svo árangur Feykis 24+ er stórmerkilegur. Í dómnefnd sitja ostameistarar, mjólkurfræðingar, fulltrúar stærstu verslanakeðjanna, fulltrúar neytenda og aðrir fagaðilar og telur hún um 60 manns.

/MHH

Sýnishorn tekið úr Feyki 24+ í keppninni.

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

ISHURÐIR

www.ishurdir.is

564-0013 | 865-1237

GÓLF Í GRIPAHÚS

Til á lager

BYKO býður nú ýmsar stærðir steinbita fyrir nautgripi á lager

Hvort sem verið er að endurnýja eldri fjós eða byggja nýtt bjóðum við steinbita sem henta fyrir öll verkefni.

Steinbitarnir eru framleiddir í vottuðum verksmiðjum og uppfylla allar kröfur um evrópustaðla.

Steinbitana er mögulegt að fá fyrir allt að 6 tonna öxulþunga.

Við bjóðum einnig sérsniðin velferðagólf fyrir steinbita.

NAUTGRIPIR, SVÍN OG SAUÐFÉ

GERUM PETTA SAMAN

ÍSLENSKA ÁNÆGJUVOGIN

bondi@byko.is

Segway Snarler AT6 L fjórhjól

Virkilega vel útbúin 570 cc. hjól til afgreiðslu strax!

Rafmagnsstýri, spil, dráttarkúla, rafmagnsdriflæsingar, 14" beadlock felgur, 26" dekk, handahlífar, dráttarvélaskráning.

SEGWAY®

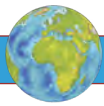
Kynningarverð aðeins 1.799.000 m/ vsk.

Þú finnur allt um Segway fjórhjól og buggybíla á hesja.is

HESJA

Sýningarhjól á Akureyri og í Kópavogi | hesja.is | 415 6 415

Te er ein stærsta útflutningsvara Sri Lanka, en teiðnaðurinn þar sér fyrir 23% af heimsmarkaði. Uppskeran á tei, sem og öðrum landbúnaðarvörum, hrundi vegna banns á notkun íðefna. Mynd / VH

Sri Lanka í sjálfheldu:

Lífræna byltingin sem er að éta börnin sín

– Stærsta efnahagskreppa landsins frá sjálfstæði er m.a. vegna ákvörðunar í landbúnaði sem tekin var án samráðs við vísindamenn og bændur

Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

Um ár er síðan Gotabaya Rajapaksa, forseti eyrikisins Sri Lanka, bannaði innflutning á íðefnum í landbúnaði, tilbúnum áburði og varnarefnum. Hann gerði það í nafni umbýltingar í matvælaframleiðslu. Ræktun í Sri Lanka skyldi verða 100% lífræn. Afleiðingarnar eru geigvænlegar. Efnahagur landsins er í rúst og verðbólgan í sögulegum hæðum sem hefur leitt til matarskorts og vöntunar á nauðsynjavörum. Þjóðin er á barmi gjaldþrots og forystumenn flýja skyldur sínar í unnvörpum.

Sri Lanka er tæp 66 þúsund ferkílómetra eyriki suðaustur af Indlandi og þar búa rúm 22 milljónir manna. Efnahagur landsins byggir að stóru leyti á ferðaþjónustu og teiðnaði, en Sri Lanka sér fyrir 23% af heimsmarkaði á tei. Önnur landbúnaðarframleiðsla og fataiðnaður eru einnig meðal megintekjulinda landsins.

Gróskumikill landbúnaður

Vegna legu sinnar og umhverfis er Sri Lanka kjörin til ýmiss konar matvælaræktunar. Landbúnaðurinn, sem telur til 7,4% hlutfalls af vergri landsframleiðslu, byggir á um 1,8 milljón fjölskyldubúum en talið er að 30% íbúar landsins starfi við landbúnað. Hrísrjón er meginafurð ræktarjarðarinnar ásamt útflutningsvörum á borð við tejuurtir, kaffi, krydd og gúmmitré.

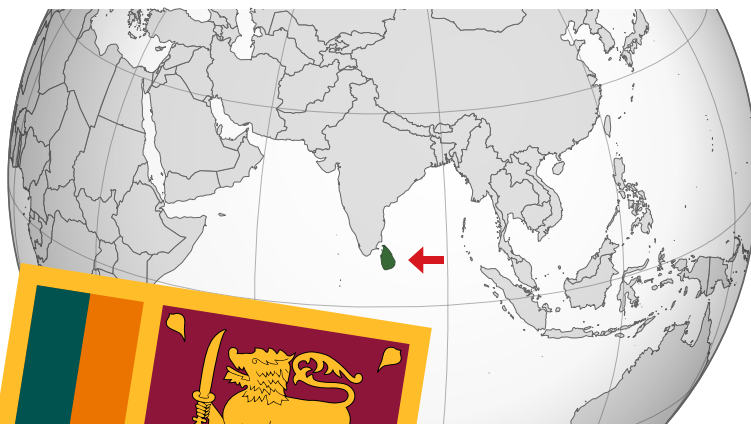
Einnig er þar ræktað fjölbreytt grænmeti og ávextir, olíujurtir, kakó og kókoshnetur.

Fjölbreytileiki landbúnaðarlandsins er mikill en á eyjunni eru skilgreind 46 mismunandi vistfræðileg landbúnaðarsvæði, sjö stig af loftslagsaðstæðum (micro climate) og 200 mismunandi jarðgerðir. Af þeim sökum er vistkerfi eyjunnar svokallaður heitur reitur í sambengi líffræðilegs fjölbreytileika enda er þar að finna flestar blómstrandi plöntur á hverja flatarmálseiningu meðal Asíulanda.

Verandi þjóð með langa og ríka landbúnaðarsögu hafa bændur landsins lært að stunda og þróa landbúnaðartækni sem hentar hverju svæði og vistkerfi fyrir sig.

Gotabaya Rajapaksa forseti, fyrir miðju, ásamt fríðu föruneyti. Gotabaya stýrir einnig tveimur ráðuneytum. Bróðir hans er forsætisráðherra. Aðrir bræður og bræðrasynir stýra hinum ýmsu ráðuneytum í ríkisstjórn Sri Lanka.

árunum 2005–2015 en síðan þá hefur grafið verulega sakir. En upptalningunni er ekki lokið.

Sonur Mahinda, Namal, hefur tvöfaldan ráðherratil og sonur Chamals, Shasheendra, fær þann einkennilega titil að vera ráðherra fyrir fódur og korn, lífrænan mat, grænmeti, ávexti, chili, lauk og kartöflur, fræframleiðslu og hátæknilandbúnað. Meðlimir fjölskyldunnar skipa sér í fjölda forystuhlutverka á öðrum stjórn-sýslustigum sem of langt mál væri að þýlja upp.

Rajapaksa fjölskyldan á í reynd valdasögu sem nær aftur fyrir sjálfstæði Sri Lanka. Grundvallast það ekki síst af vinsældum fjölskyldunnar fyrir þátt hennar í sigri yfir Tamil-tígrunum í borgarastyrjöldinni sem geisaði frá 1983–2009.

En völdum fylgir ábyrgð og það er ekki ofsögum sagt að það sé megn spillingarlykt af Rajapaksa fjölskyldunni. Hún hefur verið fordæmd fyrir frændhygli og slæmt stjórnfari. Þær ávitur hafa eingöngu orðið háværari að undanfögnu og nú virðist valdatíðin bresta.

En völdum fylgir ábyrgð og það er ekki ofsögum sagt að það sé megn spillingarlykt af Rajapaksa fjölskyldunni. Hún hefur verið fordæmd fyrir frændhygli og slæmt stjórnfari. Þær ávitur hafa eingöngu orðið háværari að undanfögnu og nú virðist valdatíðin bresta.

En völdum fylgir ábyrgð og það er ekki ofsögum sagt að það sé megn spillingarlykt af Rajapaksa fjölskyldunni. Hún hefur verið fordæmd fyrir frændhygli og slæmt stjórnfari. Þær ávitur hafa eingöngu orðið háværari að undanfögnu og nú virðist valdatíðin bresta.

Áhrifavaldurinn Vanada Shiva

Í kosningabaráttu sinni til forseta Sri Lanka árið 2019 lofaði Gotabaya Rajapaksa að umbreyta landbúnaði eyjunnar á tíu árum. Ræktunin skyldi verða alfarið lífræn, laus við

tilbúinn áburð en ofnotkun hans á ræktunarjörð eyjunnar tengdi hann við aukna tíðni langvinnra hjartasjúkdóma meðal almennings.

Það fer alls ekki tvennum sögum af því hvaðan afstaða Rajapaksa forseta kemur. Hún er tengd við hugsjónir manneskju sem kom til Íslands árið 2011, dr. Vanada Shiva, sem hefur m.a. talað í þágu lífræns landbúnaðar og gegn erfðabreytingum á nytjaplöntum.

Ákvörðunin umdeilda

Stefnumörkun er eitt en framkvæmd annað. Með yfirþyrmandi skuldahala á bakinu, gjalddaga á næsta leiti og tekjuöflun í lágmarki vegna heimsfaraldurs, var ljóst að gjaldeyrisforði þjóðarinnar var á tæpa vaði. Það síðasta sem Rajapaksa forseti og vandamenn vildu var að grafa undan sjálfstæði landsins, eða völdum fjölskyldunnar, með að leita til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Ríkisstjórnin tók þess í stað til ýmissa annarra ráða til að minnka útgjöld landsins.

Ein sú afdrifaríkasta var bann við innflutningi á íðefnum í landbúnað, áburð og varnarefni, sem tilkynnt var 26. apríl 2021.

„Áttatíu milljarðar rúpía er það sem landið eyðir í innfluttan áburð. Hver græðir á því? Erlendi fyrirtæki. Aðeins 4–5 innlend fyrirtæki græða á því. Með þessari ákvörðun viljum við gera þetta að innlendum iðnaði,“ sagði Gotabaya forseti meðal annars á þinginu.

Á alþjóðlegum vettvangi hélt Rajapaksa forseti hins vegar úti orðræðu sem byggir á mun markaðsdrifnari hugmyndafræði.

Á fundi Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna (FAO) um fæðuöryggi heimsins í byrjun júnímánaðar kynnti forsetinn frumkvæði lands síns með stolti.

„Ef við ætlum að vernda plánetuna okkar og tryggja sjálfbærni, mega stjórnvöld um allan heim ekki hika við að taka upp djarfari stefnu.“

Þar segir hann einnig að ofnotkun á íðefnunum sé tengd við fjölgun ólæknandi veikinda og háa tíðni langvinnra hjartasjúkdóma í landsbyggð Sri Lanka. Hann kennir ágengum lobbisma efnafarmleiðenda og menntunarskorti hjá bændum um að nær 80% af þeim köfnunar-efnisáburði sem notaður er á

landbúnaðarlandið sé sóað, rati í grunnvatn sem mengi út frá sér.

Rajapaksa forseti hélt áfram á loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna, COP 26, í október sl.

„Við stöndum frammi fyrir þeirri áskorun að nýta okkur vísindaaðferðir til að auka landbúnaðarframleiðslu án þess að valda umhverfisspjöllum. Við lýsum yfir nýrri landbúnaðarbyltingu sem byggir á sjálfbærni. Heimspekileg arfleifð Sri Lanka, auðguð af kenningum Búdða, hefur alltaf hvatt okkur til að halda jafnvægi milli vistfræðilegra og mannlegra þarfa. Menn verða að vera í takt við náttúruna frekar en að vinna gegn henni. Þessi nýja stefna ríkisstjórnar minnar leggur áherslu á sjálfbærni.“

Á þessum tímamarki var þó þegar bersýnilegt að ákvörðunin var farin að hafa veruleg og slæm áhrif á fæðuöryggi, sjálfbærni og heilbrigði íbúa Sri Lanka.

Afleiðingarnar fyrrsjáanlegu

Fljótlega eftir bannið var ljóst að uppskera matvæla án aðfanganna yrði minni en vænta mætti.

Janaka Wasantha kartöflubóndi sýndi sjónvarpsstöðinni Al Jazeera stöðu akranna sinna í frétt sem birtist 26. júlí sl. Áhrif áburðarskortsins var að plöntur voru litlar og óþroskaðar

„Við erum venjulega að uppskera á þessum tíma, um 75 dögum eftir plöntun.“

Indika Dissanayake garðyrkju-bóndi gagnrýndi stjórnvöld í sömu frétt og sagði að ekkert samráð hafi átt sér stað við bændur fyrir bannið.

Uppskeran hrundi og tekjur bænda með. Talið er að allt að þriðjungur ræktunarsvæðis hafi ekki verið nýtt vegna þess að vistfræðilegar aðstæður kröfðust varnarefna.

Bændur og landbúnaðar-vísindamenn mótmæltu á götum úti. Þeir voru sammála um að minni notkun íðefna í landbúnaði væri góðra gjalda verð en það hefði verið fráleitt að gera kröfur um yfirfærslu á einni nóttu. Útfærslan væri skandall.

Matarskortur gerði fljótlega vart við sig og matvælaverð hækkaði. Bætti það gráu ofan á svart ástand vegna bágs gjaldeyrisforða. Vöntun á innfluttum vörum og eldsneyti varð til þess að bæði bensín og matvæli er á þessum tímamarki skammtað og fólk hefur látist úr ofþurrkun í biðröðum eftir nauðsynjavörum.

Fýlufurð Hippo Spirit

Þegar ömurlegar afleiðingar inn-flutningsbannsins voru bersýnilegar, sá Rajapaksa forseti að sér og sneri ákvörðuninni um miðjan nóvember. Takmarkanir voru afléttar að einhverju leyti því tiltekin varnarefni voru leyfð.

Ekki nóg með það, heldur verslaði hið opinbera 200.000 tonna skipsfarm af lífrænum búfjáraburði frá Kína, sem þegar var á leiðinni með flutningaskipinu Hippo Spirit er ríkisstjórnin tilkynnti gjörminginn.

Kraumaði þá aftur í talsmönnum

Frá markaði í Sri Lanka í byrjun áratugsins. Þrátt fyrir að vera gjöfult landbúnaðarland treysta íbúar Sri Lanka á innfluttar matvörur í stórum stíl og biða nú í röðum eftir að fá nauðsynjum skammtað.

Mynd / VH

Landbúnaðurinn, sem telur til 7,4% hlutfalls af vergri landsframleiðslu, byggir á um 1,8 milljón fjölskyldubúum en talið er að 30% íbúar landsins starfi við landbúnað. Hrisgrjón er meginafurð ræktarjarðarinnar.

Mynd / Daniel Klein

Mikil mómæli hafa átt sér stað í Sri Lanka undanfarnar vikur vegna efnahagsástandsins þau náðu hámarki sl. föstudag þegar ráðist var á heimili forsetans.

Mynd / NewsFirstSL

Hippo Spirit var því snúið við og sent aftur til Kína.

Afleidd þróun

Innflutningshöftin og bann við notkun viðurkenndra varnarefna hefur leitt til stóraukins ólöglegs innflutnings á alls kyns varnarefnum. Þar sem opinberu eftirliti sleppir aukast líkur á notkun á óæskilegum efnum sem leiðir til þess að landbúnaðarframleiðslan í Sri Lanka og sú ímynd sem hún hafði, lífræn eður ei, kann að skaðast því nú hafa eftirlitsstofnanir ekki eingöngu verri yfirsýn yfir notkun á íðefnum, heldur getur það einnig leitt til verri gæða á afurðum.

Bætur til bænda

Ríkisstjórnin hefur þurft að játa ýmis mistök vegna ákvörðunar um skyndilega yfirfærslu landbúnaðarframleiðslu eyjunnar til lífrænnar.

Í lok janúar boðaði hún skaðabætur til handa bændum sem urðu fyrir uppskerubresti vegna þessa. Að minnsta kosti milljón hrisgrjónabændur fengu 4.000 rúpiur sem kostaði ríkiskassann sem nemur 200 milljónum bandarískra dollara. Ekki nóg með það heldur lofaði Mahindananda Aluthgamage landbúnaðarráðherra fjármagni sem samsvaraði öðrum 150 milljón bandaríkjadollurum til stuðnings bændum sem sitja uppi með langvarandi skaða á framleiðslu sinni.

Þótt bændur geti aftur farið að rækta jörð sína á hefðbundinn hátt eru afleiðingar röskunarinnar enn að koma fram. Það mun taka tíma að koma aftur á jafnvægi í framleiðslu.

Sögunni er heldur ekki lokið. Daglega berast fregnir af afleiðingum efnahagshruns á Sri Lanka sem er á barmi gjaldþrots. Gjaldeyrisforðinn er uppurinn og eldsneyti af skörnum skammti. Nauðsynlegum innflutningsvörum er úthlutað til fólks sem bíður klukkustundum saman í röðum.

Rafmagni er einnig skammtað sem hefur orðið til þess að fólk þarf að gera tilraun til að sækja vinnu sem

krefst fjarskipta og tölvutengingar, á tilsettum rafmagnstíma – stundum um miðja nótt.

Á meðan er rafmagn óheft í þeim hverfum sem Rajapaksa fjölskyldan dvelur og einhverra hluta vegna virðast þeir geta rúnað að vild um láð og lendur eyju sinnar með farteski og föruneyti.

Polinmæði íbúa Sri Lanka er þó þrotin og mótmælin ágerast. Föstudaginn 1. apríl stormuðu mótmælendur að heimili forsetans sem var svarað af hörku. Útgöngubann var sett á, sem mótmælendur skelltu skollaeyrum við og héldu mótmælin áfram. Í byrjun vikunnar höfðu svo nokkrir forystumenn sagt af sér í ljósi aðstæðna, þar á meðal fyrrnefndur Namal og seðlabankastjóri landsins.

Landbúnaður er vísindi

Í viðtali við landbúnaðarhláðvarpið BuisnessLine segir Buddhi Marambe, prófessor í jarðrækt hjá Peradeniya háskóla, þessa viðburði sýna glögglega slæm áhrif þess að horfa á landbúnað sem hugsjón eða rómantík.

„Landbúnaður er lífsviðurværi fólks. Lönd eins og okkar byggja á landbúnaðarnýtingu og búa yfir langri sögu þróunar landbúnaðaraðferða og tækni. Landbúnaður er vísindi svo ég bið ykkur að snúa honum ekki upp í rómantík. Notið fagkunnáttu og stundið landbúnað sem byggður er á sérfræðipækkingu og takið ákvarðanir út frá þeim sönnunum sem eru til staðar. Þessar staðreyndir ættu að vera byggðar á vísindarannsóknnum – það er það mikilvægasta.“

Marambe minnir þó á að lífrænn búskapur sé á engan hátt alslæmur, heldur sértækt mengi sem á sína sérstöku hillu bæði þegar kemur að umhverfis- og markaðsmálum. Halda ætti áfram lífrænni hreyfingu og þróun enda geti afurðir lífrænnar ræktunar fært Sri Lanka mjög þarfar aukatekjur.

Enn um sinn er mannkynið hins vegar brauðfætt með hefðbundinni landbúnaðartækni. Aðeins 1,5% af landbúnaðarsvæði heimsins er lífrænt, sem þýðir að 98,5% af því er ræktað með hefðbundnum landbúnaðaraðferðum. Það eru þær sem tryggja fæðuöryggi.

Lífræn hreinsistöð

• Fyrirferðalítill fullkomin sambyggð skolphreinsistöð

• Uppfyllir ýrustu kröfur um gæði hreinsunar

• Engin rotþró eða siturlögn 25 ára ábyrgð

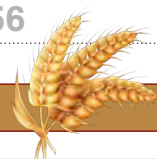
• Tæming seyru á þriggja til fimm ára fresti

• Engir hreyfanlegir hlutir

• Stærðir frá 6 – 55 persónueiningar

IDNVER
Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

KORNHORN

Íslenskt nakið bygg.

Mynd/ Jónína Svavarsdóttir

Nakið bygg

Bygg er mikilvægasta korn-tegundin sem ræktuð er hér á landi.

Um áratuga skeið var bygg kynbætt fyrir íslenskar aðstæður með áherslu á strástyrk, flýti og aukna uppskeru. Árangurinn lét ekki á sér standa, en umfang ræktunarinnar hér á landi óx ekki í takt við umræðuna um þörfina á aukinni ræktun. Nefna má margar ástæður þess hve búgreinin hefur vaxið hægt og líklega er innviðauppbýgging stærsti þátturinn. Það sem mest við kemur hlutverki Lbhí er annað viðfangsefni, það er gæðabátturinn. Tvær mælingar hafa verið viðamiklar í íslenska byggkynbótaverkefninu, rúmþyngd og þúsundkornaþyngd en þessir eiginleikar hafa ekki aukist jafn mikið og uppskeran. Rúmþyngd og þúsundkornaþyngd eru eiginleikar sem eru tengdir gæðum uppskerunnar.

Byggkorn hefur það einkenni að fræið er verndað með hýði, en það þarf alls ekki að vera þannig. Hveiti og rúgur eru hýðislaus eftir þreskingu, eða nakin eins og sagt er. Til eru arfgerðir af byggji sem einnig eru nakin. Þegar byggplantan þroskar fræ myndar hún korn sem er hulið hýði, það er límt fast með lípiðlagi sem stjórnað er af einu vijkandi geni. Einföld stökkbreyting í fyrndinni varð til þess að genið er ekki tjáð og límið myndast ekki lengur.

Þessi eiginleiki gerir það að verkum að fræið er illa varið fyrir bökun sólarinnar á sléttum frjósama hálfmáanans þaðan sem bygg er upprunnið. Svo að öllum líkindum hefur stökkbreytingin varðveist um árþúsundin í samlífi við manninn. Nakið bygg tók svo að vika fyrir hveiti í ræktun manna í Evrópu löngu fyrir kristburð.

Við Landbúnaðarháskóla Íslands voru gerðar tilraunir með nakið bygg fyrir rúmum áratug. Rykið var svo dustað af þessum rannsóknum nýlega. Þegar fyrrum bygg-kynbótamaður Lbhí fór á eftirlaun skildi hann eftir sig stórt safn erfðauðlinda. Þar af voru þrír stofnar af nöktu byggji, þar sem geninu sem veldur nektinni var einlað inn í þekkt yrki með endurteknum bakvixlunum. Úr varð samansafn þriggja stofna sem sáð var út í stórreiti 2019. Úr þessum stofnum voru valdir 60 álitlegir einstaklingar, löng

Hrannar Smári Hilmarsson.

og búsmamikil öx, og lagðir út í tilraun ásamt 39 nöktum arfgerðum úr genabanka bandaríska landbúnaðarráðsins (USDA). Árið eftir, eða 2021, voru 17 álitlegustu arfgerðirnar lagðar út í einfalda uppskerutilraun. Niðurstöður þessara tilrauna sýndu að á meðan uppskeran var ekki til jafns við uppskeruhæstu yrki var rúmþyngdin há. Einnig að erlendar arfgerðir sem ekki hafa verið kynbættar fyrir íslenskar aðstæður stóðu sig óvænt merkilega vel.

Hýði byggs hefur lítið sem ekkert fódurgildi og inniheldur sílíköt sem eru illmeltanleg og óboðleg mannfólki. Því mætti halda fram að eitt kíló af nöktu byggji innihaldi fleiri meltanlegar fódureiningar en eitt kíló af ónöktu byggji. Samkvæmt því mætti fórna uppskerukröfum í tonnum á hektara fyrir fódureiningar á hektara, sem þetta snýst nú allt saman um. Einnig, að uppskera, þurrka og keyra korn, sem hefur verið ræktað fyrir uppskerumagn umfram gæði, er líka kostnaðarsamt ferli.

Möguleikar á nýtingu nakins byggs gæti náð út fyrir kjarnfóðurgjöf í mjólkurframleiðslu. Sérstaklega svínarækt, einnig til manneldis og kannski fyrir kjúklingarækt og eggjaframleiðslu. Því er full ástæða til þess að halda áfram rannsóknum með nakið bygg og tilefni til öflugra kynbóta nakins byggs til hliðar við hýðisbygg.

Að því sögðu er nú tími til að bygg komi fram nakið.

Hrannar Smári Hilmarsson, tilraunastjóri í jarðrækt hjá Landbúnaðarháskóla Íslands.

UTAN ÚR HEIMI

Ný reglugerð krefst þess að bandarísk tiskufyrirtæki veiti upplýsingar um losun gróðurhúsalofttegunda og loftslagsmarkmið.

Tískuveldi Bandaríkjanna:

Upplýsingaveita verðbréfaeftirlitsins

Bandaríska verðbréfaeftirlitið (SEC) ihugar nýja reglugerð sem krefst þess að tiskufyrirtæki þarlendis veiti upplýsingar um losun gróðurhúsalofttegunda og loftslagsmarkmið en stöðluð upplýsingagjöf myndi auðvelda fjárfestum að meta stöðu fjárhagslegrar áhættu þeirra fyrirtækja er þeir hafa augastað á.

„Ef þessi reglugerð verður samþykkt veitir hún fjárfestum samræmdar, sambærilegar og gagnlegar upplýsingar til að taka fjárfestingarákvarðanir sínar,“ sagði Gary Gensler, stjórnarformaður Verðbréfaeftirlits Bandaríkjanna, í yfirlýsingu.

Samkvæmt vefsíðum Vouge kemur fram að ef reglugerðin verður samþykkt munu fyrirtæki á borð við bandarísku tískuveldin Ralph Lauren, Capri Holdings, (sem á m.a. Michael Kors, Jimmy Choo og Versace) og Tapestry, Inc. (eigandi Coach NY, Kate Spade NY og Stuart Weitzman) þurfa að gefa upp umfang er viðkemur losun gróðurhúsalofttegunda – (eða SCOPE 1-3, sjá töflu) – auk upplýsinga varðandi loftslagstengda áhættu og breytingar á viðskiptalíkani fyrirtækis ef von er á slíku í kjölfarið.

Endurmat á viðskiptalíkani fyrirtækis felur oftast en ekki í sér endurmótun á eldri rekstri og með tilliti til reglugerðarinnar tilvonandi

Umfang losun gróðurhúsalofttegunda, 1-3

- 1 Losun gróðurhúsalofttegunda frá uppsprettum sem eru innan borgarmarka
- 2 Losun gróðurhúsalofttegunda sem verður vegna rafmagns, hita, gufu eða kælingar sem notuð er innan borgarmarka og er dreift með veitu- eða dreifikerfi
- 3 Öll önnur losun gróðurhúsalofttegunda utan borgarmarka sem verður vegna starfsemi sem á sér stað innan borgarmarka, þ.e.a.s. óbein losun sem verður ofar eða neðar í virðiskeðjunni.

má gera ráð fyrir slíku. Að auki er vænst til þess að fyrirtæki er falla undir reglugerðina móti tímaramma yfir markmið auk viðeigandi gagna um framvinduna sem þá einnig birtist opinberlega.

Ekki ber á öðru en þessar áætlanir hljóti jákvæða svör. Tískumerki jafnt sem aðgerðasinnar hafa í nokkurn tíma kallað eftir opinberum upplýsingum, skýrari stefnumálum og fastari ramma er kemur að iðnaði tiskunnar, sérstaklega með tilliti til yfirlýsinga Sameinuðu þjóðanna hvað varða loftslagsbreytingar.

Í kjölfar áætlaðrar reglugerðar sér Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (FTC) fram á að endurskoða svokallaða „Green Guides“ eða leiðbeiningar ætlaðar markaðsfulltrúum er kemur að því að upplýsa neytendur um slík málefni.

Kröftug stefna virðist vera í þessum geira en nú í september síðastliðnum samþykkti öldungadeild

Kaliforníu frumvarp er tryggir lágmarkslaun vinnuafis í tiskuiðnaði, auk þess sem tiskuvörumerki eru dregin til ábyrgðar ef brot koma upp í framleiðsluferli vöru.

Ekki falla þó öll fyrirtæki undir hatt fyrirhugaðrar reglugerðar verðbréfaeftirlitsins, en fyrirtæki sem velta undir 75 milljónum Bandaríkjadala árlega þurfa m.a. ekki að gefa upplýsingar um umfang/scope 3: „Öll önnur losun gróðurhúsalofttegunda utan borgarmarka sem verður vegna starfsemi sem á sér stað innan borgarmarka, þ.e.a.s. óbein losun sem verður ofar eða neðar í virðiskeðjunni.“

Vitað er að mörg fyrirtæki deila nú þegar þeim upplýsingum er bandaríska verðbréfaeftirlitið áætla að festa í sessi en upplýsingagjöf þeirra er sundurleit og ósamræmd og því kominn tími til að taka á þeim efnum. /SP

Áhrif loftslagsbreytinga:

Frjókornatímabil lengist um fjörutíu daga í Bandaríkjunum

Frjókornaofnæmi er eitt algengasta ofnæmi öndunarfaranna og talið er að árlega glími tveir af hverjum tíu Íslendingum við slíkt en allt að 30 prósent jarðarbúa.

Ofnæmið, sem er genatengt, líkist hvað helst kvefi, þar sem þrútin slímhúð, mikið rennsli úr nefi og kláði í augum eru mest áberandi. Samkvæmt mælingum Náttúrustofnunar Íslands nú í ár, er áætlað að vegna kulda hefjist frjókornatímabilið hérlandis ekki fyrr en seint í apríl – en frjókorn hafa mismunandi áhrif á einstaklinga eftir alvarleika ofnæmis og almennum heilsufarslegum aðstæðum og nauðsynlegt að hafa í huga að þau geta valdið slæmum astmaeinkennum.

Frjókornatímabilið gæti byrjað fjörutíu dögum fyrr

Í Bandaríkjunum var nýverið gerð rannsókn samkvæmt vefsíðu New Scientist þar sem áhrif loftslagsbreytinga voru tekin fyrir og þá hvernig aukinn lofthiti

Algengustu frjókornaofnæmisvaldar á Íslandi koma frá ýmsum grastegundum, svo sem hundasúru, birki og túnfíflum.

veldur breytingum á því hvenær frjókornatímabil hefst. Vísindamenn sem að rannsókninni stóðu vildu komast að því hver möguleg staða yrði í lok aldarinnar og byrjuðu á því að taka saman gögn frá árunum 1995

til 2014 frá landsvæðum víðs vegar um Bandaríkin er varða tölulegt magn nokkurra algengustu tegunda frjókorna og þá til að spá fyrir um hverju við mætti búast á árunum frá 1981 til 2100.

EYJALIND

Komatsu Varahlutir

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Útkoman kom svo sem ekki mikið á óvart. Ef tekið er tillit til stöðu loftslagsbreytinga á heimsvísu komust vísindamennirnir til dæmis að því að ef meðalhitastig hækkaði um 6 °C að jafnaði í Bandaríkjunum, myndu þarlendur plöntur byrja að losa frjókorn allt að 40 dögum fyrir.

Má ætla að slíkt hið sama eigi við víðar um heiminn. Plöntur sem fræva seinna á árinu líkt og grös, myndu hins vegar gera það um 20 dögum síðar en vanalega, og þannig lengja frjókornatímabilið samanlagt um 2 mánuði, auk þess sem almenn árleg frjólosun myndi aukast allt frá 16 til 40%.

250% aukning?

Hærrí tölur áttu þó eftir að birtast í rannsókninni, en í kjölfar útreikninga hvað varðar aðra þætti en hitastig – svo sem aukinn styrk gróðurhúsalofttegunda í andrúmslofti (sem auk þess að hafa áhrif á hitastig jarðar er talinn leiða til röskunar á veðurfari) þá kom í ljós að hækkan koltvísýrings getur, í lok aldarinnar, valdið allt að 250% aukningu á frjókornalosun í Bandaríkjunum.

Koltvísýringur gegnir mikilvægu hlutverki í ljóstillífun plantna sem nýta hann til að mynda kolvetni eða sykur – sem er notað í öllum efnaskiptum plantna – en kolefnisbinding ljóstillífunar vegur í raun upp á móti koltvioxíði í andrúmslofti og sjó

vegna mengunar sem kemur meðal annars frá iðnaðarstarfsemi mannsins.

Vísindamenn rannsóknarinnar bentu á að með auknum koltvísýringi vaxi plöntur stærri og sterkari sem þá myndu hafa áhrif á losun frjókorna.

Þó er nokkur óvissa í þeim efnum þar sem ekki er til mikið af gögnum er varða áhrif koltvísýrings á frjókorn. Einnig þurfi að hafa í huga að tölur eins og 250% aukning hljómi djarft þegar ekki sé tekið tillit til annarra áhrifa, svo sem líklegrar hækkanar á fjölda þurrka og flóða vegna loftslagsbreytinga.

Frekari áhrif

Þetta mun einnig hafa áhrif á plöntulíf og þar af leiðandi frjófjölda. En hvað sem verður má þó búast við mun lengra frjókornatímabils og aukins daglegs frjófjölda. Í versta falli myndi meðalhiti hækka um allt að 6 °C, þá lengja frjókornatímabilið um 30+ daga. Aðstæður í meðallagi, þar sem jörðin hitnar að hámarki um 3 °C gráður er búist við að tímabilið lengist um 10 daga. Þó er munur á búsetusvæðum og þá samsetningu plantna og skóga í nágrenninu, en ætlað er að mestu breytingarnar muni eiga sér stað á nyrðri hluta Bandaríkjanna.

Það er því vonandi að þjóðir heimsins bregðist enn fremur við með sóknaráætlunum hvað varða loftslagsmál. /SP

Skordýraplágur: Umhverfissvæn útrýming

Möðkum mölflugu (*Spodoptera frugiperda*), kölluðum „Fall armyworms“, eða herormum haustsins, hefur nú verið sleppt lausum á kornökru São Paulo-borgar í Brasilíu með það fyrir augum að útrýma tegundinni sjálfri á þessu svæði.

Undir venjulegum kringumstæðum eru maðkarnir miklir skaðvaldar og geta eyðilagt heilu akrana á örfáum dögum auk þess að fjölga sér mjög hratt.

Ákveðið var að breyta erfðafni þeirra á þá vegu að genunum var endurraðað svo að eftir mökun við kvenkyns maðka kornakranna lifa

einungis karlkyns afkvæmin af og bera svo „kvendrepandi“ genið til næstu kynslóðar.

Var tekið til þessa bragðs þar sem stofninn hefur þróað viðnám gegn mörgum þeim eitrefna er bændur úða á akra sína. Ólíkt notkun skordýraeiturs er aðferðin algerlega umhverfissvæn og miklar væntingar til hennar gerðar, en framtíðarrannsóknir munu meta árangurinn. Talið er að sleppa þurfi hópum maðka reglulega á svæði ef árangur á að nást, en ef svo er ekki gert fer þeim fækkandi og stofninn styrkist á ný. /SP

VANTAR ÞIG HEYRNARTÆKI?

Nýju **MORE** heyrnartækin eru þjálfuð til að þekkja hljóð. Innbyggt djúptauganet skilar einstaklega nákvæmri hljóðvinnslu og skýrum hljómgæðum.

Í apríl bjóðum við upp á heyrnarmælingar og ráðgjöf á: **Akureyri, Borgarnesi, Egilsstöðum, Reykjanesbæ, Sauðárkróki, Selfossi og Vestmannaeyjum.**

Tímabókanir í síma **568 6880**

Heyrnartækni | 20 ára

Glæsibæ | Reykjavík | Landsbyggðaþjónusta | Heyrnartaekni.is | 568 6880

RAFGEYMAR

Græjurnar þurfa að komast í gang!
Rafgeymar í allar gerðir farartækja

Sendum um land allt

TUDOR

NÝTT: Vefverslun www.skorri.is

SKORRI

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • skorri.is

Þökkum frábærar viðtökur

SINDRI SELFOSSI

Austurvegi 69 | 4 800 600

Kakkalakkar hafsins

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Neysla á humar hefur tekið stakkaskiptum og farið úr því að vera leiðinlegur hversdagsmatur sem kallaður var kakkalakki hafsins yfir í að vera dýrt eftirlæti sækera.

Humar tilheyrir hryggleysingjum með harða skel. Þeir eru af ætt krabbadýra og ættkvísl sem kallast Nephropsis en tegundir innan hennar eru 15. Auk þess eru til humrar sem tilheyra ættkvíslinni Homarus. Humar sem veiðist við Ísland kallast leturhumar, eða Nephrops norvegicus á latínu.

Með heilann í hálsinum

Útlitslega hafa humrar lítið breyst síðustu hundrað milljón árin. Tegundir innan ólíkra ættkvísla eiga það sameiginlegt að skrokkurinn er langur og mjór og með afar kröftugan hala.

Humrar, Nephropsis, eru botndýr sem grafa sér holur í malar- eða sandbotni sem þeir halda sig í milli þess sem þeir ganga hægt um botninn í fæðuleit. Á flóttu synda humrar aftur á bak og geta þeir skotist um á allt að fimm metra hraða á sekúndu.

Humrar hafa blátt blóð, fimm pör af fótum og eru tvö fremstu þörin ummynduð í klær en fremsta parið langstærst og sterkast. Framan

á hausnum eru langir fálmarar og áberandi augu sem eru á stillkum hjá sumum tegundum. Heili humra er í hálsinum á þeim, nýrun í haus, tennurnar í maganum og þeir finna bragð og heyra með fótunum. Misjafnt er milli humareinstaklinga hvort þeir beita hægri eða vinstri klónni meira og þeir því annaðhvort rétt- eða örvhentir ef þannig má að orði komast. Taugakerfi humars er lítið.

Líkt og önnur skeldýr mynda humrar nýja skel eftir því sem þeir vaxa og eru dýrin mjög varnarlaus á þeim tíma sem þau missa gömlu skelina og mynda nýja. Humrar vaxa því í stökkum.

Yfirleitt er humar dökkur á litinn og oft með grænni eða grænbrúnni sliðu sem gerir þeim auðvelt að falla inn í umhverfið á hafsbotninum. Humar er samt til í fjölda litaafrígrða, eins og leturhumar sem er appelsínugulur á litinn. Einnig kemur fyrir að dýrin skipti um lit við skelskipti.

Humrar eru alætur og lifa á fjölbreyttri fæðu; fiski, skeldýrum, sjávarormum og sjávargróðri. Í eldi eiga þeir það til að éta aðra humra.

Langlíf

Humrar sem ná fullorðinsárum og verða ekki fyrir áfalli eða eru veiddir geta náð allt að fimmtíu ára aldri í náttúrunni. Rannsóknir benda einnig til að það hægi ekki á lífsstarfsemi humra við aukin aldur og að eldri dýr séu frjósamari en

ung. Einnig er talið að helsta ástæða dauða eldri humra sé að stærð skeljarinnar sé takmarkandi þáttur. Samkvæmt Heimsmetabók Guinness vó stærsti Ameríkuhumar sem veiðist hefur 29,5 kíló og veiddist hann við Nova Scotia í Kanada.

Saga humaráts

Í dag er humar eftirsóttur sælkeramatur og verð á honum hátt en þannig hefur það ekki alltaf verið.

Vísbendingar um humarátt ná langt aftur í fornöld og má víða finna á ströndum við auðug humarmið hóla og nánast fjöll af humarskeljum sem hafa safnast saman í gegnum árþúsundin. Fornleifarannsóknir tengdar mataræði hafa sýnt að fólk við strendur Englands og Suður-Afríku borðaði humar fyrir um 100 þúsund árum og við strendur Ástralíu og Papúa Nýju-Gíneu fyrir 35 þúsund árum.

Humar var þekkt fæða meðal Moche-fólksins sem bjó við hafið á vesturströnd Perú frá sirka 50 til 800 eftir Krist. Auk þess sem skeljarnar voru notaðar til að búa til lit, skraut og verkfæri.

Rómverjar litu á humar sem hversdagsmat í fínni kantínem og verð á honum var breytilegt

og hann stundum fluttur í snjó til Rómaborgar væri verði á honum hátt. Mósafkmyndir sem fundist hafa við fornleifarannsóknir í Pompei benda

Á fjórtándu öld þótti humar finnmatur í innsveitum Evrópu og verð á honum hátt og einungis á valdi efnaðra að borða humar og hann yfirleitt borðaður kaldur með ediki.

Vegna humaráts hástéttanna fór fátækt fólk sem bjó við ströndina að líta á humar sem fínan mat til hátíðabrigða en ólíklegt að fátæklingar inn til landsins hafi nokkurn tíma lagt sér hann til munns.

Aukin áhersla á föstusið kaþólsku kirkjunnar urðu til að auka vinsældir fiskmetis á sautjándu öld og var humar þar engin undantekning. Í kjölfarið fór að bera á fækkun humars á helstu

veiðisvæðunum og um leið auknum vinsældum hans sem lúxusfæðu og virðingartákns.

Ekki nema tvisvar í viku

Vinsældir humars náðu aldrei miklum hæðum meðal evrópskra landnema í Norður-Ameríku og lítið á hann sem fátækrafæðu og þar fyrir vinnuhjú. Til eru samningar mat sem fram kemur að vinnufólk skuli ekki fá humar í matinn nema þrisvar í viku og í öðrum tilfellum neitaði

Humrar eru alætur og lifa á fjölbreyttri fæðu, fiski, skeldýrum sjávarormum og sjávargróðri.

Evrópskur humar er með bláleita skel og verður um 60 sentimetrar að lengd og 6 kíló að þyngd.

Amerískur humar er milli 20 og 50 sentimetrar að lengd og allt að 20 kíló að þyngd.

Sú hefð að sjóða humar lifandi er víða aflögð í dag og ólögleg.

Leturhumar í vinnslu.

Fyrsta flokks humarhalar tilbúnir til útflutnings.

vinnuhjúið alfarið að borða hann. Á sama tíma var humarfangafæði í flest mál og þótti hann nógu góður ofan í þann lýð sem best þótti geymdur bak við lás og slá. Auk þess sem hann þótti nothæfur sem áburður, beita, kattarmatur og ódýr niðursuðuvara.

Árið 1876 var skrifuð lýsing á heimili fátæks fólks í Bandaríkjunum og sagt að fátt væri óþrifalegra en að sjá humarskeljar á gólfinu því að humrar væru ekkert annað en kakkalakkar hafsins.

Í kreppunni 1929 til 1930 er sagt að fólk sem bjó nálægt humarmiðum hafi læðst niður að strönd í skjóli nætur og lagt humargildirur til að hafa eitthvað í matinn. Á sama tíma þótti það til skammar að senda börn í skólann með humarsamlöku.

Geymsluþol fersks humars er stutt, í mesta lagi tveir dagar án kælingar. Neysla hans var því lengi bundin við sjávarsíðuna og ekki fyrr en niðursuðu- og svo frystitækni var fundin upp að hægt var að flytja hann langar leiðir.

Humar var ekki meðal þeirrar fæðu sem var skömmtuð á tíma seinni heimsstyrjaldarinnar og voru þeir á borði fólks af öllum stéttum og niðursoðinn hamar var meðal þess sem var á fastamatseðli bandarískra hermanna í því stríði.

Það var ekki fyrr en um miðja nítjándu öld að íbúar New York og Boston fengu smekk fyrir humaráti að vinsældir hans fóru að aukast og farið var að selja hann á dýrum veitingahúsum sem voru vinsæl meðal kvikmyndastjarna og milljónamæringa.

Gyðingar og meðlimir sumra greina íslam mega ekki borða humar þar sem skeldýr eru ekki kósher.

Ættkvíslin Homarus

Mest veiddu humar- tegundir í heimi eru H. Americanus, amerískur hamar, og H. gammarus, evrópskur hamar. Tegundir innan ættkvíslarinnar Homarus eru átta og yfirleitt stærri en frændur þeirra innan ættkvíslarinnar Nephrops.

Evrópskur hamar, sem er með bláleita skel, verður um 60 sentímetrar að lengd og 6 kíló að þyngd. Amerískur hamar er minni en þyngri og er milli 20 og 50 sentímetrar að lengd og allt að 20 kíló að þyngd.

Útbreiðsla ameríska humarsins er með strandlengjunni frá Labrador til Norður-Karólínu. Evrópskur hamar veiðist frá norðanverðum Noregi til Marokkó, við Bretlandseyjar og í Miðjarðarhafi en ekki við Ísland.

Soðinn hamar

Erlendis er hamar yfirlitt borinn fram soðinn í skelinni og kryddaður með smjöri, sitrónu og pipar, í humarsúpu eða salati. Sú hefð að

sjóða humar lifandi er víða aflögð í dag og ólögleg þrátt fyrir að enn séu til þeir sem segja að taugakerfi humra sé svo lítið og vanþróað að dýrið finni ekki fyrir sársauka.

Þar sem humrar geta orðið tugi ára gamlir safnast þungmálmar upp í líkama þeirra líkt og öðrum dýrum. Samkvæmt reglum Matvæla- stofnunar Bandaríkjanna má magn kvikasilfurs ekki fara yfir 0,107 ppm. í humar til að hann teljist hæfur til neyslu.

Veiðar

Stór hamar af ættkvíslinni Homarus er langoftast veiddur í þar til gerðar gildirur. Gildran eru þannig gerð að í henni er beita sem humarinn leitar í og skríður í gildruna en kemst ekki út úr henni aftur.

Við Ísland var hamar lengi veiddur í humartroll og þóttu bestu miðin vera út af Hornafirði og Reykjanesi. Humartroll hafa slæm áhrif á botninn þar sem hamar er veiddur og mælst hefur til að auka skuli humarveiðar hér við land með gildrum.

Leturhumar

Humars er getið í tímaritinu Andvari 1879 en þar segir í grein sem kallast Brjef frá Noregi og merkt E.B.G.:

„Humar (hummer) og krabbi (krabbe) eru tvö kvikindi, er skríða á mararbotni, en sem Norðmenn leggja stund á að veiða; þykir einkum humarinn sælgætismatur.

Niðursuðudós með humri frá 1878.

Veiðarfærið, sem Norðmenn brúka fyrir skepnu þessa, er nokkurs konar sívöl karfa, er þeir kalla „teine“ (tínu?). Hún er riðin úr tágum utan um sviga, og í báðum endum hennar er trjegrind, með skakkskeytis-tágahulstri, er leyfir fiskinum inngöngu en ekki útgöngu aptur. Í miðri körfunni er fest agnið, er ginnir fiskinn að skríða inn; en sú beita má hvorki vera síld eða makrill; því jeti humarinn þessar fiskitegundir, drepst hann fyr en ella, en það vilja veiðimenn forðast. Hellusteinn er bundinn neðan á þessa veiðikörfu til að halda henni við botn, og svo er dufl á að ofan. Af því hamar þykir sælgætismatur og mikið veiðist af honum í Norvegi, er hann soðinn niður í járnþynnudósir, til verzlunar erlendis; en auk þess sækja Englendingar hann og flytja út

Humargildra fyrir evrópskan hamar.

annaðhvort í ís eða þá í vatnsheldum fiskikössum í skipum sínum. Báðar þessar fiskitegundir, hamar og krabbi (krabbann þekkti jeg vel, því þó hann ekki sje veiddur hjá oss, þá sjer maður hann opt koma upp úr fiski) eru mjög lífseigar, og sá jeg þá opt skríða með fullu fjöri seinni part dags á bæjartorgunum, er þangað höfðu komið um morguninn.“

Samkvæmt því sem segir á heimasíðu Hafrannsóknastofnunar greinist hamar, Nephrops norvegicus, í frambol og hala og er rauðgulur eða rauður á lit, oftast þó hvítleitur að neðan. Fullvaxið karldýr er 20 til 25 sentímetrar á lengd frá augnkrikum aftur fyrir hala.

Kvendýrin eru minni en karldýrin og verða sjaldan meira en 18 sentímetrar á lengd. Humar verður kyn- þroska þegar hann hefur náð um átta til níu sentímetrum að lengd.

Frambol- urinn er hulinn einni skel en halinn er liðskiptur með sex liðum og skel yfir hverjum lið. Fram úr frambolnum, ofan til, gengur tennt trjóna sem sveigir lítið eitt upp á við fremst og er um það bil helmingur af lengd frambols. Augun sitja á stuttum stilkum í krika fremst við rætur trjónunnar.

Fram undan trjónunni vaxa fjórir fálmarar. Mynstur er í halaskjöldunum líkt og letrað sé í þá og er íslenska nafnið leturhumar dregið af því. Undir hverjum lið á hala eru tveir sundfætur og aftast á halanum eru fimm breiðar skelblöðkur og er afturrönd þeirra hærð. Niður undan frambolnum ganga fjögur fótapör og enda fjórir fremstu fæturnir í lítilli gripkló. Fram úr dýrinu ganga tveir sterklegir griparmir sem enda í aflangri kló. Griparmarnir eru nærri jafnlangir og dýrið allt.

Fæða, æxlun og veiðar

Aðalfæða humars við Ísland eru burstaoormar, smávaxin krabbadýr, skeljar og ígulker og fæðu tekur hann með klónum og brytjar hana smátt áður en hann étur hana.

Hér við land æxlast kvendýrin annað hvert ár. Mökun hjá humrinum fer fram á sumrin eftir að kvendýrin hafa haft skelskipti og nýja skelin er enn lin. Ári eftir mökun, í maí og júní, hrygnir kvendýrið. Við hrygningu límast frjóguguð egginn við sundfæturna undir halanum hjá kvendýrinu.

Þar haldast egginn á meðan þau þroskast. Þroskun lifra í eggjunum tekur um eitt ár og á þeim tíma étur kvendýrið lítið sem ekkert og heldur sig í holunni sinni. Í maí og júní, ári eftir hrygningu, klekjast liffur úr eggjunum. Kvendýrið skríður þá úr holunni, lyftir upp halanum og þeytir örsmáum liffunum undan honum með því að slá fótunum kröftuglega aftur. Liffurnar þyrlast út í sjóinn og fljóta upp undir yfirborð. Liffurnar eru í svifinu í einn til tvo mánuði áður en þær setjast aftur á botninn.

Við Ísland lifir hamar einungis í hlýjum sjó við suðurströndina

frá Hornafirði vestur um og inn í Faxaflóa. Norðurmörk útbreiðslunnar eru við Snæfellsnes og er hann aðallega veiddur á 110 til 270 metra dýpi. Einstaka humrar hafa þó fundist norðar, allt norður í Ísafjarðardjúp.

Tilraunaveiðar á humri voru fyrst gerðar hér við land árið 1939 en þeim fljótlega hætt. Minni háttar veiðar hófust árið 1951, en stórtækar veiðar hófust fyrst árið 1958. Humarafli á Íslandsmiðum hefur verið á bilinu 1.200 til 4.000 tonn á ári síðastliðin ár.

Stöðvun humarveiða

Nú er svo komið að Hafrann- sóknastofnun hefur ráðlagt stöðvun humarveiða árin 2022 og 2023 á þeim forsendum að afli á sóknareiningu af humri 2021 hafi verið sá minnsti frá upphafi og að nýliðun í stofninum sé í sögulegu lágmarki.

Auk þess sem þéttleiki humarholna við Ísland árið 2021 var metinn 0.066 holum/m² sem er með því lægsta sem þekktist meðal þeirra humarstofna sem Alþjóðahaffrannsóknaráðið veitir ráðgjöf fyrir.

HAUGTANKAR, FLATGRYFJUR, FJÓSBITAR

Einnig fóðurgangar, steypdir burðarbitar og stoðir

VERÐDÆMI

Haugtankur 1.510m³, uppsettur 18.418.000 +vsk 84m³ steypa í botnplötu ekki innifalin.

Haugtankur 2.593m³, uppsettur 22.750.000 +vsk 140m³ steypa í botnplötu ekki innifalin.

Fjósbitar í Þorlákshöfn. kr. 12.717 +vsk pr.m²

Með fyrirvara um gengi og reikningsskekkjur. Benedikt Hjaltason • s. 8946946 • fjosbitar@simnet.is

SAGA & MENNING

Sigrún Pétursdóttir
sigrunpeturs@bondi.is

Þá þorratunglið tínætt er tel ég það lítinn háska: næsta sunnudag nefna ber níu vikur til páska.

Svo hljóðar ein elsta vísa um páskana, sem birst hefur víða á síðum prentmiðla og meðal annars í Almanaki Þjóðvinafélagsins árið 1914. Þar, samkvæmt útreikningum, er páskadagur fyrsti sunnudagur eftir fyrsta fulla tungl – eftir þorratungl, en þorratungl er heiti tunglsins sem birtist annan tunglmánuð á undan páskatungli. Var hefðin sú að telja níu vikur frá fullu tungli og reikna þannig út hvenær páskarnir hæfust.

Reglan sem vísan geymir, um samband þorratungls og páska, hefur þótt býsna áreiðanleg, þó ekki sé hún algild, enda rétt að hafa í huga að tunglgangur og staða er ekki alltaf óbrigðul. Fram kemur í Lesbók Morgunblaðsins árið 1950 að allt fram að þessu hafi útreikningurinn talist óyggjandi en í ár beri svo við að nú (29. janúar) sé staðan önnur og kenna því um að aldamótin 1900 hefði átt að vera hlaupár, sem var ekki. ...

Björnshakari auglýsir páskaegg sín í aprílbyrjun 1925. Myndir / timarit.is

„Nú eru 10 vikur til páska frá 10 náttu þorratungli. Finnst sumum, einkum gömlu fólki, þetta undarlegt. Skýringin á því, að þessi ágæta vísa bregst að þessu sinni, mun vera sú, að bæði hún og ýmsar aðrar rímvisur voru miðaðar við tímatalið fram að síðustu aldamótum, eða til ársins 1900. Hlaupár er 4. hvert ár og árið

1900 hefði átt að vera hlaupár, en var ekki, og við það raskaðist gildi hinna gömlu rímvisna. Þess má þó geta, að oftast nær hafa á þessari öld verið 9 vikur til páska, þegar þorratunglið var tíu náttu. En við og við getur þessi eini dagur, sem fell niður aldamótaárið haft þau áhrif, að þetta ruglast ...“

En páskarnir eru elsta og í raun mesta hátíð kristinna manna og eins og kunnugt er, haldnir í minningu um upprisu Krists. Ýmsir hafa þó lagt hönd á plóg er kemur að skemmtanagildi eða öðru miður skemmtilegu er tengist páskunum, öllu frá súkkulaðiverpandi páskakaninu til fjörutíu daga

föstu þeirra heittrúðu, lönguföstu svokallaðri. Svo við förum nú örlítið yfir óskemmtilegri partinn fyrst þá fylgdi sá siður blessuðu kaþólsku kirkjunni að samsvara sig til hins ýtrasta drottara sínum og upplifa hvað helstar þíningar sem píslarvottur á borð við Jesúm. Því hófst sá siður að fasta. Reyndar fólst fastan helst í því að ekki mátti neyta kjötmæti en á móti kom að í þrjá daga áður en fastan hófst var haldin kjötkveðjuhátíð. Slíkar hátíðir tíðkast víða í heiminum en þá oft í kjölfar vorkomu í suðlægari löndum.

Við Íslendingar höfum, kannski sumir í bland við þá hátíð, haldið heilagan bollu- og sprengidag – innandýra vegna veðurfars – þar sem tíðkast hefur að belgja sig vel út áður en skorið er niður. Öskudagur er samsé upphafsdagur lönguföstudunnar, miðvikudagurinn í 7. viku fyrir páska, og getur dagsetning hans sveiflast á milli 4. febrúar til 10. mars.

Öskudagur er samsé upphafsdagur lönguföstudunnar, miðvikudagurinn í 7. viku fyrir páska, og getur dagsetning hans sveiflast á milli 4. febrúar til 10. mars.

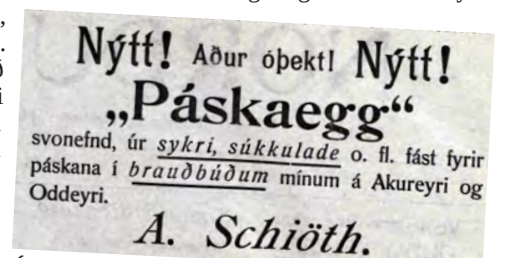
Maskadagur Vestfirðinga í bland við trúarlegar hefðir

Áhugavert er að hér áður fyrr, eða fram til 1917 eða svo, höfðu bollu- og öskudagur hlutverk hvor annars eins og við þekkjum þá í dag. Bolludagur var lengi vel lögboðinn frídagur skólabarna og þótti við hæfi að þau ösluðu um í krapu kaldra vordaganna, íklædd grímubúningum og slægu köttinn úr tunnunni í hópi félaga sinna. Nú hefur þetta snúist við – nema reyndar á Ísafirði og nærliggjandi kaupstöðum, en þar er sá siður enn við lýði að grímubúa sig og syngja fyrir sæta mola – til viðbótar við bolluátið, og dagurinn reyndar betur þekktur sem maskadagur. Á öskudegi þar í bæ dunda íbúar sér svo einungis við að festa öskupoka á fórnarlömb sín ... þegar aðrir landsmenn hlaupa um skróðklæddir, syngjandi og betlandi sælgæti í búðum.

Á eftir bolludegi og á undan öskudegi ef talið er á þá vísu, kemur sprengidagur. Orðið sem talið er koma frá þýska orðinu Sprengtag þýddu Íslendingar snarlega sem sprengidag og stunduðu át sitt samkvæmt því. Sterkur möguleiki er þó á því að þeir þýskættuðu tengdu frekar við þann kaþólska sið að blessa kirkjugesti sína með því að stökkva á þá vígðu vatni – en sögnina „sprengen“ má meðal annars þýða á þá vegu. Og á í raun betur við ef litið er til sögu kirkjunnar.

Öskudagur hér áður var, eins og áður sagði, upphafsdagur föstudunnar, þá mætti fólk til kirkju og fékk á ennið öskusmurðan kross. Enda er aska talin búa yfir hreinsandi krafti hins nýja upphafs. Þessir þrír dagar eru upphafs dagar páska og fjörutíu daga langafastan tími íhugunar og góðrar eftirbreytni.

Síðasta vikan þessa tímabils þekktist alla jafna sem dymbilvika (af sumum djarfari kölluð þíningarvika) en hún hefst á pálmásunnudegi. Er það dagurinn er Jesús var hylltur sem konungur og frelsari mannkyns.

Áður óþekkt páskaegg auglýst af miklum móð í 17. töl. Norðurlands árið 1916. Mynd / timarit.is

Skírdagur, eða fimmtudagurinn í dymbil/þíningarvikunni, fær nafn sitt í kjölfar þess að Jesús stóð fyrir persónulegum fótaþvotti á lærisveinum sínum (skír=hreinn) jafnvel grunandi það að einn þeirra yrði hans bani.

Svo kom á daginn – daginn eftir, en föstudagurinn langi, eins og sá dagur nefnist, fær nafnbót sína vegna þess að þá var Jesús handsamaður og krossfestur og var dauðastund hans löng eins og gefur að skilja.

Ekki leið þó á löngu áður en enn frekari uppákoma átti sér stað – tveimur dögum seinna, á sunnudeginum sem þekktist nú sem

Kanínuhreiður af bestu gerð ...

Mynd / wikipedia.com

ÍSADÓRA NÓTT Komdu í áskrift!

Áskrifendur verða sjálfkrafa meðlimir í leynifélaginu Álfar og vampírur og fá þrjár bækur og eina gjöf á ári.

Kítku á www.drapa.is til að ganga frá áskrift.

Hin óspjallaða María mey, sonur hennar, Jesús, ásamt kanínu í forgrunni. Málverk eftir Titian (Tiziano Vecellio). Mynd / wikipedia.com

páskadagur, en þá kom í ljós að lík Jesú fannst ekki í grófinni og trúðu nærstaddir því að líklegast hefði hann risið upp frá dauðum.

Fjörutíu dögum síðar var enn fremur talið að nú hlyti Jesús að hafa stigið upp til himna og var sá dagur nefndur uppstigningardagur. Er sá dagur tíu dögum fyrir aðra kristna hátíð, hvítasunnuna, sem er talin marka þann dag er heilagur andi kom yfir lærisveina og aðra fylgjendur Jesú, er átti að verða þeim og öðrum haldreipi í lífinu.

Hafði Jesús séð þetta fyrir er hann var meðal lifenda og hvatti eftirlifendur sína til dáða er kom að því að segja sögu hans og rækta þá trú er hann hafði boðað. Fyrsti sunnudagur eftir hvítasunnu kallast svo trínitatis, eða þrenningarhátíð, hátíðisdagur til heiðurs heilagri þrenningu – birtingu Guðs sem skapara, Jesú og heilags anda, fyrirskipaður af Jóhannesi páfa 22. á 14. öld.

Páskahéarar í hreiðurgerð

En aftur að sætindum. Nú myndu margir telja að súkkulaðieggjum sem við Íslendingar þekkjum svo vel og njótum komi upphaflega frá súkkulaðihænum.

Raunin er ekki sú heldur voru páskaegg lengi talin afurð pásakanínunnar/hérans sem fer á stjá um þetta leyti árs og var til að mynda auglýstur í dagblöðum hérlandis um áraskeið sem sætindaglaður vorboði. Hefur verið í umræðunni að þær upplýsingar megj rekja til Þjóðverja sem stáðu sig af hinum eina sanna Oster-hase, þótt sumir telji hann augljóslega ekki héra heldur kanínu. Annars eru bæði dýr auðvitað jafnvinsæl enda skiptir víst ekki höfuðmáli hvaðan glaðningurinn berst.

Segir sagan þó að tilvist páskahérans sé upprunnin í Þýskalandi þar sem hann brá sér í hlutverk Gryllu eins og við þekkjum hana best – og máttu þá börn sitja á strák sínum ef þau sáu fyrir sér að fá eitthvað gott í munninn.

Nú, geta hans – eða kanína – til að verpa súkkulaðieggjum er talin koma frá þeirri staðreynd að þessar dýrategundir standa í hreiðurgerð þegar þau eiga von á ungum, sem svo skjóta upp kollinum í hreiðrunum. Enginn hefur auðvitað smakkað héra- eða kanínuegg og því upplagt að ímynda sér að þeir verpi súkkulaðieggjum sem þeir deili svo gjarnan um páskaletytið eftir vel lukkað súkkulaðivarp í hreiðrum sínum.

Hvað varðar hugmyndir um páskahéra versus pásakanínu er rétt að minnast á þýskættuðu vor- og frjósemisgyðjuna Ostara í því samhengi. Nokkrar sögur má finna af henni og ekki allar þær sömu.

Fyrsta vitneskja um hana er talin skjóta uppi kollinum í frumkristinni heimild, einu af ritum enska kirkjumannsins Bede, en þar er

hún nefnd Eostre og er nafn hennar talið afbökun á enska orðinu Easter eða páskar. Eostre er gyðja vors og frjósemis auk þess að tengjast anda kanínunnar sem af mörgum var lengi talin tvíkynja vegna þess hve hún fjölgar sér fljótt. Samkvæmt listfræðum gengu fyrstu vestrænu kristnu mennirnir meira að segja svo langt að telja kanínur geta fjölgað sér án snertingar og tengdu kanínuna hinni óspjölluðu Maríu mey – og má því finna ýmis málverk, bækur og annað þar sem María og kanína eru í forgrunni.

Súkkulaðihænur og ungar frá Sælgætisgerðinni Mónu árið 1966. Mynd / timarit.is

Sumir vilja meina að sögu Ostara sé alls ekki að finna í kristinni trúarbragðafræði heldur fyrst og fremst í þýskum þjóðsögum og þá heiðinni trú. Hún hafi meðal annars breytt hérum í fugla og þeir launað henni með því að verpa marglitum skrauteggjum sem hún notaði við hátíðarhöld tileinkuð vorinu. Þar sem sagan er heiðin, hentaði bandarískættuðum bókstafstrúuðum almenningi ekki að gleðja sjálfa sig eða aðra með henni sem skyldi og breyttu því héraunum í kanínu.

Því er pásakanínan þekktari á þeim slóðum á meðan hérinn heldur velli annars staðar.

Páskaegg á öll borð!

Svona fyrir vantrúaða á héra/ kanínuvarp, komu páskaegg á borð Íslendinga í kringum aldamótin 1900, þá innflutt, fyllt sælgætisegg eða úr súkkulaði – þóttu mikið nýnæmi og nokkuð var gert veður yfir „rándýrum súkkulaðieggjum sem eru á boðstólum“ á síðum dagblaða. Hérlandis var Björnshakari víst fyrst til að framleiða páskaegg sem gerð voru úr súkkulaði eða marsípani, í kringum 1920, og ekki leið á löngu þar til mátti sjá slíkt hið sama á boðstólum hjá Nóa & Síriusi, svo og hjá sælgætisgerðinni Víkingi sem þá var til. Árið 1966 hóf sælgætisgerðin Móna þá nýbreytni að framleiða einnig súkkulaðihænur og unga sem í var sett sælgæti á borð við það sem mátti finna í eggjunum. Í dag eru bæði Víkingur og Móna komin undir hatt sælgætisgerðarinnar Freyju sem landsmenn þekkjá vel.

Sælgætisgerðin Góa var svo stofnuð í ársbyrjun 1968 og má finna hjá þeim eina hvíta súkkulaðiegg landsins, sem þykir jafn heillandi í munn og á að horfa.

Nú til dags er framleiðsla á páskaeggjum í raun vertíð þar sem hundruð tonna af súkkulaði eru notuð, en um er að ræða á aðra milljón eggja ef ekki meira. Sannarlega nóg á íslenskan markað myndi maður ætla. Gleðilega páska!

• Iðnaður
• Aukahlutir
• Verkstæði
• Þjónusta

siðan 1956

HDS Gufudælur
Öflugar hreinsivélur

NT Ryksugur fyrir
blautt & þurrt
Margar stærðir

HD
Háþrýstidælur

KÄRCHER

Skeifan 3 • 108 Reykjavík • Sími 581 2333 • rafver.is • rafver@rafver.is

ÓMISSANDI Í SAUÐBURÐINN

Icevet
Dýraheilsa

LAMMBOOST OG FLORYBOOST eru fæðubótarefni sem verka styrkjandi og efla ónæmiskerfi unglamba. 100% náttúrulegar vörur sem löngu hafa sannað sig. Auðvelt í notkun, þarf ekki að blanda og kemur með íslenskum leiðbeiningum.

FLORYBOOST

Floryboost stuðlar að jafnvægi þarmaflórunnar og saltbúskap líkamans þegar meltingartruflanir gera vart við sig.

Verndar þarmana – Viðarkol og leir sem draga í sig eiturefni

Kemur jafnvægi á saltbúskap líkamans – Natriumklóríð, magnesíumklóríð, kalíumklóríð og fosföt

Eykur orku – Dextrósi

Styrkir erta slímhúð – Nauðsynlegar olíur unnar m.a. úr rósmaríni, cajeput, tímótei og thymol

LAMMBOOST

Lammboost er fæðubótarefni sem er auðugt af broddmjólk og næringarefnum og er sérstaklega hannað með þarfir litilla og létttra lamba í huga.

Heilbrigð þarmaflóra – Mjólkursýrnugerlar

Eflir ónæmiskerfið – Broddur

Örvandi – Jurtakrafur (kóla, gúarana)

Eykur líkamlegan styrk – Flókin samsetning vitamína og járns

Eykur orku – Nauðsynlegar fitusýrur, glúkósi, þriglýseríðar

Nánari upplýsingar hjá dýralæknum og umboðaðila www.dyraheilsa.is

VARAHLUTIR Í KERRUR

stalogstansar.is

KNOTT
BREMSEN • AXSEN

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

DEXTER AXLE

Stál og stansar

Vagnhöfði 7, 110 Reykjavík | Sími: 517 5000 | stalogstansar.is

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins ehf.

Nokkur orð um afkomu sauðfjárbænda

Eyjólfur Ingvi Bjarnason
ráðunautur, Búfjárræktar-
og þjónustusvið
eyjolfur@rml.is

María Svanprúður Jónsdóttir
ráðunautur, Rekstrar-
og umhverfissvið
msj@rml.is

Nýverið komu út skýrslur um afkomu sauðfjár- og kúabúa fyrir árin 2018-2020. Í þeim skýrslum kemur skýrt fram að afkoma bænda er slök og ýmsar blikur á lofti í þeim efnunum á komandi vikum, mánuðum og árum.

Ef þessar tvær meginbúgreinar eru bornar saman er hlutfall afurðatekna af heildartekjum sauðfjárbænda 46% árið 2020 (563 kr/kg af 1.221 kr/kg). Hjá kúabændum var sama hlutfall 72% árið 2020 (109,3 kr/L af 151,3 kr/L). Um ólíkar búgreinar er að ræða en samt sem áður má velta fyrir sér hver staðan væri í sauðfjárrækt ef sama hlutfall tekna í búgreininni kæmi frá afurðatekjum. Ef hlutfall afurðatekna í sauðfjárrækt væri einnig 72% og hlutur opinbers stuðnings sá sami (658 kr/kg) ættu afurðatekjur að vera 1.692 kr/kg.

Í riti Lbhlí nr. 142 sem kom út í maí 2021 er gott yfirlit yfir söfnun hagtalna í sauðfjárrækt frá árinu 1991 þar sem gögn úr verkefnum Hagþjónustu landbúnaðarins eru tekin saman ásamt gagnasöfnun úr verkefnum RML undanfarin ár. Ef kostnaðartölur eru framreiknaðar miðað við vísitölu neysluverðs í október 2021 þá er breytilegur

kostnaður á hvert kíló dillkakjöts árin 2016-2020, 527 kr/kg. Breytilegur kostnaður á hvert kíló frá og með 1998 til 2020 er 511 kr/kg. Þannig hefur breytilegur kostnaður á hvert kíló hækkað um 3% á sama tíma og raunlækkun verður á afurðaverði til bænda. Sauðfjárbændur hafa staðið sig mjög vel í hagræðingu á sínum búum undanfarin ár, þ.e. þeir hafa aukið afurðir á hverja vetrarfóðraða kind sem skýrir af hverju breytilegur kostnaður við framleiðsluna hefur því sem næst staðið í stað frá aldamótum.

Rekstrarniðurstöður sauðfjárbúa

Á heimasíðu RML má finna skýrslu um rekstrarniðurstöður sauðfjárbúa fyrir árin 2018-2020 ásamt upptöku á kynningu um erindið. Í meðfylgjandi töflu (Afurðatekjur og kostnaður) er búið að framreikna niðurstöðu árána 2018-2020 til ársins 2022 byggt á þekktum hækkunum aðfanga ásamt almennri verðlagshækkun.

Í spá fyrir árið 2022 þurfa afurðatekjur að vera 900 kr/kg til að búin standi á sléttu fyrir afskriftir og fjármagnsliði og reiknaður framleiðslukostnaður við hvert kíló dillkakjöts er metinn á tæpar 1.600 kr/kg.

Skilgreining	Taxti	Laun og launatengd gjöld kr/kg	Lámarksverð dillkakjöts kr/kg
Reiknað endurgjald >400 kindur	266.000	365	820
Samningur BÍ og Starfsgreinasambandið	374.546	514	969
500 þús mánaðarlaun	500.000	686	1.141

Afurðatekjur og kostnaður	2022 Meðaltal
Afurðatekjur kr/kg	900
Opinberar greiðslur kr/kg	690
Breytilegur kostnaður alls kr/kg	835
Fastur kostnaður utan launa kr/kg	390
Laun og launatengd gjöld kr/kg	365
Rekstrarniðurstaða f. fjármagnsl. og afsk. kr/kg	0
Afskriftir kr/kg	235
Fjármagnsliðir kr/kg	140

Til afurðatekna teljast allar tekjur af afurðum sauðfjár og metum við að uppbót á afurðaverð vegna ársins 2021, ull og aðrar tekjur vegna sauðfjárræktar, séu 80 kr/kg árið 2022. Það þýðir að afurðaverð fyrir dillkakjöt, sem er uppistaða afurðatekna á hverju búi, þarf að ná 820 kr/kg til að rekstrarniðurstaða búins sé á núlli.

Við vekjum hins vegar athygli á liðnum laun og launatengd gjöld og skulum setja hann í betra samhengi. Í spánni fyrir árið 2022 er hann 365 kr/kg en að baki þeirri tölu liggur reiknað endurgjald bænda sem hafa sauðfjárrækt sem aðalbúgrein og meiri hluta bútekna af henni. Flokkurinn (G2) miðast við fleiri en 400 fjár á húsi (vetrarfóðrað á húsi). Þetta viðmið jafngildir 266.000 króna mánaðarlaunum.

Við vonum að allir geti sammælt um að sauðfjárbú sem leggur inn

11-12 tonn af dillkakjöti árlega eigi að geta haft launagreiðslugetu fyrir einn starfsmann á ársgrundvelli. Í næstu töflu eru áhrif af mismunandi launatöxtum fyrir mánaðarlaun metin. Hver áhrif þeirra á liðinn laun og launatengd gjöld eru og þá hvert lágmarksverð dillkakjöts þarf að vera í kr/kg svo sauðfjárbú hafi þessa launagreiðslugetu.

Til viðbótar við reiknað endurgjald í flokki G2 eru mánaðarlaun skv. kjarasamningi Bændasamtakanna við Starfsgreinasambandið metin ásamt mánaðarlaunum upp á 500.000 krónur.

Verkfæri í hagtolusöfnun

Verkefnið um rekstur sauðfjárbúa er verkfæri í hagtolusöfnun sem ýmsir hagaðilar hafa horft til síðustu ár. Nú þurfa stjórnir og stjórnendur afurðasölufyrirtækja að kynna sér þetta efni og spyrja sig þeirrar spurningar hvort dillkakjötsframleiðsla og önnur matvælaframleiðsla á Íslandi eigi að vera sjálfböðavinna þeirra sem hana stunda.

Sauðfjárbændur eiga að vera stoltir af sínum rekstri og þeim árangri sem þeir hafa náð á undanförunum árum. Sem frumframleiðendur hafa

sauðfjárbændur ekki samningsstöðu um verð fyrir sínar afurðir við sína afurðastöð. Þessu þurfa stjórnir og stjórnendur afurðasölufyrirtækja ásamt viðskiptavinum þeirra að gera sér grein fyrir. Það þarf afkomu ef matvælaframleiðsla á að vera atvinnugrein til framtíðar. Það getur ekki talist eðlilegt að bændur sem frumhlekkur í langri keðju matvælaframleiðslu hafi ekki afkomu og þurfi að sækja aðra vinnu sér til framfærslu. Einhver borgar alltaf fyrir ódýr matvæli og í tilfelli sauðfjárafurða eru það bændur sem ekki hafa afkomu – því þarf að breyta.

Sauðfjárrækt hefur samfélagslega mikilvægu hlutverki að gegna í dreifbýli landsins, líkt og kom fram í skýrslu RHA árið 2015. Hverjar verða afleiðingar fyrir byggðirnar í landinu ef þeirri þróun sem verið hefur í gangi undanfarin ár verður ekki snúið við? Hverjar verða afleiðingar fyrir afurðasölufyrirtækin sjálf og ullariðnaðinn ef þessari þróun verður ekki snúið við?

- http://www.lbhi.is/sites/lbhi.is/files/gogn/vidhengi/rit_lbhi_nr_142.pdf
- https://www.rml.is/static/files/RML_Rekstur/2022/rekstur_saudfjarbua_2018til2020.pdf
- [Upptaka: https://www.youtube.com/watch?v=4-057dXgiNw](https://www.youtube.com/watch?v=4-057dXgiNw)
- https://www.rha.is/static/files/Rannsóknir/2015/saudfjarraekt_rha-loka-br_300315.pdf

Kartöflumygla á Suðurlandi – varnaðarorð vegna útsæðis fyrir sumarið 2022

Þórey Gylfadóttir
jarðræktarráðunautur RML
thorey@rml.is

Helgi Jóhannesson
Ráðunautur, Rekstrar-
og umhverfissvið
helgi@rml.is

Kartöflumygla er vel þekktur sjúkdómur sem hefur lengi valdið usla í kartöfluræktun í heiminum. Hungrið mikla á Írlandi um miðja 19. öldina má rekja til kartöflumyglu sem herjaði í Evrópu og leiddi til uppskerubrests á þessari mikilvægu fæðu frá.

Sveppurinn (Phytophthora infestans) leggst á kartöflur og veldur myglu og rotnun bæði á grösnum sem og hnýðunum sjálfum. Fyrstu einkenni myglu eru svartir blettir á blaðendum og stönglum og kartöflugrösin falla svo alveg að lokum. Veðurfar verður þó alltaf líka

að vera hagstætt til þess að myglan komi fram og breiðist út. Þegar hiti er yfir 10°C og rakastig er yfir 75% eru kjöraðstæður fyrir mygluna að breiða úr sér og getur það gerst mjög hratt. Myglan getur borist nokkuð langar leiðir með vindi en talið er að virk smitgró geti borist með vindi einhverja tugi kílómetra. Yrki/stofnar kartaflna eru með mismunandi mótstöðuafli gagnvart sýkingu. Gullauga og Rauðar íslenskar eru mest ræktuðu yrkin hér á landi, og því miður eru þau mjög móttækileg fyrir myglu, sérstaklega Gullauga. Þess má geta að myglan getur líka lagst á aðrar tegundir af náttskugga- eða kartöfluættinni, svo sem tómata.

Kartöflumygla kemur því miður enn þá reglulega upp þó svo að mislangt sé á milli smita. Hér var myglan landlæg frá um 1890 og fram yfir 1960 þó svo að tjón hafi verið mismunandi milli ára. Tjón af völdum kartöflumyglnnar var líklegast mest árið 1953 en það var metár í uppskeru, sem rotnaði þó

í geymslum (Sigurgeir Ólafsson, 2015). Talsvert myglutjón varð á árunum 1990 og 1991. Aldrei varð tjón á Norðurlandi en þó sást mygla þar. Erlendis má segja að kartöflumygla sé landlæg, en veðurfar ræður þar mestu um útbreiðslu hverju sinni.

Myglusmit á Suðurlandi 2021

Kartöflumygla kom upp í Þykkvabænum síðastliðið sumar og varð hennar fyrst vart um mánaðamótin júlí-ágúst. Þrátt fyrir varnaðargerðir náði myglan að breiðast nokkuð hratt út, og um miðjan ágúst sáust mygluhreiður nokkuð víða í kartöflugörðum í Þykkvabæ.

Nokkru síðar sást svo mygla í kartöflugörðum í Flóa og uppsveitum Árnessýslu. Suðaustanvindur var ríkjandi á þessu tímabili og mátti rekja smitið eftir þeirri átt inn í landið. Síðar barst svo myglan austur og sást í Landeyjum og víðar í Rangárþingi. Ekki fréttist af myglu á höfuðborgarsvæðinu eða í öðrum landshlutum, enda lífa myglugróin ekki svo langa flugferð.

Allt smit í fyrra af sömu arfgerð

Kartöflumygla hefur margar mismunandi arfgerðir. Tekin voru sýni úr sýktum görðum í Þykkvabæ, Flóa og uppsveitum og þau send til greiningar hjá James Hutton Institute í Skotlandi. Öll sýnin reyndust vera af sama stofninum, EU41 A2. Sá stofn er mjög ágengur, myndar mikið af smitgróum og getur því breiðst hratt út. Hann hefur aftur á móti lítið þol gegn varnarefnum.

EU41 A2 sást fyrst í Danmörku 2013 og hefur dreifst þaðan, aðallega til Norðurlanda og svæða kringum Eystrasalt. Líklegt má því telja að smit hafi borist hingað með innfluttu útsæði eða matarkartöflum frá Danmörku.

Næsta ræktunarár

Smitgróin sem dreifðust um landið síðastliðið sumar lifa ekki af veturinn úti í náttúrunni. Það eru því einungis sýkt hnýði sem bera smit milli ræktunarára. Mikil úrkoma síðastliðið haust auðveldaði smit niður í hnýðin og því urðu skemmdir meiri en ella hefði orðið í þurrviðri.

Mest hætta á smiti nú næsta sumar er því frá sýktu útsæði, eða ef sýktar kartöflur frá í fyrria liggja eftir í garðinum, frjóska ekki og ná að spíra upp í vor. Útsæði sem tekið er úr sýktum garði er mjög líklega smitað af myglu. Þó að kartaflan virðist heilbrigð, getur smit verið til staðar og borist upp á yfirborðið þegar kartöflurnar spíra upp og ný blöð myndast. Ný myglugró ná að myndast á blöðum, og ef veðurfar er hagstætt fyrir myglu, getur nýr myglufaraldur breiðst út. Líklegt er að eitthvað af því útsæði sem sett verður niður hjá kartöflubændum á Suðurlandi næsta sumar sé sýkt af myglu.

Ekki er tiltækt nægt magn af ósýktu útsæði af Gullauga og Rauðum kartöflum. Til að reyna að lágmarka skaðann og hindra útbreiðslu á myglu hjá kartöflubændum verður sett fram áætlun er snýr að markvissri notkun varnarefna og reglulegu eftirliti. Stefnt er að því að nettengja sjálfvirka veðurstöð í Þykkvabænum og nýta

veðurgögn til að spá jafnóðum fyrir um hættuna á myglu.

Kartöflum fargað – urðun eða svart plast

Einnig er mikilvægt að gæta varúðar ef kartöflum er fargað utan dyra. Sýktar kartöflur geta spírað upp og smit borist þaðan í garða. Því er brýnt að urða kartöflubingi vandlega eða þekja þá með svörtu plasti þannig að kartöflurnar rotni, en spíri ekki upp. Það er mjög mikilvægt að ganga þannig frá kartöflum sem á að farga að þar verði ekki hætta á útbreiðslu smits.

Mikilvægt að áhugaræktendur fylgist vel með í sumar

Kartöflubændur geta brugðist við mygluhættu með fyrirbyggjandi úðun með varnarefnum. Almennir ræktendur hafa ekki aðgang að slíkum efnunum og því er hætta á að dæmið snúist við næsta sumar, þ.e. að mygla berist úr heimilisgörðum til atvinnuræktenda. Því er mikilvægt að ekki verði sett niður smitað útsæði í heimilisgarða, og alls ekki nálægt ræktunarsvæðum bænda. Ef áhugaræktendur telja sig sjá mygluð grös í sínum görðum er mjög mikilvægt að taka þær plöntur strax upp og farga, svo að smit dreifist ekki frá þeim.

Heimild:

Sigurgeir Ólafsson. 2015. Bændablaðið, 21. maí 2015. <https://www.bbl.is/skodon/lesendabasin/kartoflumygla-og-innflutt-utsaedi>

LANDBÚNAÐARHÁSKÓLI ÍSLANDS

Hvers vegna rækta bændur ekki meira korn á Íslandi?

Kornrækt á Íslandi hefur dregist saman síðustu ár eftir allhraðan vöxt á fyrsta áratug aldarinnar. Megnið af kornvöru er flutt inn til landsins, bæði til fóðurframleiðslu og manneldis, og eru birgðageymslur Íslendinga agnarsmáar. Þær geyma um 4-6 vikna lager og eru einkum í eigu fóðurframleiðenda.

Langvarandi brestur í aðfanga-keðju gæti því leitt til skorts á þessari vöru og stríðið í Úkraínu minnir rækilega á að til þessa gæti komið næstu misserin. Til að auka kornrækt er nauðsynlegt að stórefla kynbætur á korni til að aðlagja það íslenskum aðstæðum og hækka ræktunarstyrki til samræmis við það sem tíðkast í nágrannalöndum, en fleira kemur til.

Markaðslegir þættir eru að okkar mati ein helsta ástæða þess að ekki er meira korn ræktað hérlandis. Innlend viðskipti með korn eru afar takmörkuð. Stærstur hluti af íslenskri kornframleiðslu er notaður sem fóður innan bús og hér á landi er ekki til félag sem getur keypt og geymt korn í miklum mæli. Bændur hafa því ekki tryggingu fyrir að geta selt korn sitt, og þar af leiðandi er framleiðsla kornbænda aðeins lítil hluti af innlendri eftirspurn.

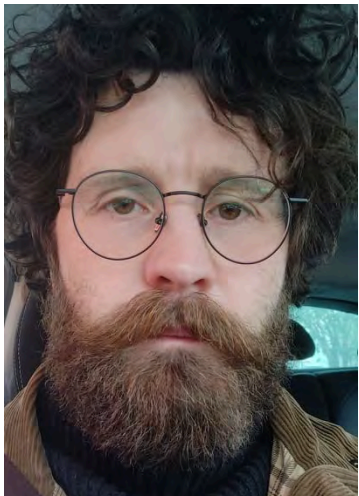
Meðal flestra þjóða eru starfandi kornsamlög sem hafa tök á að geyma miklar birgðir af korni. Slík samlög auka fæðuöryggi til muna. Félag þessi kaupa korn frá bændum samkvæmt verðskrá, þurka það og selja til kaupenda, t.d. til möltunar, fóður- eða matargerðar. Félagin eru ýmist í einkaeygu eða eru rekin sem samvinnufélag. Lager félaganna getur orðið stór og myndað tækifæri fyrir fjárfesta til að festa fé tímabundið í kornvöru á svokölluðum hrávörumörkuðum. Ekkert kornsamlag er starfrækt á Íslandi og því er um markaðsbrest að ræða, enda er eftirspurn eftir vörunni mikil en framboðið lítið

Helgi Eyleifur Þorvaldsson.

Egill Gautason.

Hrannar Smári Hilmarsson.

sem ekkert. Þetta mætti bera saman við aðstæður þar sem íslensk mjólkur- og kjötrframleiðsla hefði ekki sláturfélög og mjólkursamlög til að kaupa og vinna vörur bænda.

Nauðsynlegt er að ríkið framkvæmi fýsileikagreiningu á eflingu kornmarkaðar með stofnun íslensks kornsamlags.

Í slíkri greiningu þyrfti að kanna áhuga bænda til verkefnisins, mögulega staðsetningu, kostnað við uppbyggingu, möguleg rekstrar- og viðskiptaform, eignarhald, sölumöguleika og fleira, ásamt hefðbundnum áhættumatsgreiningum. Mikilvægt væri að leita ráðgjafar frá erlendum aðilum sem þekkja til slíkrar starfsemi. Fordæmi eru fyrir þessari leið en ríkið hefur áður komið að skipulagningu og lagasetningu um afurðasölu bænda til hagsbóta fyrir almenning og bændur. Að okkar mati er þetta mál mikilvægt fyrir þjóðaröryggi og skref til aðlögunar íslensks landbúnaðar að loftslagsbreytingum. Undirritaðir hafa sent minnisblað til matvælaráðherra um mál þetta.

Helgi Eyleifur Þorvaldsson,
adjúnt / brautarstjóri í búfræði LbhÍ
Hrannar Smári Hilmarsson,
tilraunastjóri í jarðrækt LbhÍ
Egill Gautason,
doktorsnemi í kynbótafræðum við Háskólann í Árósum

FASTEIGNASALAN **BÆR**

www.fasteignasalan.is

Loftur Erlingsson
Löggiltur fasteignasali
GSM 896-9565
loftur@fasteignasalan.is

Alhliða fasteignasala
Kynslóða- / eigendaskipti bújarða
Stofnun og skráning landspildna og lóða

Fasteignasalan Bær • Austurvegi 26 • 800 Selfoss
Sími: 512 3400 • www.fasteignasalan.is

Aðalfundur

Félags skógarbænda á Norðurlandi

Verður haldinn þann 20. apríl kl. 14 að Löngumýri í Skagafirði.

Venjuleg aðalfundarstörf.

Dagskrá fundar verður birt á Facebook-síðu félagsins:

facebook.com/skogarbaendur

Sæti ehf

FYRIRTÆKI TIL SÖLU

MIKLIR MÖGULEIKAR

Rútu- og ferðaþjónusta fyriræki til sölu.
Samstarf við ferðaþjónustuaðila - margar bókanir sumarið 2022

Nánari upplýsingar hjá BYR FASTEIGNASÖLU
s. 483-5800 // byr@byrfasteign.is

Elin Kára
Löggiltur fasteigna- og fyrirtækjasali

Sjáumst á Styrkleikunum á Selfossi 30. apríl – 1. maí

Styrkleikarnir eru fjölskyldu- viðburður sem snýst um að styðja við, heiðra eða minnast þeirra sem hafa fengið krabbamein.

Leikarnir standa yfir í heilan sólarhring, sem er táknrænt fyrir að það fæst engin hvíld frá krabbameini.

Viðburðurinn er opin öllum sem vilja sýna stuðning í verki.

STYRK LEIKARNIR

Krabbameins-félagið

styrkleikarnir.is

Fjölbreyttar lausnir fyrir hús & nýbyggingar

Strúktúr er með lausnina fyrir húsið
Allt sem við hugsum, allt sem við gerum, snýst um þig okkar viðskiptavin

Við erum alltaf klár í spjallið
Hafðu samband við okkur

Strúktúr ehf | www.struktur.is | strukturestruktur.is | Bæjaföt 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640

Afkvæmarannsóknir bænda 2021

Árni Brynjar Bragason
ráðunautur búfjárræktar-
og þjónustusviðs
ab@rml.is

Eypór Einarsson
ráðunautur búfjárræktar-
og þjónustusviðs
ee@rml.is

Haustið 2021 voru gerðar upp 70 afkvæmarannsóknir sem töldust styrkhæfar og í þeim voru 713 hrútar, þar af 432 veturgamlir. Umfangið er örlítið minna en haustið 2020 en þá voru búin 77. Hins vegar er þetta mjög svipað umfang og haustið 2019.

Í þessum greinarstúf verður gerð nokkur grein fyrir fáeinum hrútum sem skiluðu framúrskarandi niðurstöðum á sínu heimabúi. Niðurstöður frá hverju búi er hægt að nálgast á heimasíðu RML undir skýrsluhald – niðurstöður 2021. Þar má einnig kynna sér reglur um styrkhæfar afkvæmarannsóknir árið 2021. Hafa ber í huga að erfitt er að bera hrútana saman á milli afkvæmarannsóknna. Hins vegar er líklegt að hrútur sem sker sig mikið úr í samanburði innan bús muni sýna yfirburði sína í öðrum hjörðum. Í afkvæmarannsóknnum fyrir sæðingastöðvarnar er einmitt reynt að etja saman yfirburðarhritum frá fleiri en einu búi til að styrkja samanburðinn og auka öryggi á niðurstöðunum. Niðurstöður afkvæmarannsóknna sæðingastöðvanna 2021 má einnig nálgast á sama stað og fyrr er vísað til.

Synir stöðvahrútanna

Eins og vænta má eru margir hrútanna sem taka þátt í afkvæmarannsóknnum hjá bændum synir stöðvahrúta. Niðurstöður þessara rannsókna eru einn þeirra þátta sem gefa mynd af því hvernig stöðvahrútar reynast til framtíðar. Flesta syni hyrndu stöðvahrútanna þetta árið átti Mjólnir 16-828 frá Efri-Fitjum og voru þeir 21 talsins. Durtur 16-994 frá Hesti átti 17 syni og Stapi 16-829 frá Kirkjubæjarklaustri 2 átti 16 syni. Þessir þrír hrútar áttu allir þrjá syni sem stöðu efstir í heildareinkunn á sínum heimabúum. Amor 17-831 frá Snartarstöðum átti síðan 15 syni, Rammi 18-834 frá 4 syni, Glæpon 17-809 13 syni og Drjúgur 17-808 12 syni en þessir þrír síðasttöldu komu allir frá Hesti inn á stöðvarnar. Af kollóttum hrútum átti Móri 13-982 frá Bæ í Árneshreppi flesta syni eða 10 talsins og tveir þeirra stöðu efstir í heildina á sínum heimabúum. Næstur kom Fálki 17-821 frá Bassastöðum með 8 syni, Ebiti 13-971 frá Melum 1 og Viddi 16-820 frá Fremri-Gufudal með 5 syni og Dúlli 17-813 frá Miðdalsgröf og Bliki 16-819 frá Árbæ með 4 syni.

Efstu hrútar í heildareinkunn

Þór 19-307 í Innri-Múla á Barðaströnd sýnir fáheyrða yfirburði í mati á lifandi lömbum en hópurinn er þó ekki stór. Þór sýnir einnig glæsilegar niðurstöður bæði í kjötmatshlutanum og í fallþunga. Þór var í öðru sæti í afkvæmarannsókn í Innri-Múla 2020 á eftir Dabba 18-326 sem nú hefur sætaskipti við hann. Þór er sonur Spaks 16-302 sem stóð á toppnum í afkvæmarannsóknunum í Innri-Múla árin 2017-2019 og sýndi jafnan fáheyrða yfirburði. Spakur 16-302 var aðkeyptur

Hrútar sem mest útslag gera innan bús í heildareinkunn

1. tafla. Hrútar með 120 stig eða fleira í heildareinkunn															
Bú	Nafn	Númer	Faðir Nafn	Faðir Númer	Eink. Fallþ.	Eink. kjötm.	Eink. liflömb	Eink. Heild	Fallþ.	Gerð	Fita	Ómv.	Ómf.	Læri	Aldur
Innri-Múli, Barðaströnd	Þór	19-307	Spakur	16-302	111	124	162	132,3	19,3	12,0	7,1	31,1	3,4	17,9	134
Arnpórsholt, Lundarreykjadal	Hrammur	20-125	Rammi	18-834	97	123	163	127,6	18,9	10,7	6,9	34,8	2,6	18,0	149
Bárðartjörn, Grýtubakkahreppi	Surtur	19-468	Durtur	16-994	111	127	143	127,2	16,3	10,1	6,1	32,1	2,7	17,7	140
Hólabær, Langadal	Hlynur	17-598	Börkur	13-952	113	135	130	126,3	19,1	12,3	7,2	31,8	2,4	17,7	124
Hof, Vatnsdal	Áfangi	20-095	Árangur	15-159	97	137	138	123,9	18,9	12,1	6,7	30,9	3,1	17,6	149
Forsæludalur, Vatnsdal	Þróttur	19-371	Logi	18-513	114	126	129	123,0	17,4	10,1	5,4	28,4	2,4	17,3	130
Heydalsá 1, Steingrímsfirði	Glamor	20-125	Amor	17-831	98	117	152	122,4	19,3	11,8	6,5	34,1	2,8	18,1	144
Innri-Múli, Barðaströnd	Dabbi	18-326	Sæmi	17-338	135	127	105	122,3	21,4	13,0	7,9	27,4	4,0	17,7	144
Litlu-Reykir, Reykjahverfi	Óxull	19-068	Fáfnir	16-995	102	122	141	121,8	17,7	11,7	6,7	33,7	2,6	18,5	146
Mýrar 2, Hrutafirði	Hnaus	20-165	Köggull	17-810	126	107	132	121,8	20,2	12,4	7,2	35,0	2,8	18,0	
Smyrlabjörg, Suðursveit		20-002	Stapi	16-829	109	113	143	121,5	17,3	11,1	7,3	31,1	2,5	18,0	146
Lækjarbugur, Mýrum	Græðir	18-521	Hroki	15-969	109	104	151	121,4	17,4	10,0	6,3	33,8	3,9	18,1	139
Forsæludalur, Vatnsdal	Glókollur	19-372	Biti	18-509	116	106	143	121,4	17,5	10,2	6,1	30,6	3,1	17,5	133
Innri-Múli, Barðaströnd	Lurkur	20-333	Lurkur	19-858	96	130	138	121,4	18,0	11,3	6,1	28,8	3,1	17,8	134
Laxárdalur, Hrutafirði	Mói	20-376	Móri	13-982	107	126	131	120,9	19,4	11,7	7,0	31,2	3,4	18,1	135
Magnússkógar 3, Hvammssveit	Haggli	20-178	Hólkur	15-823	92	129	141	120,6	17,6	11,1	6,5	32,2	2,7	18,6	149
Forsæludalur, Vatnsdal	Skuggi	19-373	Rosi	18-512	103	120	138	120,4	16,6	10,2	5,7	29,1	2,8	17,4	130
Vatn, Haukadal	Fannar	19-082	Moli	18-617	122	115	124	120,3	22,3	12,2	7,9	36,2	3,6	18,5	140
Skörð, Miðdölum		17-058	Óðinn	15-992	126	108	127	120,0	19,0	10,3	6,9	31,4	2,9	17,6	143
Grænahlíð, Ketildölum	Postuli	17-668	Alur	16-529	100	143	117	119,8	18,2	11,6	6,5	31,3	4,2	17,6	130
Brúnastaðir, Flóa	Kambur	20-081	Stapi	16-829	106	131	122	119,8	21,8	12,2	7,9	32,6	2,6	18,8	151

frá Broddanesi 1 en móðir Þórs er sonardóttir Sigurfara 09-860 frá Smáhömrum og dótturdóttir Gullmola 08-314 í Innri-Múla sem var sonur Gullmola 05-552 í Broddanesi 1. Þór 19-307 er greinilega frábær lambafaðir eins og hann á kyn til. Þess má geta í framhjálaupi að Dabbi 18-326 sem er nefndur hér að ofan var sá hrútur sem átti best gerða sláturlambahópin í afkvæmarannsóknunum öllum þetta árið. Þetta voru 35 sláturlömb, fallþungi þeirra var 21,4 kg, gerðin 13,0 og fita 7,9. Lömbin voru að meðaltali 144 daga gömul. Dabbi er aðkeyptur að Innri-Múla frá Broddanesi 1.

Hrammur 20-125 í Arnpórsholti í Lundarreykjadal sonur Ramma 18-834 frá Hesti sýnir gríðarlega yfirburði í mati á lifandi lömbum. Bakvöðvaþykkt hjá dætrum hans er 34,8 mm, um 2 mm þykkra en hjá næsta afkvæmahóp í rannsókninni og þessar gimbrar stigast jafnframt best fyrir læri. Gerð sláturlamba liggur nærri meðaltali rannsóknarinnar en minni fita er á þessum lömbum en öðrum hópum. Hrammur er aðkeyptur frá Oddstöðum í sömu sveit og móðir hans dóttir Spaks 14-801 sem þaðan var fenginn í þjónustu stöðvanna.

Þriðji í röðinni er Surtur 19-468 og stendur hann efstur á heimabúi sína að Bárðartjörn í

Grýtubakkahreppi, annað árið í röð. Surtur er aðkeyptur frá Fornhólum í Ljósavatnsskarði og er svartur að lit líkt og nafnið gefur til kynna. Hann kemur vel út úr öllum þáttum og virðist vera úrvals lambafaðir. Hann er sonur Durts 16-994 frá Hesti. Í móðurætt koma fyrir hrútar frá nokkrum stöðum og má þar nefna Seðil 14-252 frá Stóru-Tjörnum og sæðingastöðvahrútana Þrjón 07- 812 frá Hesti og Gand 07-845 frá Garðsá. Þess má geta að Surtur er arfblendinn fyrir lítið næmu arfgerðinni.

Sá fjórði er Hlynur 17-598 í Hólabæ í Langadal sem er sonur Barkar 13-952 frá Efri-Fitjum. Hlynur sýnir umtalsverða yfirburði í öllum þáttum rannsóknarinnar og alls staðar með hæstu einkunnirnar í samanburðinum. Miklir yfirburðir hans í gerð sláturlamba vekja ekki sist athygli. Móðir Hlyns er sonardóttir Prófastar 06-864 frá Dyrastöðum. Hlynur stóð efstur í afkvæmarannsóknunum í Hólabæ bæði árin 2018 og 2019 þannig að hann hefur alveg komið því til skila að hann er úrvals lambafaðir.

Fimmti hrúturinn er Áfangi 20-095 til heimilis að Hofi í Vatnsdal. Hann stendur langefstur í afkvæmarannsókninni þar og sýnir verulega yfirburði bæði í mati á lifandi lömbum og í kjötmatshlutanum. Þar er ekki sist athyglivert hvað sláturlömb undan honum eru umtalsvert betur

gerð en aðrir hópar í rannsókninni. Faðir Áfanga er aðkeyptur frá Árbæ í Reykhólasveit, sonur Hnokka 12-047. Móðir Áfanga er sonardóttir Spotta 13-942 frá Árbæ.

Efstu hrútar í kjötmatsveikun

Snöggur 20-487 frá Rauðholti í Hjaltastaðapinghá nær hæsta skorinu í kjötmatsveikun. Snöggur sækir yfirburði sína í afkvæmarannsókninni nær eingöngu í kjötmatshlutanum en afkvæmi hans erum einum heilum yfir meðaltali í gerð. Faðir hans Haukur 18-449 stóð efstur í afkvæmarannsóknunum í Rauðholti bæði árin 2019 og 2020. Foreldrar Snöggs rekja bæði báðar ættir sínar til Grábotna 06-833 frá Vogum þannig að Grábotni á talsvert í þessum efnilega grip.

Valur 19-255 frá Garði í Þistilfirði kemur næstur og sækir mikið af yfirburðum sínum í rannsókninni í kjötmatshlutanum. Gerð sláturlamba undan honum er sú langbesta í rannsókninni um leið og fita á þeim er sú minnsta. Faðir Vals er aðkeyptur frá Hagalandi en hann rekur einnig ættir sínar að Gunnarsstöðum og Flögu í sömu sveit. Móðir Vals er dótturdóttir Saums 12-915 frá Ytri-Skógum.

Postuli 17-668 í Grænuhlíð í Ketildölum kemur næstur. Hann stóð efstur á sínu heimabúi í

heildareinkunn í ár og árið 2020 og stóð ofarlega í rannsóknum þar árin 2018 og 2019. Það er því löngu ljóst að hér fer þrýðilegur lambafaðir og í ár á hann best gerða lambahópin á bænum, fita aðeins undir meðaltalinu en fallþungi á meðaltali. Postuli á ættir að rekja að stórum hluta að Minni-Hlíð í Bolungavík og í Mjólkársvirkjun.

Sá fjórði í þessari uppröðun er Eldar 19-003 á Eiríksstöðum við Berufjörð sonur Dúlla 17-813 frá Miðdalsgröf. Eldar sýnir mikla yfirburði í gerð sláturlamba en þetta er feita sláturlambahópurinn í rannsókninni þarna en vænleiki þeirra er á meðaltali. Í mati á lifandi lömbum mælast dætur Eldars með þykkastan bakvöðva en fita á baki einnig sú mesta þó hún sé langt frá því að vera mikil. Móðir Eldars er dóttir Radix 10-931 frá Hjarðarfelli en móðurmóðir er hyrnd ær og rekur hún sig í þá Grábotna 06-833 frá Vogum og Þráð 06-996 frá Hesti

Skipulegar afkvæmarannsóknir bænda hafa löngu sannað gildi sitt í ræktunarstarfinu hér á landi. Í fyrsta lagi fyrir hvern ræktanda en ekki síður draga þær iðulega fram kostgripi fyrir ræktunarstarfið í heild sinni. Góð þáttaka bænda er því mjög mikilvæg fyrir íslenska sauðfjárrækt, ekki síður en að vera mikilvægt stjórntæki í ræktunarstarfinu á viðkomandi búum.

Hrútar sem sýna mesta yfirburði í kjötmatsveikun

2. tafla. Hrútar með 125 stig eða fleiri samkvæmt kjötmatsveikun.															
Bú	Nafn	Númer	Faðir Nafn	Faðir Númer	Eink. Fallþ.	Eink. kjötm.	Eink. líflömb	Eink. Heild	Fallþ.	Gerð	Fita	Ómv.	Ómf.	Læri	Aldur
Rauðholt, Hjaltastaðapinghá	Snöggur	20-487	Haukur	18-449	96	157,6	104	119	18,2	10,5	6,0	32,8	2,8	17,6	132
Garður, Þistilfirði	Valur	19-255	Svali	18-251	97	147,5	106	117	16,2	10,4	5,1	30,4	2,7	17,2	135
Grænahlíð, Ketildölum	Postuli	17-668	Alur	16-529	100	142,6	117	120	18,2	11,6	6,5	31,3	4,2	17,6	130
Eiríksstaðir, Berufirði	Eldar	19-003	Dúlli	17-813	101	137,2	118	119	18,6	12,1	7,5	33,8	3,1	18,0	138
Hof, Vatnsdal	Áfangi	20-095	Árangur	15-159	97	137,0	138	124	18,9	12,1	6,7	30,9	3,1	17,6	149
Valdasteinsstaðir, Hrutafirði	Jesper	20-453	Mjólnir	16-828	103	136,7	98	113	18,5	11,5	6,1	31,3	2,8	17,2	144
Hólabær, Langadal	Hlynur	17-598	Börkur	13-952	113	135,4	130	126	19,1	12,3	7,2	31,8	2,4	17,7	124
Brjánslækur, Barðaströnd	Baldur	18-209	Aragon	17-206	98	134,1	120	117	19,6	11,5	6,5	32,1	3,4	18,2	144
Skálholtsvík, Hrutafirði	Fauti	19-025	Glæpon	17-809	95	133,3	117	115	17,3	10,4	6,3	31,7	3,6	18,1	128
Þverá, Reykjahverfi	Stubbur	19-307	Suddi	17-872	91	132,1	119	114	16,4	11,0	6,7	30,3	2,6	17,9	149
Mýrdalur, Kolbeinsstaðahreppi	Andvari	19-673	Fáfnir	16-995	98	131,4	103	111	16,0	9,8	5,6	27,9	2,5	16,9	152
Brúnastaðir, Flóa	Kambur	20-081	Stapi	16-829	106	130,8	122	120	21,8	12,2	7,9	32,6	2,6	18,8	151
Eiríksstaðir, Berufirði	Túpillak	19-006	Dúlli	17-813	107	130,8	99	112	19,0	11,4	7,1	32,1	2,8	17,8	143
Haukatunga syðri, Kolbeinsstaðahr.	Tilberi	19-330	Hnikill	18-053	117	130,4	86	111	18,7	12,3	7,2	29,2	2,6	18,3	150
Innri-Múli, Barðaströnd	Lurkur	20-333	Lurkur	19-858	96	130,3	138	121	18,0	11,3	6,1	28,8	3,1	17,8	134
Teigur, Fljótshlíð	Bónði	20-436	Búi	15-822	105	130,0	94	110	18,8	10,7	6,3	28,8	2,6	17,6	148
Brúnastaðir, Fljót	Kubbur	18-024	Ebiti	13-971	103	129,9	118	117	18,2	10,8	6,2	30,2	3,0	17,5	135
Nýpugarðar, Mýrum	Nonni liti	19-588	Mói	17-001	97	129,9	108	111	16,6	10,5	6,6	30,2	2,8	17,7	151
Skörð, Miðdölum		20-053		18-054	104	129,8	85	106	17,7	10,1	5,9	29,1	2,9	17,4	135
Forsæludalur, Vatnsdal	Breki	20-369	Glókollur	19-372	106	129,7	105	113	16,8	10,6	5,7	27,7	2,9	17,2	133
Brúnastaðir, Fljót	Massi	20-031	Fálki	17-821	106	129,6	113	116	18,6	11,6	6,7	29,8	3,2	17,9	131
Magnússkógar 3, Hvammssveit	Haggli	20-178	Hólkur	15-823	92	129,1	141	121	17,6	11,1	6,5	32,2	2,7	18,6	149
Þóróddsstaðir, Hrutafirði	Fingur	19-054	Putti	18-053	101	128,8	104	112	18,2	11,3	6,1	29,2	2,8	17,3	138
Bjarteyjarsandur, Hvalfjarðarströnd	Dóni	20-503	Durtur	16-994	104	128,6	106	113	17,7	9,5	6,2	31,9	3,5	17,6	152
Nýpugarðar, Mýrum	Svarti Pétu	20-593	Glæpon	17-809	94	128,4	109	111	16,3	11,0	6,8	30,6	3,2	17,9	145
Grænahlíð, Ketildölum	Skari	19-002	Lárus	15-567	90	128,0	121	113	17,5	10,4	6,0	30,9	4,0	17,6	124
Hólabær, Langadal	Klettur	20-597	Stapi	16-829	102	127,8	115	115	18,1	10,4	5,7	31,3	2,6	17,5	126
Kross, Þingeyjarsveit	Koli	20-177	Feigur	19-197	90	127,8	125	115	18,1	11,5	6,9	35,9	3,8	18,6	145
Bárðartjörn, Grýtubakkahreppi	Surtur	19-468	Durtur	16-994	111	127,4	143	127	16,3	10,1	6,1	32,1	2,7	17,7	140
Innri-Múli, Barðaströnd	Dabbi	18-326	Sæmi	17-338	135	127,2	105	122	21,4	13,0	7,9	27,4	4,0	17,7	144
Arnbórsholt, Lundarreykjadal	Hábeinn	20-124	Rupp	18-125	101	127,0	126	118	19,2	13,3	7,1	32,9	3,0	17,8	145
Lækjarbugur, Mýrum	Bolti	20-531	Mjólnir	16-828	94	126,9	97	106	16,3	9,6	5,2	28,7	2,6	17,3	139
Hof, Vatnsdal	Dúskur	19-193	Dúlli	17-813	97	126,8	82	102	18,9	10,9	5,9	27,2	2,8	17,2	141
Kollská, Hrutafirði	Þorri	20-228	Olli	16-261	99	126,5	94	107	18,5	11,0	6,9	29,1	3,8	17,8	138
Þrasastaðir, Fljóttum	Marsi	20-083	Glæsir	19-286	115	126,3	102	114	20,1	10,8	7,1	29,5	4,0	17,8	140
Forsæludalur, Vatnsdal	Þróttur	19-371	Logi	18-513	114	125,8	129	123	17,4	10,1	5,4	28,4	2,4	17,3	130
Laxárdalur, Hrutafirði	Mói	20-376	Móri	13-982	107	125,7	131	121	19,4	11,7	7,0	31,2	3,4	18,1	135
Hólabær, Langadal	Kíkir	20-598	Glámur	16-825	104	125,4	123	117	18,3	11,3	6,6	31,2	2,4	17,6	123

LESENDARÝNI

Íslenskur landbúnaður og fæðuöryggi

Nú er komin upp sú staða í þriðja skiptið á fáeinum árum að spurningar vakna um fæðuöryggi á Íslandi. Fyrst var um að ræða fjármálakreppu á heimsvísu sem vakti menn til umhugsunar. Næst var það heimsfaraldur kórónuveirunnar, en nú er það styrjaldarástand í Úkraínu og möguleg heimsstyrjöld sem illu heilli gæti fylgt í kjölfarið.

Hér á landi hafði landbúnaður ásamt sjávarútvegi séð þjóðinni fyrir lífsmálsþægri næringu frá landnámi og fram á 21. öldina. Þá bar svo við að sífellt fleiri stjórnmálamenn létu gleppast af hagsmunum innflytjenda og stórkaupmanna á kostnað innlendarar framleiðslu. Þessir hagsmunir vel stæðra kaupmanna voru og eru gjarnan skreyttir með þeim fögru orðum að um hagsmuni neytenda sé að ræða fremur en að þeir snúist um arðgreiðslur stórfyrirtækja í vasa fáeinna útvalinna einstaklinga. Þessi stefnubreyting stjórnsvalda hefur valdið mikilli fækkun meðal bænda og lífskjör þeirra hafa versnað til muna. Er nú svo komið að byggð víða um land er í hættu þar sem rekstur búanna er ekki lengur sjálfbær.

Ráðherra segir engar vísbendingar um að fæðuöryggi sé ógnað!

Á Alþingi Íslendinga kom nýverið upp umræða um fæðuöryggi landsmanna, en slík umræða hefur vart fengist upp á borð stjórnvalda þrátt fyrir að blikur hafi verið á lofti um allanga hríð. Þá ber svo við að nýlegur ráðherra land- búnaðarmála, Svandís Svavarsdóttir, segir að ekkert bendi til þess að fæðuöryggi

Högni Elfar Gylfason.

Íslendinga verði ógnað í nánustu framtíð. Aðeins megi reikna með lítils háttar hiksta í framleiðslukeðjunni vegna stríðsátakanna í Úkraínu.

Það er þyngra en tárur taki að ráðherra fæðuöryggismála sjái ekki hættuna sem stafar af snarminnkandi landbúnaðarframleiðslu vegna stórauðsins kostnaðar en um leið lítilla væntinga bænda um leiðréttingar á afurðaverðum til samræmis.

Ef illa fer munu bændur ekki sjá sér annað fært en að draga mikið úr ásetningi næsta haust og jafnvel að fækka mikið í bústofnum sínum næsta og þarnaesta haust og einhverjir munu væntanlega hætta rekstri. Framleiðsla matvæla tekur tíma og breytingar gerast ekki hratt. Þá er óvíst að þeir sem bregða búi geti eða vilji hefja framleiðslu á ný.

Afskiptaleysi yfirvalda leiðir til aukins innflutnings

Grænmetis- og loftslagsblæti ráðherra landbúnaðar er orðið vandræðalegt á að hlusta. Svo virðist sem mjólkur- og kjötframleiðsla séu bannorð úr hennar munni þar sem fátt annað heyrir úr þeirri átt en þessi þrjú orð: Tækifæri, loftslagsmál og grænmetisrækt, í þessari röð að því er virðist.

Það eru örugglega flestir Íslendingar áfram um að rækta sem allra mest af því grænmeti sem við neytum hér á landi og þeirra á meðal er undirritaður, en þrátt fyrir heilnæmi og hreinleika þess eru hlutfallslega ekki margir sem telja sig geta lifað á grænmetinu einu saman. Því mun kaffæring kjöt- og mjólkurframleiðslu ásamt afskiptaleysi yfirvalda af

greinunum aðeins verða til þess að innflutningur verður aukinn, það er að segja þegar og ef ekkert kemur í veg fyrir það, svo sem fjármála- hrun, heimsfaraldur veirusýkinga eða stórstyrjaldir.

Ekki byggt á sterkum vísindalegum rökum

Hvað þarf að gera til að ekki fari illa í matvælaframleiðslu hér á landi? Jú, það þarf að fara að hlúa að og vernda greinina í stað þess að vinna gegn henni á beinan eða óbeinan máta. Það væri til dæmis gott ef stjórnmálasamtök létu ógert að tala gegn neyslu ákveðins hluta innlendarar landbúnaðarframleiðslu eins og flokkur umrædds ráðherra gerði um árið með sínu „kjötlausa“ landsþingi.

Áróður fámenns hóps gegn kjötneyslu hérlandis byggir ekki á sterkum vísindalegum rökum, heldur fremur tilfinningum, vafasömum rannsóknum (eða engum) og ágiskunum. Íslenskar rannsóknir vantar, en nýbirt rannsókn fræðimanna í Landbúnaðarháskóla Íslands

á losun kolefnis frá túnunum í mýrlandi hér á landi sýnir að himinn og haf er á milli þeirrar ímynduðu losunar sem yfirvöld gefa upp og raunverulegrar losunar sem rannsóknin bendir til.

Slíkt hið sama gæti hæglega gilt um aðra þætti íslensks landbúnaðar, en það kemur ekki í ljós nema málin verði rannsökuð.

Stórefling innlendarar matvælaframleiðslu

Það má að lokum benda á að Miðflokkurinn hefur ítrekað lagt fram viðamikla þingsályktunartillögu í 24 liðum um stóreflingu innlendarar matvælaframleiðslu og öruggt og fyrirsjáanlegt rekstrarumhverfi landbúnaðar.

Gott væri ef stjórnarflokkarnir brytu odd af oflæti sínu og færu í að hrinda þessum tillögum í framkvæmd, ef ekki á illa að fara.

Högni Elfar Gylfason

Korná Höfundur er sauðfjárbóndi og áhugamaður um þjóðmálin í víðu samhengi.

Bændablaðið

Kemur næst út
28. apríl

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá fræjum til umbúða

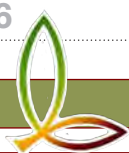

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

<http://www.samhentir.is/is/thjonusta/gardyrkjudeild>

Suðurhraun 4, 210 Garðabæ, sími 575 8000, www.samhentir.is, sala@samhentir.is

GÆRÐYRKJUSKÓLI LBHÍ REYKJUM

Íslandsheimsókn erlendra samstarfsaðila TreProX.

Mynd / Hlynur Gauti Sigurðsson.

TreProX – verkefni um viðargæði

Fyrir nokkrum árum kom saman hópur fólks víðs vegar að úr skógarveiranum, frá Skógræktinni, skógarbændum og skógræktarfélagum, ásamt fulltrúum frá Landbúnaðarháskóla Íslands og Nýsköpunarmiðstöð og hóf samtal um viðargæði í íslenskri skógrækt.

Hópurinn nefndi sig Gæðafjalir og var þar rætt um með hvaða hætti væri best hægt að tryggja gæði í uppveiti og úrvinnslu skógarafurða við íslenskar aðstæður. Fljótlega kom fram sú hugmynd að stofna til samstarfs við nágrannabjóðir þar sem mikil þekking er á gæðamálum.

Um sama leyti hvatti Rannís þá samstarfsaðila sem staðið höfðu að Evrópuverkefninu Kraftmeiri skógar eindregið til að sækja um í annað verkefni enda þótti það verkefni sérlega vel heppnað. Niðurstaðan varð sú að haustið 2018 var sótt um styrk til Erasmus+ í þriggja ára verkefni sem nefndist því óþjálma nafni „Innovations in Training and Exchange of Standards of Wood Processing“ en það var fljótlega stytt í vinnuheitið TreProX, enda fer það mun betur í munni.

Umsækjendum til mikillar gleði fékkst styrkur upp á rúmar 40 m.kr. og var áætlaður verktími á árunum 2019-2021, en vegna Covid-faraldurs var verkefnið framlengt til ársloka 2022.

Samstarfsaðilar í verkefninu eru Landbúnaðarháskóli Íslands, sem fer með verkefnisstjórn, Skógræktin, Trétækniráðgjöf slf., Linnéháskóli í Svíþjóð og Kaupmannahafnarháskóli. Fulltrúar allra þessara samstarfsaðila hafa langa reynslu af vinnu í Evrópuverkefnum af ýmsu tagi og gerir það samstarfið sérlega ljúft.

Markmiðin með TreProX verkefninu eru að safna saman og miðla upplýsingum um það hvernig hægt sé að ná fram sem mestum gæðum í viðarafurðum með árangursríkri skógarumhriðu annars vegar og með aukinni þekkingu á aðferðum við sögun og þurrkun viðarins. Hluti af þessari nálgun er að fræða þá sem vinna með viðarafurðir um það hvað eru gæði og þjálf þá í að meta gæði viðarins.

Ljóst er að töluverð þekking er til staðar í landinu á þessum gæðamálum en mögulega má gera meira í að miðla þeirri þekkingu víðar, ekki hvað síst til þeirra sem vinna við úrvinnslu

dags daglega. Í tengslum við TreProX verkefnið var stofnaður hópurinn Fólkið á söginni, en það er hópur fólks sem hefur atvinnu af úrvinnslu viðarafurða með einum eða öðrum hætti. Í þessum hópi eru bæði sjálfstætt starfandi aðilar og starfsmenn hjá skógræktarfélagum og Skógræktinni. Haldnir hafa verið stuttir fræðslufundir á netinu og hafa þeir verið vel sóttir af þátttakendum í hópnum.

Afurðir TreProX verkefnisins eru bókin Gæðafjalir – viðskiptaflokkun á timbri, sem Eiríkur Þorsteinsson hjá Trétækniráðgjöf þýddi úr sænsku og mun nýtast mjög vel í timbureiranum á Íslandi. Jafnframt er unnið að drögum að gæðastaðli fyrir alaskaösp og byggir sá staðall á rannsóknnum sem Ólafur Eggertsson hjá Skógræktinni, Eiríkur Þorsteinsson og samstarfsaðilar við Linnéháskóla hafa unnið að. Námskrá Grænni skóga, sem er námskeiðaröð fyrir starfandi skógarbændur, verður endurskoðuð og þýdd á ensku og þar með aðgengileg fyrir samstarfsaðila. Auk þessa verður margvíslegt fræðsluefni aðgengilegt á heimasíðu verkefnisins, www.treprox.eu.

Í október 2021 var haldið vikunámskeið á Íslandi þar sem samstarfsaðilar frá Danmörku og Svíþjóð ásamt nemendum sínum, auk samstarfsaðila á Íslandi og drjúgs hluta Fólksins á söginni kom saman og fræddist um skógrækt við íslensk skilyrði, áskoranir og lausnir. Dagskráin var þétt og áhugaverð og krydduð með skemmtilegum heimsóknum til lykilaðila í skógrækt á Íslandi. Hluti af dagskránni var tveggja daga námskeið í gæðaflokkun á timbri sem sænski sérfræðingurinn Tomas Ivarsson hélt.

Fyrri dagurinn var bóklegur og haldinn í Garðyrkjuskólanum á Reykjum en seinni daginn voru verklegar æfingar í starfsstöð Skógræktarinnar í Þjórsárdal. Stefnt er að heimsókn til Svíþjóðar í lok maí og til Danmerkur í september.

Verkefnið var kynnt á Fagráðstefnu skógræktarinnar 2022, sem haldin var á Hótel Geysi, og Hlynur Gauti Sigurðsson, starfsmaður hjá Bændasamtökum Íslands, hefur útbúið myndband um Íslandsheimsóknina og TreProX verkefnið og er það aðgengilegt á heimasíðum samstarfsaðila.

Guðríður Helgadóttir

Á FAGLEGUM NÓTUM

Ejnar ásamt eiginkonu sinni, Inger, og aðstoðarmanninum Klaus.

Mynd / Helle A Christensen, LandbrugsAvisen.

Hræring á skít er hættuleg – farðu varlega!

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Nú þegar bændur standa frammi fyrir útkeyrslu á skít, og raunar er sú vinna hafin sums staðar, þá er mikilvægt að hafa í huga hve hættulegt það getur verið að hræra upp í skítinum. Eins og flestir vita væntanlega geta myndast stórhættulegar gastegundir við slíka iðju. Þá sérstaklega hið bráðdrepani brennisteinsvetni sem, þrátt fyrir að nafnið gæti bent til annars, finnst ekki lykt af þegar það er í miklu magni.

Þetta skýrist af því að gasið, sem í litlu magni lyktar eins og rotíð egg, hefur áhrif á lyktarskynjunina þannig að það veldur tímabundinni lömum skynfæranna og gerir lyktarskynið þannig óvirkt. Einungis þarf 1-3 djúpa andardrætti af þessu gasi til þess að valda lömum öndunarfaranna svo gasið er svo sannarlega stórhættulegt.

Alvarlegt slys í Danmörku

Á hverju ári látast margir um heim allan vegna vinnu við hræringu á skít á búum og í Danmörku látast árlega 1-2. Ejnar Thomsen, svínabóndi í Danmörku, lenti í mjög alvarlegu slysi við hræringu á skít árið 2019 en lifði þó slysið af. Gasið tók þó gríðarlegan toll og í dag er Ejnar bundinn við hjólastól og getur einungis tjáð sig með notkun spjaldtölvu.

Fjórir misstu meðvitund

Slysið varð með þeim hætti að Ejnar, sem er reynslumikill bóndi, var að hræra upp í skít og áttaði sig ekki á gasinu og missti meðvitund og féll við það ofan í lítinn og grunnan skítakjallara. Hann náði þó að hrópa upp og pabbi hans, Peder Thomsen, sem var að vinna á öðrum stað í svínabúinu, heyrði til hans. Hann kom þegar aðvífandi og stökk niður í skítakjallaranum til að ná syni sínum upp. Kallaði hann til konu sinnar, Bodil Thomsen, að hún þyrfti að hringja á hjálp. Hún var símalaus og þurfti að hlaupta um 300 metra heim í hús til að hringja á neyðarlínuna en

Svona mæla Danir með því að þú verjir þig gegn gasvánni

Þegar styrkur brennisteinsvetnis er mikill finnur þú ekki lyktina, notaðu gasskynjara

Láttu vita af því að það standi til að vinna með hræringu á skít og hvenær

Tveir aðilar ættu alltaf að vera viðriðnir vinnu við hræringu á skít

Hafðu fullhlaðinn farsíma á þér svo þú getir auðveldlega náð í aðstoð

Góð loftræsting er mikilvæg

Farðu í einu og öllu eftir öllum verkreglum

Notaðu öndunarhlíf og kynntu þér notkun hjálpartækja svo þú sért vel að þér í notkun þeirra

Ef vafi leikur á réttu vinnulagi, láttu þá sérfræðinga um málið

Grafík / Ulf Skov / Bændablaðið / HK.

á sama tíma náði gasið Peder einnig og hann féll einnig í yfirlíð. Nú ber svo við að Bodil kemur til baka og sér þá feðga líflausa og ákveður að fara niður og reyna að bjarga þeim en gasið nær að lama hana einnig og hún missir einnig meðvitund!

Þá kemur að eiginkona Einar, Inger Thomsen, og sér þegar að hún muni líklega ekki geta lyft þeim feðgum upp en mögulega tengdamömmu sinni og ákveður að reyna en hennar biðu sömu örlög og hinna og missir hún skjótt meðvitund líka!

Björgunin

Þegar þarna var komið, voru þau fjögur í skítakjallaranum og báun að vera þar allnokkurn tíma þegar að komu bæði lögreglumenn og annað fólk. Saman tókst þeim að ná hinum slösuðu upp úr kjallaranum en þá var svo langt um liðið frá því að Ejnar féll niður að hann

var í raun látinn vegna köfnunar. Var kominn í hjartastopp, enda sá síðasti sem náðist upp úr skítakjallaranum.

Þegar á sjúkrahús var komið höfðu endurlífgunartilraunir borið árangur og var honum haldið sofandi í margar vikur á eftir í þeim tilgangi að draga úr neikvæðum áhrifum köfnunarinnar. Hin þrjú voru minna slösuð og náðu sér fljótt, þegar þau fengu aðhlynningu.

Fangi í eigin líkama

Í viðtali við danska bændablaðið LandbrugsAvisen, sagði Ejnar að þegar hann loksins var vakinn upp á sjúkrahúsinu, átta vikum eftir slysið, þá hafi hann strax áttað sig á því að eitthvað alvarlegt væri að. Hann var með fulla hugsun en gat sig hvorki hreyft, heyrt né talað, var fangi í eigin líkama. Við tók mikil vinna við endurhæfingu og tók það rúmt

ár að koma honum á þann stað að nú getur hann hreyft hendurnar nóg til þess að nota sérstaka spjaldtölvu sem notuð er til samskipta, en er bundinn við hjólastól, eins og áður segir, og þarf aðstoð við flesta hluti.

Hvetur til varúðar

Þrjátíu ára búskapartíð Einar

og Inger er lokið og þau hjónin hafa nú selt svínabúið en Einar er í mun að hvetja alla bændur til þess að læra af þessu hræðilega slysi. Hann hvetur alla til þess að hugsa vel um loftræstingu, nota gasmæla og aldrei að fara út í hræringu á skít nema að tveir aðilar komi að því verki. Þá eru fáir bændur sem nota gasgrímur, sem klárlega bjarga í neyðartilfellum.

Danskar leiðbeiningar

Eins og áður segir eru slys tengd brennisteinsvetni nokkuð tíð í Danmörku og sýna gögn ráðgjafarfyrtæksins SEGES að slysin verða ekki einungis við upphræringu á skít heldur einnig þegar unnið er við t.d. þrif á skítakjöllurum.

Vegna tíðra slysa hefur SEGES gefið út leiðbeiningar fyrir þarlenda bændur, sjá meðfylgjandi skýringarmynd.

Sérstær þjónusta
að þínum þörfum

FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

HROSSABÆNDUR - HESTAMENN!

VANTAR HROSS TIL SLÁTRUNAR Á NÆSTU VIKUM.

ATH. HÆKKAD VERÐ

SLÁTURPANTANIR Í SÍMA 480 4100.

SLÁTURFÉLAG SUÐURLANDS
SELFOSI

Erfðanefnd landbúnaðarins auglýsir eftir
umsóknum um verkefnastyrki

Meginhlutverk erfðanefndar landbúnaðarins er að vinna að varðveislu og sjálfbærri nýtingu erfðaauðlinda í landbúnaði. Í því skyni hefur nefndin ákveðið að verja fjármunum í að styrkja einstök afmörkuð verkefni sem falla að því hlutverki.

Vísad er til stefnumörkunaráætlunar erfðanefndar varðandi nánari áherslur nefndarinnar. Sjá vefsíðu nefndarinnar www.agrogen.is.

Lögð er áhersla á að styrkja verkefni á eftirfarandi sviðum:

- Rannsóknir er lúta að varðveislu og viðhaldi á erfðaauðlindum í landbúnaði.
- Lokaverkefni til prófs á háskólastigi er tengjast varðveislu og/eða nýtingu á erfðaauðlindum í landbúnaði.
- Aðgerðir sem stuðla að sjálfbærri varðveislu og/eða nýtingu erfðaauðlinda í landbúnaði.
- Kynning og fræðsla fyrir almenning um erfðaauðlindir í landbúnaði og gildi þeirra.

Einstaklingar og félagasamtök eru hvött til að sækja um styrki til verkefna sem hafa það að markmiði að stuðla að varðveislu og/eða sjálfbærri nýtingu innlendra erfðaauðlinda í landbúnaði.

Að jafnaði verða veittir styrkir á bilinu kr. 200.000 – 1.000.000 kr.
Sérstök eyðublöð má finna á heimasíðu erfðanefndar www.agrogen.is.

Umsóknum skal skilað fyrir 28. apríl 2022 til Birnu Kristínar Baldursdóttur,
Landbúnaðarháskóla Íslands, Hvanneyri, 311 Borgarnes - birna@lbhi.is.

Lambamjólkurduft

- Oerfðabreytt innihaldsefni
- Hátt hlutfall mjólkurprótína
- Auðmeltanleg prótín
- Inniheldur góða gerlaflóru
- Einstaklega bragðgott
- Hentar einnig fyrir kið
- Auðuppleysanlegt
- Inniheldur sýringaduft

Verð
17.990 m/vsk

Pantaðu á netverslun okkar
www.kb.is
Sendum um allt land

Páskavélin er væntanleg
Tryggið ykkur vél í tíma!
90 hestöfl
Verð: 5.695.000+vsk
6.970.000+vsk
(með tækjum)

www.vallarbraut.is vallarbraut@vallarbraut.is S-4540050

ÞAÐ ER BARA SOLIS

Ný stærð af SOLIS

16 hestöfl

Verð: 1.250.000+vsk

Tilboð með sláttuvél

Verð: 1.400.000+vsk

www.vallarbraut.is vallarbraut@vallarbraut.is S-4540050

Sæti og varahlutir í

- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Báta

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Dreifing á tilbúnum áburði

Eiríkur Loftsson
ráðunautur, Rekstrar- og umhverfisvið el@rml.is

Sigríður Ólafsdóttir
ráðunautur, Rekstrar- og umhverfisvið so@rml.is

Ýmsir þættir viðkomandi dreifingu tilbúins áburðar hafa áhrif á hve góð nýting hans verður, m.a. tímasetning dreifingar, aðstæður og ýmis atriði varðandi áburðardreifarann og notkun hans.

Almennt er talið að besti dreifingartími tilbúins áburðar á vorin sé í byrjun gróanda þegar orðið er sæmilega þurr um. Raki í jarðvegi er mikilvægur til þess að áburðarkornin renni út. Sé hann nægur kemur ekki að sök að dreifingin dragist eitthvað en mikilvægt er að missa ekki af rakanum í þurrum vorum. Einkum er mikilvægt að bera snemma á nýræktir og nýleg tún til að sáðgresið í þeim nýtist sem best.

Þó mælt sé með að bera á tímanlega til að nýta raka jarðvegsins þarf að hafa í huga að sé jarðvegurinn of blautur verður tap á köfnunarefni vegna afnitrunar sem leiðir til minni uppskeru.

Áburð á korn ætti að fella niður við sáningu í sömu rás og fræið. Ávinningur af því í uppskeru samanborið við aðrar aðferðir má búast við að sé 15-25%.

Skipting áburðar að vori er ekki líkleg til að skila aukinni uppskeru

Reglulega koma upp vangaveltur um það hvort hagkvæmt sé að skipta áburðarskammtinum. Almennt er það þannig að skipting hans að vori er ekki líkleg til að skila aukinni uppskeru. Með því má hins vegar hafa áhrif á efnainnihald og gæði uppskerunnar og að vissu marki stjórna sprettu. Þar sem þannig

háttar til að mikil úrkoma að vori geti skolað út áburði er skynsamlegt að bera áburðarskammtinn á í fleiri en einni gjöf. Helst er þessi hætta fyrir hendi þar sem jarðvegur er gljúpur, s.s. sendið land, melar eða áreyrar. Þegar tún eru notuð til vorbeitar sauðfjár ætti vaxtartími grasa að nýtast betur sé hluti áburðarins borinn á snemma fremur en að bíða með alla áburðargjöf þar til beitatíma er lokið.

Það getur verið hagstætt að skipta áburðargjöf á grænfóður þannig að hluti áburðarins, þá einkum köfnunarefni, sé borinn á þegar spretta er komin af stað. Þetta á ekki hvað síst við um grænfóður sem ætlað er til haustbeitar.

Þegar áburði er dreift er afar mikilvægt að velja veður sem hæfir. Best er að dreifa áburði í stilltu veðri og gott ef von er á rigningu sé raki ekki nægur fyrir, til að áburðurinn leysist upp. Hafa þarf í huga að ef loft er mjög rakt þegar áburði er dreift getur bæði sest ryk og raki á dreifibúnaðinn sem hefur síðan neikvæð áhrif á dreifigæðin.

Áburðarefnin eru misþung í fjölkorna áburði

Þegar keyptur er fjölkorna áburður er mikilvægt að gera sér grein fyrir að áburðarefnin eru misþung og eins er áferðin oft frábrugðin. Þegar korn eru misþung þá ferðast þau einnig mislangt þegar þeim er slöngvað frá dreifarannum. Þess vegna er mikilvægt að minnka vinnslubreidd eins og kostur er þegar unnið er með fjölkornaáburð.

Ef áburður hefur kögglast er það vísbending um að í hann hafi komist raki. Við það minnkar brotþol hans og eins getur hann hafa farið illa í flutningi eða geymslu. Þegar unnið er með slíkan áburð þá er óvíst að hann þoli þann snúningshraða sem dreifitaflan segir til um og þá er einfaldasta ráðið að minnka dreifibreiddina eins og kostur er, stundum þarf að notast við sömu ugga og notaðir eru við dreifingu á fræi.

Almennt er talið að besti dreifingartími tilbúins áburðar á vorin sé í byrjun gróanda þegar orðið er sæmilega þurr um. Raki í jarðvegi er mikilvægur til þess að áburðarkornin renni út. Sé hann nægur kemur ekki að sök að dreifingin dragist eitthvað en mikilvægt er að missa ekki af rakanum í þurrum vorum.

Mynd / Myndasafn BBL

Við stillingu á áburðardreifara þarf að hafa í huga þyngd, kornastærð, kornagerð og brotþol áburðarins. Þyngdin og kornagerðin hefur áhrif á flæðið í gegnum áburðardreifarann og hvernig áburðurinn ferðast frá honum. Lítið brotþol takmarkar síðan vinnslubreiddir. Með öllum dreifurum fylgja dreifitölflur og eins fylgir mörgum dreifurum einhvers konar rennislisprófunaarbúnaður. Raki í lofti hefur áhrif á flæðið eins og áður segir svo mælt er með að gera rennislismælingar á hverjum degi sem unnið er við dreifingu.

Það sem hefur áhrif á áburðarskammt er aksturshraði, vinnslubreidd og rennsli í gegnum dreifarann. Hægt er að stilla þetta allt í hönd en áburðardreifarar með vigtum og gps tækni geta fylgst með sambandi aksturs og rennslihraða. Til viðbótar geta gps stýrðir dreifarar minnkað eða aukið vinnslubreiddina sjálfvirk og þannig tryggt rétta skörun á öreglulegum tünum.

Ráðlagt að notast við litla vinnslubreidd

Fyrir þá sem stilla áburðardreifara sjálfir þá er ráðlagt að notast við litla vinnslubreidd og lítinn aksturshraða svo hægt sé að halda þeim hraða sem stillt var eftir, líka þar sem túnið er óslétt. Munið að þetta er ekki kappakstur, þetta er sparakstur í orðsins fyllstu merkingu.

Á dreifarann þarf að velja rétta dreifiugga/dreifiskífur og stilla þá rétt miðað við áburðartegund. Einnig þarf snúningur á aflúttaki að hæfa þeim áburði og dreifibreidd sem nota á. Athugið að snúningur getur verið mismunandi upp við skurði með notkun á jaðarbúnaði. Fylgja þarf leiðbeiningum framleiðenda um þessa hluti ásamt hæð dreifara yfir gróðurþekjunni, halla dreifara fram eða aftur, sumir dreifarar eru þannig að þeim er hallað til hliða við skurðbakkadreifingu.

Ef ekki á að nota jaðardreifingar-búnað þá þarf að stilla dreifibreiddina eins mikið niður og hægt er. Ef nota á jaðardreifibúnað þarf einnig að gera sér grein fyrir að hann er aldrei 100% á ysta enda, svo alltaf þarf að velja hvort bera eigi fullan skammt við skurðbakkann eða túnjaðar og sættast á að einhver áburður fari í skurð eða út fyrir túnið.

Við stillingu á áburðardreifara þarf að hafa í huga þyngd, kornastærð, kornagerð og brotþol áburðarins. Þyngdin og kornagerðin hefur áhrif á flæðið í gegnum áburðardreifarann og hvernig áburðurinn ferðast frá honum.

Ef dreifa á fullum áburðarskammti alveg út á jaðar túna þá mun hluti áburðarins fara til spillis, hve mikið fer auðvitað eftir hversu stór hluti túnsins er upp við skurðbakka. Ef ekkert á að fara út fyrir túnið er ómögulegt að bera fullan skammt alveg á kantinn þó hægt sé að komast nærri því. Hægt er að nýta sér gps tæknina í sínum til þess að fá leiðsögn um rétt bil milli ferða. Nokkur smáforrit eru fáanleg gegn vægu gjaldi og virka ágætlega, þó nákvæmnin sé ekki eins og best verður á kosið. Ef verið er að nota GPS tækni án leiðréttingarbúnaðar er mikilvægt að vita að ekki er hægt að hætta dreifingu og taka upp þráðinn seinna, sá þráður er þá kominn á allt annan stað vegna truflanna í veðurhvolfi.

Eins er hægt að notast við froðubúnað eða reyna að horfa þetta, enn einu sinni gildir það að minni dreifibreidd eykur nákvæmni ef reyna á að miða við akstursfór í grasinu úr síðustu ferð.

Góð ending á dreifibúnaði er eitthvað sem vert er að huga að enda töluverð fjárfesting fólgin í góðum tækjum til áburðardreifingar, svo ekki sé nú talað um mikilvægi þess að búnaðurinn sé í lagi og vinni eins og honum er ætlað. Það er því afar mikilvægt að þrifa dreifara og dreifibúnaðinn vel að lokinni áburðardreifingu. Gott er að þvo

vélarnar vel og úða þær svo með 50:50 blöndu af hráolíu á móti smurolíu en slík blanda hamlar ryði á vélum. Það er misjafnt á milli bæja hvernig aðstæður eru varðandi húspláss en gott er að geta geymt áburðardreifarann inni á milli þess sem hann er notaður.

Velja þarf góðan geymslustað fyrir áburðinn

Það þarf að velja áburðinum góðan geymslustað. Oft kemur áburðurinn heim á bæinn nokkru áður en til stendur að dreifa honum. Þegar þannig háttar til er nauðsynlegt að velja honum stað þar sem undirlag er þurr og í skjóli fyrir vindi. Gott er að geyma áburðarsekkina á vörubrettum svo þeir liggja örugglega ekki með bossann ofan í bleytu og að binda saman hankana á sekkjunum til að minnka líkurnar á að þeir berjist til í vindi og trosni eða valdi skemmdum á umbúðum. Ef geyma á áburð milli ára er best að geyma hann inni en velja honum stað með það í huga að hann er eldfimur. Í útigeymslu þurfa sekkir að standa á brettum og þar sem vatn safnast ekki fyrir. Verja þarf þá fyrir veðri til að ekki komi gót á sekkina og sólarljósi sem með tímanum vinnur á umbúðunum.

Ef einhverjar spurningar vakna um áburðardreifingu þá eru ráðunautar RML til aðstoðar.

TIL SÖLU BÆKUR EFTIR EFTIRTALDA HÖFUNDA:

GUÐRÚNU FRÁ LUNDI, HELGU SIGURDARDÓTTUR MATREIÐSLUBÆKUR.

A GEIKIE ÚTG. 1879 EFNA- OG EÐLISFRÆÐJARÐARINNAR.

DAVIÐ STEFÁNSSON FRÁ FAGRASKÓGI, JÓN SVEINSSON NONNA.

JÓHANN M. BJARNASON, ÓLAF JÓHANN ÓLAFSSON, GUÐMUND KAMBAN, JÓN TRAUSTA.

HALLDÓR KILJAN LAXNESS.

SNORRA STURLUSON, HEIMSKRINGLA, EDDUKVÆÐI, FORNALDARSÖGUR O.FL.

ALLAR UPPLÝSINGAR Í SÍMA 844-1184

Lely Center Ísland

RÚÐUR Í DRÁTTARVÉLAR FRÁBÆR VERÐ

John Deere	Ford
Zetor	Fiat
Case IH	New Holland
McCormick	Deutz-Fahr
Steyr	Massey Ferguson
Claas	

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Bændur athugið!

Nú stendur yfir vinna vegna útreikninga félagsgjalda fyrir árið 2022, sem staðfest voru á nýafstöðnu Búnaðarþingi.

Vinsamlegast farið inn á Bændatorgið og athugið hvort þín skráning í samtökin sé rétt.

Er þar átt við skráningu veltu í búgrein/ar, maka, netfangs og annarra grunn upplýsinga sem eiga við.

Frestur til endurskoðunar á þessum upplýsingum rennur út 22. apríl nk.

Fyrir okkur öll

Það borgar sig að vera í Bændasamtökunum
Snúum bökum saman og stöndum
vörð um íslenskan landbúnað

Hefur þú spurningar varðandi hvernig á að gerast félagsmaður?

Fulltrúar BÍ svara fyrirspurnum í síma 563-0300 á skrifstofutíma.

Hægt er að senda skilaboð á netfangið gudrunbirna@bondi.is.

VÉLABÁSINN

Betri og stærri Yaris

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Það er svolítið síðan að ég prófaði „smábíl“ svo að ég fór í Toyota og fékk að prófa nýjustu útgáfuna af Toyota Yaris bensínbíl, sjálfskiptan með 10 þrepa skiptingu og sagður eyða 5,7 lítrum af bensíni í blönduðum akstri á hundraðið. Oftast læt ég um 100 km akstur duga, en þessi bíll var eitthvað svo náttúrulegur að eftir því sem ég keyrði lengra líkaði mér hann betur og betur og endaði í næstum 200 km akstri.

Stærri að innan og rýmri

Toyota Yaris er sennilega mest seldi smábíllinn á Íslandi síðustu 20 árin og alltaf jafn vinsæll, síðast prófaði ég hér í blaðinu Yaris með 90 hestafla dísilvél í apríl 2011, en sá bíll var einstaklega hagkvæmur í rekstri, eyddi litlu, gott að keyra og hefur reynst mörgum vel. Yarisinn sem ég prófaði núna er með 1,5 lítra bensínvél sem á að skila 125 hestöflum. Það fyrsta sem ég tók eftir var hvað bíllinn var allur rýmri að innan, meira fótapláss og olnbogarými. Sætin góð og þá sérstaklega aftursætin. Farangursrýmið er gott miðað við stærð bíls og þar undir plötunni er varadekk sem ég kalla „aumingja“, en samt varadekk sem vantar orðið í of marga bíla.

Prufuaksturinn var lengri en til stóð

Ég byrjaði prufuaksturinn á innanbæjarakstri og eftir um 50 km akstur sagði aksturstölvan að mín eyðsla hafi verið 6,7 lítrar á hundraðið. Næst var um 70 km utanbæjarakstur (í töluvert miklum vindi), en þá var eyðslan mín 5,6 lítrar á hundraðið. Þegar ég skilaði bílnum eftir tæplega 200 km akstur var mín meðaleyðsla 6,5 lítrar á hundraðið, nokkuð gott fannst mér miðað við veður og að uppgefin meðaleyðsla væri 5,9 lítrar á hundraðið. Eins og áður sagði leið mér alltaf betur og betur í bílnum eftir því sem ég fór lengra. Fjöðrun góð og á malarveginum tók fjöðrunin vel hefðbundnar malarvegaholur. Aðeins var þó steinahljóð frá grófum vetrardekkjunum undir bílnum, einkum frá framdekkjunum (hef stundum kallað þetta steinahljóð upp undir bíla „baukahljóð“). Hávaðamælingin kom vel út. Svona smábílar hafa yfirleitt mælst á bilinu 71-73db., en þessi mældist 70,9 db. á 90 km. hraða.

Mín skoðun er að það eigi að banna innflutning á bílum með AUTO takka, íslensk lög eru ekki í takt við þennan valkost.

Toyota Yaris.

Myndir / HLJ

Fannst bíllinn sóða sig lítið út að aftan.

175 cm maður og ágætis pláss fyrir framan hné, sitjandi í aftursætinu.

Mikið af nýjum öryggisbúnaði

Verðið á bílnum er ekki nema 3.980.000 sem mér finnst ekki mikið miðað við það sem í bílnum er. Bílnum fylgir 7 ára ábyrgð, akreinalesari og hraðastillir þannig að hægt er að fylgja hraðanum á næsta bíl á undan. Þá er í honum neyðarbremsubúnaður, blindhornsvari og ýmislegt fleira sem ekki var í eldri árgerðum af Yaris. Það eru ekki margir neikvæðir hlutir sem ég sá við þennan bíl, en ég er samt aldrei sáttur við að

70,9 desíbel er með betri hávaðamælingu sem ég hef áður gert á bíl sem ég kalla smábíl.

Mjög sáttur við lokaniðurstöðuna á eyðslunni miðað við akstur í roki og rigningu.

Helstu mál og upplýsingar

Þyngd	960-1.180 kg
Hæð	1.500 mm
Breidd	1.745 mm
Lengd	3.940 mm

þurfa alltaf að kveikja ökuljósinn í hvert sinn sem ekið er af stað og að þurfa að muna að slökkva þau svo að loknum akstri. Fyrir mér ætti að banna bíla með AUTO takka fyrir ljósinn því hann er í flestum tilfellum alltaf ólöglegur samkvæmt íslenskum umferðarlögum. Í akstri

eru bara ljóstíur að framan og engin afturljós. Þegar maður er stopp og á að vera með stöðuljós eru engin afturljós og of sterk framljós. Þó að ég kalli varadekkið aumingja þá er þessi bíll með dekk til að bjarga sér í neyð, en ég hefði viljað að allir bílar væru með fullbúið varadekk. Það er ekki vanþörf á slíku í akstri á holóttu íslensku vegakerfi.

Hægt að fá nokkrar útgáfur af Yaris

Toyota hefur í boði nokkrar útgáfur af Yaris, hybrid og ekki hybrid með bensínvélum frá 72 hestöflum

upp í 125 hestöfl, en bíllinn sem prófaður var er með 125 hestafla bensínvél og ekki með neitt rafmagn til að hjálpa. Hybrid Yarisinn er með 92 hestafla bensínvél og fer betur með eldsneyti og sagður eyða í blönduðum akstri 3,8 til 4,9 lítrum á hundraðið. Sá bíll er aðeins dýrari í innkaupum og örlítið þyngri. Eini ókostur rafmagnsbílsins er að hann má ekki draga þyngra en 450 kg á meðan hinir Yarisbílarirnir mega draga 850 kg kerru. Nánar má fræðast um Toyota Yaris á vefslóðinni www.toyota.is.

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Árlegur vordekkjapistill

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í gegnum árin hef ég verið neikvæður út í stórar felgur og lág dekk undir bílum, þ.e.a.s. dekk sem eru með lágan prófil og fjaðra lítið sem ekkert í holum og ójöfnum, t.d. hér í prófunarpistlunum mínum á bílum á síðunni hér til hliðar þar sem fjallað er um nýja bíla og tæki.

Það er engin furða að ég sé neikvæður út í svona dekk, en vegakerfið sem við búum við er ekki „fýsilegt“ fyrir dekk með litla fjöðrun. Það er vissulega fallett fyrir augað að sjá bíl á stórum felgum, en fyrir mér er það bara faránleiki og heimska að stækka felgur undir bílum á Íslandi í því „holu-vegakerfi“ sem við búum við.

Hvað þýðir dekkjastærðin undir bílnum?

Einhver faránlegasta talnaruna sem fyrirfinnst er heiti dekkja, tókum dæmi:

- 225/50/18 (dekk sem ég vil meina að eigi ekkert erindi á íslenska vegi).
- 225 stendur fyrir 22,5 cm breidd á dekki,
- 50 stendur fyrir 50% af 22,5 cm sem er hæð dekkisins og myndi vera 11,25 cm. Það er ekki mikil fjöðrun úr slíku dekki.
- 18 er felgustærðin mæld í tommum.

Sem sagt þrjár mismunandi tölur lesnar út úr dekkjastærð = cm, %, tommur, engin furða að fólk átti sig ekki á hvað dekkjastærð gengur út á.

Fyrir mér þá finnst mér aðalatriðið að miðjutalan sé sem hæst. Það er að segja að hæð dekkisins frá felgu að snertifleti við jörð sé sem mest og fari helst aldrei niður fyrir 60% af slitfleti dekkss.

Ef við tókum jafn breitt dekk og hér að ofan og segðum að það hétu 225/75/18 þá værum við komin með dekk sem væri komið í 16 cm hæð frá slitfleti og að felgu. Slíkt dekk gefur betri fjöðrun en fyrra dekkið og hentar betur til að taka högg þegar ekið er í holur og ójöfnur.

Líftími dekkja er ekki nema 6 ár

Flestir betri dekkjaframleiðendur taka ábyrgð á sinni framleiðslu í

almennt nálægt 90 mánuði. Ekki ósvipað og bílar sem eru með 3-7 ára ábyrgð. Eftir þann tíma eru dekk farin að missa grip, bremsueiginleika og annað sem þeim er ætlað að gera þar sem að rakastig dekkja minnkar með árunum.

Til að sjá hvað dekk er gamalt eru flestir dekkjaframleiðendur með framleiðsluviku og ár á hlið dekkisins, sporöskjulaga ramma með fjórum tölustöfum. Fyrstur tveir tölustafirnar eru vika ársins og seinni tvær er ártalið. Þannig að ef á dekki stendur 0516 þá var dekkið framleitt í fimmtu viku ársins 2016. Það er því orðið meira en sex ára og ekki lengur í ábyrgð frá framleiðanda. Flestir dekkjainnflytjendur á Íslandi passa upp á að svona gömlum dekkjum sé fargað og þau fari ekki í sölu.

Val á dekkjum getur verið erfitt, en hvað viltu að dekkið geri?

Flestir sem eru að kaupa dekk hugsa fyrst og fremst út í verð og endingu, en nútímakröfur hjá mörgum er að dekkinn spari eldsneyti, séu ekki hávaðasöm og gefi gott grip í rigningu og bleytu. Á límmiða utan á dekkjum eru uppgefin númer og bókstafir um gæði dekkja við ofangreind atriði og flokkast þannig dekk í að vera A-, B- eða C-dekk. Síðan eru það rafmagnsbílastærðir sem eru almennt þyngri bílar en hefðbundnir fólksbílar og ættu að vera á sérstyrktum „rafmagnsbíladekkjum“, en þau dekk eru ekki alls staðar til. Því þarf að nota dekk sem oft þola illa þann þunga sem er í rafmagnsbílum. Þau endast

Ónýt felga sem á hafði verið mjög lágt dekk og ekið var á stein, dekkið var í lagi en felgan er ónýt og ekki hægt að laga.

ekki eins vel, eyða meira rafmagni og eru í meiri hættu á að höggvast í sundur á hliðinni þegar ekið er í djúpa holu eða á hvassa brún.

Hugsaðu vel um dekkinn og þá endast þau

Til að dekkinn endist sem lengst þá þarf að hugsa vel um þau. Réttur loftþrýstingur er þar númer eitt. Aldrei á að vera of lítill þrýstingur. Betra að það sé 1-2 psi. of mikið í dekkjunum. Í flestum bílum er réttur loftþrýstingur uppgefinn í

Fæðingarvottorð dekkss, vika 5 árið 2016, of gamalt til að selja.

hurðarfalsinu á bílstjórahurðinni. Á örfáum bílum er þessi miði inni í ytra bensínlokkinu.

Gott ráð er að víxla fram- og afturdekkjum á um 5.000 km millibili. Persónulega reyni ég að fá mér mjúk dekk sem gefa gott grip við flestar aðstæður og heyrast ekki hátt í. Ég víxla fram og aftur á um 2.000-5.000 km fresti, en mjúk dekk með miklu gripi endast styttra og eru oft að eyða aðeins meira af eldsneyti.

Það getur reynst erfitt að fá allt fyrir ekkert, en ég kys veggrip fram yfir endingu.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

KROSSGÁTA Bændablaðsins

172

MYRKVAST SJÓÐA RÖST KRYDD RÓGUR DAGSETUR ÁLÍTA DREIFT

TILHÖGUNAR

ÞYRFTI DREN

GORT MÓÐGA VITLEYSA

Í RÖÐ AÐ BAKI HÖGVÆR VÍÐATTA

BRODD

BAND DRYKKUR TVEIR EINS HEITI ANNARS

PÍNU-LÍTILLA STING VÍTA LITPROTA TÖNN RÍKI Í AFRÍKU

JARÐAR TITILL FJADRA GEGNSÆR MISMUNUR

TITILL DUND ÞOKKA MYNDABÓK ÁVÖXTUR FIKTA

ÞANGAÐ TIL UNDIROKA RUNNI AMA

GARÐI JARDEFNI GAUR VEIKI FLÍK

SKJÖGRA RÍKI Í AFRÍKU HVAÐ FORSÖGN UPPHROPUN RÓMVERSK TALA TVEIR EINS

FÆÐA SVENGJA SJÚK-DÖMUR

STIG MASAR HJÚPUR

SKRAMBI RÓLEGUR

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

171

SNEIÐA SALLI TÍMABÍLS DETTA MEPA SEFA HLJÓDFÆRI VESEL

SKRIN S M Á H I R S L A SNEIÐA

LYGN K Y R R NAUTNA-ÚP Ó P Í U M

KYK NAFN E L S A FARMUR F E R M I

Í RÖÐ R S VISA ÁRSTÍÐ S T A K A BÓPLAST Þ

MÁLWUR

↓ EYDA DÖM-GRÉIND Í RÖÐ S A N S A R ELDI J TVEIR EINS ROSA A A

ÞÓ S A M T TÍVIRLJÓÐI FORMA A U BYLGJAST Ý F A S T BALAR

NÍÐUR-FELLING A F N Á M EINHÖMUR M Ó N Ó UMSTANG V A S

TVEIR EINS M M SVEIMA RÍKI Í AFRÍKU EFTIRSJÁ HUGBOÐ I Ð R A S T

RÁMUR H Á S PLAN LOKKAR T O R G YRKJA SVIPAN R Æ K T A

V UNGUN AFGANGUR K L A K BLÖMI SEPI R A U Ð A ÓSKIPU-LAG M

TRE E L R I STÍRU-BUSI K L U N N I EMJAN HRÓPA Ó P

ILL R E I Ð FLANDUR R A N D SKART TVEIR EINS N Æ L A

LIPURD F I M I VARA A F U R Ð SAM-STÆRA P A R

HINDRAR A F T R A R ATTERLI R Á Ð L A G

Bændablaðið kemur næst út 28. apríl Smáauglýsingar 56-30-300

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Axel hefur haft annan fótinn í Syðri-Gróf allt sitt líf. Fyrst hjá ömmu sinni og afa sem keyptu jörðina 1961, svo hjá móðurbróður sínum.
Axel og Elísabet Thorsteinson keyptu svo jörðina af honum, Bjarna Pálssyni, og tóku alveg við búrekstrinum 1. janúar 2021.

Býli: Syðri-Gróf 2.

Staðsett í sveit: Flóahreppi í Árnessýslu, Villingaholtshreppi hinum forna.

Ábúendur: Axel Páll Einarsson og Elísabet Thorsteinson.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Við hjónin ásamt þremur börnum; Lilja María, 10 ára, Páll Axel, 7 ára og Guðmundur Bjarki, 10 mánaða, tókunar Táta og Týra, einn fresskóttur og læða með kettlinga.

Stærð jarðar? Rúmir 200 hektarar.

Gerð bús? Blandað bú, mjólkurkýr, kindur, hross, hænur, nokkrar geitur

og angóra kanínur.

Fjöldi búfjár og tegundir? 28 árskýr ásamt ungneytum, 130 kindur og 23 hross. Erum einnig með hross í hagagöngu fyrir aðra.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Fyrst er nú að reyna að koma börnum af stað í skólann, gengur misvel. Svo eru mjaltir, gjafir og aðrar gegningar fram að morgunkaffi. Í morgunkaffi eru heimsmálin rædd og plön framtíðar, það getur stundum teygst sig fram að hádeg. En auðvitað fara dagleg störf eftir árstíðum hér eins og annars staðar. Endum svo „yfirleitt“ á kvöldmjöltum.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Maður á aldrei að ganga í vinnu með það hugarfar að hlutir séu leiðinlegir, en vissulega eru sum störf þreytandi. Skemmtilegustu bústörfin eru auðvitað mjaltir (Axel) og útreiðar (Elísabet).

Syðri -Gróf 2

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Svipaðan, nema stefnum á að hafa kýrnar í lausagöngu, svo væri reyndar gaman að mála útihúsin.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í framleiðslu íslenskra búvara? Tækifærin eru í hreinleikanum.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Mjólk! Ef hún er ekki til, þá er fokið í öll skjól.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Steikt lambakjöt er alltaf gott, svo eru börnin alveg vitlaus í lifrarpylsu.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Þegar við héldum upp á þrítugsafmælið hennar Elísabetar í fjárhúsinu með pomp og prakt, það var rosagaman í nýuppgerðu fjárhúsi. Reyndar var sauðfjárbúskapurinn allur í heild sinni mjög eftirminnilegur þetta ár, mjög gaman.

MATARKRÓKURINN

Páskalambið og púðursykurskaka

Bjarni Gunnar Kristinsson
matreiðslumeistari
bjarnigk@gmail.com

Páskarnir eru alltaf tengdir páskalambi og er það tilvalið að gera góða lambasteik, annaðhvort fylltan hrygg eða pönnusteiktan hryggvöðva.

Fylltur lambahryggur

- › 1 lambahryggur (úrbeinaður)
- › 200 g sveppir
- › 100 g blaðlaukur
- › 100 g gráðostur
- › Salt og pipar

Söxum grænmetið og blöndum saman við ostinn. Setjum fyllinguna inn í hrygginn og lundirnar og kryddum svo kjötið að innan sem utan með salti og pipar. Ofnsteikjum þennan hátíðarmat í 20 mínútur við 175 gráður, lækkum síðan hitann í 150 gráður og steikjum í 20-30 mínútur eða þar til við erum ánægð með kjötið. Berum fram með góðri sósu, kartöflum og fersku grænmeti. Hvönnin er víða vanmetin sem krydd en hentar mjög vel með lambinu góða. Fyrir þá sem eiga kjötmæli þá er kjötið tilbúið við 60 gráða kjarnhita. Sumir binda hrygginn saman eða setja hann í kjötnet, öðrum finnst nú bara heimilislegt að hann opnist aðeins í ofninum.

Lambahryggvöðvi með hunangi

- › 600-800 g lambafile eða -prime
- › 30 g hunang
- › 30 g sinnep
- › Salt og pipar

Blöndum hunangi og sinnepi saman í skál og smyrjum á lambið. Steikjum í ofni í 15 mínútur við 180 gráða hita, látum síðan kjötið hvíla í 10 mínútur áður en við berum það fram með bökuðum kartöflum og salati. Kryddum til með salti og pipar. Kornsinne er bragðgott og á vel við.

Piparrjómasósa

- › 400 ml hvítvín
- › 30 g þurrkuð græn piparkorn (mulin)
- › 2 lárviðarlauf
- › 250 ml rjómi
- › Salt og pipar

Setjum hvítvín í pott ásamt muldum piparkornum og lárviðarlaufi og sjóðum niður til hálf. Sigum þá

soðið og blöndum við rjómann. Bragðbætum síðan sósuna með salti og pipar. Var einhver að tala um piparsteik? Kartöflusalat er auðvelt, sérstaklega ef farið er í bústaðarferð því bragðið er betra daginn eftir.

Beikon-kartöflusalat

- › 400 g kartöflur
- › 1 laukur
- › 1 epli
- › 100 g beikon
- › Pipar

Sjóðum kartöflurnar, látum þær kólna og skerum svo í teninga. Söxum lauk og beikon, steikjum á pönnu og kryddum með pipar. Bætum eplateningum á pönnuna og látum krauma. Kælum. Svona er salatið tilbúið til framreiðslu, en einnig er gott að bæta út á það majónes, ólífulíu eða sýrðan rjóma eftir smekk.

Auðvelt er að gera púðursykur marengsbotna, þeyta rjóma og svo skreyta með páskaeggjum til að gera hátíðarlega köku. Líka má gera súkkulaðikrem og hella á milli laga ásamt ferskum berjum.

Púðursykurskaka

- › 5 eggjahvítur
- › 5 dl púðursykur
- › ½ msk. kartöflumjöl

Til að gera þessa gömlu og góðu köku byrjum við á að hræra öllum hráefnunum saman í hrærivél uns blandan er loftkennd og stinn. Bökum í tveimur lausbotna formum í 1 klst. við 100 gráður.

Ganache-súkkulaðikrem

- › 400 g bráðið súkkulaði
- › 150 ml rjómi
- › 50 g sykur
- › 50 g bráðið smjör

Sjóðum rjóma og sykur saman, blöndum við súkkulaðið og hrærum smjörinu saman við að lokum. Það er gott að krydda kremið til með te eða kaffi.

HANNYRÐAHORNID

VOR / HAUST

Litríkir vettlingar úr Sauðabandi frá Rúnalist

Þó að vetur konungur sé vonandi á förum er alltaf gott að eiga hlýja vettlinga, t.d. í fjallgönguna eða útileguna. Uppskriftin heitir HAUST en því er auðvelt að breyta í VOR, litavalið eitt ræður því. Uppskriftin er hugsuð þannig að vettlingaparið sé hvort með sínum munsturlitnum.

En þessi uppskrift er einnig kjörin til að nýta umframgam og leika sér að litum.

Höfundur: Sigrún Helga Indriðadóttir

Stærð: Dömu

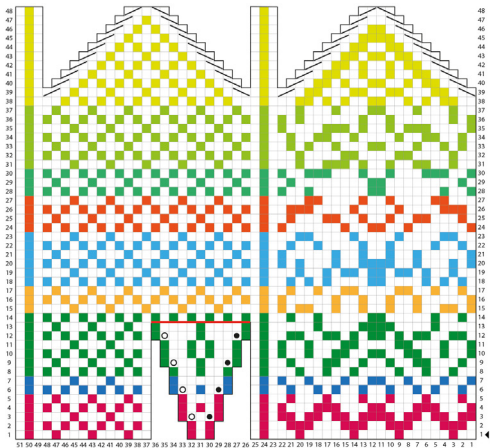
Efni: Sauðaband frá Rúnalist eða Hulduband frá Uppspuna.

Aðallitur: 60-70 g
Munsturlitir alls: 25-30 g

Þrjónfesta: 5 x 5 cm = 12 lykkjur og 12 umferðir slétt á þrjóna nr. 4 ½. Hægt er að minnka eða stækka vettlingana með því að breyta um þrjónastærð.

Leiðbeiningar

- Fitja upp 40 lykkjur með aðallit á þrjóna nr. 4
- Tengid saman í hring og þrjónið stroff: *2 slétt, 2 brugðið* þar til stroffið mælist 8-9 cm
- Skiptid yfir á þrjóna nr. 4 1/2 og þrjónið eina

umferð slétt en aukið jafnframt út um 3 lykkjur jafnt yfir umferðina = 43 lykkjur.

- Þá er byrjað á munstrinu. Lesið munstrið frá hægri til vinstri og byrjið hjá þilunni
- Aukið út fyrir þumli eins og sýnt er á myndinni.
- Þegar komið er að rauðu línunni er tekið auka band í öðrum lit og þrjónað yfir 11 lykkjur, setjið þessar 11 lykkjur aftur yfir á þrjóninn og haldið áfram með munstrið þar til komið er að úrtöku.
- Fellið af samkvæmt útskýringu og þegar 11 lykkjur eru eftir, klippið þá bandið og dragið í gegn.
- Þumall: takið upp 24 lykkjur; 11 lykkjur að framan og aftan auk 2 lykkjur sittthvoru megin við þessar 11 lykkjur sem þrjónaðar voru á auka bandið (1 lykkja, 11 lykkjur, 1 lykkja, 11 lykkjur). Byrjið þar sem þilan er og þrjónið frá hægri til vinstri.

Létt									
9		4	8	3			6		
		7				1	8		
	5		2		6		3		
6		3		4	2				
2			6		7			5	
			9	8		6		1	
	7		1		9		5		
	9	1				4			
	3			5	4	2		9	

Þung									
7		9							
	5	6	8						
		1		6					
6	4		1					3	
	9		5		8		7		
5					9		4	2	
				2		4			
					3	5	2		
					1		9		

Miðlungs									
2	1			8		3	5		
5	6					7	4		
8			7		4			3	
	4						2		
1			2		8			6	
2	8						9	5	
	1	7		3		6	8		

Þyngst									
5	2			4		3			
				5				7	
		8			9				
							6		
7	9			8			4	2	
	8								
			3			1			
6				7					
		5		2			3	4	

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Sauðaband - Lambaband

Sérvalin 100% íslensk ull frá Stórhól í Skagafirði. Rekjanleg til kindar og merkt framleiðandanum (kindinni). Spunnin í Uppspuna fyrir Sigrúnu í Stórhól sem er höfundur uppskriftarinnar að þessu sinni. Sigrún H. Indriðadóttir handlitar

garnið sitt og nefnir það eftir blómum í íslenski náttúru sem hafa sama lit og garnið fær eftir litun. Hægt er að panta pakka hjá Sigrúnu til að þrjóna þessa fallegu vettlinga á www.runalist.is í s. 823-2441 á runalist@runalist.is eða koma við hjá henni á Stórhól, þar sem hún rekur Rúnalist Gallerí og er með litla verslun með vörur beint frá býli og selur þar vörur úr eigin framleiðslu og vörur frá öðrum í nágrenni við sig. Í þessa vettlinga má sömuleiðis nota hulduband frá sauðfjár-bændum sem hafa látið spinna ull fyrir sig í Uppspuna og eru að selja garnið sitt víða um landið.

Fyrir forvitin grunnskólabörn

Hekla er lítil, létt, forvitin og athugul. Hennar heimur er lífið og fólkíð hennar á Egilstöðum og nágrenni. Pabbi Heklu, þarf að ferðast mikið vegna vinnunnar. Hans áhugi er að segja sögur, mæla allt og skrá. Hekla elskar ekkert meira en að ferðast með honum og skoða nýja staði. Enda forvitin mjög. Allt virðist vera eins og það á að vera í lífi sjö ára stelpu. En fljótt skipast veður í lofti og saga Heklu tekur óvænta stefnu sem engann getur óráð fyrir (þegar hún fýkur til Grænlands).

Lely Center Ísland

Landbúnaðarleikföng

Reykjavík, Krúttóla 5F – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri Öðfarnes 2 – Sími 464 8600

FÓLKID SEM ERFIR LANDID

Kökubakari eins og Eva Laufey

Sunneva Líf Jónsdóttir er sex ára og býr í Reykholti í Borgarfirði.

Nafn: Sunneva Líf Jónsdóttir.

Aldur: 6 ára.

Stjórnumerki: Ljón.

Búseta: Hallveigartröð 1, sem er sko í Reykholti.

Skóli: Grunnskólinn í Borgarfirði.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Að baka í heimilisfræði.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Kanína.

Uppáhaldsmatur: Dominos pitsa.

Uppáhaldshljómsveit: Reykjavíkurdætur.

Uppáhaldskvikmynd: Home.

Fyrsta minning þín? Einu sinni fór ég í Jólahúsið á Akureyri og fékk mér nammi.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Bæði! Ég spila á píanó og fer oft í íþróttir.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Kökubakari eins og Eva Laufey og ískona.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Að valhoppa um allan skólann og svo fór ég einu sinni bak við svona stóran foss.

Hvað ætlarðu að gera skemmtilegt um páskana? Finna páskaeggjð mitt í ratleik.

Næst » Ég skora á systur minna, Heklu, að svara næst.

LANDSTÓLPÍ

TÆKI OG TÓL

7.790.000 + vsk.

HISPEC - TD-R 3000

- Dekk 750/60 R30.5
- Beygjur á aftari hásingu
- Dæla, 11.000l
- Stærð tanks 13.636l
- Loft- og vökvabremsur
- Sjónrör
- Sjálfvirkur áfyllibúnaður
- Festingar fyrir niðurfellingar-búnað

STORTH- Haugdælur

- 6" dælur með þrítengi
- Stillanlegar lengdir
- Að fullu galvaniseraðar

STORTH- Haughræur

- Tvær lengdir: 4,6m og 6,1m
- 650mm skrufa

NOTAÐAR VÉLAR

1.290.000 + vsk.

Deutz Fahr Master Press Fastkjarnavél

- 2006 árg.
- Notkun: 19.000 rúllur
- 5 belti
- Vélin hefur fengið gott viðhald og verið geymd inni.

Staðsett í Gunnbjarnarholti

12.790.000 + vsk.

McHale - Fusion Vario

- Famleiðsluár: 2020
- Notkun: 1.000 rúllur
- Brautarlaus sópvinda
- 25 hnífa valfrjáls söxun
- Stillanlegt beisli fyrir þýskan krók

Staðsett á Norðurlandi

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
480 5600
www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.600 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.200 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Póstverslun.is

Er lúsmý að angra þig? Höfum til sölu vönduð sérhönnuð lúsmýsnet til að byrgja glugga á íbúðarhúsum og sumarhúsum. Netin eru 1,4 m að breidd og seld óklippt í metratali. Netin eru mun finriðnari en hefðbundin flugnet og gulltryggja að lúsmýið sleppi ekki í gegn. Pantaðu á netinu og við sendum þér vöruna samdægurs um hæð. Höfum einnig fjölmargar aðrar vörur til varnar lýsmý. Leitið upplýsinga á postverslun.is

Timbur í fjárhúsgólf. 32 x 100 mm L= 5,1/5,4 m. Verð kr. 430 lm. m/vsk. 38 x 100 mm L = 5,1 m. Verð kr. 510 lm m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130. haukur@hhauksson.is

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L- 170 cm x B- 200 cm x hæð- 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftarataður á þrjá vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is hak@hak.is

Magnaðir gafflar í hirðinguna og önnur störf. Álskaft og plastgreiða, nær óbrjótanleg. 900 g að þyngd. Verð kr. 9.900 m/vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30.

Hross óskast. Þarftu að koma hestinum þínum í þjálfun fyrir hestaferð sumarsins og/eða göngur haustsins. Við hjá Eldhestum getum án efa auðveldað þér starfið. Eldhestar eru einnig að leita að hestum til kaups, leigu og/eða láns. Hrossin þurfa að vera traust, ganggóð og auðveld í umgengni. Hrossin mega vera frá 8 -20 vetra. Frekari upplýsingar veitir Sigurjón Bjarnason í síma 896-4841.

Rúllugreip á þrítengi. Verð kr. 83.000 m/vsk. (kr. 67.000 +vsk). H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Til sölu er lögbýli í Árborg 58,2 ha án húsa. Staðsetning er góð, aðkoma frá Holtssvegi 314, 45 mín. akstur frá Reykjavík. Jörðin hentar fyrir hestafólk, skógrækt eða til uppbyggingar f. fjárfesta. Liggur nálægt Selfossi. Óska eftir tilboði. Uppl. í s. 895-9066.

Klósettdælur fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf., s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Einföldu fjárgrindurnar. Krækt saman án aukahluta. Stærð/breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 +vsk. Aurasel ehf. Pantanir og upplýsingar í s. 899-1776 og 669-1336.

Svampur.is

Þjóðum uppá sérsniðnar svampdýnur og bólstrun fyrir:

- Tjaldvagninn • Fellihsíð
- Húsbílinn • Bátinn
- Hjólhýsið • Sumarhúsið
- Heimilið o.m.fl!

Fljót og góð þjónusta

Svampur.is • Vagnhöfða 14 Reykjavík
Símar 567 9550 og 858 0321

Amerísk gæða framleiðsla

Umboðsmenn um land allt

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c · 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 · RAFVORUR@RAFVORUR.IS

VANDAÐAR VERÐMERKI-VOGIR FRÁ HELMAC

Bodtækni

Selhellu 13,
Hafnarfirði
s: 554 0500
www.bodtaekni.is

Haugtankar, flatgryfjur, steinbitar og ýmislegt fleira úr forsteyptum einingum.

Upplýsingar fást hjá Indriða Grétarssyni

455-4627 / 825-4627

indridi.gretarsson@ks.is

GIVE ELEMENTER

Tilboð á Peruzzo Pro 1800 sláttuvögnum. kr. 2.200.000 m/vsk. Sláttubreidd 1,80m. Graskassinn tekur 2100 ltr. Með vökvalyftibúnaði, hægt að tæma í gám o.fl. Fyrir sveitarfélög, verktaka og bændur. Uppl. í s. 564-1864. Vetrarsól ehf. Kópavogi.

Gólfhitafræsing fyrir 16 mm rör, erum staðsettir bæði á Suður- og Norðurlandi. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir verkefni. Uppl. í s. 892-0808.

2" Brunadælur á lager. Frá Koshin í Japan. Sjálfsogandi og mjög háþrýstar. Vigta aðeins 37,6 kg. Henta vel fyrir slökkvilið og í vökvun. Sköffum allar dælur. Hákonarson ehf. s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Lamheldu hliðargrindurnar. Breidd 420 cm x hæð 110 cm. Möskvar 10 x 15. Verð frá kr. 24.900 +vsk. Sett með lömum og loku aðeins kr. 3.900 +vsk. Aurasel ehf. Pantanir og upplýsingar í s. 669-1336 og 899-1776.

Slikskur úr áli fyrir vinnuvélar. Lengdir: 1,6m, -2m-2,1m-2,5m-3m-3,5m-4m-4,5m-5m. Burður fyrir par- 1,5 til 80 tonn. Einnig gúmmíklæddar að ofan fyrir valta. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang- hak@hak.is - s. 8924163.

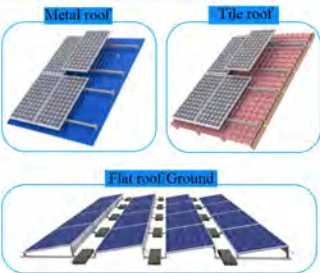

Seljum vara- og aukahluti í flestargerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Innihærur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt- 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Solar Mounting Structure

Sólarsellur 120w verð kr. 21.900.- 180w verð kr. 29.900.- 370 w verð kr. 59.900.- og fylgihlutir. Orkubóndinn.is. Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Bátakerrur frá Póllandi. Heitgalf. stál, mjög vandaðar. Heildarþyngd báts-575 kg. Þýskar hásingar, vatnsheldar legur. Taka báta frá 3,8 m til 5 m. Spil, nefhjól og losanleg ljósabretti fylgja. Hákonarson ehf. s. 892-4163 hak@hak.is og www.hak.is

Rafhitarar
í skip, hús og sumarhús

Ryðfrír
neysluvatnshitarar
með 12 ára ábyrgð

Hitöld (element), hitastillar,
hitastýringar og flest annað
til rafhitunar

Við erum sérfræðingar í öllu sem
viðkemur rafhitun.

Rafhitun

Kaplahrauni 19 • Hafnarfirði
Sími: 565 3265
rafhitun@rafhitun.is • www.rafhitun.is

Páska Tilboð
Kauptu 1 og
þú færð 50%
af næstu
til 22/4

Sólarsellur

Plast 100w 29.900
Gler 120w 21.900
Gler 180w 29.900
Gler 370w 58.900

Orkubóndinn.is
Tranavogi 3
104 Reykjavík
Sími 8881185

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ

ALLAR GERÐIR

TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum
við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið **bjorgvin@eignatorg.is**

Eignatorg
Skiptólf 50b, 105 Reykjavík

Lely Center Ísland

Baggaspijót

Reykjavík: Krókháls 5F - Sími 414 0000 - www.lci.is
Akureyri: Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

Ný sending af
glugganeti og riflásum

Vörn gegn lúsmý og öðrum
skordýrum!
Einfalt í uppsetningu með riflásum.

I Heildverslun ehf.
Hvaleyraurbraut 35
S: 555-2585

www.ihverslun.is

VÍKURVAGNAR EHF.

ÚRVAL AF KERRUM OG KERRUVARAHLUTUM

Víkurvagnar ehf. - Hyrjarhöfða 8. - 110 Reykjavík
Sími 577-1090 - www.vikurvagnar.is - sala@vikurvagnar.is

Varahlutir i VOLVO Vinnutæki

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Díselhitari í bátinn 24v 5 og 8kw. Verð frá kr. 48.900.- Orkubondinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík, s. 888-1185.

Stórviðarsög á braut. Aflgjafar- 3 fasa rafmótor 5,5 kw eða Kohler bensínmótor 14 hö. Lengd á braut - 3,8 m, hægt að lengja um 1,52 m eða meira. Mesta þykkt á trjábol - 66 cm. Framleitt í Póllandi. CE merktur og vottaður búnaður. Hentar í alla stórviðarsögum. Hákonarson ehf. S. 8924163, netfang - hak@hak.is

Grundfos borholudæla til sölu, ónotuð. Ný dæla kostar í dag kr. 678.000 +vsk. Dælan er fyrir 60°C. Áhugasamir hafi samband í s. 863-5201.

Lely Center Ísland

STÍUGRINDUR

1,23m og 1,84m

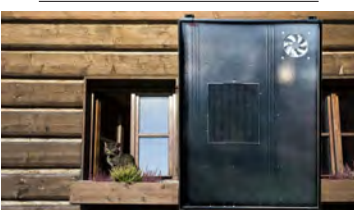
Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Til sölu lítið notaður 9,9Ha Suzukiutanborðsmótor með rafstarti. Verð kr. 180.000 Upplýsingar í s. 660-3364.

Bretttagaflar með Euro- festingum og handfærslu. Burður 2,5 tonn, verð kr. 189.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Sólarloftthitari OS20 520w Hitar útiloft 10-15 gráður. Þurrkar upp raka. Innbyggð vífta með sólarcellu. Ekkert rafmagn, ekkert viðhald. Verð kr. 98.900.- Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík, s. 888-1185.

Glussadrifnar gólfhræsur. Vinnudýpt- 1,9 m. Stærð á skrúfu- 48 cm. Rotor- 12 kW. Glussaflæði- 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi 2 m. Burðarvirki - Heitgalf / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is

Útvegum dekk undir vinnuvélar og landbúnaðarvélar

Sala - Þjónusta
S: 5272600 - www.velavit.is

Mercedes benz actros 4144 8x4 árgerð 2005 ekinn 176.029 km, er með brotið kúplingshús dekk aftan 60% slitin, framan óslitin. Nánar í s. 867-0530.

CAT 444F árgerð 2013, notuð 3700 stundir. Nánari upplýsingar í s. 867-0530.

Hyundai Tucson Comfort Hev Dísel/ Rafmagn árg. 2020, ekinn 7.600 km. Sjálfskipting 7 girar. Eins og nýr. Frekari upplýsingar í s. 895-0003.

Scania 142 árgerð 1988, 500 hestöfl. 6x2, pallur og stóll. Verð kr. 1.800.000 m/vsk. S. 894-8620

MAN árg 1990, framdrif og búkki, pallur og krani. S. 894-8620.

Glussadrifin færibönd fyrir handtínslu á hvítkáli, rauðkáli ofl. grænmeti. Smíðað úr flugvélaáli, mjög léttbyggt (8,3 m = 130 kg með glussaslöngum) 3 heildarlengdir í boði, 6,9 m, 7,9 m, 8,3 m. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is Vefsíða- www.hak.is

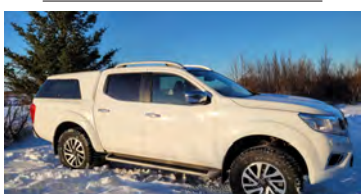
Hilux '07 ek 260.000 km. Verð kr. 1.700.000. Hilux árg '12 ek 160.000 km. Verð kr. 3.500.000. Hilux '15 ek 212.000 km. Verð kr. 3.500.000 +vsk. Hilux '20 sjálfsk. Ek. 33.000 km. Verð kr. 8.900.000. S. 894-8620.

Höfum til sölu furufílís í um 28 kg böllum. Verð kr.1.875 - Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is. Opið frá kl.13-16.30

Sjálfsoagandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhreint vatn (trash). 2", 3", 4". Orginal Honda vélar með smuoliuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Nissan Navara 2018 Keyrður 109.000 km. Ásett verð kr. 6.980.000 Geggjáður bíll með Artic Truck breytingu AT32. Nánari upplýsingar s. 770-0818, Guðmundur.

Aukin ökuréttindi

Endurmenntun atvinnubílstjóra

Næstu námskeið

Fjarfundur í rauntíma
10. maí

Staðnám - hraðferð
28. apríl

Menntun ökumanna er okkar fag

Ökuskólinn Mjódd - Þarabakka 3 - 109 Reykjavík - s:5670300 - mjodd@bilprof.is

Farþegaflutningar

9. apríl - 9:00 - 16:00

Vöruflutningar

11./12. apríl - 17:00 - 20:30

Umferðaröryggi

19./20 apríl - 17:00 - 20:30

Vistakstur

23. apríl - 9:00 - 16:00

Lög og reglur

25. apríl - 17:00 - 20:00
26. apríl - 17:00 - 21:00

Skyndihjál

27./28. apríl - 17:00 - 20:30

Farþegaflutningar

30. apríl - 9:00 - 16:00

Til sölu 12 tonna Kane sturtuvagn og NH jarðtætari RVH, 1.80 cm. Tækin eru keypt 2020 en hafa aldrei verið notuð. Upplýsingar í s. 861-7848.

Til sölu Kia Sportage dísel sjálfskiptur árgerð 2021, ekinn 4.200 km, sumar- og vetrardekk. Bíllinn er sem nýr, verð kr. 6.250.000. Uppl. í s. 832-1020.

Kerrur á einum og tveimur öxlum á lager, með og án bremsa, ýmsar útfærslur, breiddir og lengdir. Einnig gott úrval af 2ja og 3ja hesta kerrum. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Efribraut 6, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

Weckman sturtuvagnar. 9 tonna- verð kr. 1.700.000 m/vsk. 13 tonna- verð kr. 2.240.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudypt- 1,3 - 4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Taðklær á lager. Breiddir- 1,2 m - 1,5 m – 1,8 m. Eurofestingar og slöngur fylgja. Sterkar og vandaðar greipar og þétt á milli tinda. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is - www.hak.is

Hestakerrur 2ja og 3ja hesta, ríkulegur útbúnaður. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Efribraut 6, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

Til sölu 4 sumardekk á álfelgumm. skynjarar í ventlum, stærð 225/65R17, undan Mazda cx5. Verð kr. 110.000. S. 897-1278.

Til sölu 8.000 lítra haugtankur í góðu lagi, plast og galvanísieraður, nýleg dekk og allt nýtt í dælu. Verð kr. 680.000 +vsk. Uppl. í s. 894-4566.

Til sölu bílskúrhurð. Gatmál 224x282. Upplýsingar í s. 821-6810, Halldór.

Bretttagafflar með snúningi, 180°eða 360°.Festingar fyrir traktora og skotbómulyftara. Hliðarstuðningur fyrir trékassa og grindur. Burðargeta- 1500 kg, 2500 kg, 3000 kg og 5000 kg. Pólsk framleiðsla. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang-hak@hak.is

Dísel hitari 7kw, loft og vatn með hringrásardælu. Verð kr. 98.000.- Páskatílbóð- kr. 78.000 til 22/4 Orkubóndinn.is, Tranavogi 3,104 Reykjavík. S. 888-1185.

Háprýstidælur fyrir verktaka og iðnaðarmenn. Margar stærðir með bensín eða dísel. 500 Bar, flæði 21 L/mín. 700 Bar, flæði 15 L/mín. Vatnshitatar fyrir háprýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com. Hákonarson ehf. hak@hak.is - s. 892-4163.

Tækni**búnaður** fyrir atvinnu**gróðurhús**

Loftlagsstýringar

Áburðarblanderar

Skjámyndakerfi

Gluggabúnaður

Mótorlokar

Mælitæki

LED lampar

Eyravegi 32 • 800 Selfoss
Sími 480 1160 • www.arvirkinn.is

SORP-PRESSUR

HÁGÆÐA sorppressur baggapressur

Bodtækni

Selhellu 13, Hafnarfirði
s: 554 0500
www.bodtaekni.is

STERKI VAGNINN

Kynningarverð: 189.000 kr.

Þessi er algjör nauðsyn á öllum vinnusvæðum. Hentar fyrir nánast hvað sem er!

- 400 lítra
- 750 kg burðargeta
- Löggilt hífingaraugu
- Auðveldur í notkun

www.diapro.is | diapro@diapro.is | S: 6937700 | Stapahraun 7, 220 Hafnarfjörður

SAUNA HÚS & SAUNA TUNNUR

Þú sérð verðlista yfir allar tunnur og hús í netverslun okkar
www.ihverslun.is

Sauna hús og tunnur úr sedrus við

Tryggðu þér eintak á frábæru verði
Verð frá 1.090.000.-

I Heildverslun ehf.
Hvaleyrarbraut 35
S: 555-2585

Aðeins örfá eintök eftir úr þessari sendingu
*Afhenting væntanleg í byrjun maí

Notaðar Vélar

Verkfæri ehf hefur áratuga reynslu af innflutningi á notuðum vinnuvélum og tækjum.

Við sjáum um:

- Innflutning
- Umsýslu
- Ástandsskoðun
- Þjónustu

Sími:544-4210
www.verkfaeriehf.is
sale@verkfaeriehf.is
Tónahvarfi 3, 203 Kópavogi

ÁSCO

Alternatorar og startar í miklu úrvali

Einnig á lager: Hjómflutningstæki frá Alpine. Varahlutir í startara. Rafgeymar. Aðalljósaperur. LED perur. Hátalarar. Tengi fyrir togsþil. Hleðslutæki. Útvarpsloftnet. Rafhlöður. Fjarslæsingar. Fjarstart í bíla. Radarvara. Startkaplar. Áriðlar 12V og 24V í 240V. Hljóðnemar fyrir rútur, voltmælar, ampermælar, spennufellur 24V / 12V, truflanapéttar, loftnetsframleningar. Kerrutenglar. Breytar fyrir 13P kerrutengla. Öryggi. Sjálvvirk öryggi í bíla. Gleröryggi 20 og 32mm. Þostulinsöryggi. Öryggjehöndur. Stór öryggi uppi 250A. Stetnuylós fyrir Landrover. Snúrusett fyrir bassakeulur. Bassakeullur. Öxulhosur. Spennustíllar. Dióur. Rafþegymaskóur. Jarðsamband. Dióubryr. Reimskifur fyrir alternatora. Kvæðingavæðing. Stærðaróð. Læsur í alternatora. Koll í alternatora. *Vöðum 0,25kW uppí 500W. Ög margt margt fleira.

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is BÍLARAFA MAGN

STARKE ARVID

NOTAÐU TÆKNINA

SPARAÐU ORKUNA

Sláttuvélar í ýmsum stærðum og útfærslum fyrir hvers kyns rudda og graslúða. Þessi litla sæta er fyrir traktor 40hp+ og slær 175cm. Verð kr. 320.000 +vsk. www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is – s. 555-6520.

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Ónotuð dekk, 4 stk. Stærð 265/60 R18. Verð kr. 25.000 -stk. Upplýsingar í s. 845-1366, Guðgeir.

Stórar vandaðar ítalskar málaratrönur á hjólum og með bremsu, 2 skúffur. Tekur ramma upp í 2,35 cm. Stabílar og góðar trönur (32 kg) verð kr. 70.000. Er á höfuðb. svæðinu. Uppl. í s. 863-3390.

Stórbaggagegreip. Verð kr. 245.000 mvsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Til sölu

Til sölu 4 ónotuð Continental sumardekk 235x55/19. Hagstætt verð. Upplýsingar í s. 867-0036.

Fólksbílakerra, lengd um 2,30, breidd 1,50. Selst frekar ódyrt. Uppl. í s. 894-9100.

Fengnar kvígur til sölu. Heyrúllur til sölu. Staðsetning-Hrunamannahreppur, Árnessýslu. Nánari upplýsingar í s. 863-5201.

Landrover/RR 4 stk 19" felgur og 3 Goodyear Wrangler All terrain dekk 255/55/19 til, nánast ný. Uppl. í s. 862-3314 e. kl 17.

Notað hótellín til sölu. Uppl. í s. 770-2003.

Mchale rúlluvel V660, verð kr. 3.000.000 +vsk. Pöttinger sláttuvél Nova cat 305 með knosara, verð kr. 300.000 +vsk. S. 868-4741.

Óska eftir

Mótor í Nissan Navara árg. 2007 óskast. Þarf að vera í góðu standi. Uppl. í s. 899-1120, Palli Hauks.

Óska eftir að kaupa Silfurplötur lðunnar. Geisladiska má vanta. Björg s. 866-0942.

Óska eftir Subaru Justy eða Suzuki Vitara helst eldri árgerðum og helst gangfærum, annars skoða ég allt. Uppl. í s. 842-0507.

Vantar öftustu sætin í LC 120 árg-2005 með öllum festingum, plötum og beltum. Uppl. í s. 770-2991, Jonni.

Óska eftir Willys ´53 eða ´54, Ísraelsjeppa. Grindin þarf að vera í lagi og samstaðan að framan og helst húsið líka. Uppl. í s. 865-1375.

Óska eftir að kaupa þvottabretti í nothæfu ásigkomulagi. Uppl. í s. 866-5338.

Atvinna

Franskur búfræðinemi, Maél, sem er sérstaklega áhugasamur um sauðfjárbúskap, óskar eftir að komast í fjögurra vikna starfsnáð, frá 6. júní –5. júlí á sauðfjárbúi á Íslandi sem hluta af námi í landbúnaðarstjórnun í heimalandinu. Uppl. á netfangið mael.vaillant@groupe-esa.net eða í s. 0033-0633450704

Kona á fertugsaldri leitar að vinnu í sveit, skoða allt. Fljót að læra, s. 663-0930.

Óskum eftir aðstoðarfólki í sauðburð, einnig til almennra landbúnaðarstarfa. Starfsreynsla og þekking á vélavinnu kostur. Erum í Hrítafirði. S. 894-5504 eða reykirtvo@gmail.com

Starfskraftur óskast í sauðburð í maí. Upplýsingar í s. 897-0052.

Óskum eftir að ráða unglinga (13-15 ára) til ýmissa starfa á kúabúi í Borgarfirði í sumar. S. 859-0259.

Starfsmaður óskast á kúabú á Norðurlandi í ca 3 mánuði. Æskilegt að hafa reynslu af vélavinnu og

umhirðu nautgripa. Upplýsingar í s. 894-8074.

Gefins

Pennasafn gefins. Ef um sendingarkostnað er að ræða greiðir sá sem fær. Uppl. í s. 895-4478.

Er með nokkrar hænur gefins og einnig 4 kettlinga. Maggi Hrapur s. 896-9484.

Jarðir

Lítill eignarhluti jarðarinnar Fjörður 1 í Mjóafirði, landnr. 158124, er til sölu ef viðunandi tilboð fæst. Jörðin er talin vera um 7000 ha að stærð og er í óskiptri eigu 6 aðila. Nánari upplýsingar gefur Jón Baldur, jb@isfar.is.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í s. 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission, Akureyri. Netfang - einar.g9@gmail.com, Einar G.

A.O.Verktakar Nýsmíði, endurbætur og viðgerðir. Alhliða bygginga-þjónusta. S. 761-8055 Netfang: aoverkt@gmail.com

Tilkynningar

Kaupi gamlar 78 snúninga plötur og vínplötur, kassettur og stundum CD-diska líka. Staðgreiði stór plötusöfn. S. 822-3710, olisigur@gmail.com.

Spádómar

Ókeypis bollaspá. Tek að mér að spá í bolla frítt. Kaffi, te eða súkkulaði. Sendið mynd úr bolla á bollalestur@gmail.com og framtíðin verður ráðin.

Tímarit Bændablaðsins í tengslum við stórsýningu landbúnaðarins Íslenskur landbúnaður 2022

Í október nk. gefur Bændablaðið út tímarit í tengslum við stórsýninguna **Íslenskur landbúnaður 2022** sem haldin verður í Laugardalshöll dagana 14.-16. október.

Markmið sýningarinnar er að kynna fjölbreytni íslensks landbúnaðar og hreinleika matvælaframleiðslunnar. Sýningin verður bæði á úti- og innisvæði þar sem bændum í bland við aðra gesti gefst tækifæri til að virða fyrir sér gagnleg tæki og tól í landbúnaði og rekstri. Allir félagsmenn í Bændasamtökunum fá boðsmíða á sýninguna og vænta má mikils fjölda gesta.

Tímaritið verður leiðarvísir gesta á sýningunni og mun m.a. innihalda gagnlegar upplýsingar um sýninguna, kynningar á þeim fyrirtækjum sem koma að sýningunni auk fræðandi og fjölbreytilegs efnis um málefni landbúnaðarins.

Lengd tímaritsins er yfir 100 síður og það er prentað á glanspappír í stærðinni A4 í 8.000 eintökum og verður dreift bæði á sýningunni sjálfri og víðar. Búist er við að um 100 fyrirtæki taki þátt í landbúnaðarsýningunni og býðst þeim að koma sér á framfæri í tímaritinu. Auk efnis um landbúnað verður í tímaritinu kynningarefni frá fyrirtækjum sem unnið er í samvinnu við blaðamenn en auk þess er boðið upp á hefðbundnar auglýsingar.

Æskilegt er að bóka auglýsingapláss og kynningar með góðum fyrirvara. Nánari upplýsingar eru veittar í s. 563-0303 og gegnum netfangið thordis@bondi.is

Bændablaðið

MATVÆLASÝNING • TÆKJASÝNING • ÖFLUG DAGSKRÁ

TOYO TIRES

RÉTTU DEKKIN KOMA ÞÉR ALLA LEIÐ!

Toyo Proxes CF2

Toyo Proxes Sport

Toyo Open Country AT+

Toyo Open Country AT3

Toyo Open Country Mud Terrain

Bókaðu tíma fyrir bílinn þinn og skoðu dekkjaúrvalið á nesdekk.is

Breiðhöfði 13
110 Reykjavík
590 2080
Tímabókun

Skeifan 9
108 Reykjavík
590 2080
Tímabókun

Fiskislóð 30
101 Reykjavík
561 4110
Tímabókun

Grjóthálsi 10
110 Reykjavík
561 4210
Röð

Lyngási 8
210 Garðabæ
565 8600
Tímabókun

Njarðarbraut 9
260 Reykjanessbæ
420 3333
Tímabókun

Njarðarnesi 1
603 Akureyri
460 4350
Tímabókun

NESDEKK
nesdekk.is / 561 4200

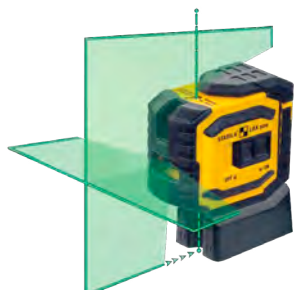
MÆLIKVARÐI Á ÞÝSK GÆÐI

Þýska fyrirtækið
Stabila hefur frá upphafi
verið verið leiðandi í þróun og
framleiðslu nákvæmra mælitækja.

Stabila hallamál stafrænt 196-2 60 cm 30.800 kr.

TECH 196, IP 65, nákvæmt rafrænt hallamál fyrir þá kröfuhörðustu

Stabila laser línu / kross LAX 300 grænn

Allt að 30 metra sýnileg lína, IP 54, nákvæmni $\pm 0,30$ mm/mtr.

53.289 kr. (einnig til með rauðum geisla)

Laser fjarlægðarmælir LD 220

Mælir allt að 30 metrum

13.175 kr.

**Stabila laser
snúnings LAR 350**

Allt að 800 metra drægni með móttakara, IP 65, nákvæmni $\pm 0,10$ mm/mtr. fjarstýring o.fl.

217.200 kr.

**Stabila laser,
snúnings, LAR 160 G**

LAR 160 með grænum geisla. Allt að 600 metra drægni með móttakara, IP 65, nákvæmni $\pm 0,10$ mm/mtr.

108.500 kr.

Stabila tommustokkar, hallamál og málbönd hafa verið ómissandi hjálpar-
tæki góðra fagmanna áratugum saman. Leysitæknin hefur haldið innreið sína
í byggingariðnaðinn og frá Stabila fást nú framúrskarandi leysiverkfæri og
mælitæki í ýmsum verðflokkum sem mæla bæði hratt og hárnákvæmt.

Stofnað í Þýskalandi 1889

STABILA®
– mælitæki fagmanna

VÉLAR & VERKFÆRI

vv.is

**VERKFÆRA
LAUSNIR**

verkfaeralausnir.is

YAMAHA

ÁREIÐANLEIKI KRAFTUR GÆÐI

TRAUSTIR VINNUÞJARKAR OG LEIKFÉLAGAR

ÞÆGILEGT GREIÐSLUFORM Á ALLRA FÆRI

» **GRIZZLY 700 EPS SE**
700cc fjörgengis-4WD-H/L drif-driflæs-
ing-spil-rafmagnsstýri-dráttarkúla-gö-
tuskráð-hvít númer-307kg eigin þyngd.
Verð: 2.560.000 kr.
39.438 kr.*
afborgun á mánuði **

» **GRIZZLY 700 EPS SE**
700cc fjörgengis-4WD-H/L drif-driflæs-
ing-spil-rafmagnsstýri-dráttarkúla-gö-
tuskráð-hvít númer-307kg eigin þyngd.
Verð: 2.560.000 kr.
39.438 kr.*
afborgun á mánuði **

» **GRIZZLY 700 EPS**
700cc fjörgengis-4WD-H/L drif-driflæs-
ing-spil-rafmagnsstýri-dráttarkúla-gö-
tuskráð-hvít númer-307kg eigin þyngd.
Verð: 2.410.000 kr.
37.154 kr.*
afborgun á mánuði ***

» **KODIAK 700 EPS**
700cc fjörgengis-4WD-H/L drif-driflæs-
ing-spil-rafmagnsstýri-dráttarkúla-gö-
tuskráð-hvít númer-299kg eigin þyngd.
Verð: 2.150.000 kr.
33.196 kr.*
afborgun á mánuði ****

*Afborganir miðast við Lykillán fyrir 75% af kaupverði til 60 mánaða frá Lykli fjármögnun. Vextir miðast við 6,8% breytilega vexti og eru tengdir við eins mánaða reibor vexti. Viðskiptavinir eru hvattir til að kynna sér lánaskilmála Lykillána á heimasíðu Lykils www.lykill.is. Árleg hlutfalltala kostnaðar – ÁHK er ** 8,88% - *** 8,91% - **** 8,98 - Öll verð innifela virðisaukaskatt.

YAMAHA Á ÍSLANDI!
ARCTIC TRUCKS

Kletthálsi 3 | 110 Reykjavík | S: 540 49 00 | www.yamaha.is